Gemeente Emmen

Jaarrekening en jaarverslag 2020

Inhoudsopgave

Algemeen
1. Bestuurlijke verantwoording en voorwoord 5
2. Financiële verantwoording 9
3. Overzicht van baten en lasten 11
4. Balans met toelichting 15

Programmaverantwoording
Programma 1 - Inwoners en bestuur 22
Programma 2 - Economie en werkgelegenheid 27
Programma 3 - Veiligheid 35
Programma 4 – Onderwijs en jeugd 39
Programma 5 – Bouwen, wonen en milieu 43
Programma 6 – Inkomensondersteuning 47
Programma 7 – Openbare ruimte en Verkeer en vervoer 51
Programma 8 – Sport en cultuur 55
Programma 9 – Sociaal domein 63
Programma 10 – Bedrijfsvoering en inkomstenbronnen 69

Paragrafen
1. Paragraaf lokale heffingen 2021 75
2. Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 79
3. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 84
4. Paragraaf financiering 89
5. Paragraaf bedrijfsvoering 91
6. Paragraaf Verbonden partijen 95
7. Paragraaf Grondbeleid 97
8. Paragraaf corona 99

Bijlagen
Bijlage A – Reserves en voorzieningen 107
Bijlage B – Begrotingsrechtmatigheid 109
Bijlage C – Financiële analyses 113
Bijlage D – Overige financiële informatie 123
Bijlage E – Details van de balans 131
Bijlage F – Specifieke uitkeringen 132
Bijlage G – Details paragraaf grondbeleid 143
Bijlage H – Verbonden partijen 148
Bijlage I – Interbestuurlijk toezicht 155
Bijlage J – Beleidsindicatoren 159

1. Bestuurlijke verantwoording en voorwoord

Voor u ligt de jaarrekening 2020. In de jaarrekening leggen we verantwoording af over het gevoerde beleid. In 2020 werden we geconfronteerd met een van de grootste naoorlogse crises, de coronacrisis. Dit had een grote impact op onze samenleving en op de uitvoering van onze taken. Wij hebben de dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers altijd voorop gesteld, waar nodig in aangepaste vorm. En ondanks corona, zijn wij blijven werken aan de ambities uit ons collegeprogramma. In dit hoofdstuk gaan we kort in op het financiële resultaat, de effecten van corona en laten we in vogelvlucht zien wat er in het afgelopen jaar gerealiseerd is.

Positief saldo, maar niet uit de zorgen
De jaarrekening 2020 sluit met een voordelig saldo van € 2,3 mln. Dit resultaat ontstaat met name door incidentele voor- en nadelen. Met name bij bedrijfsvoering ontstaat een aanzienlijk voordeel vanwege vertraging van projecten en doordat er stevig is gestuurd op de bedrijfsvoering vanwege de oplopende taakstellingen. Daarnaast is een deel van de uitgaven uitgesteld naar 2021, zo is in Berap I 2021 voor ca. € 0,5 mln. aan resultaatbestemmingsvoorstellen opgenomen. In bijlage C treft u een gedetailleerd overzicht aan van de afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Dit positieve saldo neemt niet weg dat we al jaren steeds meer moeite moeten doen om onze financiën op orde te houden. We krijgen steeds minder geld uit het gemeentefonds en hebben te maken met oplopende tekorten bij het sociaal domein. De begroting 2020 hebben we sluitend gemaakt door met name incidenteel minder te storten in de algemene reserve. Ook hebben we moeten bezuinigen. Bij de Kadernota 2021 hebben we voor ruim 12 miljoen aan ombuigingen doorgevoerd en het weerstandsvermogen met structurele stortingen van € 3,4 miljoen op peil gebracht.

Via de VDG, de VNG en de G40 zijn wij continu met het Rijk in gesprek over de urgente financiële problematiek als het gaat om jeugdzorg en WMO. Maar ook over de herverdeling van het gemeentefonds. We maken ons met de VNG en VDG sterk voor 'een grotere koek'. Pas dan heeft een herverdeling over de gemeenten zin.

Coronacrisis
Bij aanvang van het jaar 2020 kon niemand vermoeden wat ons te wachten stond. De eerste Nederlandse coronabesmetting – eind februari - maakte dat COVID-19 ook onze samenleving op zijn kop zette. Op 12 maart leidde de coronacrisis tot een Grip-4 crisisorganisatie. Deze is op 1 december 2020 overgegaan in de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19. Ter voorkoming van besmettingen werden voor Nederland ongekende maatregelen ingevoerd. Scholen, de bibliotheek, de bioscopen, Wildlands, het Atlastheater en andere culturele instellingen, de dagbesteding, buurt- en dorpshuizen, contactberoepen, horecabedrijven moesten hun deuren sluiten. Sportwedstrijden en tal van andere evenementen (bijvoorbeeld Into Nature, Veenbrand, Uitmarkt en alle activiteiten in het kader van Vrijheid 2020) werden afgelast. Thuiswerken werd voor velen de norm. Na een versoepeling in de zomerperiode kwamen we vanaf 15 december terecht in een bijna volledige lockdown. Wederom waren ingrijpende maatregelen nodig om het aantal ziekenhuisopnames beheersbaar te houden.

Tijdens deze crisis is een lichtpunt dat de weerbaarheid en veerkracht van onze inwoners groot is. We zagen tal van hartverwarmende initiatieven om ouderen en zieken te helpen. Acties om de zorgmedewerkers een hart onder de riem te steken. Scholen en instellingen die in korte tijd digitaal onderwijs konden aanbieden en zorgbegeleiding organiseerden, horeca die omschakelde naar bezorging en evenementen die digitaal werden georganiseerd. In september waren we hostcity van de Nationale Sportweek. We zijn erin geslaagd om jong en oud te laten zien hoe belangrijk sportief bewegen is, juist in coronatijd.

Hoe creatief onze ondernemers ook zijn, veel ondernemers zijn zwaar getroffen. Sommige sectoren kwamen volledig stil te vallen en zijn afhankelijk van de noodmaatregelen die het Rijk heeft afgekondigd. Wij hebben ondernemers aanvullend gesteund door bijvoorbeeld belastingen kwijt te schelden of in regelgeving, door bijvoorbeeld ruimere terrassen mogelijk te maken voor de horeca. Ook veel vrijwilligersorganisaties, zoals sportverenigingen en buurt- en dorpshuizen hebben het moeilijk. We ondersteunen hen waar mogelijk. Ondernemers met vragen over de coronacrisis en ondersteuningsmaatregelen konden en kunnen terecht bij een speciaal loket van de gemeente. Daarnaast is, in nauwe samenwerking met Menso, de ToZo-regeling uitgevoerd. Er zijn betalingsregelingen getroffen. De continuïteit van de Voedselbank is geborgd.

Hoe langer de coronacrisis duurde, des te duidelijker werd dat er ook een sociaal-maatschappelijke crisis ontstond. Eenzaamheid, een toename van psychische klachten, gezondheidsklachten en huiselijk geweld werden zichtbaar tijdens de crisis. Wij hebben daarbij speciaal aandacht voor de jeugd. De effecten in de toekomst zijn nog niet geheel te overzien.

Door de coronamaatregelen was er extra toezicht en handhaving nodig. Daarnaast zijn er gevolgen als het overeind houden van het maatschappelijk middenveld, de continuïteit in doorbetalen van de EMCO en gemeentelijke hulp en ondersteuning.

We kregen zelf ook minder inkomsten door de coronamaatregelen, zoals bijvoorbeeld sportinkomsten, toeristenbelasting en parkeeropbrengsten. Bovendien zetten we alles op alles om onze dienstverlening aan onze inwoners op orde te houden. Digitale dienstverlening kreeg een forse impuls. Ook uw raad stapte over naar digitaal vergaderen.

Naast de crisisbeheersing, hebben we steeds de mogelijke gevolgen van de coronacrisis in beeld gebracht. Daarbij zochten we de samenwerking met anderen, zoals de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), de Veiligheidsregio Drenthe (VRD), de Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG) en Arbeidsmarktregio Drenthe (AMRD).

Het Rijk erkent de grote impact van de coronacrisis op gemeenten en heeft compensatie aan gemeenten toegekend. We houden er rekening mee dat er structurele effecten zullen zijn die niet door het Rijk gecompenseerd gaan worden. In deze jaarrekening is een aparte paragraaf opgenomen over de (financiële) effecten van corona.

Ambities collegeprogramma
Ondanks de coronacrisis hebben we gewerkt aan de uitvoering van het collegeprogramma. Er was weinig ruimte voor nieuw beleid. Maar we hebben desondanks veel bereikt. We noemen een aantal gerealiseerde zaken uit het afgelopen jaar.

* We investeerden in een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. De woningbouw en kavelverkoop verliep uitstekend. Uit het Binnenstadsfonds zijn zes transformatiesubsidies verleend waarbij bestaande winkelpanden in het centrumgebied zijn omgevormd tot woningen. Panoramalokaal Bargeres is afgerond. De Woon- en Leefbaarheidsvisies (WLV) voor Bargeres en Zwartemeer zijn in ontwikkeling en het inrichtingsplan voor het centrumgebied van Emmer-Compascuum is opgesteld. Er is gestart met de herstructurering van het Oude Centrum. Er zijn veel projecten uitgevoerd waarbij de riolering is vervangen en gelijktijdig ook het openbaar gebied van een nieuwe inrichting is voorzien. Waaronder het Marktplein Klazienaveen, de Ermerweg, de Rotonde Nieuw-Amsterdamsestraat/Verlengde Heredijk.

* We werkten aan verbetering van de bereikbaarheid. De verdubbeling van het spoor nabij Station Emmen-Zuid startte. We zetten ons in om een kwartiersdienst te realiseren tussen Emmen en Zwolle.
We pleiten voor reizigersvervoer tussen Rheine, Coevorden en Emmen. De matige noord-zuid verbindingen worden versterkt door verbetering van de doorstroming op de N34 en een nieuwe spoorverbinding, de Nedersaksenlijn. Voor beiden zetten we ons in.
Begin december 2020 is de verdubbelde N34 tussen Coevorden-Noord en knooppunt Holsloot opgeleverd. Voor de verdubbeling Emmen-Centrum en de aansluiting Emmen-West zijn de werkzaamheden in uitvoering. Conform het Bereikbaarheidsakkoord met de provincie is gewerkt aan de voorbereiding van de herinrichting van de N862 Emmen - Klazienaveen en van de N391, de Rondweg Emmen.

* We werkten aan de voorbereiding van de energietransitie en klimaatadaptie op basis van het Klimaatakkoord. De Energy Hub GZI Next krijgt steeds meer vorm. De concept-Regionale Energie Strategie (RES) Drenthe 1.0 is vastgesteld en er is gestart met de Transitievisie warmte voor de Emmense huishoudens.
In het kader van droogte hebben we ook flinke stappen gemaakt in 2020. Zo zijn we gestart met een onderzoek naar de bodemdaling in het pilotgebied Nieuw-Amsterdam en omstreken. Daarnaast zijn we bezig met een aanpak rondom het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (droogte, warmte, wateroverlast) en is er onderzoek gedaan naar daling van het waterpeil en de waterkwaliteit van de Rietplas. Er wordt nu nader onderzoek gedaan naar mogelijke oplossingen.

* Eind 2020 werd bekend dat 330 miljoen uit het Just Transition Fund (JTF) naar Noord-Nederland gaat. Het JTF-fonds richt zich op het ondersteunen van regio's met de grootste sociaaleconomische uitdagingen door de klimaat- en energietransitie. Emmen is benoemd als een van de plaatsen waar de middelen ingezet worden. Een prachtig resultaat van onze gezamenlijke Noordelijke lobby. Emmen komt meer en meer op de kaart.

* Voor een toekomstbestendige economie is de aansluiting tussen een goed opgeleide beroepsbevolking en werkgevers cruciaal. We hebben belangrijke stappen gezet in de campusontwikkeling in Emmen. In december sloten we met de Rijksuniversiteit Groningen (RUG), NHL Stenden, Drenthe college en de provincie Drenthe een intentieovereenkomst om te komen tot een Masterplan Campus Emmen met als inhoudelijke onderwerpen: (groene) chemie, Smart industry, Energie (Waterstof) en Zorg &Technologie. De opleiding HBO-V-Flex is gestart en draait goed. Zowel de campus ontwikkeling als ook de HBO-V-Flex worden mede mogelijk gemaakt door bijdragen uit de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe.

* We investeren in een samenleving waarin iedereen zichzelf kan zijn, kan meedoen en naar vermogen een bijdrage levert aan de samenleving. Dit jaar is actief meegewerkt aan de Regenboog week onder meer door de aanleg van het regenboog Zebrapad en de Regenboog Vlaggenparade (bezorging van regenboogvlaggen bij bedrijven, (onderwijs)instellingen etc.).
Werk is belangrijk voor economische zelfstandigheid, eigenwaarde en sociaal-maatschappelijke ontwikkeling van inwoners.
De uitkeringen Participatiewet zijn in 2020 gestegen met 2,1% ten opzichte van 2019. Dit percentage is lager dan het percentage van onze benchmarkgemeenten (excl. G4), dat ligt op gemiddeld 3,3%.

We hebben in 2020 op de vier geprioriteerde actielijnen van het beleidsplan Oog voor SAM goede voortgang geboekt. Met de projecten Vroegsignalering, Zorgverzekering op maat, het Jongeren Perspectieffonds, het project ZZP-er met schulden en de Campagne “Kom jij er uit” hebben we kwetsbare inwoners kunnen helpen om hun situatie te verbeteren.

* In 2020 is het beleidsplan Perspectief op Jeugd vastgesteld en uitgewerkt in actielijnen. De rode draad is een positief jeugdbeleid. Van problematiseren naar normaliseren. Bij de transformatie van de jeugdhulp zetten we in op de beweging van zwaardere naar lichtere vormen van hulp. Met het bestuurlijke transformatieakkoord met onze partners is dit een gezamenlijke verantwoordelijkheid.
Jong Emmen is de werknaam waaronder we jeugd betrekken bij zaken die over hen gaan. Er zijn jeugdparticipatietrajecten gestart in Angelslo, De Blokken en Emmen-Zuid.
De JongerenAdviesRaad heeft een doorstart gemaakt.

* We bieden op verschillende manieren ondersteuning aan huishoudens. Het afgelopen jaar hebben meer inwoners een beroep gedaan op maatwerkvoorzieningen. De introductie van het abonnementstarief in de Wmo speelt hierin een rol, waarbij op het gebied van hulp bij schoonmaakondersteuning en woningaanpassingen een forse toename is te zien. Ondanks de stijgende kosten, zijn de budgetten gelijk gebleven.

Tenslotte
Bij onze ambities en activiteiten werken we samen met bewoners, bedrijven en instellingen in allerlei samenwerkingsverbanden. Zonder hun inzet en betrokkenheid zouden we onze ambities niet kunnen realiseren. Corona heeft dat nog extra duidelijk gemaakt: We moeten het samen doen!.

Leeswijzer
In de jaarrekening 2020 is de ingezette vernieuwing van de begroting 2021 zoveel mogelijk door vertaald. Hierdoor is de jaarrekening een stuk compacter geworden dan voorgaande jaren en is er geen aparte ‘verkorte jaarrekening’ gemaakt. Doordat de informatie meer op hoofdlijnen wordt gepresenteerd en stukken waar mogelijk begrijpelijker zijn gemaakt, kunnen we met elkaar, college en raad het goede gesprek voeren over het uitgevoerde beleid in 2020.

De financiële hoofdstukken zijn teruggebracht naar de kern waarbij op hoofdlijnen de grote verschillen worden toegelicht. Details over de financiën zijn opgenomen in de bijlagen, waaronder de gedetailleerde verschillenanalyse per programma.

De opzet van de programma’s sluit aan bij de begroting 2021 waarbij eerst de belangrijkste ontwikkelingen worden geschetst die zich hebben voorgedaan en vervolgens in een doelenboom is aangegeven ‘wat hebben we bereikt’ (het doel) en ‘wat hebben we daarvoor gedaan’ (de prestaties). Hierbij is per doel als volgt aangegeven in hoeverre dit is gerealiseerd:

- De prestatie is gerealiseerd *danwel* loopt volgens planning
- De prestatie is deels gerealiseerd *danwel* vertraging in de planning
- De prestatie is niet gerealiseerd *danwel* nog niet opgestart

Het programma sluit af met een financieel overzicht dat inzicht geeft in ‘wat heeft het gekost’.

De paragrafen zijn teruggebracht tot de kern van de informatie zodat dit beter geschikt wordt als sturingsinstrument en geven een thematische dwarsdoorsnede van de jaarrekening. Ook hier is eventuele detailinformatie opgenomen in de bijlagen.

Emmen, 18 mei 2021
College van Burgemeester en Wethouders

2. Financiële verantwoording

De gemeente Emmen heeft in 2020 een voordelig resultaat behaald van € 2,3 mln., Dit hoofdstuk geeft een nader inzicht in de ontwikkelingen van de begroting 2020 en het resultaat van de jaarrekening. Eerst wordt inzicht gegeven hoe de begroting zich heeft ontwikkeld en welk resultaat er werd verwacht. Vervolgens wordt inzichtelijk gemaakt wat het resultaat van de jaarrekening is voor en na de reservemutaties en wat de grootste financiële afwijkingen waren. Tot slot wordt inzichtelijk gemaakt wat het weerstandsvermogen is bij de jaarrekening.

2.1 Ontwikkeling begroting

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van het begrotingsresultaat 2020 weergegeven. Hiermee wordt inzichtelijk hoe de begroting zich heeft ontwikkeld en wat het uitgangspunt is geweest voor de jaarrekening.
De financiële effecten van corona maken geen onderdeel uit van de bijstellingen van de begroting zijn. Wel is de raad geïnformeerd over de mogelijke financiële effecten bij de bestuursrapportages.

*Bedragen * € 1.000*	**Resultaat**	**Toelichting**
Primitieve begroting	106	Begroting 2020 na vaststelling.
Berap I 2020	- 2.870	Nadelen door bijstelling jeugdhulp en indexatie Wmo, hogere lasten Area, Menso en de Toegang en voordelen bij rente en kapitaallasten, subsidies voorscholen en onderhoud gebouwen.
	- 2.764	**Bijgesteld begrotingsresultaat**
Meicirculaire en BUIG	-442	De meicirculaire 2020 had een positief effect op het begrotingssaldo, de bijstelling van het BUIG budget had een negatief effect.
	- 3.206	**Bijgesteld begrotingsresultaat**
Afrondingsverschillen	39	Diverse kleine afrondingsverschillen.
Berap II 2020	2.263	Voordelen met name door een hogere algemene uitkering bij de septembercirculaire, minder cliënten beschermd wonen, subsidies voorscholen en riolering.
	- 904	**Bijgesteld begrotingsresultaat**
Decembercirculaire	283	De decembercirculaire 2020 had een positief effect op het begrotingssaldo.
	-621	**Begrotingsresultaat 2020 na wijzigingen**

2.2 Resultaat jaarrekening

In de bijgestelde begroting werd uitgegaan van een nadelig resultaat van € 0,6 mln.
Het jaarrekeningresultaat 2020 is **€ 2,3 mln. voordelig**. De afwijking van de jaarrekening 2020 ten opzichte van de begroting is dus € 2,9 mln. voordelig.

In onderstaand overzicht is op hoofdlijnen weergegeven in hoeverre de baten en lasten en reservemutaties afwijken ten opzichte van de begroting. Vervolgens is aangegeven wat de belangrijkste afwijkingen zijn.

bedragen x € 1.000	**Begroting 2020 na**	**Rekening 2020**	***Afwijking***
Lasten	440.663	451.649	*-10.986*
Baten	445.172	462.056	*16.884*
Saldo van baten en lasten	**4.508**	**10.407**	***5.898***
Storting in reserves	11.388	18.470	*-7.082*
Onttrekking aan reserves	6.259	10.404	*4.145*
Resultaat	**-621**	**2.340**	***2.961***

De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting 2020 zijn:

Prog.	**Omschrijving**	**Bedrag x 1 mln.**	**V/N**
4	Afboeken van boekwaarden van onterecht nog geactiveerde voormalige schoolgebouwen	- € 1,1	N
4	Vormen voorziening voor boekwaarden overige schoolgebouwen	- € 2,3	N
5	Voordeel op grondexploitaties	€ 1,2	V
9	Voordeel bij de Emco	€ 1,4	V
	Overige afwijkingen < € 500.000	€ 3,7	V
	Totaal	**€ 2,9**	**V**

Onder overige afwijkingen zit onder andere € 2,9 mln. aan voordelen op bedrijfsvoering, wat verspreid zit over alle programma's. Dit is nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

In paragraaf 3.2 is een analyse opgenomen van de grootste voor- en nadelen per programma. Bij deze analyse is een grensbedrag van € 250.000 gehanteerd. Voor een nog uitgebreidere analyse wordt verwezen naar bijlage C waar een analyse is opgenomen van de verschillen groter dan € 50.000.

Weerstandsvermogen
Bij het opstellen van de begroting 2020 was er nog sprake van een negatieve algemene reserve en werd er nog een negatief jaarrekeningresultaat voor 2019 verwacht. Hierdoor was de beschikbare weerstandscapaciteit negatief. Er was dus geen financiële ruimte voorzien om risico's op te vangen.

Bij het laatste P&C document waar het weerstandsvermogen is berekend (begroting 2021), was de weerstandscapaciteit al behoorlijk verbeterd. Dit kwam ook deels doordat er volgens de BBV richtlijnen werd gerekend met stille reserves in plaats van vrije ruimte in bestemmingsreserves.

Bij de jaarrekening 2020 komt het ratio weerstandsvermogen uit op 0,92.[1] Dit komt overeen met een classificatie D: 'matig' weerstandsvermogen. Door jaarlijkse stortingen in de algemene reserve en positieve begrotingsresultaten is de verwachting dat bij ongewijzigd beleid in begrotingsjaar 2024 het weerstandsvermogen binnen de door de raad gestelde norm 'ruim voldoende' valt.

bedragen x €1.000	**Primitieve begroting 2020**	***Begroting 2021***	**Jaarrekening 2020**
Algemene reserve	-4.089	*4.014*	3.995
Onvoorzien	335	*335*	0
Vrije ruimte in de bestemmingsreserves	6.859		
Stille reserves		*13.921*	13.724
Rekening-/ begrotingsresultaat	-3.998		2.340
Beschikbare weerstandscapaciteit	**-893**	***18.270***	**20.059**
Benodigde weerstandscapaciteit	*19.665*	*23.330*	*21.797*
Ratio weerstandsvermogen (beschikt/benodigd)	**-0,05**	***0,78***	**0,92**

[1] De stand van de algemene reserve wijkt af van de standen elders in de jaarrekening omdat hierin reeds rekening is gehouden met voorgenomen besluiten.

3. Overzicht van baten en lasten

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de baten en lasten per programma. Vervolgens worden de grootste financiële afwijkingen (> € 250.000) toegelicht.

3.1 Baten en lasten per programma

In de onderstaande tabel is per programma weergegeven hoe de baten en lasten zich hebben ontwikkeld van de primitieve begroting tot de bijgestelde begroting (zoals op hoofdlijnen is toegelicht in paragraaf 2.1) en wat het verschil is tussen begroting en jaarrekening.

bedragen x €1000	Primitieve begroting			Begroting na wijzigiging			Rekening			*Verschil*
Programma	Lasten	Baten	**Saldo**	Lasten	Baten	**Saldo**	Lasten	Baten	**Saldo**	*begr-werk*
1 Inwoners en Bestuur	8.745	1.211	-7.534	8.924	1.227	-7.697	8.438	1.168	-7.270	*428*
2 Economie en Werkgelegenheid	7.590	953	-6.637	10.856	3.969	-6.887	10.491	3.872	-6.619	*268*
3 Veiligheid	9.493	61	-9.431	9.693	82	-9.612	9.482	109	-9.372	*239*
4 Onderwijs en Jeugd	45.847	35.718	-10.129	50.054	40.907	-9.147	55.605	42.294	-13.311	*-4.163*
5 Bouwen, Wonen en Milieu	43.120	39.657	-3.463	44.934	40.694	-4.241	45.369	44.050	-1.319	*2.921*
6 Inkomensondersteuning	65.116	54.149	-10.967	65.401	51.586	-13.816	73.827	64.644	-9.183	*4.633*
7 Openbare Ruimte en Verkeer & Vervoer	27.953	5.216	-22.737	29.183	5.999	-23.184	29.232	4.628	-24.604	*-1.420*
8 Sport en Cultuur	18.080	2.154	-15.926	18.269	2.353	-15.916	18.325	2.144	-16.181	*-265*
9 Sociaal domein	155.732	3.283	-152.449	162.918	3.878	-159.040	161.163	3.968	-157.195	*1.845*
10 Bedrijfsvoering en Inkomstenbronnen	2.894	55.256	52.362	3.408	58.756	55.349	3.448	59.215	55.768	*419*
Totaal programma's	**384.570**	**197.659**	**-186.911**	**403.641**	**209.450**	**-194.191**	**415.378**	**226.092**	**-189.286**	***4.905***
Algemene dekkingsmiddelen										
Algemene uitkering	642	191.935	191.292	312	201.654	201.341	0	201.436	201.436	*95*
Dividend	301	1.211	911	301	1.130	830	268	1.132	864	*35*
Lokale heffingen	0	25.853	25.853	0	26.268	26.268	0	26.138	26.138	*-130*
Saldo financieringsfunctie	445	1.654	1.209	436	1.716	1.280	658	1.734	1.076	*-204*
Algemene dekkingsmiddelen	**1.388**	**220.652**	**219.265**	**1.049**	**230.767**	**229.719**	**926**	**230.440**	**229.514**	***-204***
Overhead	**35.933**	**3.934**	**-32.000**	**35.973**	**4.954**	**-31.019**	**35.345**	**5.524**	**-29.821**	***1.198***
Saldo baten / lasten	**421.891**	**422.245**	**354**	**440.663**	**445.172**	**4.508**	**451.649**	**462.056**	**10.407**	***5.898***
Toevoeging / onttrekking reserves										
1 Inwoners en Bestuur	133	14	-119	133	113	-20	418	113	-305	*-284*
2 Economie en Werkgelegenheid	100	25	-75	150	978	828	198	1.056	858	*30*
3 Veiligheid	0	29	29	0	29	29	0	32	32	*3*
4 Onderwijs en Jeugd	505	319	-186	505	542	37	603	485	-119	*-156*
5 Bouwen, Wonen en Milieu	978	1.784	806	1.377	2.560	1.183	1.432	1.765	333	*-850*
6 Inkomensondersteuning	0	0	0	0	106	106	3.729	106	-3.623	*-3.729*
7 Openbare Ruimte en Verkeer & Vervoer	0	9	9	0	32	32	-28	1.350	1.378	*1.346*
8 Sport en Cultuur	12	230	218	12	230	218	433	987	554	*335*
9 Sociaal domein	22	30	9	1.769	340	-1.429	4.060	3.092	-967	*462*
10 Bedrijfsvoering en Inkomstenbronnen	2.209	1.270	-939	7.442	1.329	-6.113	7.625	1.418	-6.207	*-94*
Toevoeging / onttrekking reserves	**3.956**	**3.709**	**-247**	**11.388**	**6.259**	**-5.129**	**18.470**	**10.404**	**-8.066**	***-2.937***
Resultaat na bestemming	**425.847**	**425.954**	**107**	**452.051**	**451.431**	**-621**	**470.119**	**472.460**	**2.340**	***2.961***

3.2 Verschillenanalyse jaarrekening 2020

Hieronder is een analyse opgenomen van de grootste verschillen per programma. Voor de financiële afwijkingen is een grensbedrag van € 250.000 aangehouden. Een gedetailleerdere verschillenanalyse per programma is opgenomen in bijlage C.

Omschrijving	Nadeel	Voordeel	Reserve-mutatie
Programma 1 - Inwoners en Bestuur			
Een storting in de voorziening wethouders pensioenen; door de huidige lage rente moet er meer kapitaal aangehouden worden om het vereiste niveau van de voorziening te bereiken.	-364		
Er is een voordeel bij de bedrijfsvoering, onder andere doordat gemeentewinkels vanwege corona zijn gesloten, er terughoudend is omgegaan met het invullen van vacatures en externe inhuur is beperkt.		278	
Programma 4 - Onderwijs en jeugd			
Als gevolg van de interne verzelfstandiging van openbaar onderwijs Emmen worden de cijfers tussentijds niet aangepast waardoor er een verschil ontstaat bij de jaarrekening.	-1.312	1.312	
Afboeken boekwaardes van onterecht nog geactiveerde voormalige schoolgebouwen.	-1.148		
Vormen van een voorziening voor het afboeken van boekwaarden van schoolgebouwen die binnenkort worden gesloopt	-2.309		

Omschrijving	Nadeel	Voordeel	Reserve-mutatie
Programma 5 - Bouwen, wonen en milieu			
Investeringen, planvorming en onderzoeken betreffende riolering zijn vertraagd door gebrek aan capaciteit en externe factoren (o.a. inspraak bewoners).		318	
Voordeel door een lager afkeurpercentage en een nieuwe landelijke systematiek voor afrekenen PMD. Daarnaast extra opbrengsten bij de milieustraat.	-574	765	
Het voordelige saldo wat gerelateerd is aan afvalstoffenheffing is vervolgens gestort in de voorziening afvalstoffenheffingen hetgeen een nadeel oplevert in de jaarrekening.			
Onderbesteding middelen jaarplan Bodemsanering. Dit is o.a. te wijten aan discontinuïteit bij de projectleiding, vertraging in onderhandelingen omtrent 'Gat van Reef' en een verandering in bestuurlijke keuze m.b.t. bodembeleid. Het voordeel wordt toegevoegd aan de reserve.		284	-284
Resultaat op grondexploitaties zoals in detail toegelicht in de paragraaf grondbeleid.		1.200	
Programma 6 - Inkomensondersteuning			
Voordeel op de kosten bedrijfsvoering omdat er vacatureruimte niet is ingevuld. Dit is gedaan vooruitlopend op een taakstelling op de bedrijfsvoering in 2021.		332	
Programma 9 - Sociaal domein			
Doordat de EMCO een goed resultaat heeft behaald in 2020 en daarbij coronasteun heeft ontvangen van het rijk, is de gemeentelijke bijdrage lager.		1.433	
De inkomsten en uitgaven Programmabureau AMRD waren maar beperkt begroot. Omdat de kosten aan het einde van het jaar in rekening worden gebracht bij de deelnemende gemeenten heeft dit geen financieel effect.	-339	339	
Er is sinds 2018 sprake van een forse toename in kosten die betrekking hebben op Wmo voorzieningen zoals woningaanpassingen, grote verbouwingen en trapliften. De verwachting was dat de stijging werd veroorzaakt door de introductie van het abonnementstarief en dat dit in 2020 weer wat zou afnemen. Deze aanname blijkt achteraf niet te kloppen. Mogelijke oorzaken zijn de mismatch tussen de voorraad beschikbare (aangepaste) woningen en de toegenomen vraag o.a. als gevolg van de vergrijzende populatie en het beleid om ouderen langer thuis te laten wonen.	-278		
Het aantal jeugdhulpcliënten met een PGB neemt jaarlijks af (vanaf 2018 met ca. 35% per jaar), met name omdat cliënten 18 jaar worden en onder de Wmo vallen.		534	
Programma 10 - Bedrijfsvoering en inkomstenbronnen			
Door niet uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden en -projecten (waaronder klimaatverbetering Werkplein) ontstaat een voordeel.		265	
De stelpost onderuitputting kapitaallasten/volumes is niet volledig gerealiseerd. Er zijn wel diverse kleine voordelen in de jaarrekening, verspreid over meerdere taakvelden / programma's. Het saldo hiervan is nagenoeg gelijk aan de resterende stelpost.	-341		
Vrijval taakmutaties die wel zijn begroot, maar niet zijn besteed. Vrijval is inclusief een bedrag voor invoeringskosten nieuwe Wet Inburgering. De invoeringsdatum van deze wet is doorgeschoven en de invoeringskosten worden pas in 2021 gemaakt.		312	
De gemeente huurt panden voor Stichting de Toegang en verrekend deze lasten met de stichting. Omdat dit niet is begroot ontstaat een uitzet van lasten en baten.	-412	412	

3.3 Algemene dekkingsmiddelen

Hier wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen die de gemeente heeft ontvangen. Het gaat hierbij om inkomsten die geen specifiek bestedingsdoel kennen. De belangrijkste dekkingsmiddelen zijn de algemene uitkering (gemeentefonds) en de opbrengst uit onroerendezaakbelastingen (OZB).

bedragen x €1.000	Begroot 2020	Werkelijk 2020	*Verschil*
Algemene uitkering	201.654	201.436	*-217*
Dividend	1.130	1.132	*2*
Lokale heffingen	26.268	26.138	*-130*
Saldo financieringsfunctie	1.280	1.076	*-204*
Resultaat na bestemming	**230.332**	**229.782**	***-549***

Algemene uitkering (gemeentefonds)
Het grootse deel van de inkomsten van de gemeente is afkomstig uit de algemene uitkering (ook wel gemeentefonds genoemd). De omvang van de algemene uitkering wordt bepaald door het Rijk bij de circulaires. Voor de jaarrekening is uitgegaan van de gegevens uit de decembercirculaire 2020, waarbij rekening is gehouden met de laatst bekende basisgegevens die van belang zijn bij de berekening van de algemene uitkering.

Dividend
Het gaat hier om de inkomsten uit dividend van:

Bedragen x € 1.000	Begroot	Werkelijk
BNG – dividend 2019	74	70
AREA – dividend 2019	362	363
WMD – dividend 2019	1	0
Enexis – dividend 2019	621	621
Uitkeringen n.a.v. schikking afwikkeling geschillen verkoop Attero Holding N.V.	73	79
Totaal	**1.130**	**1.132**

Lokale heffingen
De detailinformatie over de lokale heffingen is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen. Deze paragraaf is breder van opzet dan de lokale heffingen waar het hier om gaat, omdat onder lokale heffingen ook items vallen als afvalstoffenheffing, rioolrecht, diverse leges etc. De lokale heffingen, zoals opgenomen in bovenstaand overzicht zijn de inkomsten uit de OZB en precariobelasting.

Saldo van de financieringsfunctie
Het saldo van de financieringsfunctie is het verschil tussen de toegerekende rekenrente aan de begrotingsprogramma's en de werkelijk betaalde rente over de leningen. In de paragraaf financiering wordt ingegaan op de financiering van de gemeente en de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

4. Balans met toelichting

4.1 Balans

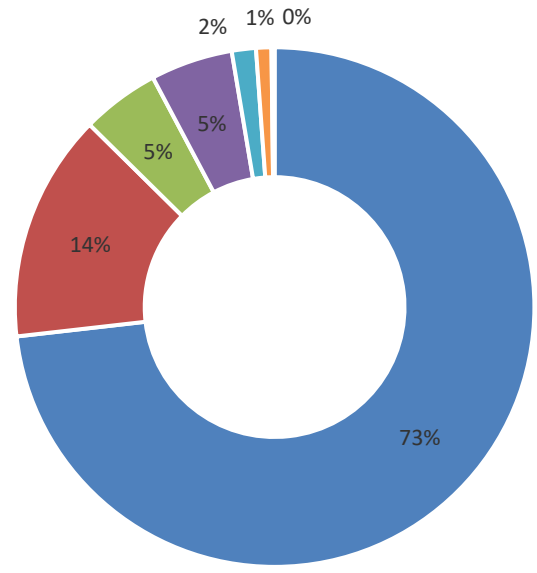
Bedragen x €1.000

Activa	31-12-2019	31-12-2020
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	3.153	6.430
Materiële vaste activa	477.429	493.162
Financiële vaste activa	82.625	95.615
Totaal vaste activa	**563.207**	**595.208**
Vlottende activa		
Voorraden	36.478	34.455
Vorderingen	37.180	32.684
Liquide middelen	2.908	1.294
Overlopende activa	11.955	10.109
Totaal vlottende activa	**88.520**	**78.543**
Totaal activa	**651.728**	**673.751**

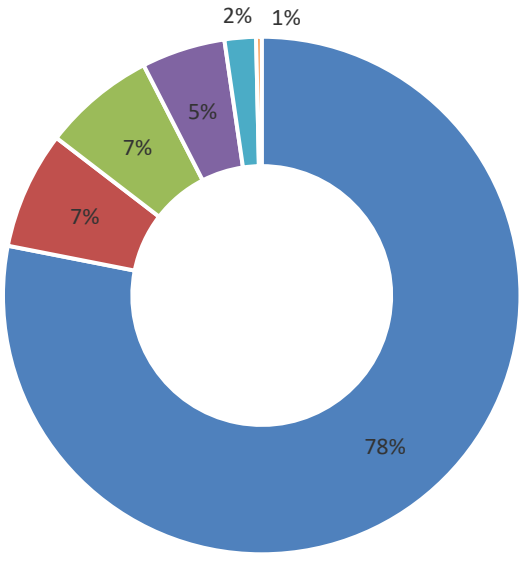
Passiva	31-12-2019	31-12-2020
Eigen vermogen		
Reserves	20.273	35.239
Resultaat	6.899	2.340
Totaal eigen vermogen	**27.172**	**37.579**
Vreemd vermogen		
Voorzieningen	12.971	13.225
Langlopende schulden	521.767	526.085
Totaal vreemd vermogen	**534.737**	**539.310**
Vlottende passiva		
Kortlopende schulden	50.605	49.456
Overlopende passiva	39.213	47.406
Totaal vlottende passiva	**89.818**	**96.862**
Totaal passiva	**651.728**	**673.751**
Gewaarborgde geldleningen	89	89
Garantstellingen	362.934	355.053

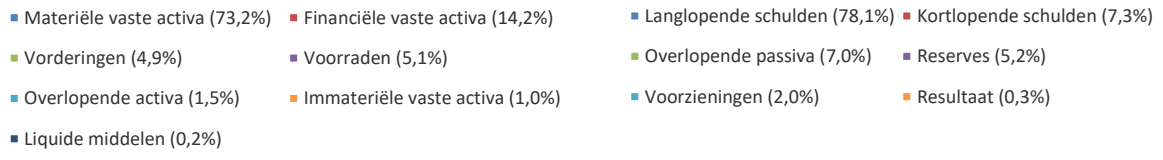
De balans is de basis van de financiële huishouding en geeft inzicht in het bezit en vermogen van de gemeente. Bij de activa gaat het om de eigendommen en bezittingen van de gemeente zoals gebouwen, wegen en bouwgronden, maar ook om uitstaande geldleningen. De passivazijde van de balans maakt inzichtelijk hoe de bezittingen zijn gefinancierd.
Uit onderstaande grafieken komt naar voren dat de bezittingen van de gemeente hoofdzakelijk gefinancierd worden door langlopende schulden.

Activa: bezittingen

Passiva: financiering

4.1 Activa - vaste activa

Bij vaste activa wordt onderscheid gemaakt in immateriële, materiële en financiële vaste activa. Hieronder zijn de ontwikkelingen op hoofdlijnen weergegeven. In bijlage E is een nadere uitsplitsing opgenomen.

Bedragen x €1.000

Vaste activa	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Afschij-vingen	Afwaarde-ringen	Boekwaarde 31-12-2020
Immateriële vaste activa	3.153	3.506	-	229	-	6.430
Materiële vaste activa	477.429	39.093	839	17.599	1.690	493.162
Financiële vaste activa	82.625	4.743	-	1.296	9.543	95.615
Totaal	**563.207**	**47.342**	**839**	**19.124**	**11.233**	**595.208**

Immateriële vaste activa

Onder de immateriële vaste activa zijn met name kosten geactiveerd die gemaakt worden voor onderzoek en ontwikkeling. De vermeerdering komt vooral door bijdragen aan activa in eigendom van derden, namelijk Oldersheem Nieuw-Amsterdam en de cofinanciering bereikbaarheidsproject aansluiting N34 - Rondweg N391.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn onder te verdelen in economisch nut, maatschappelijk nut en economisch nut met een dekking door heffing. Onder maatschappelijk nut vallen die investeringen die het algemeen belang dienen en welke uitsluitend door de gemeente uitgevoerd kunnen worden. In bijlage E is dit nader uitgesplitst.

Bij activa met een economisch nut gaat het om activa die bijdragen aan de mogelijkheid om middelen te genereren, bijvoorbeeld door het vragen van rechten, heffingen, leges of prijzen. Ook activa, waarbij de mogelijkheid bestaat om deze te verkopen behoren tot de activa met economisch nut. Het gaat hierbij met name om gebouwen. De totale boekwaarde van de activa met economisch nut bedraagt eind 2020 € 382 mln.

De vermeerdering heeft voornamelijk betrekking op investeringen in de parkeergarage Willinkplein-Zuid, de gemeentelijke riolering, het Esdal College in Emmen en 't Aole Gemientehoes in Schoonebeek.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit leningen en kapitaalverstrekkingen. De boekwaarde bestaat hoofdzakelijk uit leningen aan deelnemingen: o.a. Wildlands, Enexis en WMD. In bijlage E is dit nader uitgesplitst. Voorzieningen die getroffen zijn om eventueel de oninbaarheid van vorderingen op te vangen, zijn in de balans rechtstreeks verantwoord onder de financiële vaste activa.

Ontwikkelingen Wildlands
Herstructurering in 2019
Op 28 maart 2019 heeft de raad ingestemd met het voorgestelde herstructureringsscenario.
De gemeente Emmen heeft daarmee de financiering van Rabobank en Volker Wessels overgenomen en is vanaf 1 mei 2019 enig financier. Dit heeft tot gevolg dat daarmee het gemeentelijk bruto financieel belang in Wildlands is toegenomen naar € 80,5 mln.

In 2020 heeft de raad Wildlands in het kader van corona tijdelijk een aanvullende kredietfaciliteit verstrekt ad € 5,5 mln. Dit aanvullende rekening courant is 29 april 2021 met een jaar verlengd tot en met juni 2022. Tevens zijn de aflossingen tot diezelfde datum opgeschort.
Per 31 december 2020 betreft het bruto financieel belang minus gedane aflossingen een bedrag van € 85,1 mln.

Dit bedrag per ultimo 2020 is als volgt opgebouwd:

Lening u/g	: € 62,1 mln.
Lening in rekening courant	: € 13 mln. (maximaal)[2]
Certificaten aandelen Wildlands	: € 10,0 mln.[3]
Totaal	: € 85,1 mln.

Uit de businesscase 2021 van Wildlands concluderen wij dat Wildlands aan de uit de leningen voortvloeiende verplichtingen (rente en aflossing) kan voldoen.

Ter nadere analyse is er op basis van de businesscase 2021 een netto contante waarde berekening van de kasstromen van NDP opgesteld, waaruit ook blijkt dat NDP gedurende de looptijd van de leningen aan de uit de leningen voortvloeiende verplichtingen aan de gemeente Emmen kan voldoen.

[2] De rekening courant faciliteit is t/m juni 2022 tijdelijk verruimd met € 5,5 mln. naar € 13 mln., van de rekening courant was ultimo 2020 € 9,5 mln. verstrekt.
[3] De certificaten zijn ultimo 2018 voor het volledige bedrag van € 10 mln. voorzien.

Bij de netto contante waarde berekening is uitgegaan van een aantal parameters en uitgangspunten (zoals bezoekersaantallen, abonnementen, yield per kaartje, omzet horeca en detailhandel, ontwikkeling kosten en investeringen, etc.), die bepalend zijn voor de waardering van de hierboven verantwoorde leningen aan Wildlands. De belangrijkste betreft het geraamde aantal bezoekers waarbij wordt uitgegaan van 950.000 in 2021.

De netto contante waarde berekening loopt over 40 jaar, de periode 2021-2060. Het jaar 2030 van de geactualiseerde businesscase is constant veronderstelt, wat inhoudt dat er zowel aan de omzet als kostenkant geen indexaties meer plaats vinden. Dit is afgezet ten opzichte van het ultimo 2020 uitstaande bedrag aan langlopende lening (€ 62,1 mln.) en rekening courant (€ 9,5 mln.) ad € 71,6 mln. Dit is de minimale waarde die de geactualiseerde businesscase moet genereren. Uit de uitgevoerde berekeningen blijkt dat Wildlands bij een rentepercentage van 2,83% nog een netto contante waarde genereert van € 71,6 mln. Dit percentage ligt momenteel hoger dan de huidige rente (1,75% en na 2028 2,25%) maar belangrijker nog is dat dit percentage hoger ligt dan het rente omslagpercentage (ROP) van de gemeente Emmen van thans 1,33%. De ROP is het rentepercentage dat de gemeente betaalt over haar totale vermogen. Zolang de businesscase een percentage kan dragen dat hoger is dan de ROP kunnen de leningen gewaardeerd worden tegen nominale waarde en is er geen aanleiding de leningen te waarderen tegen een lagere marktwaarde.

Handhaven van de voorziening m.b.t. de aandelen
Naast de leningen bestaat het bruto financieel belang voor € 10 mln. uit aandelen in Noorderdierenpark B.V. (NDP B.V.) Wij zijn voor 100 % aandeelhouder van NDP B.V. (aandeelhouder van Wildlands Adventure Zoo Emmen B.V.). Voor wat betreft de aandelen NDP B.V. per ultimo 2019 geldt conform de regels van het BBV het principe van verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. In het kader van de herstructurering heeft er bij Wildlands in 2018 een bedrijfswaarde berekening plaats gevonden. Deze bedrijfswaarde berekening leidde er toe (mede als gevolg van een hogere vereiste rendementspercentage) dat NDP een groot deel van de aanwezige activa moest afboeken. Dit leidde tot een negatief eigen vermogen bij Wildlands. Dit heeft als bijkomend gevolg dat de in de gemeentelijke balans ultimo 2018 opgenomen certificaten van aandelen middels het treffen van een voorziening zijn afgewaardeerd naar € nihil.

Mocht na verloop van tijd het vermogen van het Noorderdierenpark B.V. weer positief worden en daarmee de marktwaarde van de aandelen, kan de voorziening voor dit deel weer vrijvallen tot de dan geldende marktwaarde en tot maximaal de verkrijgingsprijs. Bij de jaarrekening 2020 is hiervan echter geen sprake. De voorziening van € 10 mln. kan dus niet vrijvallen en blijft gehandhaafd.

4.2 Activa - vlottende activa

Voorraden

Onder de voorraden zijn de in exploitatie genomen bouwgronden opgenomen. In de paragraaf grondbeleid is dit nader toegelicht. Voor te verwachten verliezen op grondexploitaties is een verliesvoorziening getroffen.

Bedragen x €1.000

Vlottende activa					
Voorraden	Boekwaarde 31-12-2019	Vermeer-deringen	Vermind-eringen	Winst uitname	Boekwaarde 31-12-2020
Bouwgrond in exploitatie					
Herstructurering	2.123	449	1.191	1.357	23
Woningbouw	10.061	1.557	4.662	722-	7.679
Bedrijventerreinen	49.083	1.704	1.015	950-	50.721
Totaal	**61.266**	**3.710**	**6.867**	**314-**	**58.423**
Voorzieningen bouwgrond					
Herstructurering	1.550-				101-
Woningbouw	9.294-				9.281-
Bedrijventerreinen	13.985-				14.613-
Totaal	**24.829-**	**-**	**-**	**-**	**23.995-**
Gereed product en handelsgoederen	**41**				**27**
Totaal voorraden	**36.478**	**3.710**	**6.867**	**314-**	**34.455**

De boekwaarde wijkt af van de paragraaf grondbeleid omdat in de balans het complex Stroomdal voor 2/3e onder kortlopende schulden wordt verantwoord omdat het een publiek-private samenwerking betreft.

Vorderingen

De vorderingen zijn in de onderstaande tabel uitgesplitst. De vorderingen op openbare lichamen heeft grotendeels betrekking op het btw compensatiefonds. De overige vorderingen zijn voornamelijk debiteuren (incl. belasting,- en bijstandsdebiteuren). Hier tegenover staan deels voorzieningen voor oninbaarheid. De rekening-courantverhoudingen heeft betrekking op SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting) ad € 1,1 mln., daarnaast heeft er een herrubricering plaatsgevonden van de rekening-courant van Wildlands naar de financiële vaste activa.

Vanwege de wet op het schatkistbankieren moeten overtollige middelen (banktegoeden boven een drempelbedrag van € 3,2 mln.) worden afgestort bij 's Rijks schatkist en deze worden weer teruggevraagd indien de stand van de liquide middelen daarom vraagt. In 2020 was voldoende ruimte onder het drempelbedrag aanwezig en is deze niet overschreden.

Bedragen x €1.000

Vorderingen	31-12-2019	31-12-2020
Vorderingen openbare lichamen	17.173	18.890
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	6.565	1.051
Overige vorderingen	11.215	10.662
voorzieningen	*3.272-*	*2.918-*
Schatkistbankieren	5.500	5.000
Totaal vorderingen	**37.180**	**32.684**

Liquide middelen

Liquide middelen maken net als voorraden en vorderingen onderdeel uit van de vlottende activa. Dit betreffen de saldi van de bankrekeningen (voornamelijk de huisbank BNG) en saldi in de kas.

Bedragen x €1.000

Liquide middelen	31-12-2019	31-12-2020
Kassaldi	262	261
Banksaldi	2.645	1.033
Totaal liquide middelen	**2.908**	**1.294**

Overlopende activa

Overlopende activa bestaan uit vooruitbetaalde of nog te vorderen bedragen. Het zijn kosten of opbrengsten die vooraf worden betaald, dan wel (nog te) ontvangen maar betrekking hebben op een volgende periode.

De post overlopende activa kan als volgt uitgesplitst worden:

Bedragen x €1.000

Overlopende activa	31-12-2019	31-12-2020
Vooruitbetaalde bedragen	3.242	1.864
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen:		
Europese overheidslichamen	154	162
Nederlandse overheidslichamen	1.157	592
Overig nog te ontvangen bedragen	8.152	8.241
voorziening oninbaarheid vordering CQ	*-750*	*-750*
Totaal overlopende activa	**11.955**	**10.109**

In 2014 is een voorziening oninbaarheid opgenomen voor de afwikkeling van het faillissement van CQ. Aangezien de afwikkeling nog gaande is, blijft de voorziening staan.

4.3 Passiva – vaste passiva

Het eigen vermogen van de gemeente bestaat uit de reserves en het (onverdeeld) resultaat van de jaarrekening.

Bedragen x €1.000

Vaste passiva				
Eigen vermogen				
Reserves	**31-12-2019**	**Stortingen**	**Onttrekkingen**	**31-12-2020**
Algemene reserve	2.481-	25.964	18.488	4.995
Egalisatiereserves	269	188	-	458
Amortisatiereserves	5.567	-	430	5.137
Overige bestemmingsreserves	16.918	16.673	8.941	24.649
Resultaat jaarrekening	6.899			2.340
Totaal eigen vermogen	**27.172**	**42.825**	**27.860**	**37.579**

Vreemd vermogen				
Voorzieningen	**31-12-2019**	**Stortingen**	**Onttrekkingen**	**31-12-2020**
Voorziening riolering	*9.419*	*-*	*463*	*8.956*
Voorziening afvalstoffenheffing	*-*	*574*	*-*	*574*
Voorziening sloopkosten Aquarena	*482*	*-*	*312*	*170*
Voorziening groot onderhoud Atlastheater	*836*	*360*	*268*	*928*
Voorziening wethouderspensioenen	*2.233*	*364*	*-*	*2.597*
Totaal voorzieningen	**12.971**	**1.298**	**1.044**	**13.225**

Langlopende schulden	**31-12-2019**	**Vermeerdering**	**Aflossing**	**31-12-2020**
Obligatielening	148.000	10.000	30.000	128.000
Onderhandse leningen:				
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	889	-	275	614
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	331.230	55.000	30.401	355.829
Openbare lichamen	40.000	-	-	40.000
Waarborgsommen	208	54	0	262
Vooruitontvangen afkoopsommen	1.440		60	1.380
Totaal vreemd vermogen	**521.767**	**65.054**	**60.736**	**526.085**

Reserves en resultaat

In bijlage A is een nadere specificatie opgenomen van de reserves en de bijbehorende stortingen en onttrekkingen.

Vreemd vermogen

Het vreemd vermogen van de gemeente bestaat uit voorzieningen en langlopende schulden. De voorzieningen kunnen worden onderverdeeld in twee soorten. De eerste soort voorzieningen zijn bedoeld voor de egalisatie van lasten. Deze worden gebruikt ter regulering van jaarlijks schommelende lasten. De andere voorzieningen worden opgenomen op basis van reëel in te schatten risico's. Deze voorzieningen komen ook terug bij andere onderdelen van de balans. In bijlage A is een totaaloverzicht opgenomen van alle voorzieningen.

Ten opzichte van een jaar eerder zijn de langlopende schulden per saldo toegenomen met € 4 mln. In 2020 is er voor een totaalbedrag van € 10 mln. opgenomen als obligatielening en € 55 mln. als gewone lening bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De vooruitontvangen afkoopsommen hebben betrekking op een eenmalige ontvangst voor erfpacht zonnepark Oranjepoort.

De totale rentelast voor de leningen bedroeg in 2020: € 9.266.630.

4.3 Passiva – vlottende passiva

Bedragen x €1.000

Vlottende passiva		
Kortlopende schulden	**31-12-2019**	**31-12-2020**
Openbare lichamen	1.255	8.018
Kasgeldleningen	30.000	25.000
Overige schulden	19.350	16.438
Totaal kortlopende schulden	**50.605**	**49.456**
Overlopende passiva	**31-12-2019**	**31-12-2020**
Vooruitontvangen bedragen	424	741
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te besteden voorschotten op specifieke uitkeringen:		
Europese overheidslichamen	309	235
Rijk	5	8.575
Nederlandse overheidslichamen	16.812	17.919
Nog te betalen bedragen	21.663	19.937
Totaal overlopende passiva	**39.213**	**47.406**
Totaal vlottende passiva	**89.818**	**96.862**

Kortlopende schulden

De openbare lichamen in bovenstaande tabel betreffen voornamelijk de crediteuren sociale zaken Borger-Odoorn en Coevorden.
De overige schulden betreffen voornamelijk de crediteuren en te betalen loonheffing en sociale lasten.

Overlopende passiva

Overlopende passiva bestaan uit vooruitontvangen of nog te betalen bedragen. Het betreffen kosten die ten laste komen van het boekjaar, maar waar de factuur nog niet van is ontvangen of kosten die vooruitbetaald zijn voor een volgend jaar. Het grootste onderdeel van de overlopende passiva heeft betrekking op nog te betalen kosten over 2020, waarvan de facturatie in 2021 volgt.

4.4 Overige financiële verplichtingen

Onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen worden meerjarige financiële verplichtingen opgenomen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden. Deze bestaan onder andere uit waarborgen en garanties en langlopende financiële verplichtingen.

Waarborgen en garantstellingen

Bedragen x €1.000

Gewaarborgde geldleningen	Oorspronkelijk bedrag	% borg stelling	Boekwaarde 01-01-2020	Boekwaarde 31-12-2020	Eind datum
Drentse Energie Organisatie (DEO)	89	30%	89	89	2028
Totaal	**89**		**89**	**89**	

Bij de gewaarborgde lening (ook wel borgstelling genoemd) stelt de gemeente zich ten opzichte van een geldverstrekker onder voorwaarden garant voor de rente- en aflossingsverplichtingen van een af te sluiten geldlening. De Drentse Energie Organisatie voert de regeling Energielening Emmen uit. Voor de door DEO verstrekte leningen vanuit deze regeling staat de gemeente voor 30% borg.

Bedragen x €1.000

Garantstellingen	Garantie bedrag
WSW: Woonservice Drenthe/Lefier/Domesta/Woonzorg	350.468
WEW: Nationale Hypotheekgarantie	4.585
Totaal	**355.053**

Het WSW staat voor Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Indien een corporatie niet aan de betaalverplichtingen kan voldoen zal het WSW garant staan. Pas als het WSW niet aan deze verplichting kan voldoen, zal de gemeente renteloze leningen aan het WSW moeten verstrekken, zodat ze alsnog aan de betaalverplichtingen kunnen voldoen. Het risico hierop is zeer klein gezien WSW momenten de hoogst mogelijke kredietstatus (triple A) heeft.

Het WEW staat voor het Waarborgfonds Eigen Woningen. Dit betreft de Nationale Hypotheek Garanties die worden verstrekt aan particulieren. Hier gelden dezelfde regels als bij het WSW. De gemeente is slechts achtervang.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

Bedragen x €1.000

Langlopende financiële verplichtingen	Ingangsdatum	Verplichting	Looptijd in jaren	Opmerking
Gemeentewinkel Klazienaveen	01-07-2020	68	3	Jaarlijks - verlenging per 3 jaar
Gemeentewinkel Emmer Compascuum	01-07-2014	124	14	Jaarlijks - verlenging per 10 jaar
Huur 'De Fabriek' CBK	01-08-2019	156	2	Met een mogelijkheid tot verlenging van 5 jaar
Onderhoudscontract Atlas theater	19-10-2016	6.733	16	Meerjarenonderhoudsplan/onderhoudsvz
Onderhoudscontr beheer openbare ruimte	divers	34	divers	
Lease wagenpark	divers	2.134	divers	Exclusief brandstof
Totaal		**9.249**		

Programma 1 - Inwoners en bestuur

Ontwikkelingen in 2020

Goede dienstverlening blijft zeker in de huidige tijden voorop staan. Persoonlijk contact werkt toch het beste als het gaat om samenwerken met inwoners en EOP's. Door de coronacrisis en de nodige maatregelen is het lastig geweest om goed persoonlijk in contact te komen met inwoners en EOP's, Veelal is dit contact vervangen door digitaal contact. Dit betekent wel dat bijvoorbeeld de werkbezoeken van de burgemeester minimaal waren en de platformbijeenkomsten (op één na) niet zijn doorgegaan.

Werk zoveel mogelijk thuis is het uitgangspunt, ook bij onze medewerkers. Ook zijn er vanwege de anderhalvemeter-eis minder balies opengesteld in de publiekshal. Om drukte te vermijden en ons te houden aan de landelijke maatregelen moeten alle inwoners, ongeacht de reden van het bezoek aan het gemeentehuis een afspraak maken. Met ingang van april 2020 zijn onze gemeentewinkels gesloten. De sluiting van de gemeentewinkels is permanent doorgevoerd bij vaststelling van de kadernota en begroting 2021.

Door aanpassing van wet- en regelgeving werd digitale besluitvorming door de gemeenteraad mogelijk om zo de continuïteit van het bestuur en de rechtmatigheid van besluitvorming te waarborgen. De raads- en commissievergaderingen blijven ook digitaal openbaar.

Vanwege corona is het een uitdaging om de verkiezingen goed te laten verlopen, denk aan voldoende stembusmedewerkers, doorlooproutes, voldoende stemlocaties, voldoen aan alle dan geldende coronamaatregelen, stemmen via brief. Alle voorbereidende acties zijn uitgevoerd zodat de verkiezingen goed kunnen verlopen en iedereen de mogelijkheid heeft zijn stem uit te brengen.

Wat hebben we gedaan en bereikt?

Doelenboom

In de navolgende doelenboom is voor dit programma per onderwerp, schematisch de relatie weergegeven tussen de doelen (wat hebben we bereikt) en de prestaties/acties (wat hebben we gedaan). Bij de prestaties is aangegeven in hoeverre deze zijn gerealiseerd.

Bestuur

Doel		Prestatie
Wij zijn als gemeente beter aangehaakt bij (inter)nationaal beleid en kennen betere bovenlokale regievoering op regionale vraagstukken die voor de gemeente Emmen belangrijk zijn.		Steeds snellere en soms exponentieel veranderende omgeving maakt dat continu toekomstverkenningen voor een langere termijnvisie nodig zijn. Eind 2020 zijn we gestart met de herijking van de strategienota. In 2020 hebben we een start gemaakt met een strategisch samengestelde lobbyagenda, waarmee wij effectief en succesvol strategische resultaten kunnen halen op bovenlokaal/regionaal niveau. We nemen ambtelijk en bestuurlijk deel aan landelijke netwerken (VNG, G40). Vanuit deze netwerken vindt inhoudelijke lobby richting de ministeries plaats. Wij nemen actief deel aan de Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG) als provinciaal samenwerkingsverband. Vanuit onze regionale rol nemen we actief deel aan bestuurlijke en ambtelijke netwerken zoals de VDG, VNG, G40, NG4 en NG7. Het 213a onderzoek naar grip op de doelrealisatie van verbonden partijen en samenwerkingsrelaties is eind 2020 afgerond.

Democratie dichterbij

Doel		Prestatie
Het versterken van de relatie tussen inwoners en overheid, het vergroten van wederzijds vertrouwen en het verhogen van de legitimiteit van en draagvlak voor overheidshandelen. Samen met de inwoners willen we bouwen aan een sterke lokale democratie.		Begin 2020 hebben we een Quick Scan Lokale Democratie uitgevoerd. De uitkomsten van de Quick Scan en een kwalitatief onderzoek zijn gedeeld in de commissie BME in maart. Eind december is de waarderingsprijs voor inwonersinitiatieven uitgereikt aan Biodiversiteit Oranjedorp. Er waren 5 genomineerden. In totaal zijn er drie experimenten e-participatie uitgevoerd; de waarderingsprijs, Bereikbaarheidsvisie BOCE en burgerbegroting Nieuw Dordrecht. Aan de hand van deze evaluaties is een start gemaakt met het opstellen van spelregels voor e-participatie. We blijven met EOP-besturen in gesprek in o.a. de werkbezoeken van de burgemeester. Twee voorbeelden zijn: Het experiment met e-participatie bij de Dorpscoöperatie Nieuw Dordrecht evalueert de gemeente op dit moment. Met het programma Angelslo wordt geëxperimenteerd met een integrale dorp- en wijkgerichte aanpak. Eind 2020 is gestart met de tussentijdse evaluatie Angelslo en dorp- en wijkgericht werken. Voortzetting burgerbegroting. In 2020 is een start gemaakt met enkele EOP's. Het doel is om met inzet van het uitdaagrecht (Right to Challenge) andere financieringsbronnen te vinden.

Dienstverlening

Doel		Prestatie
Inwoners zijn tevreden over de dienstverlening van de gemeente. Wij willen dienstverlening naar inwoners verbeteren door het hen zo gemakkelijk mogelijk te maken. Dienstverlening is nabij, dit kan persoonlijk contact zijn maar ook digitale dienstverlening.		Afgelopen jaar is de dienstverlening goed gewaardeerd door de Emmense inwoners. De telefonische dienstverlening kreeg als rapportcijfer een 7,5. Van alle respondenten vond 83% dat hij snel te woord werd gestaan aan de telefoon. 40% werd volledig geholpen door de telefoniste tijdens het eerste telefonische contact. Dertig procent kreeg een terugbel verzoek. De meeste klanten geven aan hier tevreden over te zijn

Doel		Prestatie
		Het (niet) nakomen van de toegezegde afspraak om terug te bellen leidt echter in veel gevallen weer tot ontevredenheid. In 2020 is een start gemaakt om hier verbetering in te brengen. Ook aan de balie is de klant positief over de verleende dienstverlening. De medewerkers kregen gemiddeld een 8,4 voor hun gastvrijheid en service. Ook is de tevredenheid over de digitale dienstverlening onderzocht. Inwoners geven de website gemiddeld een 7,4. Met het nieuwe burgerzakensysteem gaan we een forse stap zetten in de verdergaande digitalisering en daarmee de dienstverlening aan de inwoner op het gebied van burgerzaken. De implementatiefase is gestart. Het digitaal aanvragen van rijbewijzen is de afgelopen maanden gestegen.

Wat heeft het gekost?

De onderstaande tabel geeft per taakveld aan in hoeverre de begroting is bijgesteld, wat het resultaat is van de jaarrekening en het verschil tussen begroting en jaarrekening. In bijlage C van de jaarrekening is op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt hoe de begroting zich heeft ontwikkeld en is een verschillenanalyse op detailniveau opgenomen.

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Bestuur	5.612	5.712	5.625	88
Burgerzaken	3.133	3.212	2.813	398
Totaal lasten	**8.745**	**8.924**	**8.438**	**486**
Bestuur	0	0	3	-3
Burgerzaken	1.211	1.227	1.165	61
Totaal baten	**1.211**	**1.227**	**1.168**	**58**
Mutatie reserves	119	20	305	-284
Saldo Inwoners en Bestuur (netto)	**7.653**	**7.718**	**7.574**	**143**

Programma 2 - Economie en werkgelegenheid

Ontwikkelingen in 2020

Campus Emmen

In 2020 zijn belangrijke stappen gezet tussen de Rijksuniversiteit Groningen (RUG), NHL Stenden, Drenthe College, provincie Drenthe en de gemeente Emmen voor een campusontwikkeling in Emmen. Deze partijen hebben naar elkaar uitgesproken dat er behoefte is aan een Masterplan Campus Emmen, met als inhoudelijke thema's: (groene) Chemie, Smart Industry, Energie (waterstof) en Zorg & Technologie. In december 2020 is een intentieovereenkomst gesloten om te komen tot een Masterplan Campus Emmen.

Energy hub GZI Next Emmen

In 2020 is in lijn met de 'Strategienota Energy Hub GZI Next Emmen' door het consortium gewerkt aan de verdere realisatie van de energy hub op de locatie van de voormalige gaszuiveringsinstallatie van NAM aan de Phileas Foggstraat. De Energy Hub GZI Next Emmen begint steeds meer vorm te krijgen. Het 12 MW zonnepark is aangelegd. Daarnaast heeft op 8 september 2020 het OV Bureau Groningen Drenthe en Qbuzz een belangrijke stap gezet in de groene waterstof economie door met steun uit het Europese fonds Jive2, het ministerie van I&W en de provincie Drenthe waterstofbussen te bestellen die tussen Emmen en Groningen gaan rijden.

Just Transition Fund

Eind 2020 werd bekend dat 330 miljoen euro uit het Just Transition Fund (JTF) naar Noord-Nederland gaat. Het JTF is onderdeel van de Europese Green Deal en is specifiek gericht op het ondersteunen van regio's met de grootste sociaaleconomische uitdagingen door de klimaat- en energietransitie. Begin 2021 bleek dat naast drie regio's in Groningen, ook Emmen is benoemd als plek waar de middelen moeten landen. Projecten die in aanmerking komen voor het JTF richten zich op drie doelen: het verwezenlijken van de energietransitie, een wendbare arbeidsmarkt en het creëren van een nieuw economisch perspectief voor de regio. Hierbij kan gedacht worden aan de reductie van CO_2, de overgang naar groene energie en de daaraan gerelateerde arbeidsmarkt vraagstukken. De komende maanden wordt een plan opgesteld. Het is nog niet duidelijk of het op regionaal of nationaal niveau wordt geschreven. Na goedkeuring van het plan door de Europese Commissie worden de middelen in 2022 daadwerkelijk ter beschikking gesteld.

Ondersteuning ondernemers corona

Onder andere vanuit Economie was er ondersteuning voor ondernemers in de gemeente Emmen met vragen in relatie tot corona. Hiervoor is een speciaal emailadres aangemaakt (economie@emmen.nl) waar ondernemers met vragen terecht kunnen. Er kwamen en komen diverse vragen van verschillende typen ondernemers. Van vragen over financiële regelingen en hulpvragen tot vragen over het toepassen van coronaregels. Het emailadres economie@emmen.nl wordt nu proactief en breed ingezet zodat ondernemers weten waar ze terecht kunnen.

Bezoeken en evenementen

Ook in 2020 zijn verscheidene bestuurlijke bezoeken afgelegd aan bedrijven in de gemeente Emmen. Daarnaast is een tweedaags werkbezoek naar Chemelot georganiseerd ter inspiratie voor onze aanpak in Drenthe rondom het vergroenen van de chemie en circulaire economie. Hierbij waren kennisinstellingen, provincie, gemeente en een aantal bedrijven aanwezig.

Op 19 november 2020 was de eerste online editie van het New eMMergy congres. Een editie die geheel in het teken stond van waterstof. Met bijdragen van veel verschillende sprekers, zowel internationaal, nationaal als lokaal. Het vormde tevens een plek waar vraag en aanbod van waterstof bij elkaar kwamen in een waterstofmarktplaats. Zo'n 220 deelnemers volgden het congres en hoorden over de ontwikkelingen in de waterstofeconomie.

Ook is in november in Emmen een digitaal live event gehouden onder de naam van Chemport Connect. Deze richtte zich op de grote verscheidenheid aan biobased en circulaire oplossingen, in het bijzonder op kunststoffen en materialen. Tijdens het evenement presenteerde Teijin Aramid een exclusieve wereldwijde primeur van haar supersterke vezel, waren er verschillende keynotesprekers van de bedrijven Senbis Polymer Innovations (Emmen) en Avantium (Delfzijl), was er een internationale paneldiscussie onder leiding van het platform Ubuntoo live vanuit Atlanta (VS) en is een inkijkje gegeven in de toekomst van chemische recycling door CuRe (Emmen). Het event is door ca. 200 unieke bezoekers digitaal bijgewoond.

Wat hebben we gedaan en bereikt?

Doelenboom

In de navolgende doelenboom is voor dit programma per onderwerp, schematisch de relatie weergegeven tussen de doelen (wat hebben we bereikt) en de prestaties/acties (wat hebben we gedaan). Bij de prestaties is aangegeven in hoeverre deze zijn gerealiseerd.

Betekeniseconomie

Doel		Prestatie
De mogelijkheden van betekeniseconomie in de gemeente Emmen in 2020 verkennen		In 2020 zijn de mogelijkheden van betekeniseconomie in de gemeente Emmen onderzocht. Hieruit voortvloeiend wordt er momenteel, samen met de gemeente Coevorden, gewerkt aan een projectvoorstel voor de Regio Deal op het gebied van Impact ondernemen. Onder Impact ondernemen verstaan wij het bedrijfsmatig leveren van een positieve bijdrage aan maatschappelijke en/of ecologische problemen. In 2020 hebben we voor de 2e keer deelgenomen aan The Impact Days.

Goed vestigingsklimaat

Doel		Prestatie
Voldoende en aantrekkelijke bedrijventerreinen voor alle typen bedrijven die zich willen vestigen en uitbreiden		Gezien de oplopende belangstelling voor grootschalige kavels wordt het bestemmingplan van het Rundedal gewijzigd om tegemoet te komen aan deze vraag. Op de overige bedrijventerreinen zijn nog enkele kleine kavels beschikbaar. Dit zijn vaak geen passende kavels. Eind 2020 is door de provincie Drenthe een onderzoek afgerond naar de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen. Wij zijn met de provincie in gesprek over de uitkomsten en de aanbevelingen van het onderzoek en welke vervolgstappen hierin gezet kunnen worden.
Binnen Dutch TechZone verband netwerkvorming tussen bedrijven en kennisinstellingen in de speerpuntsectoren High Tech Systemen en Materialen (HTSM), Groene Chemie en Circulaire Economie, Transport en Logistiek en Energie		De Programboard, Coördinatieteam en Programteam komen regelmatig samen om te spreken over netwerken en samenwerken in de Dutch TechZone (DTZ) Regio. Er is een nieuwe website gelanceerd met daarop verschillende platforms.

Goede fysieke bereikbaarheid

Doel		Prestatie
Verbeteren corridors A28-A37-E233, Groningen-Zuidoost Drenthe-Twente (N34)		De laatste opgave van het project "10 jaar A37-E233, innovatieve corridor van de regio" is gereed. Dit is een digitale kaart van de DTZ-regio met daarop circa 150 locaties gerelateerd aan de speerpuntsectoren binnen DTZ, een aantal voortgezet onderwijsinstellingen, kenniscentra en relevante projecten. Onder regie van regio Groningen Assen is in Noord-Nederlands verband een integrale agenda voor slimme en duurzame logistiek opgeleverd. Hier hebben wij input voor geleverd op het gebied van o.a. de

Doel		Prestatie
		ontwikkeling van de groene waterstof-economie, hernieuwbare brandstoffen en experimenteerruimte voor langere afstand duurzaam transport om op deze wijze de bereikbaarheid en ons vestigingsklimaat te versterken.
Tot stand brengen van een (inter)nationale spoorverbinding tussen Emmen – Rheine		Emmen is aangehaakt in het proces om te komen tot reizigersvervoer tussen Rheine, Coevorden en Emmen. De Interreg-subsidie is toegekend en de PA (public affairs)/PR (public relations) strategie is vastgesteld. In het BO MIRT zijn afspraken gemaakt tussen Rijk en regio over verdeling van de kosten van het traject Neuenhaus – Coevorden. De gemeente Emmen heeft met de provincie Drenthe afgesproken dat onze bijdrage in uren is.

Slimme economie / smart city

Doel		Prestatie
De innovatieve kern in Noord- en Oost-Nederland zijn door het gebruik van slimme technologieën (smart city, smart energy, smart mobility, smart services en smart manufacturing)		Wegens gebrek aan middelen is vooralsnog geen kwartiermaker ingezet. We kijken of de ervaringen op dit terrein van nieuwe medewerkers ingezet kunnen worden. Er zal in ieder geval een focus zijn op toepassing en niet op techniek.
Aansluiten bij de duurzame mobiliteitsdeal Noord Nederland		Emmen neemt deel aan de Noord-Nederlandse projectgroepen Slim en Groen Onderweg en Smart Mobility. Er lopen onderzoeken naar hoe de binnenstadslogistiek slimmer en groener zou kunnen worden en het implementatieplan voor 'digitaal de weg op orde' wordt opgesteld (digitalisering weginfra). Emmen doet mee aan de uitrol van 1000 laadpalen voor Elektrische Voertuigen in Groningen/Drenthe en de uitrol van Hubs in het openbaar vervoer. Daarnaast praten we mee hoe fietsbeleid een bijdrage kan leveren aan klimaatdoelstellingen. Sinds de dienstregeling 2020 rijden de stadsbussen van Emmen elektrisch.

Duurzame economie

Doel		Prestatie
De vooraanstaande rol van kennisinstellingen en bedrijfsleven in Groene Chemie en Circulaire Economie behouden en uitbouwen in Europees verband (SUSPACC)		Topprioriteiten als chemische recycling middels de "CURE-technologie" waarin 2 Emmense bedrijven participeren krijgen een verdere Europese cq internationale dimensie. Grote bedrijven als Coca-cola, Adidas e.a. zijn hierin zeer geïnteresseerd en geven afname garanties. Nu is de volgende stap om een volledig nieuwe fabriek te realiseren voor 20.000 ton productie. Kosten: €40-50 miljoen. Een andere nieuwe ontwikkeling is een tweede bioplastic soort (PHA, uit afvalwater), waarvoor ook voor Europa wordt voorgesorteerd, ook daarvoor is een fabriek nodig.
Realisatie van een InnovatieCampus Chemie/Energie in Emmen, met subsidie van EFRO		De EFRO subsidie is toegekend, mits een paar technische vragen zijn goedgekeurd. Een daarvan is het aannemelijk maken dat er ook een fysieke campus komt. Het overleg daarover is intensief gaande en komt binnenkort tot een oplossing. Daarmee kan de vrijkomende subsidie worden aangewend om te beginnen met een groot Innovatieprogramma (Werkpakket 1, onderdeel EFRO aanvraag), de andere onderdelen volgen.
In relatie tot Drenthe 4.0 onderzoeken van de mogelijkheden voor verduurzamen, zoals waterstofactiviteiten en groen gas (zoals GZI Next)		Energy Hub GZI Next Emmen is volop in ontwikkeling. In mei is de aanleg van het 12MW zonnepark op de GZI Next locatie gerealiseerd. Naar verwachting start de productie van zonne-energie nog

Doel		Prestatie
		dit jaar. Daarnaast wordt door de betrokken partijen hard gewerkt aan de realisatie van het waterstofvulstation voor o.a. de Qbuzz bussen, de 10 MW elektrolyser, het waterstofvulstation voor o.a. de 10 Qbuzz bussen en de afname van de groene waterstof door de lokale industrie. Voor de afname van de groene waterstof door de industrie is de lage aardgasprijs en de corona crisis niet gunstig. Het groen gas (vergisting) onderdeel van het energy hub concept is ook volop in ontwikkeling. Regelmatig wordt de omgeving met nieuwsbrieven en de betrokken EOPs door middel van (online) bijeenkomsten bijgepraat en betrokken bij de ontwikkelingen rondom GZI Next.
Onderzoeken van mogelijkheden duurzame economie op het gebied van transport en logistiek	🙂	In juni is onze SPES (SamenwerkingsProject Expertpool Stadslogistiek) aanvraag voor het opstellen van scenario's Slimme en Duurzame Stadslogistiek gehonoreerd. Dit onderzoek is in december afgerond. Er zijn gesprekken gevoerd met stakeholders en de huidige situatie is in kaart gebracht. Dit heeft geleid tot diverse aanbevelingen.

Aanjagen HTSM / maakindustrie

Doel		Prestatie
De ingezette opbouw in de HTSM sector doorontwikkelen en impulsen blijven geven	🙂	De kennis/innovatie en (deels) onderwijs projecten Technologies Added, Center of Expertise Smart Manufacturing en Skills4Future zijn steeds meer aan elkaar gekoppeld en zijn verder uitgebouwd. In relatie tot de ontwikkeling Masterplan Campus Emmen loopt een verkenning over verdere inzet op Smart Industry, gekoppeld aan de Noordelijke Smart Industryhub.

Hybride leeromgeving met bedrijven, onderwijsinstellingen en overheid

Doel		Prestatie
Ontwikkelingen van Campus Emmen, chemportcampus, fieldlabs en exposure lab voor betere aansluiting arbeidsmarkt	🙂	RUG, NHL Stenden, Drenthe College, provincie Drenthe en de gemeente Emmen hebben de behoefte aan een Masterplan Campus Emmen uitgesproken, met als inhoudelijke thema's: (groene) Chemie, Smart Industry, Energie (waterstof) en Zorg & Technologie. Hiervoor hebben partijen in december 2020 een intentieovereenkomst gesloten, een eerste piketpaal in dit proces om te komen tot een Masterplan Campus Emmen.
Het realiseren van een (deeltijd) HBO-V-opleiding in Emmen	🙂	De HBO-V-Flex is in februari én september 2020 gestart met 25 studenten en draait erg goed. Vanwege het succes en de vraag van zorgorganisaties, start in februari 2021 nog een extra groep van 15. Er zijn extra docenten aangesteld op Drenthe College en NHL Stenden. Stagelopen bij meerdere werkgevers was in 2020 niet mogelijk wegens corona. De onderwijs- en zorgorganisaties anticiperen in samenwerking op de huidige omstandigheden. Levenlang ontwikkelen komt met de formule van de HBO-V-flex zeer goed uit de verf. HBO-V-flex is mede mogelijk gemaakt door bijdragen uit de Regio Deal.
Het realiseren van een gezamenlijke regiovisie en regiostructuur voor opleidingen en innovaties op het gebied van welzijn en zorg.	🙂	In navolging van de HBO-V-flex hebben de initiatiefnemers (zorg, mbo, hbo, gemeente) in 2020 met behulp van de inzet van een kwartiermaker een Programma voor de Regio opgesteld om meer en kwalitatief goed personeel op te leiden voor welzijns- en zorginstellingen. (Naar een Innovatienetwerk voor Welzijn & Zorg). Hiermee worden doorlopende leerlijnen opgezet, wordt de sociale kwaliteit en de werkgelegenheid versterkt en wordt een bijdrage geleverd aan het behoud van jongeren in onze regio.

Doel		Prestatie
Studentenhuisvesting en bereikbaarheid van bedrijven en onderwijs- en zorginstellingen		We zijn gestart met onderzoek hoe wij initiatieven tot het realiseren van een concept voor een woon-leef gemeenschap kunnen ondersteunen. We zijn met NHL Stenden in overleg.
(Meer) samenwerking met (andere) opleidingsinstituten in Nederland en Duitsland		Samen met de Drentse gemeenten en gemeente Hardenberg (vanuit de samenwerking in de Dutch TechZone regio), de Hanzehogeschool, Drenthe College, Alfa College, NHL Stenden en de provincie Drenthe is in 2020 het nieuwe programma IBDO (Ik Ben Drents Ondernemer) uitgewerkt. We werken hierin samen met een gezamenlijk doel om een Drents ecosysteem te realiseren waarin ondernemers, kennisinstellingen en overheden samenwerken aan slimme oplossingen, innovatief, organiserend vermogen en een digitaal vaardig en actief bedrijfsleven. De gemeente Emmen subsidieert het Rijnland Instituut. Het Rijnland Instituut is een samenwerkingsverband tussen NHL Stenden Hogeschool, Alfa-college, Drenthe College, Hochschule Osnabrück, Hanzehogeschool, Berufsbildende Schulen Lingen en Berufsschulzentrum am Westerberg. Er zijn eerste stappen gezet voor Europese competentie- en curricula ontwikkeling. Tevens ondersteunt het Rijnland Instituut de gemeente Emmen bij de samenwerking tussen Lingen en Emmen en voor de arbeidsmarkt Nederland-Duitsland.

Land- en tuinbouw van economisch belang

Doel		Prestatie
Sectoren van economisch belang en mede-dragers van de leefbaarheid van ons uitgestrekte buitengebied		Het beleidskader Huisvesting Arbeidsmigranten in de tuinbouwgebieden van Erica en Klazienaveen 2013-2018 is in samenspraak met de sector in 2018 geëvalueerd. In 2019 is gestart met de actualisatie van het beleidskader en in 2020 is hier verder aan gewerkt. De tuinbouwsector heeft in 2019 een Toekomstvisie/ Duurzaamheidsprogramma Glastuinbouw Klazienaveen en Erica aangeboden aan de gemeente en de provincie. Naar aanleiding hiervan is een start gemaakt om te onderzoeken of we tot een gezamenlijke tuinbouwvisie kunnen komen. Dit voorjaar heeft dit enige tijd stilgelegen en is in het najaar van 2020 weer opgestart. In het 4e kwartaal van 2019 is een start gemaakt met de evaluatie van de Stimuleringsregeling Revitalisering Landbouw Emmen (SRLE) 2016-2019. Dit voorjaar heeft dit enige tijd stilgelegen en is in het najaar van 2020 weer opgestart. Met de provincie wordt onderzocht of en op welke wijze een vervolg aan de regeling kan worden gegeven.
De energietransitie vraagt een maatwerkbenadering met draagvlak vanuit de samenleving		In het kader van GZI Next zijn we met regelmaat in gesprek met de omgeving (o.a. EOPs) en daarbij staat naast een goede informatievoorziening, het draagvlak bij de samenleving centraal.

Ontwikkelingen binnenstad / centrum

Doel		Prestatie
Binnenstadsfonds voor een robuust centrum door middel van transformatie, verhuizingen, enz.		In 2020 zijn 4 verplaatsingssubsidies, 6 transformatiesubsidies en 4 gevelverbeterings-subsidies verstrekt via de beleidsregel Binnenstadsfonds. Bijzonder is dat in 2020 ook 8

Doel		Prestatie
		plansubsidies zijn verstrekt. De termijn voor de subsidie Binnenstadfonds is door de provincie met 1 jaar verlengd (de einddatum voor de beleidsregel is nu 31-08-2021). Zie ook programma 5.

Horeca en evenementen

Doel		Prestatie
Uitvoering geven aan het evenementenbeleid		Het nieuwe evenementenbeleid is in november 2019 goedgekeurd en loopt tot 2024. Vanaf 2020 wordt uitvoering gegeven aan dit nieuwe beleid. Doordat grote en kleine evenementen niet doorgaan, zal de uitvoering van het beleid anders zijn dan is voorgesteld.
Uitvoering geven aan het horecabeleid		Het vaststellen van de horecavisie is opgeschort in verband met corona.

Regiomarketing

Doel		Prestatie
De focus ligt op wonen, werken en studeren (SMRE) en recreatie en toerisme (TIP)		In 2020 is gewerkt aan een herijkte beleidsvisie op regiomarketing die de basis zou vormen voor een aangescherpte opdracht aan Stichting Marketing Regio Emmen (SMRE). Hierbij is gekozen om de focus op werken te leggen. De marketing rondom wonen en studeren zou meer door de woningbouwcorporaties en onderwijsinstellingen worden ingevuld. Regiomarketing heeft echter geen vervolg gekregen omdat bij de Kadernota 2021 is besloten om per 2021 de subsidierelatie met SMRE te beëindigen. Stichting Promotie Emmen (SPE)/Toerist info Punt (TiP) is verantwoordelijk voor de toeristische informatievoorziening en promotie. Er is nauw samengewerkt tussen SPE en SMRE, waarbij SMRE vaak een coördinerende rol speelde bij samenwerkingsverbanden en projecten op gebied van de vrijetijdseconomie. Daarnaast is de website van TiP volledig geïntegreerd in de website van SMRE-Emmen maak het mee.
FC Emmen is een prachtige promotie voor de gemeente Emmen en ver daarbuiten.		Ook in het voetbalseizoen 2020/2021 zal FC Emmen in de eredivisie spelen. We zijn blij met dit resultaat. Dit is niet alleen prachtig voor de club, maar voor de gehele regio heeft dit een positieve uitstraling.

Attractieve regio voor recreatie en toerisme

Doel		Prestatie
Groei van de bestedingen en werkgelegenheid in de toeristische sector.		Het aantal banen in de toeristische sector is licht gestegen inherent aan de lichte stijging in het aantal vestigingen (jr. 2019 t.o.v. 2018). Het aantal banen is bijna 20% van het totaal toeristische banen in Drenthe. Er is sprake van een stijging in het aantal overnachtingen met ca. 24.000 (jr. 2019 t.o.v. 2018). De bestedingen 2019 voor dagtochten bedragen 139mln. (ca. 21% t.o.v. Drenthe) en bestedingen vakanties bedragen 40 mln. (ca 8% t.o.v. Drenthe). Er zijn geen recentere cijfers beschikbaar. De Coronacrisis heeft - zeker voor het eerste half jaar 2020- gevolgen voor de belastingplichtige ondernemers. Door het uit-/achterblijven van boekingen worden minder overnachtingen verwacht met effect op de directe en afgeleide dagtocht bestedingen in Emmen voor het jaar 2020.

Doel		Prestatie
Evaluatie beleidskader Vrijetijdseconomie in 2020.	☺	Er is een evaluatie uitgewerkt van het beleidskader Vrijetijdseconomie. De raadsinspraak ontbreekt nog. De evaluatie wordt meegenomen bij het actualiseren van het beleidskader Vrijetijdseconomie. In 2020 is het proces doorlopen om te komen tot een nota Verblijfsrecreatie. We hebben dit niet beperkt tot kampeerbeleid, maar verbreed naar alle vormen van verblijfsrecreatie. In 2021 vindt hierover besluitvorming plaats.
Versteviging samenwerking in de toeristisch-recreatieve sector.	☺	Op Emmens niveau bestaat het Toeristisch platform, waaruit de stimuleringsregeling R&T en de jaarlijkse ondernemersbijeenkomst zijn ontstaan. In het Veengebied is gewerkt aan gezamenlijke promotie en wordt een belevingskaart van het gebied ontwikkeld. Daarnaast is over de grens samengewerkt in het 'Naturpark Moor-Veenland', dat tot twee Interreg-projecten heeft geleid. Vanuit de Regio Deal loopt het project 'digitalisering voor ondernemers in de vrijetijdsindustrie' en binnen Drenthe wordt er gezamenlijk opgetrokken in het project Vitale Vakantieparken. Daarnaast wordt in zowel BOCE als Hondsrugverband gewerkt aan gezamenlijke promotie en productontwikkeling. Dit heeft in 2020 geresulteerd in o.a. een merkactivatieplan Hondsrug en twee (gezamenlijke) magazines.

Wat heeft het gekost?

De onderstaande tabel geeft per taakveld aan in hoeverre de begroting is bijgesteld, wat het resultaat is van de jaarrekening en het verschil tussen begroting en jaarrekening. In bijlage C van de jaarrekening is op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt hoe de begroting zich heeft ontwikkeld en is een verschillenanalyse op detailniveau opgenomen.

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Bedrijfsloket en -regelingen	894	1.007	960	47
Economische ontwikkeling	5.006	8.153	7.928	225
Economische promotie	1.387	1.463	1.388	75
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	303	233	215	18
Totaal lasten	**7.590**	**10.856**	**10.491**	**365**
Bedrijfsloket en -regelingen	256	261	266	-6
Economische ontwikkeling	150	3.135	3.226	-91
Economische promotie	541	566	376	190
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6	6	2	4
Totaal baten	**953**	**3.969**	**3.872**	**97**
Mutatie reserves	75	-828	-858	30
Saldo Economie en Werkgelegenheid (netto)	**6.712**	**6.059**	**5.761**	**298**

Programma 3 - Veiligheid

Ontwikkelingen in 2020

Corona

Op 12 maart 2020 werden we geconfronteerd met de coronacrisis. We kwamen terecht in een grip 4 crisisorganisatie die op 1 december 2020 over is gegaan in de Tijdelijke wet maatregelen COVID-19. Wat begon met een intelligente lockdown in maart en doorliep naar een versoepeling in de zomerperiode, resulteerde uiteindelijk in een bijna volledige lockdown vanaf 15 december 2020 De voorgeschreven richtlijnen vanuit het RIVM wordt door onze inwoners over het algemeen goed opgevolgd.

Ingrijpende maatregelen

Veel ingrijpende maatregelen werden doorgevoerd. Denk hierbij aan de sluiting van alle horeca, het verbod op evenementen, de sluiting van onderwijsinstellingen en kinderopvang, het verbod op werken in contact-beroepen, het sluiten van de niet essentiële winkels en het dringende advies om thuis te gaan werken.. Mooi was te zien dat tegelijkertijd de weerbaarheid en de kracht van onze inwoners, bedrijven en instellingen naar boven kwam. Inwoners die elkaar helpen, scholen en instellingen die in korte tijd digitaal onderwijs en zorgbegeleiding hebben georganiseerd.

Groot tijdsbeslag

Veel, soms nieuwe, taken zijn bij de gemeente belegd. Waarbij een groot tijdsbeslag is komen te liggen bij de advisering in de crisisorganisatie, de regionale afstemming en de uitvoering van het toezicht en handhaving van de corona-richtlijnen in onze gemeente.

BOA toezicht

In 2020 heeft de gemeenteraad besloten om de formatie van Gebiedstoezicht gefaseerd uit te breiden. Duidelijk is dat in de afgelopen jaren BOA-toezicht een belangrijke schakel vormt in en een essentieel deel uitmaakt van de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor toezicht en handhaving. Corona laat dit nog eens extra zien. De BOA's hebben er taken bij gekregen en hun rol is veranderd. De signalerende, handhavende rol aangevuld met het in gesprek gaan en het zichtbaar aanwezig zijn in wijken en dorpen draagt bij aan het veiligheidsgevoel van onze inwoners. Het afgelopen jaar is er gewerkt aan het ontwikkelingsplan met daarin een toekomstvisie op BOA-toezicht.

Zorg & Veiligheid

Vanaf het begin van corona zijn er zorgen geweest over kinderen/jongeren in kwetsbare gezinnen. In de eerste fase kreeg Veilig Thuis Drenthe verhoudingsgewijs minder zorgmeldingen. De laatste maanden in 2020 zien we dat de zorgen over kinderen en jongeren toenemen. Eenzaamheid en leerachterstanden, maar ook hebben we zorgen over verborgen leed na corona. De effecten hiervan kunnen we op dit moment nog niet goed overzien. Er valt te denken aan toename van psychische klachten, gezondheidsklachten en (gevoelens van) onveiligheid door huiselijk geweld en kindermishandeling als gevolg van de corona-maatregelen.

We zien ook een toename van het aantal overlastmeldingen 'Verwarde personen' bij de Politie. De uitvoering van de Wet verplichte ggz verloopt naar tevredenheid. Naasten en omgeving weten het meld- en

adviespunt OGGZ goed te vinden om zorgen over iemand in hun omgeving te melden. Het aantal Crisismaatregelen en zorgmachtigingen voor Emmen blijft beperkt.
Mensen met een veiligheidsrisico kunnen niet altijd opgenomen worden in een reguliere GGZ-instelling. Vanuit het Drentse programma personen met verward gedrag wordt gewerkt aan een regionale voorziening (project Ketenveldnorm/Levensloopregeling) waarin we voor Noord-Nederland de beschikking krijgen over beveiligde bedden en specifieke expertise om deze mensen te helpen.

Ondermijning
In Noord-Nederland wordt vol ingezet op de aanpak van ondermijning. De gemeente Emmen doet hier volop aan mee. De Investeringsgelden die het Noorden van het rijk heeft ontvangen, dragen bij aan een gerichte aanpak van ondermijning. Hierdoor kan het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) extra formatie inzetten op dit thema. Dit geeft een positief impuls aan de aanpak tegen de georganiseerde criminaliteit in onze regio.

Risico's
De financiering van alle inzet rondom corona is ook voor volgend jaar nog niet geheel duidelijk en kan een financieel risico vormen. Onduidelijk is of ook de inzet in 2021 als het gaat over extra toezicht en handhaving door het Rijk wordt gefinancierd. Onzeker zijn de effecten van corona op de langere termijn zoals leerachterstanden, de mogelijke toename van hulp en begeleiding van psychische klachten en huiselijk geweld en kindermishandeling. De financiële effecten op de lange termijn zijn eveneens nu nog niet goed in te schatten.

Daarnaast speelt bij meerdere Drentse gemeenten de problematiek van forse tekorten. Dit kan ertoe leiden dat er in de onderlinge samenwerking tussen gemeenten andere keuzes worden gemaakt. Dergelijke keuzes kunnen een kostenverhogend effect hebben voor de gemeente Emmen.

De extra aandacht voor ondermijning zal, met de bestuurlijke prioritering die al heeft plaatsgevonden, leiden tot enerzijds een verbetering van de interne werkprocessen maar vraagt anderzijds extra ambtelijke inzet op dit thema.

Wat hebben we gedaan en bereikt?

Doelenboom
In de navolgende doelenboom is voor dit programma per onderwerp, schematisch de relatie weergegeven tussen de doelen (wat hebben we bereikt) en de prestaties/acties (wat hebben we gedaan). Bij de prestaties is aangegeven in hoeverre deze zijn gerealiseerd.

Een veilige omgeving

Doel		Prestatie
Emmen blijft de veiligste 100.000+ gemeente		Emmen blijft één van de veiligste grote gemeenten. De klassieke criminaliteit daalt (woninginbraken en geweld). Landelijke onderzoeken laten zien dat Emmen bovengemiddeld scoort op sociale cohesie.
Iedere inwoner voelt zich veilig in zijn eigen (woon/werk) omgeving		We hebben dit in 2020 niet gemeten. Uit de laatste Veiligheidsmonitor 2017 bleek een duidelijke verbetering t.o.v. 2013. Dergelijke onderzoeken voeren we eens per vier jaar in Drents verband uit. Volgend jaar nemen we opnieuw deel aan de Veiligheidsmonitor 2021.
Minder geweld, minder woninginbraken betere fysieke kwaliteit		Opnieuw zien we een daling van de traditionele criminaliteitscijfers (aantal woninginbraken en geweldsdelicten). Daar staat tegenover dat nieuwe vormen van criminaliteit (digitaal) de afgelopen jaren zijn toegenomen. Ook in 2020 zet deze lijn zich voort. Het aantal vernielingen neemt t.o.v. 2019 licht af.
Tegengaan van de georganiseerde/ondermijnende criminaliteit		We werken gezamenlijk met Politie, OM, Belastingdienst aan de aanpak van de georganiseerde criminaliteit. Dit doen we vanuit het opgestelde geografisch ondermijningsbeeld (GOB) en in de uitvoering van een specifieke casus. Duidelijk is dat het verstoren van een jarenlang opgebouwd netwerk van criminaliteit een weg van lange adem zal zijn. Door corona is vertraging opgetreden in de uitvoering. Acties kunnen i.v.m. corona richtlijnen nu niet worden uitgevoerd. Wij blijven inzet plegen in de aanpak van drugspanden (art. 13b Opiumwet). In dat kader zijn twee bedrijfs-panden en negen woningen tijdelijk gesloten,

		We hebben drie woningen voorwaardelijk gesloten i.v.m. persoonlijke omstandigheden. Bij vijf woningen is alleen een voornemenbrief verstuurd; daarna bleek de bewoner vertrokken, dus het woon- en leefklimaat genormaliseerd en geen verdere actie nodig. Tevens hebben we twee aanvragen voor hennepteelt in het kader van het landelijk experiment gesloten coffeeshopketen afgewezen.
Wij gaan de zorg laagdrempelig en snel toegankelijk organiseren en zorgen voor een sluitende keten rondom personen met verward gedrag	😐	Met de invoering van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz, per 1-1-2020) zetten we stappen om enerzijds eerder signalen te ontvangen en passende zorg te bieden en anderzijds uiteindelijk de keten sluitend te maken. Verwacht werd dat er een grote toeloop zou ontstaan bij het Meld- en adviespunt Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ). Dat bleek niet het geval te zijn. In Drenthe zijn er 1.090 meldingen ontvangen waarvan 317 uit Emmen. Onderverdeeld in o.a. 97 meldingen OGGZ en 32 meldingen Wvggz. Het aantal zorg-machtigingen via de rechter (8 Emmen) en de door de burgemeester opgelegde crisismaatregelen (13) blijven achter bij de eerste aannames. Wij blijven dit goed monitoren. Via ZonMw hebben we subsidie ontvangen voor de uitvoering van een onderzoek naar verbetering van het op- en afschalen van zorg en het maken van afspraken over de verantwoordelijkheid voor casus- en proces-regie. Het onderzoek van Trimbos Instituut naar het GHB gebruik in onze gemeente is uitgevoerd. Op basis van het onderzoek is begonnen met een plan van aanpak en zijn gesprekken gevoerd over gerichte begeleiding en opvang.
Terugdringen van alcohol- drugsgebruik onder jongeren < 18	☹	Door het stilvallen van sport, evenementen, horeca en scholen is aan dit onderwerp in de afgelopen periode niet of nauwelijks aandacht gegeven.
Veilige (grote) evenementen	🙂	Ondanks het feit dat alle grote evenementen in verband met corona zijn komen te vervallen hebben we met organisatoren en horecaondernemers korte informele lijnen ontwikkeld. Gezamenlijk konden we komen tot goede afspraken in een lastig werkbare corona-tijd met verschillende belangen. De goede samenwerking en de korte afstemmingslijnen hebben het wederzijds vertrouwen verder versterkt. De evenementen/acties die zijn doorgegaan, zijn met inachtneming van de coronamaatregelen veilig verlopen. De jaarwisseling 2020/2021 is op een beperkt aantal kleine incidenten na rustig verlopen.
Het huidige niveau van brandweerzorg in stand houden	🙂	De VRD heeft ook in 2020 het afgesproken niveau van brandweerzorg gehaald. Al jaren presteert de VRD boven de afgesproken norm (niveau brandweerzorg 80% van de prio 1 meldingen binnen de afgesproken normtijd van 15 min.). Uit de jaarrekening VRD zal blijken dat dit ook in 2020 gerealiseerd is. De complexiteit van onze samenleving, de ongekende crisis, de vraagstukken rondom bijvoorbeeld vrijwilligers en het in standhouden van bepaalde expertise zijn van invloed op het functioneren van de VRD. Hiervoor is een extra structurele bijdrage in 2020 vastgesteld om de brandweer op de lange termijn betaalbaar te houden. Door corona is de uitvoering van het beleidskader VRD 2020-2023 stil komen te liggen. Oefeningen en trainingen van o.a. brandweerpersoneel konden door corona geen doorgang vinden.
Het vastgestelde VTH-beleid continueren wij tot en met 2020	😐	Het jaar 2020 is door Corona een bijzonder jaar geweest welke tot gevolg had dat er in 2020

		onverwachte veranderingen nodig waren in de prioritering van het VTH beleid. De capaciteit die van de VTH keten nodig was om voor te sorteren op de invoering van de Omgevingswet en de wet kwaliteitsborging bouw heeft dit versterkt. Dat betekende voor 2020 dat de prioritering deels verlegd is naar de inzet op Corona, de OG en de WKB. Deze inzet is deels ten koste gegaan van andere toezichttaken, zoals achterwege laten van bouw en brandveiligheidscontroles en gebiedsgericht toezicht in dorpen en wijken. Daarnaast is op lichtere meldingen van inwoners niet geacteerd. De inzet die wel gepleegd is, heeft risico gestuurd plaatsgevonden. Het VTH beleidsplan is verlengd tot en met 2021.
	☺	In het afgelopen jaar hebben we in een langdurige grip-4 crisissituatie gewerkt. De bestuurlijke – en ambtelijke bijdrage van Emmen daarin is groot geweest en verdient waardering. Duidelijk is ook dat de gemeente Emmen de CMO goed op orde heeft. De geplande oefening van een crisis in het sociaal domein is verplaatst naar 2021. De tussentijdse evaluatie van de corona-crisisorganisatie vormt een goed vertrekpunt voor de verdere verbetering van de CMO.

Wat heeft het gekost?

De onderstaande tabel geeft per taakveld aan in hoeverre de begroting is bijgesteld, wat het resultaat is van de jaarrekening en het verschil tussen begroting en jaarrekening. In bijlage C van de jaarrekening is op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt hoe de begroting zich heeft ontwikkeld en is een verschillenanalyse op detailniveau opgenomen.

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	**Primitieve begroting**	**Begroting**	**Rekening**	**Verschil**
Crisisbeheersing en brandweer	7.627	7.767	7.540	227
Openbare orde en veiligheid	1.866	1.926	1.941	-15
Totaal lasten	**9.493**	**9.693**	**9.482**	**212**
Crisisbeheersing en brandweer	47	47	55	-8
Openbare orde en veiligheid	15	34	54	-20
Totaal baten	**61**	**82**	**109**	**-28**
Mutatie reserves	-29	-29	-32	3
Saldo Veiligheid (netto)	**9.402**	**9.583**	**9.340**	**242**

Programma 4 – Onderwijs en jeugd

Ontwikkelingen in 2020

Er is vanuit verschillende invalshoeken inzet gepleegd op de verbinding tussen (passend) onderwijs en jeugdhulp. De bewegingen die we hierin willen maken (vanuit een heldere visie), van integrale zorg-onderwijsplannen voor jeugdigen tot een maatschappelijke discussie over wat normaal (gedrag) is en wat dit betekent voor het werk van jeugd-professionals, vragen ook wat van het zorglandschap (jeugdhulpaanbieders, maar ook de toegangsorganisatie). De ontwikkelingen binnen en met die verschillende organisaties lopen niet altijd gelijk op. Dit vraagt het komende jaar ook extra inzet, met name ook om vanuit onze regierol duidelijke kaders mee te geven aan onze partners, zodat de keten verstevigd kan worden.

Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) heeft veel voeten in aarde gehad. Met name omdat rijksmiddelen onvoldoende aansluiten op de wensen van schoolbesturen hierin. Het bekostigingsplafond betekent dat er – in overleg met de onderwijspartners – keuzes gemaakt moeten worden in de aanvragen die binnenkomen. Dit zal ook het komend jaar nog spelen.

Er zijn in het afgelopen jaar veel ontwikkelingen geweest bij de voorscholen. Bijvoorbeeld schoolbesturen die kindcentra willen realiseren of die kiezen voor eigen partners in de kinderopvang, de invoering van 16 uur voorschoolse educatie, de vraag van ouders naar dagarrangementen, de wens om ook voldoende aandacht te hebben voor de doelgroep 0 – 2,5 jaar en (te) kleine voorscholen die gesloten moeten worden. Daarom is het belangrijk om een toekomstbestendig plan te maken met de betrokken partners. Daar zal ook komend jaar inzet op worden gepleegd.

Het openbaar onderwijs Emmen is intern verzelfstandigd, waarmee een eerste stap is gezet uit de gemeentelijke organisatie. Externe verzelfstandiging zal gerealiseerd zijn per 1/1/22. De rol die de gemeente gaat krijgen ten opzichte van een zelfstandig openbaar schoolbestuur, zal ook het komend jaar verder invulling moeten krijgen.

De maatregelen die in het afgelopen jaar noodzakelijk waren om de verdere verspreiding van corona terug te dringen hebben zeker ook zijn invloed gehad op het onderwijs. Ten tijde van de sluiting van scholen en kinderopvang is door de gemeente – vanuit de rol van informatiemanager binnen de veiligheidsregio – noodopvang voor kinderen met ouders met een cruciaal beroep en kwetsbare kinderen de noodopvang gecoördineerd.

Wat hebben we gedaan en bereikt?

Doelenboom

In de navolgende doelenboom is voor dit programma per onderwerp, schematisch de relatie weergegeven tussen de doelen (wat hebben we bereikt) en de prestaties/acties (wat hebben we gedaan). Bij de prestaties is aangegeven in hoeverre deze zijn gerealiseerd.

Onderwijs en jeugd (een sociale gemeente)

Doel		Prestatie
Iedere jongere groeit gelukkig, veilig en gezond op met perspectief op een baan	☺	Vanuit een intensief samenwerkingstraject met o.a. jongeren, UptoUs, Jimmy's en beleidsadviseurs is een werkwijze ontwikkeld waarmee jongeren structureel kunnen worden betrokken bij beleidsontwikkeling en plannen die over jongeren gaan onder de noemer Jong Emmen (zie: https://gemeente.emmen.nl/jong-emmen/). Tegelijk met het opstarten van Jong Emmen, liep ook het traject 'Meer kansen voor meer jongeren in Angelslo'. Dit is inmiddels uitgebreid naar Jong Emmen-Oost. Verder zitten jeugdparticipatietrajecten in de Blokken en Emmen-Zuid in de opstartfase. Deze vallen ook onder de noemer Jong Emmen. De JongerenAdviesRaad heeft een doorstart gemaakt en er zijn afspraken gemaakt met Sedna voor het instellen van een aantal kinderraden, zodra corona dit weer toelaat. Er wordt samen met jongeren gewerkt aan een jongerencentrum in Angelslo. De plek gaat open zodra de situatie het toelaat. Perspectief op Jeugd is vastgesteld en is – samen met betrokken partners – uitgewerkt in actielijnen. Om actielijnen te kunnen opstarten en deze te monitoren zijn de eerste data-analyses gemaakt. Hierdoor ontstaat er meer inzicht in de huidige jeugdhulp en kunnen we de gewenste situatie met data onderbouwen. Dit wordt momenteel gedaan voor de zorgintensieve scholen (SBO en SO) en het voortgezet onderwijs. Samen met deze scholen en de samenwerkings-verbanden wordt momenteel intensief samengewerkt aan concrete plannen om passend onderwijs en jeugdhulp beter op elkaar af te stemmen. Ook heeft er een eerste bijeenkomst met partners plaatsgevonden over "normaliseren" (versterken van het gewone leven). Vanwege corona is deze online georganiseerd. De activiteiten in het kader van laaggeletterdheid hebben grotendeels volgens planning plaatsgevonden (voorleesactiviteiten zijn pas onlangs gestart). Het streefcijfer voor het aantal taaltrajecten in het kader van laaggeletterdheid is bereikt (525 trajecten in 2020). Ondanks corona zijn 616 trajecten gerealiseerd. Deze trajecten zijn veelal digitaal vormgegeven. Het aantal taalvrijwilligers is uitgebreid tot rond de 90. De Avondschool is aangesloten op de samenwerking in het kader van 'Emmen telt mee met taal'. Door corona kon ook een aantal nieuwe projecten niet starten of is opgeschort.
Voorzieningen in dorpen en wijken zoveel mogelijk behouden	☺	De aanvragen voor het Jaarprogramma Voorzieningen Huisvesting Onderwijs 2021 zijn in december door het college vastgesteld. Omdat er gewerkt wordt met een bekostigingsplafond blijven we binnen de begroting.

Doel		Prestatie
		Op 4 december is het nieuwe Vakcollege op de Esdal Campus opgeleverd. Het gebouw is staat op de oude locatie van de Muzeval en bevat naast de school ook een eigen schooltheater voor de gehele campus en kantoorruimten voor het bestuur. Deze laatste twee onderdelen zijn door het Esdal College zelf bekostigd. Tevens is een start gemaakt met de ontwikkeling van het nieuwe Kindcentrum, in het centrum van Emmer-Compascuum en zijn het programma van eisen en het ontwerp van de architect gereed gekomen in 2020. In Noordbarge is een start gemaakt met de permanente uitbreiding van de Vrije School wegens een grote toename van het aantal leerlingen. Deze school heeft een regiofunctie. Verder is gewerkt aan het updaten en bijwerken van het Integraal Huisvestingplan Onderwijs voor het PO en VO.
Gemeentelijk vastgoed, inclusief schoolgebouwen, verduurzamen	☺	Bij nieuwbouw gelden de eisen van het geldend Bouwbesluit d.w.z. geen gasaansluiting meer en hogere isolatiewaarden van de buitenschil (BENG). Schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor de verduurzaming van bestaande gebouwen omdat zij juridisch eigenaar zijn van het schoolgebouw. Voor gemeentelijke gebouwen wordt verwezen naar programma 5.
Investeren in goed onderwijs is investeren in de toekomst	☺	Elke basisschool werkt intensief samen met één of meer voorscholen. Alle peuters in de leeftijd van 2,5-4 jaar kunnen aan de voorschool deelnemen. Op de voorschool worden zij voorbereid op de basisschool met het doel ontwikkelingskansen voor kinderen te vergroten. Vanaf 1 augustus 2020 bieden wij de mogelijkheid om 16 uur voorschoolse educatie af te nemen. Ouders kunnen in elk gebied kiezen tussen locaties die 10 uur en locaties die 16 uur aanbieden. Veelal wordt er gekozen voor 10 uur, waardoor er minder locaties met 16 uur zijn gestart dan begroot.

Verzelfstandiging Openbaar Onderwijs Emmen

Met de interne verzelfstandiging per 1-1-2020 opereert het Openbaar Onderwijs Emmen (OOE) feitelijk buiten de gemeentelijke begroting en kent een eigen verantwoordingssystematiek.
In het kader van investeren in goed onderwijs, kan wel gemeld worden, dat OOE een kwaliteits- en ondersteuningsplan heeft en dat er aandacht en sturing is op kwaliteitsontwikkeling. De inspectie heeft eind 2020 positief geoordeeld over deze kwaliteitsontwikkelingen. Vanaf eind 2020 bevinden alle scholen van OOE zich weer in het basisarrangement.

Wat heeft het gekost?

De onderstaande tabel geeft per taakveld aan in hoeverre de begroting is bijgesteld, wat het resultaat is van de jaarrekening en het verschil tussen begroting en jaarrekening. In bijlage C van de jaarrekening is op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt hoe de begroting zich heeft ontwikkeld en is een verschillenanalyse op detailniveau opgenomen.

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	9.003	9.920	9.697	223
Onderwijshuisvesting	5.672	5.338	9.833	-4.495
Openbaar basisonderwijs	31.173	34.796	36.075	-1.279
Totaal lasten	**45.847**	**50.054**	**55.605**	**-5.551**
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	4.622	6.328	6.354	-26
Onderwijshuisvesting	70	70	141	-71
Openbaar basisonderwijs	31.025	34.508	35.799	-1.291
Totaal baten	**35.718**	**40.907**	**42.294**	**-1.387**
Mutatie reserves	186	-37	119	-156
Saldo Onderwijs en Jeugd (netto)	**10.315**	**9.110**	**13.429**	**-4.320**

Programma 5 – Bouwen, wonen en milieu

Ontwikkelingen in 2020

Bouwen & Wonen
Ondanks de bijzondere omstandigheden is het toch mogelijk geweest om een flink deel van de prestaties te kunnen realiseren, waaronder het ontwikkelen van woon- en leefbaarheidsvisies, het uitvoeren van een woningmarktonderzoek en het realiseren van verschillende bouwplannen (zie hiervoor het bijgaande overzicht met doelen en prestaties).

Omgevingswet
Een belangrijke ontwikkeling is het uitstellen van de invoering van de Omgevingswet tot 1 januari 2022. In 2020 is de tijd besteed om de deelprojecten in het programma goed neer te zetten (budget, capaciteit, projectleiding). De impact van de Omgevingswet op de gemeentelijke organisatie is nog volledig niet helder. De verwachting is dat op het niveau van VNG en rijk nog nadere afspraken worden gemaakt over de implementatie en structurele financiële effecten. Een deel van de financiële effecten is afhankelijk van Emmense bestuurlijke keuzes die in 2021 worden voorgelegd. De implementatie van de Omgevingswet levert wel capaciteitsproblemen op in relatie tot het ‘gewone werk’ van veel medewerkers.

Programma Omgevingswet
Van het vastgestelde programmaplan Omgevingswet is in 2020 ingezet op het voldoen aan de minimale wettelijke vereisten van de invoering van de Omgevingswet, waaronder het implementeren van de werkprocessen uit Omgevingswet, te beginnen met het verkorten van het vergunningenproces van 26 naar 8 weken. In 2020 is ook het nieuwe VTH-systeem aangeschaft dat gaat aansluiten op het Digitale Stelstel Omgevingswet

Het werken aan een integrale Omgevingsvisie gemeente Emmen is begin 2020 opgeschort, omdat we keuzes moesten maken, financieel en qua werk. In 2020 is het werk voor het Omgevingsplan opgestart in de vorm van een analyse van de bestaande bestemmingsplannen en overige regelgeving.

Tenslotte is er gewerkt aan het deelproject ‘Participatie’ waarbij het participatie-vereiste voor initiatiefnemers wordt uitgewerkt. Daarin nemen we de veranderende rol en verantwoordelijkheden van bestuur, organisatie en inwoners mee.

Milieu
Ook op het gebied van milieu zijn de meeste prestaties geleverd, waaronder een energiesysteemschets met hoe de energiehuishouding er in 2030 en in 2050 uit kan gaan zien, het vaststellen van de concept RES 1.0 en voortgang op de transitievisie warmte en diverse meerjarige projecten voor innovatie en energiebesparing (zie daarvoor ook het bijgaande overzicht met doelen en prestaties).

In 2020 is gewerkt aan nieuw energiebeleid. Door het relatief grote aandeel van de industrie en bedrijvigheid van 70 procent in de totale gemeentelijke CO2-reductie opgave ligt daar onze prioriteit.

Erfgoed
Eind vierde kwartaal 2020 is de onlineversie van de Erfgoedkaart samen met het digitale erfgoedportaal 'Emmen: Hier kom jij weg' gelanceerd. De nadruk lag daarbij op het uitwerken van een digitaal goed toegankelijk, aansprekend en informatief product, de koppeling met het erfgoedportaal en communicatie met het publiek.

Daarnaast zijn met bestaande interne en externe middelen de mogelijkheden voor het opzetten van een doelmatig basismodel voor een monumentenmonitor verkend (fase 1). De uitkomst van de verkenning is dat het model - een dashboard met data en kaart – uitgewerkt kan worden wordt tot een basisproduct: de basis monumentenmonitor Emmen (fase 2).

Wat hebben we gedaan en bereikt?

Doelenboom

In de navolgende doelenboom is voor dit programma per onderwerp, schematisch de relatie weergegeven tussen de doelen (wat hebben we bereikt) en de prestaties/acties (wat hebben we gedaan). Bij de prestaties is aangegeven in hoeverre deze zijn gerealiseerd.

Bouwen en wonen (leefbare gemeente)

Doel		Prestatie
Sterke dorpen en wijken	😐	Afronding van Panoramalokaal Bargeres. De Woon- en Leefbaarheidsvisies (WLV) voor Bargeres en Zwartemeer zijn in ontwikkeling. Tijdens de begrotingsbehandelingen is besloten af te zien van de manier van WLV's maken zoals voorgenomen. Voor Zwartemeer gaan we met de nieuwe manier van start. Het inrichtingsplan voor het centrumgebied van Emmer-Compascuum is opgesteld en overleg met de provincie over cofinanciering van de centrumontwikkeling van Emmer-Compascuum is opgestart. Ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn alle bestemmingsplannen tegen het licht gehouden op 'houdbaarheid', actualiteit, en digitale beschikbaarheid na 1-1-22. Een aantal plannen wordt uitgewerkt/aangepast voor het Omgevingsplan 1.0: Delftlanden is afgerond, er wordt nog gewerkt aan het plandeel Bargermeer, een nieuw plandeel voor de wijk Parc Sandur en het plandeel Rundedal De volgende facetbestemmingsplannen hebben vertraging opgelopen door gebrek aan capaciteit: Evenementen, Horeca en Terrassen, Erfgoed Centrum Noord en Deprogrammeren Fase 1. De gebiedsvisies transformatiegebieden Weerdingerstraat-Hoofdstraat en Wilheminastraat e.o hebben vertraging opgelopen door een gebrek aan capaciteit.
Prettig en betaalbaar wonen	🙂	Het woningmarktonderzoek is in oktober 2020 opgeleverd. In 2020 zijn er prestatieafspraken gemaakt tussen gemeente, corporaties en huurderorganisaties. Extra aandacht is gegaan naar de relatie met het sociaal domein om in gezamenlijkheid de opdracht met betrekking tot bijvoorbeeld de schuldenproblematiek en wonen en zorg op te pakken. Er zijn 46 kavels verkocht in 2020 voor particuliere bouw en 46 kavels voor projectmatige ontwikkeling. De projectontwikkeling is in 2020 grotendeels volgens planning verlopen waaronder de Delftlanden, de Hondsrugtoren, de stadswoningen aan de Schimmerweg en locatie Brandweer Oost. Planontwikkeling op de Klokkenslag krijgt vorm. De woningbouw op de voormalige ING locatie in de Wilhelminastraat en op de locatie Brandweer West is vertraagd.

Doel		Prestatie
Nabijheid van voorzieningen		Er zijn vanuit het Binnenstadsfonds (zie ook programma 2) 6 transformatiesubsidies verleend waarbij bestaande winkelpanden in het centrumgebied zijn omgevormd tot woningen. De parkeergarage Willinkplein is in mei 2020 in gebruik genomen. In de bestaande gebouwen van het Rensenpark wordt niet geïnvesteerd, behoudens uiterst noodzakelijk onderhoud dat gericht is op wind- en waterdicht houden en wettelijke verplichtingen. Het Hospershuis is wel opgeknapt en geschikt gemaakt als werkruimte voor ZO!34. Voor de invulling van Villa Lindenhof is een tijdelijke invulling gevonden. De herinrichting van de entreezone en herontwikkeling van de kelders van het Biochron ten behoeve van hoogwaardige expositieruimte c.q. nieuwe huisvesting voor het CBK wordt voorbereid.

Milieu (duurzame gemeente)

Doel		Prestatie
Schone en hernieuwbare energie		Er is gewerkt aan de Transitievisie Warmte waarin wordt vastgelegd welke wijken wanneer van het aardgas af kunnen om vervolgens een warmteplan voor deze wijken op te stellen. Om het energie systeem in Emmen goed in beeld te krijgen is een inventarisatieproces uitgevoerd met de belangrijkste stakeholders (bedrijven, netbeheerders). Dit heeft een nieuwe systeem schets opgeleverd om de energie transitie naar een CO2 neutraal Emmen te kunnen realiseren. Verleende vergunning voor 126ha zonneveld. Door RVO beschikte SDE-subsidie: voor 109 MWp Gerealiseerd: ca.63 MWp In 2020 zijn twee gemeentelijke gebouwen gerenoveerd en ge-upgraded naar Label A en van het gas afgekoppeld. Op negen gebouwen zijn ca. 2.500 zonnepanelen geplaatst zodat ca. 638.000 kWh aan stroom duurzaam opgewekt wordt. Al eerder is het energiezuinig zwembad (Aquarena) in gebruik genomen.
Energiebesparing als gezamenlijke opgave		In december 2019 is door Interreg North Sea Region een verlenging van het COBEN project toegekend voor een periode van drie jaar. De tweede fase van het COBEN project is van start gegaan op 1 maart 2020 met een totaalbudget van € 593.600,--. Er is een juridische structuur ontworpen om coöperatieve zonneakkers te ontwikkelen en te exploiteren voor de inwoners van Emmen. Daarnaast zijn drie pilotprojecten opgezet. Beleidsmatige en juridische kennis vanuit het COBEN team wordt ingezet in de RES Drenthe en de projectgroep Zonneroute A37. Het binnen COBEN gevormde Servicepunt Lokaal Opgewekt Emmen ondersteunt bewonersgroepen bij het ontwikkelen van energie initiatieven in Emmen, waaronder de coöperaties Zonnige Start en Nieuw-Oranjepoort.
Circulaire economie		Het Kaderplan Afvalstoffen kon in 2020 niet meer aan de raad worden aangeboden.

Doel		Prestatie
Innovatieve systemen	☺	Er is met 6 maanden vertraging subsidie toegekend voor het project SEREH. De regionale benadering (regionaal opwek en gebruik van duurzame energie, zonder tussenkomst van transport op hoogspanning) wordt uitgewerkt met een (theoretische) kostenbesparing van 34% voor het elektriciteitssysteem. Waterstofeconomie: - de aanvraag voor Hydrogen Valley is gehonoreerd en het project heeft de naam HEAVENN gekregen. 31 partijen werken aan het project mee waaronder voor Emmen belangrijke partijen: het GZI consortium, gemeente Emmen en het OV bureau Drenthe. De looptijd van het project is 6 jaar. De aanvraag voor EmmTranCe bij de Regio Deal is ook gehonoreerd. Het project is inmiddels uitgevoerd en heeft geresulteerd in een eerste aanzet voor een consortium en een businessplan. Er wordt nu gewerkt aan het organiseren van een vervolg.

Wat heeft het gekost?

De onderstaande tabel geeft per taakveld aan in hoeverre de begroting is bijgesteld, wat het resultaat is van de jaarrekening en het verschil tussen begroting en jaarrekening. In bijlage C van de jaarrekening is op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt hoe de begroting zich heeft ontwikkeld en is een verschillenanalyse op detailniveau opgenomen.

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Afval	10.952	10.900	11.494	-594
Beheer overige gebouwen en gronden	5.133	4.870	4.988	-118
Cultureel erfgoed	141	144	113	31
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	6.367	6.790	7.608	-818
Milieubeheer	5.375	6.514	5.752	762
Riolering	8.760	7.401	7.182	220
Ruimtelijke Ordening	1.417	1.702	1.605	96
Wonen en bouwen	4.974	6.613	6.628	-14
Totaal lasten	**43.120**	**44.934**	**45.369**	**-435**
Afval	14.862	14.903	15.722	-819
Beheer overige gebouwen en gronden	3.712	4.292	4.851	-559
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.971	6.400	8.199	-1.799
Milieubeheer	0	253	232	21
Riolering	11.981	10.712	10.689	22
Ruimtelijke Ordening	0	0	53	-53
Wonen en bouwen	3.130	4.133	4.304	-171
Totaal baten	**39.657**	**40.694**	**44.050**	**-3.356**
Mutatie reserves	-806	-1.183	-333	-850
Saldo Bouwen, Wonen en Milieu (netto)	**2.657**	**3.058**	**987**	**2.071**

Programma 6 – Inkomensondersteuning

Ontwikkelingen in 2020

Het afgelopen jaar is door corona anders verlopen dan we voorzien hadden. Het aantal uitkeringen liep licht op en sommige zaken zoals huisbezoeken konden niet of veel minder uitgevoerd worden, dan gepland. Ondanks de coronamaatregelen, die voor veel praktische beperkingen zorgden, is er in 2020 op het gebied van inkomensondersteuning in de gemeente Emmen veel gebeurd.

Oog voor SAM

Begin maart introduceerde de landelijke overheid verschillende maatregelen ter bestrijding van corona. Deze beperkingen hadden gevolgen voor het merendeel van de publiekscampagnes gericht op integraal schulden, armoede en minimabeleid (Oog voor SAM). De campagnes zijn in 2020 ondanks de coronamaatregelen toch uitgevoerd, maar op een andere wijze dan gepland.

In 2020 zijn er op de geprioriteerde vier actielijnen; (1) Vroeg signalering en preventie, (2) Jongeren Perspectieffonds, (3) Voorzieningen jeugd en (4) Beschermingsbewind goede voortgang geboekt. Meerdere SAM-projecten vervullen bovendien zowel landelijk als provinciaal een voorbeeldfunctie.

Emmen heeft zich in 2020 wederom goed op de kaart gezet met projecten als Vroegsignalering, Zorgverzekering op Maat, het Jongeren Perspectieffonds Emmen, het project Zelfstandigen zonder personeel (ZZP) met schulden, de tijdelijke coördinatie van de Voedselbank en de Campagne “Kom jij er uit”.

Dienstverlening

De effecten van corona op de bedrijfsvoering waren goed merkbaar. Desondanks heeft de dienstverlening er in 2020 niet merkbaar onder geleden. De dienstverlening op gebied van zowel de uitbetaling als de bereikbaarheid ging op de gebruikelijk manier door. De bijbehorende processen zijn verder gedigitaliseerd. Daarnaast is, in nauwe samenwerking met Menso, een nieuwe uitkering, de Tozo, ingevoerd en uitbetaald.

Kindertoeslagaffaire

De kinderopvangtoeslagaffaire heeft een grote impact gehad op landelijk niveau. Veel inwoners zijn getroffen door het handelen van de Rijksoverheid. Het Rijk probeert de schade voor de inwoners zoveel mogelijk te beperken en zo mogelijk op te lossen. Dit kan het niet alleen.

Gemeenten zijn gevraagd om gedupeerden te ondersteunen op de vijf leefdomeinen (huisvesting, zorg, schulden, inkomen en zorg). In de gemeente Emmen is een meldpunt voor gedupeerden ingericht. Er wordt gewerkt aan een handelingskader over de wijze van uitvoering van de ondersteuning.

Wat hebben we gedaan en bereikt?

Doelenboom

In de navolgende doelenboom is voor dit programma per onderwerp, schematisch de relatie weergegeven tussen de doelen (wat hebben we bereikt) en de prestaties/acties (wat hebben we gedaan). Bij de prestaties is aangegeven in hoeverre deze zijn gerealiseerd.

Inkomen (sociale gemeente)

Doel		Prestatie
Zorgdragen voor tijdelijke rechtmatige inkomensondersteuning	☺	Het aantal uitkeringen in 2020 is ten opzichte van de 2019 gestegen met 2,1%. De instroom is over 2020 toegenomen en de uitstroom is afgenomen. Deze ontwikkeling komt vooral door de effecten van corona. De stijging van het aantal uitkeringen ligt lager in vergelijking met andere gemeenten waarmee we een benchmark voeren. De benchmarkgemeenten kennen een gemiddelde stijging van 3,3% (BUIG-ontwikkeling grote gemeenten). Als reactie op verminderde uitstroom heeft Menso in 2020 extra ingezet om meer uitstroom te realiseren. De realisatie van uitstroom van 377 (incl. IOAW) valt landelijk, in positieve zin, op. De uitstroom 'naar regulier werk' is verhoudingsgewijs hoger dan het landelijk gemiddelde (bron; Divosa Benchmark werk en inkomen t/m november).
Het verhogen van de maatschappelijke participatie ("iedereen doet mee naar vermogen")	☺	De besteding per toekenning participatieregeling is in 2020 verder toegenomen van 94,9% naar 95,7%. In december 2020 is een pilot van start gegaan met vier grote bewindvoeringsorganisaties. Naar verwachting leidt dit tot minder instroom naar bewindvoering. In 2020 is er sprake geweest van een lichte stijging van de instroom ten opzichte van 2019. In 2020 zijn voorbereiding getroffen voor de 'invoering van de nieuwe wet Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind' (ingangsdatum: 1 januari 2021). Conform wetgeving heeft, de gemeente Emmen zich bij de rechtbank gemeld voor deelname. De wet biedt mogelijkheden tot vermindering van instroom in de bewindvoering, maar ook tot meer grip op uitstroom uit bewindvoering. Voor een nieuwe participatiewebshop is de aanbesteding in 2020 afgerond en is de bouw van de 'tool' bijna voltooid. Beleidsaanpassingen zijn in voorbereiding. Voor de harmonisatie van de webshop en de kind-regelingen is gewerkt aan: één toegang tot de regelingen; afstemming van het aanbod participatiewebshop en de jeugdfondsen; aanbod participatiewebshop is voorliggend aan de fondsen; een gelijkwaardiger aanbod door prijsafspraken.
Beperking van instroom in de uitkering	☺	Het uitkeringsvolume is het resultaat van instroom en uitstroom. De instroom in de Participatiewet is in 2020 met 5% gestegen. Uit de Divosa benchmark t/m november maken we op dat dit lager is dan het landelijk gemiddelde. De instroom vanuit de werkloosheidswet kent een toename van 65% en de instroom in verband met opvang (bijvoorbeeld maatschappelijke-, crisisopvang) 40%. Daarentegen is de instroom vanuit schoolverlaters, statushouders en einde huwelijk laag te noemen in vergelijking met voorgaande jaren.

Doel		Prestatie
Bevordering van uitstroom uit de uitkering (op gebied van rechtmatigheid, voor doelmatigheid zie programma 9)		De uitstroom op gebied van rechtmatigheid wordt met name gerealiseerd door inzet van handhaving en sociale recherche. Essentiële onderdelen van het handhavingsproces als huisbezoeken en gesprekken met klanten konden dit voorjaar niet uitgevoerd worden, waardoor de uitstroom rechtmatigheid is achter gebleven. Alle (digitale) technieken zijn voor zover mogelijk wel ingezet.
Tegengaan van oneigenlijk gebruik uitkeringen		Het tegengaan van oneigenlijk gebruik wordt uitgevoerd langs twee lijnen: preventief toezicht en repressief toezicht. Preventief toezicht Er is juiste, tijdige en begrijpelijke voorlichting in helder taalgebruik (B1 taalniveau) verstrekt. Hierbij hebben we rekening gehouden met verschillende doelgroepen. In 2020 werd tijdens de coronaperiode bij de uitkeringsaanvraag een telefonische intake gedaan. De rechten en plichten werden onder de aandacht gebracht. Wanneer er aanleiding was voor een huisbezoek ,werd afstemming gezocht met de handhaver. Waar nodig werd een heronderzoek gepland. Repressief toezicht Bij repressief toezicht wordt maatwerk toegepast. Er wordt naar de gehele situatie van de inwoner gekeken om te komen tot een passende en structurele oplossing. Door het op deze manier toepassen van maatwerk worden terugvorderingen en verdere problemen voorkomen. Het aantal meldingen en consultverzoeken is gelijk gebleven ten opzichte van 2019. De corona-maatregelen zorgden er echter voor dat het aantal onderzoeken/consulten dat uitgevoerd kon worden beperkt was. De ToZo regeling wordt, door steekproeven, gecontroleerd op rechtmatigheid.
Voorkomen dat burgers in problematische schuldensituaties geraken		Emmen startte in juli 2019 met de pilot ‘vroegsignalering van schulden’. Het doel is het voorkomen en (als dat niet kan) het snel oplossen van problematische schulden. Aan de hand van betalingsachterstanden van inwoners bij energiemaatschappijen, waterleidingmaatschappijen en ziektekostenverzekeraars worden huisbezoeken afgelegd om deze inwoners te ondersteunen bij het oplossen van deze achterstanden en/of schulden. Als gevolg van de coronamaatregelen zijn de huisbezoeken opgeschort. In plaats daarvan verliep het contact met inwoners telefonisch of via de email. In 2020 zijn ongeveer 50 zzp’ers met schulden gesproken over hun (financiële) situatie. Een aantal hiervan zijn door onze gemeente geholpen en een deel is verwezen naar Menso of een andere organisatie, die ze bij deze problematiek kan ondersteunen. Er zijn vijf jongeren gesproken ter voorbereiding op het jongerenperpectieffonds, waarbij de schulden afgekocht worden en begeleiding wordt ingezet op het gebied van opleiding en werk.

Doel		Prestatie
		In 2020 is een samenwerkingstraject/pilot tussen de gemeente Emmen en Menso (Ondernemen) opgestart om zzp'ers met schulden te ondersteunen. De inkomensconsulenten en schulddienstverleners voeren een integrale intake uit. Dit houdt in dat de inwoner die een bijstandsuitkering aanvraagt, schulden heeft en/of moeite heeft met zijn/haar financiële situatie, (direct) ondersteuning krijgt bij het oplossen van de schulden of het op orde krijgen van de financiële situatie. Dit werkproces wordt na versoepeling van de corona-maatregelen weer opgepakt. Door de wetswijziging van de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (WGS) in 2020 is vroegsignalering formeel ook een wettelijke taak geworden (met ingang van 1 januari 2021). Er zijn landelijke convenanten afgesloten tussen gemeenten met brancheverenigingen van energiemaatschappijen, waterleidingmaatschappijen, ziektekostenverzekeraars en verhuurders. Er komt tevens een landelijk meldpunt, dat inwoners kan doorverwijzen naar de juiste plek voor hulp in hun gemeente. De Week van het Geld is niet doorgegaan als gevolg van de coronamaatregelen. De 500 gezinnen in Emmen die gebruik maken van de Voedselbank hebben in 2020 de gebruikelijke voedselpakketten ontvangen. De dienstverlening is niet gestagneerd.
Voorbereiding implementatie nieuwe Wet inburgering	☺	De inwerkingtreding van de nieuwe Wet inburgering is door de landelijke overheid inmiddels al twee keer uitgesteld. De invoeringsdatum staat op het moment gepland op 1 januari 2022. De voorbereidingen voor de invoering van deze nieuwe wet zijn in de gemeente Emmen gestart. Er wordt binnen de Arbeidsmarkt regio Drenthe (AMRD) samengewerkt met het oog op de inkoop van de leerroutes. Verder is Menso gevraagd aan te geven hoe zij de begeleiding van inburgeraars wil vormgeven. Het uitstel van de wet heeft geen gevolgen gehad voor onze voorbereidende werkzaamheden.
Voorbereiding invoering Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV)	☺	Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft in 2020 middelen beschikbaar gesteld waarmee Emmen deelname aan de pilot Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) voor 30 plekken kan bekostigen. Emmen wordt in het kader van de pilot een satellietlocatie van de opvang in Groningen. Groningen heeft toegezegd om in 2021 tot 22 personen uit Emmen over te nemen. Hierdoor is de afbouw tot 30 plekken gewaarborgd.

Wat heeft het gekost?

De onderstaande tabel geeft per taakveld aan in hoeverre de begroting is bijgesteld, wat het resultaat is van de jaarrekening en het verschil tussen begroting en jaarrekening. In bijlage C van de jaarrekening is op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt hoe de begroting zich heeft ontwikkeld en is een verschillenanalyse op detailniveau opgenomen.

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Inkomensregelingen	65.116	65.401	73.827	-8.425
Totaal lasten	**65.116**	**65.401**	**73.827**	**-8.425**
Inkomensregelingen	54.149	51.586	64.644	-13.058
Totaal baten	**54.149**	**51.586**	**64.644**	**-13.058**
Mutatie reserves	0	-106	3.623	-3.729
Saldo Inkomensondersteuning (netto)	**10.967**	**13.710**	**12.806**	**904**

Programma 7 – Openbare ruimte en Verkeer en vervoer

Ontwikkelingen in 2020

Openbare ruimte

Het goed onderhouden van het openbaar gebied is voor de gemeente Emmen een belangrijke opgave. Een aantrekkelijke openbare ruimte is het visitekaartje van de gemeente en voor bedrijven en inwoners een belangrijk onderdeel van de leefbaarheid in de wijken en dorpen. Door de financiële uitdagingen van de afgelopen jaren, waarbij keuzes moeten worden gemaakt op basis van de beschikbare middelen, staat onderhoud echter onder toenemende druk.

Naast financiële uitdagingen wordt het goed inrichten en onderhouden van het openbaar gebied verder bemoeilijkt door de toename van weersextremen (langere periodes van droogte en hitte, kortere maar hevigere periodes van regenval). Zo zijn er het afgelopen jaar veel bomen en planten doodgegaan en zien we een toename van uitheemse diersoorten als de eikenprocessierups die voor veel schade zorgen. Bij het inrichten en beheer wordt daarom steeds nadrukkelijker gekeken naar de mogelijkheden van klimaatadaptatie en het vergroten van de biodiversiteit.

Naast het openbaar groen heeft, met name, de droogte heeft ook effect op het beheer van wegen en kunstwerken. Dit komt het meest tot uiting in schade door bodemdaling. Waar het de afgelopen jaren al bijzonder moeilijk was om met de beschikbare middelen om de wegen te laten voldoen aan de (CROW) normen is dit het afgelopen jaar niet meer gelukt.

Begraven

In 2020 zijn de opbrengsten voor begraven, ondanks een toename van het aantal mensen dat zich na overlijden laat cremeren, hoger uitgevallen dan geraamd. Dit is te verklaren door de toegenomen populariteit van natuurbegraven op het Oeversebos. Er blijkt in toenemende mate behoefte aan niet-traditionele vormen van begraven.

Beheer wegen

Sinds 2015 was er jaarlijks een extra investering van 3 miljoen euro per jaar beschikbaar gesteld, vanaf het jaar 2020 is deze komen te vervallen. Uit een onlangs uitgevoerde scan is gebleken dat de doelstelling om het aantal vierkante meters verharding met het percentage voldoende op minimaal 80% te houden, niet is gehaald en nu uitkomt op circa 65%. Daarnaast is de achterstand in het onderhoud niet helemaal ingehaald.
Bij de berekening, in 2015, van het benodigde extra budget om de achterstand weg te werken is gekozen om dit over een lange periode te verdelen. Door de normale veroudering van de wegen neemt de kwaliteit bij normaal verloop af en dit heeft deels de planning van acht jaar ingehaald.
Bovendien daalde door extreme droge periodes in de afgelopen drie jaar het grondwaterpeil sterk waardoor er in bepaalde gebieden sprake is van bodemdaling. De kwaliteit van veel wegen is hierdoor extra afgenomen. Scheuren in wegen en fietspaden worden nu zichtbaar en nemen ernstige vormen aan. Noodreparaties zijn al uitgevoerd, maar lossen de problemen slechts tijdelijk en plaatselijk op.

Wat hebben we gedaan en bereikt?

Doelenboom

In de navolgende doelenboom is voor dit programma per onderwerp, schematisch de relatie weergegeven tussen de doelen (wat hebben we bereikt) en de prestaties/acties (wat hebben we gedaan). Bij de prestaties is aangegeven in hoeverre deze zijn gerealiseerd.

Openbare ruimte (leefbare gemeente)

Doel		Prestatie
Aantrekkelijke openbare ruimte		Doordat de samenwerking tussen Area en Emco in 2020 verder is versterkt is er concreet vormgegeven aan een meer integrale uitvoering van werkzaamheden in het openbaar groen. De beleving van, en dienstverlening aan, inwoners staat hierbij centraal. Zij worden (in samenspraak met de EOP's) betrokken bij de reconstructie van openbaar groen in de woonomgeving. Hierbij dragen we, binnen de beschikbare middelen, naast tevredenheid ook zorg voor versterking van de biodiversiteit. Het beheren van de recreatieve waarden rondom de Rietplas is een toenemend probleem. Zo staat de waterkwaliteit (en kwantiteit) van de rietplas onder druk. In 2020 is hiervoor is er een extern onderzoek opgestart.

Verkeer en vervoer (bereikbare gemeente en ondernemende gemeente)

Doel		Prestatie
Toekomstbestendige binnengemeentelijke infrastructuur Hierbij ligt de focus op de 'centrum-U' (Hondsrugweg – Ermerweg – Dordsestraat – Boermarkeweg).		De reconstructie van de Boermarkeweg loopt vertraging op door het ontbreken van de benodigde financiën. De voorbereiding van drie deelprojecten van de reconstructie Boermarkeweg op basis van het Bereikbaarheidsproject Boermarkeweg 2e fase, zijn in 2020 dan ook met vertraging gestart. Deze projecten dragen bij aan de doelstellingen om de doorstroming, bereikbaarheid en veiligheid te verbeteren en passen als te realiseren deelprojecten binnen het Schetsontwerp Boermarkeweg.
Goede bereikbaarheid met het openbaar vervoer		De realisatie van de verdubbeling van het station Emmen-Zuid (voor rekening en risico van de provincie Drenthe) is gestart. Doordat de kosten van uitbreiding van het rangeerterrein Emmen Centrum fors hoger uitvallen dan geraamd onderzoekt de provincie Drenthe (voor wiens risico en rekening deze ontwikkeling komt) hoe ze de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in kunnen zetten voor verbetering van het spoor in en naar Emmen. Ten behoeve van Emmen-Coevorden-Rheine is de Interreg aanvraag goedgekeurd. Het proces van een (modelmatige) onderbouwing van vervoerswaarden en de businesscase is gestart. In november 2020 is (in het Bestuurlijk Overleg MIRT) afgesproken dat het Rijk 10 miljoen euro bijdraagt in de kosten van het traject Neuenhaus-Coevorden. Tussen de provincie Drenthe enerzijds en Coevorden en Emmen anderzijds is afgesproken dat Coevorden en Emmen een bijdrage aan leveren aan het welslagen van de spoorlijn door waar mogelijk in de vorm van promotie deze spoorlijn mee te nemen om op die manier extra reizigers te genereren. Met betrekking tot de Nedersaksenlijn hebben de aanliggende gemeenten zich uitgesproken om samen in dit dossier op te trekken en naar aanleiding hiervan

Doel		Prestatie
		is aan de drie provincies gevraagd om een haalbaarheidsstudie te doen. Het project met de 10 waterstofbussen in Emmen gaat door. De bussen zijn besteld. Bij GZI Next wordt een waterstofvulstation gebouwd en de 10 bussen komen begin 2022 in dienst op streeklijnen. Op de stadslijnen blijven de elektrische bussen rijden.
Meer aandacht voor de fietser		De voorbereiding van de realisatie van de fietsstraat Kerkhoflaan tussen de Wilhelminastraat en de spoorwegovergang (inclusief Beatrixstraat, Julianastraat en Zuiderstraat) en verbetering van direct aansluitende fietsroutes op de Dordsestraat en omgeving is opgepakt.
Uitnodigend parkeerbeleid		De vernieuwde parkeergarage Willinkplein-Zuid is opgeleverd en in gebruik genomen. Ook is de aanleg van een groot deel van de op straatniveau geplande parkeerplaatsen afgerond en in gebruik genomen, net als de nieuwe inrit vanaf de Hondsrugweg. Er is in 2020 begonnen met de implementatie van een nieuw vergunningensysteem voor het parkeren. Effectief draait dit systeem vanaf 1 januari 2021. In 2020 is, volgens afspraken, gewerkt aan een bezuiniging op de lasten en het genereren van baten. Dit is in goed overleg met de stakeholders gedaan. Door middel van onder andere een efficiënte inzet van het beheer door Emco, het laten vallen van de inzet van verkeersregelaars alsmede het niet continueren (of aangaan) van nieuwe beheers- en huurcontracten is dit aan de lastenkant gelukt. Aan de batenkant hebben de genomen maatregelen helaas niet het gewenste resultaat gehad. Door corona zijn een groot deel van de verwachte parkeer-opbrengsten niet gerealiseerd.
Bevorderen van de verkeersveiligheid		Op het gevaarlijke kruispunt Nieuw-Amsterdamsestraat/Verlengde Herendijk is een rotonde aangelegd. In Noordbarge en Emmerschans is de leefbaarheid en verkeersveiligheid verbeterd met de herinrichting van de Ermerweg en de Boslaan. In 2020 is een nieuwe Drentse veiligheidscampagne “Kalm aan, vlot verder” geïntroduceerd. Hoewel het door de coronamaatregelen (veel) rustiger was op de weg, is het aantal verkeersslachtoffers in 2020 niet of nauwelijks gedaald. Het gaat opvallend vaak om eenzijdige ongelukken.
Goede regionale bereikbaarheid		De realisatie van de wegenruil en de reconstructie van de N391 en de N862 verloopt volgens planning. Afgelopen periode is en komende periode wordt verder gewerkt aan onder andere de start van het omgevingsproces en de diverse deelprojecten. Begin december 2020 is de verdubbelde N34 tussen Coevorden-Noord en knooppunt Holsloot opgeleverd. Voor de verdubbeling aansluiting Emmen-Centrum (Frieslandroute) en de aansluiting Emmen-West zijn de werkzaamheden in uitvoering.

Wat heeft het gekost?

De onderstaande tabel geeft per taakveld aan in hoeverre de begroting is bijgesteld, wat het resultaat is van de jaarrekening en het verschil tussen begroting en jaarrekening. In bijlage C van de jaarrekening is op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt hoe de begroting zich heeft ontwikkeld en is een verschillenanalyse op detailniveau opgenomen.

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Begraafplaatsen	1.155	1.420	1.210	210
Economische Havens en waterwegen	13	13	19	-6
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	8.088	8.808	8.915	-107
Openbaar vervoer	151	303	273	31
Parkeerbelasting	0	0	2	-2
Parkeren	2.869	3.109	3.321	-212
Verkeer en vervoer	15.677	15.529	15.491	38
Totaal lasten	**27.953**	**29.183**	**29.232**	**-49**
Begraafplaatsen	708	802	860	-58
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	292	270	217	54
Openbaar vervoer	100	297	280	17
Parkeerbelasting	3.729	3.934	2.586	1.348
Parkeren	212	280	101	179
Verkeer en vervoer	174	416	585	-169
Totaal baten	**5.216**	**5.999**	**4.628**	**1.372**
Mutatie reserves	-9	-32	-1.378	1.346
Saldo Openbare Ruimte en Verkeer & Vervoer (netto)	**22.727**	**23.152**	**23.226**	**-74**

Programma 8 – Sport en cultuur

Ontwikkelingen in 2020

Vanaf maart 2020 stond alles op het gebied van sport en cultuur in het teken van corona. Voor cultuur geldt dat activiteiten en evenementen die gepland waren in 2020 (o.a. Pitfest, Into Nature, Veenbrand, de Uitmarkt en activiteiten in het kader van Vrijheid2020) moesten worden afgezegd of uitgesteld. Het ATLAS theater, het CBK, Bibliotheek Emmen en Loods13 moesten net als de musea tijdelijk hun deuren sluiten. Veel amateurkunstactiviteiten kwamen stil te liggen. Het beantwoorden van vragen van culturele partners en anticiperen op steeds wijzigend rijksbeleid heeft veel tijd gevraagd. Samen met provincie Drenthe en de rijksoverheid werd een begin gemaakt met regelingen voor noodsteun aan de culturele sector. Hiervoor zijn in 2020 twee grote uitvragen aan de culturele sector uitgevoerd. Ook de regeling Buurtcultuurfonds werd in 2020 enige tijd opengesteld voor kunstenaars en creatief ondernemers. Ondanks Corona zijn er in 2020 nog 25 initiatieven vanuit het Buurtcultuurfonds en initiatievenbudget ondersteund en zijn de beleidsregels voor amateurkunst en initiatieven aangepast. In 2020 ontving de gemeente Emmen verder een grote donatie van €200.000,- van het VSBfonds voor het Rensenpark. Er is gestart met een ontwikkeltraject voor het Van Goghhuis en tot slot is het ontwikkeltraject met betrekking tot het Veenpark in samenwerking met Provincie Drenthe gecontinueerd.

Ook in de sportwereld heeft corona een zeer grote impact. Ondanks dat sportief bewegen in deze tijd zelfs werd aangeraden en veel minder restricties kreeg, waren de gevolgen enorm. De sportdeelname heeft door wisselende landelijke besluiten veel moeten wijzigen. Hierdoor zijn veel sportverenigingen in een soort winterslaap gekomen en is de sportdeelname van verenigingen veelal veranderd in individuele sportdeelname. Sportverenigingen doen hun best om de betrokkenheid van hun leden op peil te houden. Dat valt niet overal mee. Lidmaatschappen werden opgezegd. Er is vanaf maart 2020 een corona werkgroep Sport ingesteld die de sportaanbieders (particulier en stichtingen) heeft ondersteund. Ook zijn de sportaanbieders op de hoogte gehouden van de financiële ondersteuningsmogelijkheden vanuit het Rijk. Elke nieuwe wijziging van regels werd via een e-mail aan de besturen en eigenaars van praktische betekenis voorzien. Vanwege het weinige gebruik is het beheer en toezicht in de binnensport minimaal geweest. Voor de buitensport geldt dat het onderhoud in 2020 ‘gewoon’ is doorgegaan.

Ondanks de relatieve soepeler maatregelen rondom sportief bewegen zijn niet alle geplande sportstimuleringsactiviteiten van buurtsportcoaches doorgegaan. Seniorensport-medewerkers hebben ingestoken op online en televisiemogelijkheden (dagelijks via RTV Drenthe beweegprogramma: Drenthe beweegt door).

De drie overdekte zwembaden in de Gemeente Emmen hebben een moeilijk jaar achter de rug. Het bezoekersaantal van 2020 is ten opzichte van 2019 met ruim 60 procent gedaald.
In de loop van het derde kwartaal is een reserveringstool voor onze bezoekers geïmplementeerd waardoor beter gestuurd kon worden op de toegestane aantallen bezoekers.

Wat hebben we gedaan en bereikt?

Doelenboom

In de navolgende doelenboom is voor dit programma per onderwerp, schematisch de relatie weergegeven tussen de doelen (wat hebben we bereikt) en de prestaties/acties (wat hebben we gedaan). Bij de prestaties is aangegeven in hoeverre deze zijn gerealiseerd.

Kunst en cultuur (leefbare gemeente)

Culturele basis

Doel		Prestatie
Culturele organisaties staan in verbinding met de samenleving.		In 2020 hebben culturele organisaties hiervan mooie voorbeelden laten zien: Loods13 maakt voorstellingen voor en door inwoners. Het CBK richt zich met name in het Rensenpark nadrukkelijker ook op maatschappelijke projecten (bijv.de expositie rond Hundertwasser samen met de praktijkschool). ATLAS Theater biedt ook steeds meer lokale initiatieven een podium en de Bibliotheek heeft zich verder ontwikkeld als 'maatschappelijke bibliotheek'. Tot slot zet De Kunstbeweging in op domein overstijgende samenwerking bij projecten in dorpen en wijken in Emmen, onder andere bij het project 'Mijn Angelslo'.
Er is ruimte om initiatieven uit de samenleving te steunen.		Vanuit het Buurtcultuurfonds en het initiatievenbudget zijn zo'n 25 initiatieven ondersteund. Voorjaar 2020 is de regeling tot 15 augustus tijdelijk opengesteld voor culturele ondernemers.
Inwoners en bezoekers hebben toegang tot een divers en zichtbaar cultureel aanbod.		Vanaf maart 2020 is een groot aantal culturele evenementen en activiteiten (al dan niet tijdelijk) niet doorgegaan. Toch zien we ook mooie voorbeelden van de creativiteit van de sector. Mooie voorbeelden zijn bijvoorbeeld de festivals 'Spy and the Butcher' en 'Folk an de Gruppe', die een aangepast programma hebben verzorgd. In juni 2020 heeft het ATLAS Theater een aanvraag gedaan bij het Fonds Podiumkunsten om ook voorstellingen digitaal te kunnen aanbieden. Gemeente Emmen en Provincie Drenthe hebben deze aanvraag financieel ondersteund.
Kunstenaars voelen zich thuis en worden uitgedaagd in de gemeente Emmen.		De culturele infrastructuur van Emmen is kwetsbaar. Dit hangt samen met het feit dat in Emmen geen kunstacademie of vakopleiding is. Jonge (aspirant-) kunstenaars vinden moeilijk voorbeelden of mentoren. Het Rensenpark biedt kunstenaars de mogelijkheid om tegen een gunstig tarief atelierruimte te huren. We zien echter wel dat de doorstroming op de ruimtes zeer gering is. Kunstenares Saskia Boelsums is kunstenaar van het jaar 2020 geworden. In het Rensenpark is een overzichtstentoonstelling van haar werk te zien geweest. De voorgenomen nieuwbouw van het CBK biedt de mogelijkheid om een impuls te geven aan het kunstenaarsklimaat in Emmen.
De culturele instellingen (Atlas Theater, Bibliotheek Emmen, de Kunstbeweging, CBK Emmen en Loods 13) versterken elkaar door samenwerking.		Er is de afgelopen 3 jaar gewerkt aan een intensievere samenwerking van de 5 professionele culturele organisaties (Atlas Theater, de Kunstbeweging (DKB), Loods13, Bibliotheek Emmen en het CBK). Deze samenwerking levert concrete verbeteringen op. De samenwerking tussen Loods13 en ATLAS Theater is versterkt (de directeur van het ATLAS Theater is toegetreden tot de raad van toezicht van Loods 13). De Kunstbeweging en de bibliotheek voeren verkennende gesprekken over een verregaande samenwerking. Het educatief programma van de organisaties wordt afgestemd. CBK en Filmhuis werken intensief samen.

Doel		Prestatie
Vrijwilligersorganisaties op het gebied van cultuur en popmuziek leveren een belangrijke bijdrage aan de diversiteit van het culturele aanbod.		Beide initiatieven voor een poppodium in het Rensenpark zijn begin 2020 gestopt vanwege de forse investeringen die nodig waren om de initiatieven van de grond te krijgen. Daarentegen is de steun aan The Bake Shop en Stichting DrenthEvents als culturele vrijwilligersorganisaties op het gebied van popmuziek gecontinueerd. Aanvullend is Poppunt Drenthe ondersteund als netwerkorganisatie die op provinciaal niveau de verschillende poporganisaties samenbrengt in een ketensamenwerking.
Vrijwilligersorganisaties op het gebied van cultuurhistorie werken samen en worden organisatorisch sterker.		De samenwerking binnen het erfgoednetwerk is goed te noemen. Het werken aan het collectiebeheerssysteem is een zeer belangrijke factor hierin. In 2020 is de bijbehorende website hierkomjijweg.nl gelanceerd met daarop diverse Emmer erfgoedcollecties.
Museale voorzieningen maken cultuurhistorie beleefbaar; erkende musea worden versterkt.		In de afgelopen jaren hebben de museale voorzieningen een goede ontwikkeling doorgemaakt. Dit zien we in de professionalisering van de voorzieningen met ondersteuning van Stichting Platform Drentse Musea. In 2020 is het Pastoor Janningmuseum geopend in Nieuw-Schoonebeek. In 2020 is het ontwikkeltraject Van Gogh gestart. Daarnaast is het ontwikkeltraject rondom het Veenpark gecontinueerd, waarbij we samen optrekken met de Provincie. Deze ontwikkeling zal van de gemeente een investering vragen. In 2020 is hiervoor een bedrag in de reserve corona gereserveerd.

Cultuurparticipatie

Doel		Prestatie
Kunst en cultuur zijn dichtbij en bereikbaar voor inwoners in alle dorpen en wijken.		In 2020 zijn twintig aanvragen vanuit het Buurtcultuurfonds gehonoreerd. Omdat per 2021 een bedrag van €50.000 is bezuinigd op het 'Buurtcultuurfonds' is er in december een nieuwe beleidsregel 'Culturele initiatieven en Buurtcultuur' vastgesteld. Ondanks dat er veel minder budget beschikbaar is, willen we kunst en cultuur in de dorpen en wijken blijven ondersteunen.
Kunst- en cultuuraanbod voor jongeren komt tot stand in samenspraak met jongeren.		In Emmen is een divers cultuuraanbod en cultuureducatieaanbod voor jongeren, zowel bij de grote culturele partners als in de amateurkunst. Het lastige is wel om hier in samenspraak met jongeren invulling aan te geven. Jongeren worden wel door de instellingen betrokken, maar zouden nog meer kunnen worden betrokken in beleidsvorming. In 2020 is een deel van het aanbod voor cultuureducatie niet uitgevoerd in verband met corona.
Deelname aan kunst en cultuuractiviteiten is ook mogelijk voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen.		Door het jeugdcultuurfonds en de participatiewebshop krijgen inwoners met een laag inkomen de mogelijkheid om aan cultuur deel te nemen. Tijdens de Oktober Kindermaand zijn gratis toegankelijke culturele activiteiten voor kinderen georganiseerd. Zo organiseerde het CBK bijvoorbeeld een activiteit waarbij kinderen dieren konden tekenen in Wildlands).
Wij zetten in op een verdere ontwikkeling van Cultuureducatie met Kwaliteit met een goede afstemming tussen binnen- en buitenschools aanbod.		Met de uitvoering van Cultuureducatie met Kwaliteit is het cultuuronderwijs in het basisonderwijs in Emmen kwalitatief verbeterd. Cultuureducatie levert een positieve bijdrage aan de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Corona heeft echter wel een vertragend effect gehad op lopende ontwikkelingstrajecten. Mede door de inzet van de cultuurcoaches is de binnen- en buitenschoolse

Doel		Prestatie
		educatie met elkaar verbonden. In 2021 start de nieuwe vierjarige periode van Cultuureducatie met Kwaliteit (2021-2024).
Er is een kwalitatief goed aanbod van cultuureducatie in het voortgezet onderwijs, praktijkonderwijs en mbo met een goede verbinding met culturele aanbieders.		Stichting Kunst & Cultuur organiseert het Cultuurtraject voor het voortgezet onderwijs in de gemeente Emmen. Het Cultuurtraject is een programma van cultuuractiviteiten dat samen met de scholen wordt opgesteld. Zo'n 4300 leerlingen nemen deel aan dit programma. In 2019 heeft het Drenthe College in nauwe samenwerking met De Kunstbeweging pilot projecten gedraaid op vraag en wens van het Drenthe College. Hier is in 2020 een vervolg aan gegeven. De praktijkschool heeft een eigen aanpak ontwikkeld die past bij haar leerlingen. Bovengenoemde activiteiten worden door de gemeente met subsidie ondersteund.
Ouderen nemen meer deel aan kunst en cultuuractiviteiten.		Vanaf dit voorjaar is er sprake van een afname van culturele activiteiten. Dit heeft vanzelfsprekend ook negatieve gevolgen voor de cultuurparticipatie van ouderen. Door het ondersteunen van initiatieven in het kader van het initiatievenbudget en het Buurtcultuurfonds, zoals het verlenen van een opstartsubsidie aan seniorenkoor Poco Ritenuto en het ondersteunen van het project 'Niemand is hier eenzaam' van de PeerGrouP, is ingezet op het bevorderen van deelname van ouderen aan kunst- en cultuuractiviteiten.
Amateurkunstverenigingen, culturele activiteiten en culturele commissies dragen bij aan cultuurparticipatie en sociale dynamiek.		In de gemeente Emmen worden meer dan 70 culturele (vrijwilligers-)initiatieven ondersteund. Vanwege corona zien we terugloop in deelname bij de diverse koren en muziekgezelschappen. Ook zien we de eerste initiatieven die beëindigd zijn. Dit is voor de toekomst een punt van zorg, ook wat betreft leefbaarheid en cultuurparticipatie.

Creatieve verbindingen

Doel		Prestatie
Kunst en cultuur leveren een belangrijke bijdrage aan de vrijetijdseconomie.		Het afgelopen jaar is de afstemming tussen de beleidsvelden Evenementen, Recreatie en Toerisme en Cultuur versterkt. Op deze manier worden de initiatieven laagdrempelig en integraal ondersteund. Deze samenwerking is onder meer terug te zien in het verbetertraject Veenpark/Van Gogh en op evenementen.
Het nieuwe centrum heeft een brede en passende programmering waarbij kunst en cultuur een prominente rol spelen.		Nu de centrumvernieuwing is afgerond, is in het centrumgebied een brede mix van (culturele) evenementen en activiteiten ontstaan. Met name het Rensenpark is hiervoor een beeldbepalende plek. In 2020 is een groot aantal evenementen waaronder Veenbrand, Into Nature, de Uitmarkt niet doorgegaan of uitgesteld.
De culturele ontwikkeling van het Rensenpark wordt gestimuleerd en heeft een aanjagend effect op de cultuursector in de hele gemeente.		Door bezuinigingen zal het langer duren om de ontwikkeling van het Rensenpark tot broedplaats voor kunst, cultuur en innovatie tot stand te brengen. Wel worden het stadspark en de huidige initiatieven zeer goed gewaardeerd door de bezoekers en hebben de creatieve initiatieven absoluut een meerwaarde voor de ontwikkeling en uitstraling van Emmen. Ook zorgt de ontvangen bijdrage van €200.000 van het VSBfonds voor het Rensenpark voor een belangrijke impuls en is de verwachting dat de beoogde nieuwbouw van het CBK een stimulerend effect zal hebben op de ontwikkeling van het park

Doel		Prestatie
Kunst, cultuur en cultuurhistorie leveren een waardevolle bijdrage aan economische en ruimtelijke opgaven.		Een voorbeeld van samenwerking op het gebied van kunst in de openbare ruimte is de samenwerking tussen gemeente Emmen, Provincie Drenthe, Stichting LACDA en de grondeigenaren rond Broken Circle / Spiral Hill. In 2020 waren openstellingen gepland, maar deze zijn verplaatst naar 2021, wanneer ook het 50-jarig bestaan van het kunstwerk is. Een aandachtspunt is het achterstallig onderhoud van de meer dan 300 beelden in de openbare ruimte in Emmen, die in beheer zijn bij het CBK. De verwachting is dat hiervoor in de toekomst extra budget en inzet nodig is.
Er ontstaan nieuwe verbindingen tussen kunst en cultuur en andere sectoren, met name gezondheid, duurzaamheid en leefbaarheid.		Met name vanuit het Buurtcultuurfonds worden initiatieven gesubsidieerd die een belangrijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid. Deze activiteiten zijn voor een groot deel gericht op participatie. Ook is vanuit dit fonds een kunstinitiatief gesubsidieerd dat aandacht vraagt voor vogelsterfte en gemaakt wordt met duurzame materialen.
In Noord-Nederlands verband nemen culturele organisaties uit Emmen deel aan innovatieve projecten, die bijdragen aan onze culturele ambities.		Emmen neemt sinds 2017 deel aan We The North, een samenwerkingsverband tussen de drie noordelijke provincies en Groningen, Assen, Leeuwarden en Emmen. Gezamenlijk is een regioprofiel aangeboden aan de Raad voor Cultuur waarmee wordt ingezet op extra rijksfinanciering. Voor de periode 2021-2024 is een nieuw beleidsdocument opgesteld. Vanuit Emmen nemen Loods13, CBK en de Kunstbeweging deel aan projecten van We The North en ook Emmense talenten nemen deel aan de talentontwikkelingstrajecten.

Sport (leefbare en sociale gemeente)

Doel		Prestatie
Iedereen die dat wil kan deelnemen aan natuurlijk bewegen, sportieve bewegingsactiviteiten, sport of topsport.		Er werden wekelijks in de zes gebieden sportieve beweegactiviteiten georganiseerd. In de maanden maart tot en met juli zijn nauwelijks zelf activiteiten georganiseerd. Via de Emmense regiegroep sport & corona is optimaal gefaciliteerd dat sportverenigingen en sportaanbieders zo snel als reëel weer konden starten. Buurtsportcoaches waren vaak bij het opstarten daarvan fysiek aanwezig om te adviseren en te monitoren. Het onderzoek naar zwemvaardigheid en sportdeelname 'Sport jij ook' is opgeleverd. Er is gestart met een pilot 'sporthulpmiddelen' samen met de WMO. Emmen is één van de drie gemeenten die deelnemen aan dit door het Rijk gesubsidieerde traject. Het resultaat wordt in 2021 opgeleverd. Doel is om het traject van het aanvragen van een relevant sporthulpmiddel intern te stroomlijnen, zodat onnodige barrières worden geslecht Er zijn afgelopen periode 7 kampioenen gehuldigd. Een aanvraag voor Europese subsidie is aangevraagd en gehonoreerd: de Vital City Challenge start in 2021. Doel is om online en offline sportstimulering te combineren en een eerste stap te maken in datadriven sportbeleid.
Sport levert een bijdrage aan een gezonde samenleving.		De buurtsportcoaches organiseren gezondheidsactiviteiten met budget vanuit M&Gezond! Er hebben bijna 100 mbo-studenten in de gebieden Noord, Oost, Zuid en de Blokken met het sport en bewegen uitstroomprofiel Sport, bewegen & gezondheid drie dagen per week stagegelopen, met de buurtsportcoaches als opdrachtgever en begeleider. Veel minder dan gepland in de coronaperiode.

Doel		Prestatie
Sport boort aan en-of versterkt de opvoedkracht van wijken en dorpen.		In de initiatieffase van het lokale sportakkoord hebben Sedna en Yorneo getekend om een plan in te dienen. Door corona is dit nauwelijks verder geconcretiseerd.
Sportverenigingen die dat willen kunnen zich ontwikkelen tot samenlevingspartner.		Sportverenigingen hebben het zo zwaar met de wekelijkse verplichtingen dat de ontwikkeling naar samenlevingspartner nog niet kan/lukt. Daarnaast hebben veel verenigingen extra problemen gekregen door corona en de bijbehorende maatregelen. In 2020 is het vitaliteitsonderzoek gestart. Twintig verenigingen hebben deze enquête ingevuld en hebben hier feedback op gekregen. Vanuit het Lokaal Sport Akkoord (LSA) is er een ontwikkelproces gestart met Amicitia. Het gaat om een fusietraject en daar zijn, in eerste instantie, ook de volgende verenigingen bij betrokken: Nivoc, Dynamic Tennis en badminton. Vanuit het LSA is een training (Besturen met impact) voor bestuurders gestart. Verenigingen die hier aan meegedaan hebben zijn Wielrenclub FTC Emmen, Triathlon vereniging, TC Rackem, DRV '34, Bushbikers, Emmer Duikers, BDE, VV Titan en Weiteveense Boys. We waren dit jaar deelnemer aan het project Maatschappelijke Diensttijd Jeugd. Vanuit Emmen zijn er ongeveer 18 jongeren die inmiddels gebruik hebben gemaakt van deze regeling. Op advies van de buurtsportcoaches verenigingsondersteuning zijn de gymverenigingen E&O en GTV Emmen fusieonderhandelingen gestart en is de fusie een feit.
Sportieve evenementen worden gerealiseerd met extra maatschappelijk rendement (sociaal en economisch).		De Drentse Fiets4Daagse is dit jaar niet doorgegaan. De Nationale Sport week wel. Emmen was één van de drie hostcities, samen met Eindhoven en Nieuwegein. Meer dan 80 activiteiten en 2500 deelnemers.
Een toekomstgericht voorzieningenaanbod, betaalbaar voor zowel de gebruiker als gemeente.		De gemeente Emmen heeft meer dan voldoende aanbod van sportaccommodaties voor binnen- en buitensport. De leeftijd van veel accommodaties is relatief hoog en de middelen voor onderhoud, renovatie en vervanging zijn beperkt. Er worden onderzoeken uitgevoerd in het kader van bezetting, duurzaamheid en bouwkundige staat om gericht te keuzes te kunnen maken. De resultaten worden in 2021 verder uitgewerkt. De nieuwbouw sporthal Emmer-Compascuum is per 2021 in uitvoering. De kunstgrasvelden Klazienaveen en Erica zijn goedgekeurd op hun sporttechnische eigenschappen. Daarnaast is het Keurmerk Veilig & Schoon behaald voor Neptunus, de beide andere zwembaden worden vanwege corona pas in 2021 getoetst.

Wat heeft het gekost?

De onderstaande tabel geeft per taakveld aan in hoeverre de begroting is bijgesteld, wat het resultaat is van de jaarrekening en het verschil tussen begroting en jaarrekening. In bijlage C van de jaarrekening is op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt hoe de begroting zich heeft ontwikkeld en is een verschillenanalyse op detailniveau opgenomen.

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	**Primitieve begroting**	**Begroting**	**Rekening**	**Verschil**
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	5.987	5.908	5.992	-84
Media	2.652	2.759	2.764	-6
Sportaccommodaties	8.114	8.214	8.225	-11
Sportbeleid en activering	1.327	1.389	1.344	45
Totaal lasten	**18.080**	**18.269**	**18.325**	**-56**
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	46	143	382	-239
Media	100	100	100	0
Sportaccommodaties	2.052	2.093	1.598	495
Sportbeleid en activering	-45	17	64	-47
Totaal baten	**2.154**	**2.353**	**2.144**	**209**
Mutatie reserves	-218	-218	-554	335
Saldo Sport en Cultuur (netto)	**15.707**	**15.698**	**15.628**	**70**

Programma 9 – Sociaal domein

Ontwikkelingen in 2020

Het jaar 2020 is vanwege corona geen representatief jaar te noemen.
De effecten van corona op onze dienstverlening vertalen zich terug in verschillende onderdelen.

Toename
Het afgelopen jaar hebben meer mensen een beroep gedaan op maatwerkvoorzieningen. Ook de invoering van het abonnementstarief in de Wmo speelt hierin een rol. Op het gebied van schoonmaakondersteuning en woningaanpassingen is een forse toename te zien. De toename in de woningaanpassingen hangt samen met de vergrijzing, ontwikkelingen in de woningmarkt en stijging van de kosten van bouwwerkzaamheden. Het abonnementstarief en de gevolgen daarvan betreft een landelijk fenomeen en is geagendeerd en besproken op diverse bestuurlijke tafels. Tot op heden heeft dit nog niet tot een ander resultaat geleid.

Financieel effect
Daarnaast is door de impact van corona het volume van Beschermd Wonen gestegen. Door het invoeren van de nieuwe productstructuur is het financieel effect daarvan minder groot gebleken ten opzichte van de primitieve begroting.
De toename van het aantal indicaties voor een maatwerkvoorziening hebben ook een financieel effect. Dit zien we terug in de budgetten die hierdoor onder druk komen te staan. Dit beeld leidt ook in 2021 tot een onzekerheid.

Inzet algemene voorzieningen
Deze ontwikkelingen sterken de ambitie van het college om meer in te zetten op algemene voorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn. Dit kan een preventieve werking hebben waardoor de inzet van specialistische hulp wordt voorkomen. In 2020 is gestart met een onderzoek naar het toegangsproces tot ondersteuning bij Stichting de Toegang. Het doel is om meer zicht te krijgen op de wijze waarop inwoners met een hulpvraag toegang hebben tot voorzieningen in het sociaal domein.

Uitgesteld effect corona
Daarnaast zijn er ook zorgen dat er nog een uitgesteld effect van corona gaat ontstaan vanwege verborgen leed. De effecten hiervan kunnen we op dit moment nog niet goed overzien. Er valt te denken aan toename van psychische klachten, gezondheidsklachten en gevoelens van eenzaamheid of onveiligheid als gevolg van de coronamaatregelen.

Corona heeft ook de weerbaarheid en slagkracht van zorgaanbieders laten zien. Door creatieve inzet van digitale dienstverlening, waardoor aanbieders in staat zijn gebleken om de ondersteuning en begeleiding op een alternatieve wijze te blijven bieden.

Buurtsupport
Het faillissement van Buurtsupport heeft geleid tot een hiaat in de keten wat betreft arbeidsmatige dagbesteding. In dat kader zal bij de ontwikkeling van het nieuwe beleidskader Participatie worden ingezet op meer vormen van passende participatie en arbeid.

Wat hebben we gedaan en bereikt?

Doelenboom

In de navolgende doelenboom is voor dit programma per onderwerp, schematisch de relatie weergegeven tussen de doelen (wat hebben we bereikt) en de prestaties/acties (wat hebben we gedaan). Bij de prestaties is aangegeven in hoeverre deze zijn gerealiseerd.

Maatschappelijke participatie (sociale gemeente)

Doel		Prestatie
Maatschappelijke participatie ("iedereen doet mee naar vermogen")		Er zijn goede stappen gezet om ervoor te zorgen dat iedereen kan meedoen naar vermogen. De samenwerking met Stichting Buurtsupport in het Emmer Werkbedrijf is, in verband met het faillissement van Stichting Buurtsupport, niet tot stand gekomen. Er is gezorgd dat de deelnemers van Stichting Buurtsupport maatschappelijk konden blijven participeren. Ook zijn er stappen gezet in de verdere samenwerking van Emco en Menso in het Emmer Werkbedrijf.
Onze inwoners participeren naar vermogen (zoveel mogelijk mensen aan het werk en meer zelfredzaamheid)		In ieder geval mede door corona is het aantal uitkeringsgerechtigden gestegen. De instroom is over 2020 toegenomen en de beïnvloedbare uitstroom is afgenomen. Het aantal uitkeringen is ten opzichte van eindstand 2019 gestegen met 2,1%. De stijging van het aantal uitkeringen ligt lager in vergelijking met andere gemeenten waarmee we een benchmark voeren. De benchmarkgemeenten kennen een gemiddelde stijging van 3,3%. Menso heeft extra ingezet om de ambitie van uitstroom alsnog te realiseren. De realisatie van een uitstroom van 377 (incl. IOAW) valt landelijk, in positieve zin, op. De uitstroomreden 'naar regulier werk' is verhoudingsgewijs hoger dan het landelijk gemiddelde (bron; Benchmark werk en inkomen t/m november). Door corona is er sprake van een toenemend risico van een stijgend uitkeringsvolume. Daarnaast kan er ook sprake zijn van een na-ijleffect. Het is goed om hier bewust van te zijn en hier rekening mee te houden. In 2020 is de taakstelling wat betreft de baanafspraakbanen ruimschoots gerealiseerd met 258 ten opzichte van de ambitie van 248. Ook de taakstelling beschut werk is voor 2020 gerealiseerd met 56, waarbij 1 extra plaatsing boven de taakstelling is behaald.
Sociale samenhang wordt bevorderd (meer informele zorg, meer samenredzaamheid, minder eenzaamheid)		Op 30 april 2020 heeft de raad het beleidskader Perspectief op jeugd 2020-2028 vastgesteld. In Perspectief op jeugd zet de raad het gewone leven, het gezonde opgroeien en positief opvoeden van kinderen en jongeren, centraal (zie ook programma 4). Via verschillende actielijnen hebben we ingezet op 'normaliseren' waarbij we kritisch kijken of specialistische inzet van jeugdhulp (nog) wel de gewenste interventie is. Verbinding in de keten is hierbij het overkoepelende thema. Deze actielijnen sluiten aan bij de afspraken in het Drentse Bestuurlijk Transformatie Akkoord (BTA) en bij de over de periode van 2020-2028 in Zuid-Drents verband ingekochte individuele jeugdhulpvoorzieningen, waarbij we bijvoorbeeld omzetbegrenzing hebben afgesproken. Daarnaast hebben we ingezet op preventie, door bijvoorbeeld de samenwerking met onderwijsveld verder te intensiveren.

Doel		Prestatie
		In 2020 is gestart met een onderzoek gericht op de doelmatigheid van het toegangsproces, de wijze van (be)sturing en de mate waarin de Toegang effectief en efficiënt werkt aan de haar gestelde opdracht en toebedeelde taken. Dit onderzoek wordt naar verwachting in het eerste half jaar van 2021 afgerond. Er is een onderzoek uitgevoerd naar de transformatie binnen de Wmo op de onderdelen begeleiding, schoonmaakondersteuning en beschermd wonen. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn er transformatieagenda´s opgesteld voor de gecontracteerde aanbieders BW en de Hoofdaanbieders. De bedoeling is hiermee vanuit de gemeente meer sturing en richting te geven aan de doelen die de komende periode centraal staan. Een van de doelen is gericht op een ketenbrede samenwerking binnen het sociaal domein. We nemen samen met de corporaties en zorgaanbieders deel aan het Actieprogramma Weer Thuis! Dit is gericht op vraagstukken die spelen bij uitstroom BW/MO, maar ook opgaven rondom instroom in de wijk. Hiertoe worden procesafspraken gemaakt over de uitstroom. De afspraken worden in het eerste kwartaal van 2021 vastgelegd in een convenant. Voor veel inwoners die wekelijks naar de dagbesteding gaan (en hun mantelzorgers) is de coronacrisis een heftige periode geweest. Veel dagbestedingen zijn in de eerste golf gesloten en het aantal sociale contacten was beperkt. Er is veel inzet geweest om ondanks de sluiting alternatieve dienstverlening op te zetten bijvoorbeeld door middel van beeldbellen. Hierdoor is contact met de cliënten in stand gebleven en werd extra ondersteuning ingezet indien dit noodzakelijk was. In de 2e golf zien we dat zowel cliënten als aanbieders beter zijn aangepast aan de situatie en dagbestedingen voor het grootste deel gewoon open zijn met inachtneming van de maatregelen van het RIVM. In 2020 is een Plan van Aanpak ingediend bij VWS voor de brede aanpak van dak- en thuislozen. Hiermee zijn incidentele middelen opgehaald waarmee uitvoering gegeven kan worden aan de aanpak van dak- en thuisloosheid. Het plan richt zich op preventie, vernieuwing van de opvang en wonen met begeleiding. Hiermee geven we invulling aan de landelijke opgave ‘iedereen onder een dak´.
Bestrijding armoede/schulden (kinderen en volwassenen)	☺	Pilot Jongeren Perspectieffonds Het Jongeren Perspectieffonds (JPF) is een extra instrument in de keten van schulddienstverlening. De pilot start en beoogt jongeren met schulden, die tussen wal en schip dreigen te geraken, weer toekomstperspectief te geven door schulden terug te dringen, maatschappelijke kosten te verminderen. De pilot is eind 2020 van start gegaan. Er zijn eind 2020 19 jongeren gesproken, waarvan er 10 jongeren zijn toegelaten. Met de jongeren die voldoen aan de criteria van het JPF worden perspectiefplannen opgesteld met afspraken over sanering of herfinanciering van schulden en hun tegenprestatie.

Doel		Prestatie
		Ook in 2021 is het voornemen om 10 jongeren te laten deelnemen aan het JPF. De pilot moet ons leren of een Jongeren Perspectieffonds in Emmen levensvatbaar is om op structurele wijze voort te zetten. In de pilotfase zal ook de samenwerking worden gezocht met Stichting Knip en VIP! Emmen. Door de coronamaatregelen heeft er een onderbesteding plaatsgevonden voor het Jongeren Perspectieffonds.
Bevorderen van gezondheid en vitaliteit (lichamelijk en psychisch)		Uitrol 1000-dagen aanpak Goede Start; We zijn gestart met de 1000 dagen aanpak (Moeders van Emmen) in de Blokken en de Monden met de insteek om, door een intensieve ondersteuning, te zorgen dat kinderen uit zwakkere gezinnen al bij de geboorte een gezonde en veilige start maken. Op dit moment zijn er acht gezinnen dit aantal moet doorgroeien naar dertig. Uitvoering geven aan het Actieplan Zorglandschap en de daarin opgenomen actielijnen; In het kader van het actieplanzorglandschap heeft er een onderzoek plaatsgevonden onder huisartsen in Emmen. De opbrengsten van het onderzoek vormen de basis om in gezamenlijkheid (huisartsen, gemeente, extern betrokkenen) concreet aan de slag te gaan met verschillende actielijnen. Psychische gezondheid We voeren een proeftuin uit in Emmen Oost waar we een samenhangende en sluitende aanpak ontwikkelen met de GGZ als het gaat om andere zorg en ondersteuning aan inwoners met een langdurige psychische kwetsbaarheid. In 2020 is besloten om De proeftuin Optimaal Leven met een jaar te verlengen. Dit betekent dat de proeftuin doorloopt in 2021. Tijdens dit jaar staat de borging en structurele inbedding na de proeftuinfase centraal.
Bevorderen van veiligheid (veilig opgroeien, bestrijding huiselijk geweld, veilige opvang).		We maken afspraken met onze strategische partners over het signaleren en bestrijden huiselijk geweld. We actualiseren onze afspraken voortdurend. We investeren en maken gebruik van systemen en methodes die veiligheidsrisico's met het oog op jongeren inzichtelijk maken.

Wat heeft het gekost?

De onderstaande tabel geeft per taakveld aan in hoeverre de begroting is bijgesteld, wat het resultaat is van de jaarrekening en het verschil tussen begroting en jaarrekening. In bijlage C van de jaarrekening is op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt hoe de begroting zich heeft ontwikkeld en is een verschillenanalyse op detailniveau opgenomen.

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Arbeidsparticipatie	11.861	12.657	13.008	-351
Begeleide participatie	26.573	29.282	27.864	1.419
Geescaleerde zorg 18-	472	504	519	-14
Geescaleerde zorg 18+	23.064	22.836	24.189	-1.353
Maatwerkdienstverlening 18-	33.618	35.889	34.566	1.323
Maatwerkdienstverlening 18+	32.629	32.971	32.408	563
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	5.230	5.355	5.601	-246
Samenkracht en burgerparticipatie	6.212	6.994	6.607	387
Volksgezondheid	13.305	13.526	13.445	82
Wijkteams	2.767	2.904	2.957	-53
Totaal lasten	**155.732**	**162.918**	**161.163**	**1.756**
Arbeidsparticipatie	1.000	561	901	-339
Geescaleerde zorg 18+	443	829	704	125
Maatwerkdienstverlening 18-	250	0	35	-35
Maatwerkdienstverlening 18+	1.214	927	778	148
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	270	198	180	18
Samenkracht en burgerparticipatie	106	854	858	-5
Volksgezondheid	0	510	511	-1
Totaal baten	**3.283**	**3.878**	**3.968**	**-89**
Mutatie reserves	-9	1.429	967	462
Saldo Sociaal Domein (netto)	**152.440**	**160.469**	**158.162**	**2.307**

Programma 10 – Bedrijfsvoering en inkomstenbronnen

Ontwikkelingen in 2020

Corona

In de jaarrekening 2020 zijn op de diverse programma's de effecten van corona verwerkt. Zoals bij Berap 2020-II met de raad afgesproken worden voor- en nadelen in 2020 als gevolg van corona verrekend met de reserve 'Corona'. De rijksmiddelen die we als compensatie voor effecten corona in het gemeentefonds krijgen worden in de reserve 'Corona' gestort. In de paragraaf 'Corona' wordt in detail een overzicht gegeven van de financiële consequenties van corona. De stand van de reserve 'Corona' op 31 december 2020 is circa € 5 miljoen.

Onderzoek tekorten Jeugdzorg

Recent is een onderzoeksrapport van AEF gepubliceerd over de toereikendheid van de financiering van de jeugdzorg. Tijdens de bespreking van de decembercirculaire 2020 zijn de uitkomsten van het onderzoek bekend gemaakt. Het onderzoek maakt inzichtelijk dat gemeenten in 2019 € 1,6 tot € 1,8 miljard meer hebben uitgegeven dan dat ze ontvangen hebben uit de rijksmiddelen. Daarnaast is de conclusie van het onderzoek dat gemeenten op basis van de huidige uitgangspunten van de Jeugdwet een structureel tekort hebben van € 1,3 tot € 1,5 miljard wanneer gemeenten de doelmatigheidswinst die in het onderzoek zichtbaar is gemaakt realiseren.

Herziening gemeentefonds

Begin februari 2021 zijn de voorlopige uitkomsten van de herziening gemeentefonds bekend gemaakt. Voor ons zijn de voorlopige uitkomsten nadelig voor een bedrag van ongeveer -/- € 1 miljoen (vanaf 2023). De herverdeling pakt voorlopig fors nadelig uit voor Noorden, vooral in Friesland en Groningen. Er vindt nader onderzoek plaats wat daar de oorzaken van zijn. In VDG-verband zijn wij hierbij aangehaakt.

Op basis van adviezen van de Raad voor Openbaar Bestuur en de VNG stelt het Rijk een definitieve verdeling op. Zoals bekend gaat het VNG pas akkoord met een herverdeling (in welke vorm dan ook) als de 'koek groter wordt'. Een nieuw kabinet gaat een besluit nemen over de herziening.

Middelen Klimaatakkoord en Omgevingswet

Uit recente onderzoeken blijkt dat gemeenten veel rijksmiddelen nodig hebben voor de uitvoering van het Klimaatakkoord en de Omgevingswet. Onzeker is of een nieuw kabinet deze middelen ook beschikbaar zal stellen.

Wat hebben we gedaan en bereikt?

Doelenboom

In de navolgende doelenboom is voor dit programma per onderwerp, schematisch de relatie weergegeven tussen de doelen (wat hebben we bereikt) en de prestaties/acties (wat hebben we gedaan). Bij de prestaties is aangegeven in hoeverre deze zijn gerealiseerd.

Flexibele ambtelijke organisatie

Doel		Prestatie
Het zijn van een adaptieve organisatie, het mee kunnen bewegen met de ontwikkelingen		In 2020 is met ambitie gewerkt aan het zijn van een adaptieve organisatie door middel van een aantal trajecten; doorontwikkeling van de aansturing, leiderschapsontwikkeling en strategische personeelsplanning. Medewerkers worden steeds meer flexibel ingezet voor opgaven en programma's. De manier waarop de organisatie en de medewerkers zich hebben aangepast aan de corona situatie laat zien dat we op de goede weg zijn. In 2020 is de basis gelegd en een start gemaakt, in 2021 worden deze trajecten doorgezet en afgerond.
Het realiseren van een organisatie-ontwikkelbudget om blijvend te kunnen investeren in de organisatie		Onderdeel van de in te vullen taakstellingen op de organisatie is het vormen van een organisatie-ontwikkelbudget. In 2020 zijn hierin forse stappen gezet. Door het in 2020 instellen van een reserve bedrijfsvoering (die gevuld is met € 1 miljoen ten laste van het bedrijfsvoeringsresultaat) is incidenteel budget voor ontwikkeling beschikbaar. Naar verwachting wordt in 2021 dit traject van bezuinigen en ombuigen in de organisatie afgerond en het structureel ontwikkelbudget gevormd.
Aantrekkelijke werkgever blijven waar ruimte is voor ontwikkelingen		De organisatie heeft een aantal middelen om een aantrekkelijke werkgever te zijn. Denk hierbij aan het mobiliteitsbureau, loopbaancoaches, BOCE-academy, opleidingsmiddels (VTO), enz. die ingezet kunnen worden. Als gevolg van corona zijn veel opleidingen/cursussen fysiek niet door gegaan. Daar is op ingespeeld door het aanbieden van de digitale BOCE-academy Een omgeving waarin via e-learning en webinars medewerkers digitaal van het ontwikkel-aanbod gebruik kunnen maken. Alle medewerkers van het mobiliteitsbureau waren geplaatst op klussen/opgaven.

De informatiesamenleving vraagt om een investering in de informatievoorziening

Doel		Prestatie
We bieden passende functionaliteit op basis van moderne technologie welke tijd- en plaats onafhankelijk wordt aangeboden		In het jaar 2020 is er veel extra inzet geweest als gevolg van corona, waardoor stappen in de ontwikkeling zijn gezet. In 2020 is bijvoorbeeld gestart met de eerste fase van het op orde brengen van de ICT omgeving door te standaardiseren en te stabiliseren. Hierdoor is het netwerk in 2020 vernieuwd en zijn het aantal desktops en werkplekken tot een minimum en beheersbaar aantal teruggebracht. Tevens zijn nieuwere versies van de Microsoft omgeving geïntroduceerd. Als gevolg van corona zijn versneld oplossingen ingevoerd waarmee digitaal samenwerken wordt ondersteund. Door de extra inzet als gevolg van corona zijn ook zaken niet gerealiseerd.
Informatiegestuurd werken is technisch en organisatorisch in positie om de organisatie te faciliteren in het sturen met data		In 2020 zijn er mooie stappen gemaakt in het programma Informatie Gestuurd Emmen (IGMM). Allereerst is geïnvesteerd in het formuleren van een visie en een meerjarenplan om onze doelen nader te concretiseren. Parallel hieraan is gewerkt aan het vergroten van kennis op dit gebied, is de organisatie nader uitgewerkt en nieuwe technologie ingevoerd voor IGMM. Het Datalab wordt steeds meer ingezet om te ondersteunen bij vraagstukken van

Doel		Prestatie
		maatschappelijk belang. Het programma Angelslo is hier een voorbeeld van.
We gaan zorgvuldig om met data en informatie van de inwoners van Emmen en werken volgens het 'privacy by design' principe		In 2020 is hard gewerkt aan het inbedden, beleggen en borgen van privacy en informatieveiligheid in de organisatie; er is o.a. geïnvesteerd in het aannemen van nieuwe medewerkers, governance etc. Op deze basis wordt volgend jaar doorgebouwd om op orde te komen.
Uitgangspunt is minder ICT en een meer digitale overheid		We hebben een begin gemaakt met een samenwerking met de IT Campus. We werken samen met Sedna, Stichting de Toegang en @homeFirst aan de gezamenlijke opgave rondom het thema kwetsbare inwoners.

Gegevensbescherming op basis van AVG

Doel		Prestatie
Voldoen aan de wettelijke verplichting vanuit de AVG		De ambitie om in de geest van de AVG te kunnen handelen is nog niet gerealiseerd. Op dit moment is de basis nog niet gerealiseerd om als organisatie aantoonbaar te voldoen aan de AVG vereisten. Daarom is het AVG-proof maken van de processen voor 2021 een organisatiebreed thema. Daarnaast wordt door de organisatie een actieplan 2021-2022 opgesteld om deze basis op orde te krijgen. In 2020 heeft de organisatie verdere stappen gezet om het register van verwerkingsactiviteiten te complementeren en te actualiseren.

Privacy en informatieveiligheid

Doel		Prestatie
Vanaf 2020 voldoen aan de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO), deze landelijk afgesproken norm bevat zwaardere beveiligingseisen dan het huidige niveau		In 2020 is nadere invulling gegeven aan het verduidelijken en versterken van de privacy en informatieveiligheid governance binnen de organisatie. In 2021 wordt ingezet op het verder ontwikkelen van de procescycli voor informatieveiligheid en privacy om grip en sturing op deze onderwerpen te verhogen, het beleggen van eigenaarschap voor de BIO en AVG maatregelen, het classificeren van informatie en wordt verder uitvoering gegeven aan de meerjarenplannen voor informatieveiligheid en privacy.

Belastingen en heffingen

Doel		Prestatie
Binnen de randvoorwaarden van een gezonde financiële huishouding zullen we de stijging van de gemiddelde woonlasten zoveel mogelijk beperken		Het zoveel mogelijk beperken van de stijging van de woonlasten is gedaan. De OZB is in 2020 voor het eerst in jaren beperkt gestegen.
De Rioolheffing zal, conform de besluitvorming rond de invoering van het nieuwe GRP, qua opbrengst met 2% worden verhoogd (dit om 100% kostendekkendheid te bereiken)		Dit is bij het bepalen van de tarieven gerealiseerd.
De afvalstoffenheffing is verhoogd met de afvalstoffenbelasting die door het Rijk aan de gemeenten is opgelegd		Dit is bij het bepalen van de tarieven gerealiseerd.

Vennootschapsbelasting

Doel		Prestatie
Met zo min mogelijk extra administratieve lasten wordt jaarlijks inzicht verkregen in de VPB-plicht van de gemeente Emmen, doelstelling is ook het beperken van de VPB-plicht		Er wordt op een zo kostenefficiënte mogelijke wijze kritisch gekeken naar de potentiële VPB-belastingplicht van activiteiten over het jaar 2020. De verwachting is dat er geen of nauwelijks VPB betaald hoeft te worden over het jaar 2020.

Gemeentefonds

Doel		Prestatie
Voldoende middelen in het gemeentefonds, met name ook in relatie tot het sociaal domein		Het Rijk heeft nog geen structurele extra middelen in het gemeentefonds toegevoegd. In die zin is dit punt niet gerealiseerd. De lobby van gemeenten loopt nog door. Wij hebben de financiën binnen het sociaal domein in brede zin op orde. Hier wordt mee bedoeld dat we voor het sociaal domein in zijn totaliteit bezien (WMO, Jeugdhulp, WSW, BUIG) binnen de daarvoor beschikbaar gestelde rijksmiddelen blijven.
Emmense en Drentse belangen kenbaar maken bij de komende herziening financiële verhoudingen (algemene uitkering en verdeelmodellen sociaal domein)		Wij hebben actief onze belangen kenbaar gemaakt met betrekking tot de herziening gemeentefonds. Sinds begin februari 2021 zijn de voorlopige uitkomsten bekend. In VDG-verband vindt actie plaats om de verdeelmodellen te beoordelen.

Gezonde financiële huishouding

Doel		Prestatie
Ruimte creëren in de begroting waardoor er ruimte ontstaat om het collegeprogramma uit te voeren		De investeringsagenda is in 2 tranches voor een deel gerealiseerd (december 2018 en maart 2019). In de begroting 2021 is beperkte ruimte voor nieuw beleid. Het volledige collegeprogramma uitvoeren is nu niet mogelijk.
Met betrekking tot Gemeenschappelijke Regelingen een eenduidig proces in Drents verband voor de kaderbrief en het opleggen van taakstellingen		In VDG verband is een werkgroep opgericht en zijn voorstellen geformuleerd, maar dit heeft nog niet geresulteerd in een voorstel dat aan de Drentse gemeenten is voorgelegd. Dit als gevolg van veelheid meningen op Drents niveau.
Harmonisatie van het beleid rondom toekenning van indexaties		In de kadernota 2021 hebben wij een goede stap gezet met het verwerken van indexaties van de budgetten. Er zijn echter nog stappen te zetten in verdere harmonisatie, met name ook met betrekking de bijdragen aan GR/verbonden partijen en de subsidies. Het beleid rondom indexatie betreft niet alleen een technische operatie, het gaat veelal ook om politieke keuzes.
De renterisico's zoveel mogelijk beperken		Op basis van een actuele liquiditeitenplanning en een actuele investeringsplanning wordt regelmatig de vermogensbehoefte bepaald. Er wordt steeds bekeken of kort of lang financieren het meest voordelig is. De renterisiconorm wordt goed bewaakt; bij nieuwe leningen wordt bekeken welke looptijd het beste binnen de leningenportefeuille past.
Sluitend financieel kader, zowel per jaar als in meerjarenperspectief		Bij de kadernota 2021 en ook bij de begroting 2021 is sprake van een sluitend perspectief 2021-2024.
Structurele uitgaven worden in ieder geval in meerjarenperspectief gedekt door structurele inkomsten		Onze begroting 2021 is structureel sluitend en dus materieel in evenwicht.
Versterking van het weerstandsvermogen / afdekking risico's		Op basis van jaarlijkse stortingen in de algemene reserve is de prognose dat eind 2023 het weerstandsvermogen weer op de norm ruim voldoende staat.

Wat heeft het gekost?

De onderstaande tabel geeft per taakveld aan in hoeverre de begroting is bijgesteld, wat het resultaat is van de jaarrekening en het verschil tussen begroting en jaarrekening. In bijlage C van de jaarrekening is op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt hoe de begroting zich heeft ontwikkeld en is een verschillenanalyse op detailniveau opgenomen.

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Algemene uitkering	642	312	0	312
Belastingen Overig	443	440	430	11
Overhead	35.933	35.973	35.345	628
Overige baten en lasten	2.904	1.742	1.586	156
OZB woningen	1.363	1.599	1.432	167
Treasury	-1.070	363	926	-563
Totaal lasten	**40.215**	**40.430**	**39.718**	**711**
Algemene uitkering	246.185	259.665	259.449	216
Belastingen Overig	383	318	417	-99
Overhead	3.934	4.954	5.524	-570
Overige baten en lasten	514	182	590	-408
OZB woningen	15.435	16.006	16.016	-10
OZB- niet woningen	10.527	10.508	10.318	190
Treasury	2.865	2.846	2.866	-20
Totaal baten	**279.842**	**294.478**	**295.179**	**-701**
Mutatie reserves	939	6.113	6.207	-94
Saldo Bedrijfsvoering en Inkomstenbronnen (netto)	**-238.687**	**-247.935**	**-249.254**	**1.318**

1. Paragraaf lokale heffingen 2021

Deze paragraaf geeft meer inzicht in de lokale heffingen en belastingen van de gemeente. Er wordt inzichtelijk gemaakt wat de verschillen zijn tussen de begrote en de werkelijke opbrengsten.

Beleid
Algemeen
De woonlasten voor de eigenaren/inwoners bestaan hoofdzakelijk uit de optelsom van OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Elk gezin betaalt afvalstoffenheffing en praktisch iedere woning is aangesloten op het riool. Huurders betalen geen OZB, dus daar is de omvang van afvalstoffen- en rioolheffing bepalend voor de woonlasten. Voor de lagere inkomens is er ook de mogelijkheid van kwijtschelding.
Voor een aantal heffingen staan daar rechtstreekse, individuele prestaties tegenover (leges, begraven, parkeren, markten).

Geraamde inkomsten
In onderstaande tabel is aangegeven welke inkomsten zijn begroot en wat de werkelijke inkomsten waren.

Bedragen x €1.000	Begroting 2020	Rekening 2020	*Verschil*
OZB (onroerende zaakbelasting)	26.268	26.111	*-157*
Afvalstoffenheffing	13.797	13.804	*7*
Rioolheffing	9.995	10.021	*27*
Parkeergelden	3.832	2.498	*-1.334*
Sporttarieven c.a.	1.933	1.585	*-348*
Grafrechten	802	857	*55*
Bouwleges	3.190	3.256	*67*
Leges documenten	879	759	*-120*
Overige leges en vergunningen	396	415	*19*
Belastingen (oa toeristen- en reclamebelasting)	844	660	*-184*
Totaal	**61.935**	**59.967**	***-1.968***

Nadere toelichting op de verschillen tussen begroot en werkelijk:

Onroerende zaakbelasting (OZB)
De OZB wordt geheven over woningen en over bedrijven (niet-woningen). De opbrengsten zijn iets lager uitgevallen, omdat sommige objecten gedurende het jaar administratief omgezet moesten worden naar woning. Bijvoorbeeld door feitelijk ander gebruik of door nieuwe jurisprudentie. Omdat het tarief voor woningen lager ligt, zijn de inkomsten lager.

Parkeren
De opbrengsten van parkeren zijn flink achtergebleven bij de begroting vanwege corona.

Sporttarieven
Ook bij de sporttarieven is de lagere opbrengst te verklaren door corona. Dit komt doordat sportaccommodaties gesloten moesten worden en er geen huurinkomsten meer waren.

Bouwleges
Er zijn aanzienlijke inkomsten geweest voor omgevingsvergunningen, mede vanwege een aantrekkende economie en meer aangevraagde vergunningen. Daar staat tegenover dat er ook veel capaciteit ingehuurd moest worden voor (tijdige) vergunningverlening en het wegwerken van achterstanden. Bij Berap II is de begroting hierop aangepast.

Leges documenten
Bij paspoorten en rijbewijzen zijn minder leges binnengekomen. Deze laatste kunnen ook digitaal worden aangevraagd, waardoor de gemeente minder of lagere leges ontvangt. Daarnaast zijn er effecten door corona: er zijn minder rijexamens afgelegd, dus ook minder rijbewijzen verstrekt. Ook is er minder gereisd, dus zijn er minder reisdocumenten verstrekt. Verstrekkingen uit de Basisregistratie Personen (BRP) worden steeds vaker om niet verstrekt.

Overige belastingen
In 2020 speelde corona een aanzienlijke rol bij de opbrengsten van de toeristenbelasting. Pas medio 2021 is goed inzichtelijk wat de werkelijke effecten zijn. Dan wordt pas de definitieve aangifte door de ondernemers gedaan. Vooralsnog is uitgegaan van een schatting van 35% daling ten opzichte van 2019.

Kostendekkendheid van heffingen
Omdat een belastingplichtige geen keuze heeft om ze te ontgaan, heeft de wetgever bepaald dat de hoogte van de tarieven afvalstoffenheffing en rioolheffing, diverse leges en de lijkbezorgingsrechten maximaal kostendekkend mogen zijn. De gemeente mag er niet aan verdienen. Voor andere heffingen geldt niet dat er verplichte afname bestaat, maar men kan ook niet naar een concurrent. Daarom mogen ze ook maximaal kostendekkend zijn. De toetsing van de maximale kostendekkendheid vindt plaats bij de begroting. Bij de jaarrekening wordt inzichtelijk gemaakt wat de werkelijke kostendekkendheid was. Wanneer er sprake is van overdekking, wordt het restant gestort in een voorziening.

Bedragen x €1.000	Rioolheffing	Afvalstoffen-heffing	Begraven	Leges
Kosten taakveld(en)	6.779	11.632	1.210	4.830
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0	-1.751	0	0
Netto kosten taakveld	**6.779**	**9.881**	**1.210**	**4.830**
Toe te rekenen kosten	761	868	0	0
Overhead	661	134	407	2.529
BTW	2.201	2.347	0	0
Totale kosten	**10.402**	**13.230**	**1.617**	**7.359**
Opbrengst heffingen	10.013	13.804	857	4.448
Dekkingspercentage	**96%**	**104%**	**53%**	**60%**

Rioolheffing
Bij de begroting na Berap II is rekening gehouden met een kostendekkendheid van de rioolheffing van 93%. Volgens bovenstaande tabel is dat in 2020 uiteindelijk 96% geworden. Dit is voornamelijk het gevolg van minder lasten door vertraging van investeringen, planvorming en onderzoeken voor riolering.

Afvalstoffenheffing
Bij de begroting werd rekening gehouden met een kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing van 100%.
De werkelijke kostendekkendheid komt uit op 104%. Dit is te verklaren door een lager afkeurpercentage en een nieuwe landelijke systematiek voor afrekenen PMD. Daarnaast waren er extra opbrengsten bij de milieustraat. Er wordt € 574.000 in de voorziening afval gestort. Dit wordt ingezet als buffer voor de invoering van 'Diftar', waarbij er meer onzekerheid is over de baten.

Begraven
Bij begraven is sprake van een hoger dekkingspercentage ten opzichte van de primitieve begroting, omdat het natuurbegraven een vlucht heeft genomen.

Leges
In onderstaande tabel is gedetailleerder aangegeven wat de baten en lasten zijn van de leges en de kostendekkendheid per titel.

Kostendekkendheid per titel			*Bedragen x €1.000*
Titel 1: Algemene dienstverlening	**Lasten**	**Baten**	**Kostendekking**
Hoofdstuk 1 - Burgerlijke stand	€ 380	€ 250	65,9%
Hoofdstuk 2 - Reisdocumenten	€ 366	€ 269	73,6%
Hoofdstuk 3 - Rijbewijzen	€ 536	€ 472	88,1%
Hoofdstuk 4 - Verstrekkingen uit de Basisregistratie persone	€ 133	€ 29	21,8%
Hoofdstuk 9 - Overige Publiekszaken	€ 155	€ 19	12,3%
Hoofdstuk 16 - Verkeer en vervoer	€ 405	€ 103	25,4%
Kostendekking Titel 1	**€ 1.974**	**€ 1.142**	**57,8%**
Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke	**Lasten**	**Baten**	**Kostendekking**
Hoofdstuk 3 - Omgevingsvergunning	€ 5.360	€ 3.284	61,3%
Kostendekking Titel 2	**€ 5.360**	**€ 3.284**	
Titel 3: Dienstverlening vallend onder Europese	**lasten**	**baten**	**kostendekking**
Hoofdstuk 1 - Horeca	€ 25	€ 22	88,5%
Kostendekking Titel 3	**€ 25**	**€ 22**	
Kostendekking totale tarieventabel	**€ 7.359**	**€ 4.448**	**60,4%**

De kostendekkendheid van de leges is toegenomen van 52,4% in de begroting naar 60,4% in deze jaarrekening. Dit komt met name door de hogere inkomsten voor omgevingsvergunningen.

Lastendruk 2021
Jarenlang zijn de woonlasten bevroren en is de stijging van prijzen van onze diensten beperkt tot maximaal de landelijke prijsindexering. Vanaf 2019 zijn de belastingen, heffingen en tarieven verhoogd. In de begroting was al rekening gehouden met een stijging van 1% van de OZB. Daarnaast zijn de tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing ook licht verhoogd. De uiteindelijke lasten zijn weergegeven in het volgende overzicht, waarbij voor de huurder en de eigenaar uit is gegaan van dezelfde (gemiddelde) WOZ-waarde.

Eigenaar woning	2019	2020	Stijging
WOZ-waarde	*€ 161.100*	*€ 171.750*	*6,6%*
OZB	€ 310,60	€ 318,42	2,5%
Afvalstoffenheffing	€ 290,28	€ 302,04	4,1%
Rioolheffing	€ 167,71	€ 172,11	2,6%
	€ 768,59	**€ 795,82**	**3,5%**

Huurder woning	2019	2020	Stijging
Afvalstoffenheffing	€ 290,28	€ 302,04	4,1%
Rioolheffing	€ 167,71	€ 172,11	2,6%
	€ 457,99	**€ 474,15**	**3,5%**

Door het beleid van de afgelopen jaren om de stijging van de woonlasten te beperken, is de positie van de gemeente Emmen op de COELO ranglijst van gemeenten met de hoogste woonlasten in de afgelopen jaren verbeterd.
In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de woonlasten weergegeven ten opzichte van andere gemeenten.

	2016	2017	2018	2019	2020
Emmen	€ 760,15	€ 751,07	€ 751,98	€ 769,00	€ 796,00
Drenthe	€ 694,50	€ 690,10	€ 690,83	€ 714,00	€ 746,00
Coelo grote gemeentes (37)	€ 679,00	€ 678,00	€ 677,00	€ 700,00	€ 734,00
Alle gemeentes	€ 723,00	€ 723,00	€ 721,00	€ 740,00	€ 777,00
Verschil Emmen - grote gemeentes	*€ 81,15*	*€ 73,07*	*€ 74,98*	*€ 69,00*	*€ 62,00*

Kwijtschelding
Inwoners met een laag inkomen hebben recht op kwijtschelding van de OZB, riool- en afvalstoffenheffing. Verzoeken om kwijtschelding moeten worden getoetst aan de landelijke normen die zijn vastgesteld in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. De raad heeft hierin enige beleidsvrijheid en heeft besloten om een kwijtscheldingsnorm van 100% te hanteren. Dit betekent dat aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau voor kwijtschelding in aanmerking kunnen komen indien zij aan de normen voldoen. De gemeente Emmen gaat uit van volledige kwijtschelding en bij de normering wordt gebruik gemaakt van de meest ruime norm. Het valt daarbij op dat het met kwijtschelding gemoeide bedrag, ondanks het economische herstel, niet afneemt. Dit past helaas in het algemene landelijke beeld.

Het bedrag voor kwijtschelding is al enkele jaren gelijk gehouden, ongeveer € 1,1 mln. Ondanks de hogere tarieven is het aantal inwoners dat kwijtschelding ontving iets lager geworden, vooral vanwege de aantrekkende economie.

2. Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de begroting en in de jaarstukken wordt inzicht gegeven in de risico's die de financiële positie van de gemeente kunnen beïnvloeden. Bij het opstellen van de begroting en de jaarstukken wordt met de voorzienbare en kwantificeerbare risico's rekening gehouden. Deze risico's worden gekwantificeerd en opgeteld tot de 'benodigde weerstandscapaciteit' en afgezet tegen de mogelijkheid om deze risico's op te vangen; de 'beschikbare weerstandscapaciteit'. Deze paragraaf gaat over de meest in het oog springende risico's.

Het beleid is gericht op een proactief risicomanagement, waarbij voortdurend rekening wordt gehouden met de beschikbare weerstandscapaciteit. In deze paragraaf wordt onder risicomanagement verstaan: het identificeren en kwantificeren van risico's en het bepalen van activiteiten die de kans van optreden en/of de gevolgen van risico's beheersbaar houdt.

De beschikbare weerstandscapaciteit dient alleen ter dekking van de incidentele resterende risico's. Er wordt een zekerheidspercentage gehanteerd op basis van 90%. Als blijkt dat het weerstandsvermogen matig, onvoldoende of slecht is, moet worden aangegeven welke concrete maatregelen zijn of worden getroffen om het weerstandsvermogen op peil te brengen. Het beleid op risicomanagement is uitgebreid beschreven in de beleidsnota 'Risicomanagement en weerstandsvermogen. Deze nota is op 25 juni 2020 door de gemeenteraad vastgesteld en bevat de volgende kaders:

- Als minimale stand van de algemene reserve wordt 3% van de begroting genoemd;
- De vrije ruimte in de bestemmingsreserves telt vanaf 2021 niet meer mee;
- De post onvoorzien wordt meegenomen als weerstandscapaciteit;
- Onbenutte belastingcapaciteit wordt meegenomen als weerstandscapaciteit (dit is nu niet aan de orde);
- De stille reserves mogen onder voorwaarden worden meegenomen als weerstandscapaciteit (bijvoorbeeld aandelen Enexis die voor 50% zijn meegenomen);
- De norm is dat het aanwezige weerstandsvermogen ruim voldoende moet zijn (de beschikbare weerstandscapaciteit moet minimaal 140%zijn van het benodigde weerstandsvermogen).

2.1 Benodigde weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit wordt onder andere berekend op basis van inschatting van risico's met behulp van een risicosimulatie in 'Naris' (de Monte Carlo berekening). Dit omdat niet alle risico's zich gelijktijdig en in volle omvang voordoen. Uitzonderlijke en grote risico's, zoals Wildlands en de gevolgen van corona worden buiten de Monte Carlo simulatie gehouden en afzonderlijk berekend.

Gevolgen corona algemeen
Het Rijk heeft de intentie uitgesproken dat kosten en wegvallende inkomsten vergoed zullen worden. Het is nog onduidelijk om hoeveel dit uiteindelijk in totaal gaat en hoe dit wordt verdeeld over de gemeenten. Een zeer complex vraagstuk met nog veel onduidelijkheden ook in meerjarenperspectief. Veel hangt onder ander af van factoren als:

- De duur van de crisis;
- De impact op de economie en werkgelegenheid op de langere termijn (er wordt op Europees niveau rekening gehouden met extreme krimpscenario's);
- Welk begrotingsbeleid gaat het Rijk hanteren? Bezuinigen, of meer geld uitgeven om de economie te stimuleren? Dat kan effect hebben op het gemeentefonds.

Omdat nog veel zaken onzeker zijn, nog niet zijn in te schatten of te kwantificeren, kunnen er nog geen reële scenario's worden gemaakt. Deze moeten er uiteindelijk wel komen. Het plan is om deze voor de kadernota 2022 te ontwikkelen.

Hoewel de compensatie vanuit het Rijk voldoende lijkt om kosten die verband houden met corona en wegvallende inkomsten op te vangen, is er ook een risico dat dit niet volledig zal zijn. Dit ook gelet op eerdere ervaringen met dit soort vraagstukken. Op basis van de huidige stand van zaken wordt geschat dat er rekening moet worden gehouden met een risico van 1% van het begroting saldo aan mogelijke ongedekte lasten. Het gaat dan om € 4,3 mln.

Dit is een ruwe inschatting. Voorgesteld wordt om het risicoprofiel gelijk te houden aan de begroting 2021, uitgaande van een kans van optreden van 50%.

Er wordt rekening mee gehouden dat corona het beleid en de begroting tenminste nog enkele jaren gaat beïnvloeden. Dit komt uitgebreid terug bij de kadernota 2022.

Risico's Wildlands
Op 28 maart 2019 heeft de raad ingestemd met het Businessplan Wildlands en het hierin voorgestelde scenario, herstructurering. Bij de jaarrekening 2018 is mede om die reden, voor de bepaling van het benodigde gemeentelijk weerstandsvermogen inzake het risico Wildlands, er voor gekozen dit in afwijking van de gangbare gemeentelijke systematiek buiten de zgn. Monte Carlo berekening gehouden. Dit omdat dit risico zich niet verhoudt tot de omvang van de andere risico's en daarmee afbreuk zou doen aan de bruikbaarheid van de uitkomsten. Het bepalen van het risicoprofiel omtrent de belangen in Wildlands vergt maatwerk.

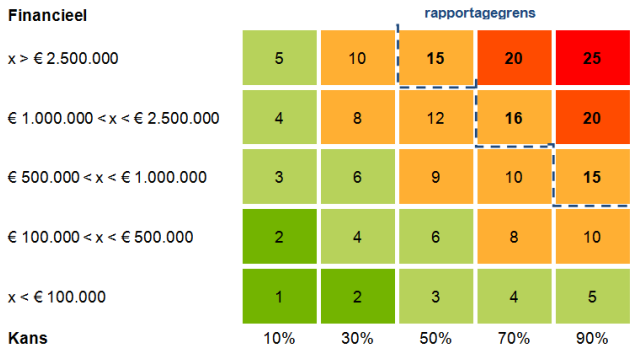
De gemeente heeft hiertoe een berekening gemaakt van de eventuele liquiditeitsbehoefte van Wildlands in een worst-case scenario van 850.000 bezoekers en op basis van 4 jaar overbrugging. Hiervoor is gekozen op basis van een bij het Businessplan Wildlands uitgevoerde gevoeligheidsanalyse. Hierbij is een aantal scenario's doorgerekend (gelijkblijvende yield, gelijkblijvende horeca en retailbestedingen, een lagere realisatie van voorgenomen bezuinigingen en een gelijkblijvend lager bezoekersaantal van 850.000). Hieruit blijkt dat het lagere bezoekersaantal de belangrijkste variabele is.

De berekening die we hanteren voor de bepaling van het risico is als volgt:
- het gemiddelde liquiditeitstekort per jaar bepalen over de looptijd van het Businessplan (in dit geval € 2,03 mln. het gemiddelde over 11 jaar);
- uitgaan van een geleidelijke afbouw in 4 jaar nemen we het 1ste jaar 100% - 2e jaar 75% - 3e jaar 50% - en 4e jaar 25% van het jaarrisico mee;
- in totaal is dit 250% van het jaarbedrag, oftewel een factor 2,5.
- Hiermee komt het benodigde weerstandsvermogen, specifiek voor het risico Wildlands, uit op 2,5 * € 2,03 mln. = € 5,1 mln.

Hier tellen we voorzichtigheidshalve het verwachte aanvullende verlies op basis van de vorig jaar uitgevoerde impact analyse corona bij op voor zowel Wildlands € 6,0 mln. en Atlas Theater € 0,2 mln. Als risicobedrag nemen we bij de jaarrekening 2020 dan mee € 8,2 mln. (€ 5,1 + 50% van € 6,2).

Om de toegenomen belangen en de financiële positie van de gemeente Emmen in Wildlands zeker te stellen en gezien het economisch en maatschappelijke belang van Wildlands voor de regio, is de governancestructuur aangepast. Hiertoe zijn nadere voorwaarden verbonden aan de verstrekte geldleningen. De governancestructuur is aangepast op basis van de volgende uitgangspunten:
het vereenvoudigen van de bestuurlijke structuur en toezicht;
het vergroten van de betrokkenheid en de bevoegdheden van de gemeente ;
het werken vanuit een risicomanagementmodel;
de huidige observer of the board vervult namens de gemeente een rol in de nieuwe governancestructuur;
een nader uitgewerkte en aangescherpte monitoring.
De door de raad in 2016 vastgestelde monitoringsystematiek is daarmee in 2019 herzien. De aansturing / monitoring is verbeterd.
Tot slot merken wij op dat het inschatten van dit risico, ook bij de nu gekozen maatwerkberekening, erg complex, omvangrijk en gevoelig is en blijft.

Risico's volgens risicoprofiel
Om de risico's in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Via inventarisatie zijn alle financiële risico's in kaart gebracht. Daarnaast onderkent de gemeente nog kwaliteits- en imagorisico's die 'niet financieel' van aard zijn, of waarvan de omvang op dit moment niet te bepalen valt. In het onderstaande overzicht worden de risico's boven de zogenaamde rapportagegrens gepresenteerd (zie figuur hieronder: risicokaart en rapportagegrens).

De risico's die vallen boven de zogenaamde rapportagegrens worden in onderstaande tabel weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Risico	Kans	In €	Invloed	t.o.v. begroting
Fluctuatie Algemene Uitkering	50%	€ 2.500	11,69%	Ongewijzigd
Eigen bijdrage WMO voorzieningen	70%	€ 1.250	6,53%	Gestegen

Fluctuatie Algemene uitkering
De hoogte van de algemene uitkering is moeilijk te beïnvloeden en te voorspellen. Uit ervaring van de afgelopen jaren blijkt dat een afwijking van 1% al snel aan de orde is. Daarom is een risico opgenomen van € 2,5 mln. De uitkering kan immers beide kanten op afwijken.

Eigen bijdrage WMO voorzieningen
De eigen bijdrage in de vorm van een abonnementstarief die vanaf 2019 van kracht is heeft een aanzuigende werking op het gebruik van de WMO Voorzieningen. De kans dat dit risico zich voordoet is gestegen van 50 naar 70%.

Gewijzigde risico's (die nu onder de rapportagegrens vallen):
Openeindfinanciering BUIG
Door openeindfinanciering en tegenvallende resultaten kan er een tekort op de BUIG-budgetten (uitkeringen) ontstaan. Door corona is de kans van optreden verlaagd van 50% naar 30% omdat Menso goed presteert en het Rijk extra middelen beschikbaar stelt. Het risico blijft wel bestaan, maar de kans van optreden is iets verlaagd waardoor hij niet meer boven de rapportagegrens valt.

Overige risico's
Naast de in de tabel 1 genoemde risico's zijn voor de berekening van het risicoprofiel ook (onder andere) de volgende risico's meegenomen. Deze vallen onder de rapportagegrens:

- Stadionbedrijf Emmen
- Grondexploitaties;
- Parkeerexploitatie;
- REP regionaal bijdrage
- Rente op leningen en leningen zonder zekerheidsgarantie
- Gelijkstelling openbaar en bijzonder onderwijs
- CQ
- Indexatie gemeenschappelijke regelingen

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. Hieruit volgt dat bij een zekerheidspercentage van 90% zeker is dat alle ingevoerde risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 11,5 mln. (de benodigde weerstandscapaciteit vanuit het risicoprofiel). Dit is een daling ten opzichte van de begroting 2021 (€ 12,8 mln.). Dit wordt met name veroorzaakt doordat de kans dat het risico van BUIG zich voordoet naar beneden is bijgesteld.

Onlangs is het 1e concept inspectierapport wegen ontvangen waaruit is gebleken dat er sprake is van achterstallig onderhoud. Komende periode zal nader worden onderzocht wat de omvang is van het achterstallige onderhoud en welke maatregelen hiervoor moeten worden getroffen. Gezien de onzekerheid over de omvang is dit nog niet financieel verwerkt in het weerstandsvermogen. Bij de kadernota 2022 komt dit terug.

Samenvattend
In totaal bestaat de totale benodigde weerstandscapaciteit uit drie delen, te weten:

Benodigde weerstandscapaciteit	*Bedragen x € 1.000*
Risicoprofiel	11.467
Wildlands	8.200
Gevolgen Corona	2.130
Totaal	**21.797**

2.2 Ratio weerstandsvermogen en stand algemene reserve

Bepalen weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit (op basis van 90%) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Berekening weerstandscapaciteit	*Bedragen x € 1.000*
Algemene reserve	3.995[4]
Jaarrekeningresultaat	2.340
Stille reserve (aandelen Enexis 50%)	13.724
Beschikbare weerstandcapaciteit (A)	**20.059**
Benodigde weerstandscapaciteit (B)	**21.797**
Ratio weerstandsvermogen (A/B)	**0,92**
Totaal benodigd weerstandsvermogen volgens norm	30.516
Verschil benodigd/beschikbaar weerstandvermogen	**-10.457**
Minimale algemene reserve (3% van begroting a €428 mln.)	12.831
Verschil algemene reserve/minimum	**-6.496**

De bovenstaande berekening gaat uit van de stand van zaken per 31 december 2020. De ratio van Emmen voor 2020 is 0,92 en komt daarmee in categorie D. Dit duidt op een matig weerstandsvermogen.

Op basis van de beleidsnota 'Risicomanagement en weerstandsvermogen' zou de beschikbare weerstandscapaciteit ten minste 140% van de benodigde weerstandscapaciteit moeten zijn om aan de vastgestelde norm ruim voldoende te voldoen. Op basis van een prognose blijkt dat dit het geval is per 1 januari 2025 (naar verwachting wordt de norm binnen het begrotingsjaar 2024 bereikt).

Stand algemene reserve

Na toevoeging van het jaarrekeningresultaat 2020 komt de stand van de algemene reserve op € 6,3 mln. Dit is € 6,5 mln. lager dan de minimale ondergrens zoals opgenomen in de beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen. Voor de minimale grens van de algemene reserve geldt dat deze naar verwachting vanaf 2024 aan de norm voldoet.

[4] De stand van de algemene reserve wijkt af van de standen elders in de jaarrekening omdat hierin reeds rekening is gehouden met voorgenomen besluiten.

2.3 Financiële kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of de gemeente over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans.

In onderstaande tabel zijn ook de signaleringswaarden van de provincie opgenomen die gebruikt worden om aan te duiden in hoeverre gemeenten risico's lopen; hierbij is categorie A het minst risicovol en categorie C het meest risicovol.

Kengetallen	Signaleringswaarden provincie			Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
	A	B	C			
Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%	127,0%	133,5%	121,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%	129,5%	121,0%	104,6%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%	4,2%	2,1%	5,6%
Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%	8,4%	7,6%	7,5%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%	-0,1%	0,4%	4,9%
Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%	104,9%	104,8%	102,0%

Samenvattend:
Uit bovenstaand overzicht blijkt in hoeverre de gemeente voldoet aan de gemeentelijke normering.

- De netto schuldquote daalt ten opzichte van de rekening 2019 wat een positieve ontwikkeling is, omdat het percentage schulden t.o.v. de totale baten daalt;
- De solvabiliteitsratio stijgt ten opzichte van de rekening 2019 door een hoger eigen vermogen, dit komt door een hogere stand van de reserves en een positief rekening resultaat;
- De structurele exploitatieruimte is gestegen, dit komt door het positieve jaarrekeningresultaat;
- De belastingcapaciteit is (net als vorig jaar) licht gedaald ten opzichte van de jaarrekening 2019.

3. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf geeft een dwarsdoorsnede van het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen (gebouwen, wegen, riolering, etc.). Een groot deel van het gemeentelijk vermogen is geïnvesteerd in kapitaalgoederen. De kapitaalgoederen zijn daarom van groot belang voor het functioneren van onze gemeente, onder andere op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, verkeer, vervoer en recreatie. Onderhoud en beheer is noodzakelijk om de kapitaalgoederen in goede staat te houden en om de veiligheid te waarborgen.

3.1 Wegen

Voor het op orde houden van de wegen wordt eenmaal per twee jaar de kwaliteit van de wegen onderzocht aan de hand van de globale inspectie-methode van het CROW (nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer en vervoer en openbare ruimte). Hierbij worden drie kwaliteitsniveaus gehanteerd: voldoende, matig en onvoldoende. Het wegenonderhoud in Emmen is erop gericht dat 80% van de wegen voldoet aan de CROW norm 'voldoende'.

Sinds 2015 was er jaarlijks een extra investering van € 3,0 mln. per jaar beschikbaar gesteld, vanaf het jaar 2020 is deze komen te vervallen. Uit een onlangs uitgevoerde scan is gebleken dat de doelstelling om het aantal vierkante meters verharding met het percentage voldoende op minimaal 80% te houden, niet is gehaald en nu uitkomt op circa 65 %. Daarnaast is de achterstand in het onderhoud niet helemaal ingehaald.
Bovendien is door extreme droge periodes in de afgelopen drie jaar het grondwaterpeil sterk gedaald, waardoor het veen is geoxideerd en de bodem is gedaald. De kwaliteit van veel wegen is hierdoor extra achteruit gegaan. Zettingen (scheuren en andere calamiteiten) in wegen en fietspaden worden nu zichtbaar en nemen soms ernstige vormen aan. Noodreparaties zijn al uitgevoerd, maar lossen de problemen slechts tijdelijk en plaatselijk op.

Aangezien het (financiële) vraagstuk met betrekking tot het kapitaalgoed wegen substantieel is, zal bij de kadernota 2022 worden bekeken wat dit de komende jaren financieel maar ook inhoudelijk (qua onderhoudsniveaus) moet gaan betekenen.

Exploitatiebudget 2020	**Werkelijke uitgaven 2020**
€ 1.315.000	€ 1.310.000
Begrote kapitaallasten	**Werkelijke kapitaallasten**
€3.566.000	€ 3.574.000

3.2 Riolering

De basis voor het beheer van de riolering is vastgelegd in het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) 2017-2023. In dit plan staan de hoofdlijnen van de aanpak voor het bereiken van een gewenste situatie met betrekking tot de opbouw en werking van het totale rioleringsstelsel.

Voor 2020 was een aantal projecten gepland, daarnaast is altijd sprake van het oplossen van calamiteiten die zich gedurende het jaar voordoen. Door de gewijzigde omstandigheden, als gevolg van corona, is de voorbereiding van de projecten en met name de inspraak door inwoners lastig geworden. Inloopavonden en overleg met belanghebbenden zijn door de coronamaatregelen moeilijker te organiseren. Projectgroepen moeten meer op afstand werken, waardoor ook de productiviteit is teruggelopen en is de uitvoering van projecten vertraagd. De volgende rioleringsprojecten zijn opgestart in 2020:

- Renovatie van rioolgemalen (1 vacuümstation en 1 gemaal vervangen en 6 gemalen gerenoveerd);
- Er is een tracé uitgewerkt voor de afvoerleiding van de vijver Veldlaan naar Bargermeerkanaal;
- In Nieuw-Schoonebeek zijn verbeteringen uitgevoerd aan de drainage;
- Er zijn rioolaanpassingen uitgevoerd aan de Abel Tasmanstraat in samenwerking met wegbeheer. Een ander deel wordt in overleg met waterschap Vechtstromen in 2021 uitgevoerd.

Exploitatiebudget 2020	**Werkelijke uitgaven 2020**
€ 3.433.000	€ 3.201.000
Begrote kapitaallasten 2020	**Werkelijk kapitaallasten**
€ 3.666.000	€ 3.652.000
Stand egalisatie-voorziening (31-12-2020)	
€ 8.956.000	

3.3 Water en kunstwerken

De onderhoudstoestand van de kunstwerken wordt eenmaal per twee jaar bepaald aan de hand van NEN-normeringen. Daarbij wordt een prioritering aangebracht op basis van veiligheid, functionaliteit, duurzaamheid en toonbaarheid. Uit de laatste inspectie (in 2019) kwam naar voren dat er een onderhoudsbudget van € 0,9 mln. per jaar nodig is. Vanaf 2022 worden extra middelen beschikbaar gesteld om achterstallig onderhoud te voorkomen. Op basis van de beschikbare financiële middelen en risico's wordt steeds de afweging gemaakt aan welke kunstwerken prioriteit wordt gegeven. Hierbij is de veiligheid het leidende principe.

Inmiddels zijn vrijwel alle oude knelpunten qua veiligheid opgelost. Voor sommige kunstwerken wordt nog een gericht diepgaand (vervolg) onderzoek ingesteld. Dit met als doel de restlevensduur te bepalen en waar nodig vanuit deze rapportage herstel en vervanging uit te voeren. In 2021 is er een nieuwe inspectie voorzien, waarin wederom wordt gekeken naar het aspect veiligheid. Daarnaast zullen de komende jaren extra middelen nodig zijn om de problematiek die is ontstaan vanwege de droogte van de afgelopen jaren op te lossen. Hierbij moet gedacht worden aan beschoeiingen die droog zijn komen te vallen en aan schade aan bruggen.

Exploitatiebudget 2020	**Werkelijke uitgaven 2020**
€ 379.000	€ 363.000
Begrote kapitaallasten	**Werkelijke kapitaallasten**
€ 479.000	€ 410.000

3.4 Openbaar groen

Voor het onderhouden van stedelijk groen wordt gebruik gemaakt van de beeldkwaliteit systematiek. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in verschillende kwaliteit van onderhoud. Zo wordt het groen in de centrum-gebieden onderhouden op een intensieve kwaliteit en de wijken op basiskwaliteit.

De onderhoudsbestekken zijn in 2020 grotendeels opnieuw aanbesteed. Door indexatie, actualisering van gegevens binnen het beheersysteem, zijn de kosten gestegen. Dit is opgevangen binnen de begroting, maar hierdoor is het niet meer mogelijk om de knelpunten voor 25% op te lossen, zoals dit voorheen het geval was.

Op dit moment is er aan het groen geen grens gesteld voor de levensduur en geen afschrijving, zoals dit bij andere kapitaalgoederen wel gebruikelijk is. In veel woonkernen loopt de levensduur van de beplanting op zijn eind en wordt het basisniveau binnen het reguliere onderhoud niet meer gerealiseerd. Door de droogte van de afgelopen jaren zijn er meer bomen dood gegaan en om veiligheidsredenen gekapt. Ook zijn er veel beplantingvakken dood gegaan en (waar dit kon) omgevormd tot gazons. Verder neemt als gevolg van de wegenruil tussen de provincie en gemeente het aantal te onderhouden bomen toe. Het onderhoud hiervan en bijbehorende problematiek zorgt voor kostenverhoging.
Bij de kadernota 2022 wordt meegenomen welke extra financiële middelen nodig zijn.

Exploitatiebudget 2020	**Werkelijke uitgaven 2020**
€ 8.060.000	€ 8.018.000
Begrote kapitaallasten	**Werkelijke kapitaallasten**
€ 538.000	€ 534.000

3.5 Gebouwen

Ten aanzien van het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed wordt voor een groot aantal panden gewerkt met Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's), conform de NEN 2767. Het beleid van de gemeente is om de kernportefeuille van de gemeentelijke gebouwen te onderhouden op onderhoudsniveau III, tenzij er redenen zijn om hiervan af te wijken. Dit onderhoudsniveau is sober en draagt bij aan een doelmatig en duurzaam beheer van het gemeentelijk vastgoed. Gebouwen die op (korte) termijn worden gesloopt of verkocht beschikken niet altijd over een MJOP.

Het is de bedoeling dat één keer per vijf jaar de staat van onderhoud wordt geïnspecteerd. In 2015 heeft de laatste integrale conditiemeting plaatsgevonden. Het was de bedoeling in 2020 de volgende conditiemeting uit te voeren, maar deze meting is vertraagd en het proces van herinspectie start nu in 2021. Momenteel is er geen sprake van achterstallig onderhoud. Echter, door de recent doorgevoerde bezuinigingen op de jaarlijkse onderhoudsmiddelen loopt het risico hierop de komende jaren wel toe. Op basis van de resultaten van de inspectie in 2021 zal dit duidelijk worden.

Naast het reguliere onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen zijn de volgende projecten uitgevoerd:

- Investering in dorpshuizen Schoonbeek en Nieuw-Schoonebeek;
- Vastgoed Rensenpark Emmen; in de bestaande gebouwen van het Rensenpark is niet geïnvesteerd, behoudens uiterst noodzakelijk onderhoud dat gericht is op wind- en waterdicht houden en wettelijke verplichtingen. Het Hosperhuis is wel opgeknapt en

geschikt gemaakt als werkruimte voor ZO!34. Voor de invulling van Villa Lindenhof is inmiddels een tijdelijke invulling gevonden.

Exploitatiebudget 2020	**Werkelijke uitgaven 2020**
€ 3.230.000	€ 3.055.000
Begrote kapitaallasten	**Werkelijke kapitaallasten**
€ 5.936.000	€ 5.906.000

De onderbesteding op het exploitatiebudget is met name ontstaan omdat de aanbestedingsprocedures van de projecten klimaatverbetering Werkplein en de renovatie Zwembad de Slagen in het laatste kwartaal van 2020 niet zijn geslaagd (o.a. door te hoge inschrijvingen ten opzichte van budget).

Naast de jaarlijks beschikbare middelen is er ook een reserve onderhoud gebouwen. Deze heeft eind 2020 een omvang van circa € 1,5 mln. Deze reserve wordt ingezet als in een jaarschijf tegen calamiteiten wordt aangelopen, dan wel dat het reguliere jaarbudget ontoereikend is.

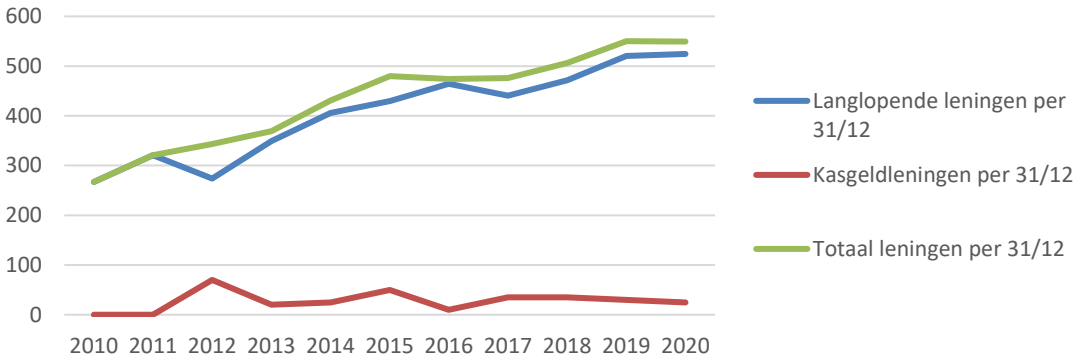
4. Paragraaf financiering

In deze paragraaf staan het treasurybeleid en het risicobeheer van de financieringsportefeuille centraal. De kaders hiervoor zijn vastgelegd in de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) en de financiële verordening. Het wettelijk kader is verder uitgewerkt in het treasurystatuut van de gemeente Emmen.

Schuldpositie en liquiditeiten
In het hoofdstuk over de balans is een specificatie van de vaste schulden opgenomen. In 2020 zijn vijf langlopende leningen aangetrokken met een totale waarde van € 65 miljoen. Deze zijn grotendeels aangetrokken ter herfinanciering van leningen die in 2020 zijn afgelost met een waarde van € 60,7 miljoen. Het totaal van de opgenomen geldleningen stijgt daarmee van € 520,1 miljoen naar € 524,4 miljoen per eind 2020.

Er is veel gebruik gemaakt van korte financiering middels kasgeldleningen; de rente op kasgeldleningen was gedurende het hele jaar 2020 negatief. Het totaal aan opgenomen kasgeldleningen is licht gedaald van € 30 miljoen naar € 25 miljoen per eind 2020.

In de onderstaande grafiek is het verloop van de geldleningen weergegeven over de afgelopen 10 jaar. Hierin is te zien dat de schuldpositie van de gemeente beduidend is gestegen. Dit is onder andere het gevolg van grote investeringen de afgelopen jaren, zoals centrumvernieuwingen en de verstrekte leningen aan Wildlands.

Leningen per 31/12 (bedragen *€ 1 mln.)

Verstrekte geldleningen
In het hoofdstuk over de balans is een specificatie van de financiële vaste activa opgenomen. In 2020 zijn acht leningen verstrekt ad € 3,9 miljoen (o.a. aan Enexis) en is een krediet verstrekt in rekening courant van € 9,5 miljoen aan Wildlands. Er is € 2,3 miljoen afgelost waarmee het totaal van de verstrekte leningen stijgt van € 82,4 miljoen naar € 89,8 miljoen.

Renteverloop
De korte rente (maatstaaf is 1-maands Euribor, bron: global-rates.com) is een aantal jaren vrij stabiel geweest, rond de -0,37%. In de tweede helft van 2019 is deze verder gedaald naar -0,44% eind 2019. In het voorjaar van 2020, als gevolg van corona, is de rente gestegen tot -0,38%. Dit was van korte duur, want vervolgens is de korte rente verder gedaald naar -0,55% eind 2020.

De lange rente (maatstaf is 10-jaars lineair, bron: BNG) is in 2019 behoorlijk gedaald naar 0,29% eind 2019. Begin 2020 is deze daling doorgezet en zelfs even negatief geweest. Net als de korte rente, schoot in het voorjaar ook de lange rente omhoog naar 0,55%. Vervolgens is de lange rente weer gestaag gedaald, en licht negatief, naar -0,03% eind 2020.

In begroting 2020 was rekening gehouden met een korte rente van 0,25% en een lange rente van 1,25%. Gezien de lagere rente is een rentevoordeel ontstaan van in totaal € 1,3 miljoen, wat zowel in Berap-I als Berap-II 2020 is meegenomen. Daar tegenover stond een nadeel van € 1,2 miljoen doordat er minder rente kon worden doorbelast als gevolg van een lager investeringsniveau dan begroot. Na Berap-II zijn de afwijkingen zeer gering.

Het gemiddelde rentepercentage dat in 2020 over de leningenportefeuille van € 522,3 miljoen (gemiddelde stand in 2020) werd betaald, bedroeg 1,79%.

Toerekening rente
De rentekosten van het eigen vermogen en de leningenportefeuille worden doorberekend via de interne rekenrente. In 2020 is de interne rekenrente 1,5%. De rentekosten worden omgeslagen over de activa die integraal zijn gefinancierd.

Conform BBV wordt in het onderstaand overzicht inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening aan investeringen, grondexploitatie en taakvelden. Er wordt meer rente aan de taakvelden toegerekend dan de werkelijke rentelasten, echter de interne rente voldoet aan de BBV-normen (een afwijking van maximaal 25% is toegestaan).

Bedragen x € 1.000	**2020**
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	9.161
Externe rentebaten	-1.733
Saldo rentelasten en rentebaten	*7.428*
Rente aan grondexploitaties	-765
Totaal toe te rekenen externe rente	*6.663*
Aan taakvelden toe te rekenen rente	6.663
Toegerekende rente aan taakvelden	-7.739
Renteresultaat op taakveld treasury	**-1.076**

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is opgenomen om een grens te stellen aan de korte financiering (met een rentetypische looptijd tot één jaar). Uit onderstaand overzicht blijkt dat de kasgeldlimiet in 2020 niet is overschreden.

Omvang begroting 2020 is € 428 mln.	*Bedragen x € 1.000 per kwartaal*			
	Kw1	**Kw2**	**Kw3**	**Kw4**
1. Toegestane kasgeldlimiet				
In procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
In bedrag	36.380	36.380	36.380	36.380
2. Omvang vlottende schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	37.667	43.333	18.333	15.000
3. Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	3	3	3	3
Tegoeden in rekening courant	1.527	2.042	1.551	1.138
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	3.500	8.333	19.000	13.500
Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto vlottende schuld (2-3)	32.638	32.955	-2.221	359
Toegestane kasgeldlimiet (1)	36.380	36.380	36.380	36.380
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**3.743**	**3.425**	**38.601**	**36.021**

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft tot doel het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (= schuld met een rentetypische looptijd van één jaar of langer) door onder andere het aanbrengen van spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. Uit onderstaand overzicht blijkt dat de renterisiconorm in 2020 niet is overschreden.

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld 2020		*Bedragen x € 1.000*
1	Renteherzieningen	0
2	Aflossingen	60.676
Toets renterisiconorm		
3	Renterisico (1+2)	60.676
4	Renterisiconorm 20% * € 428 mln	85.600
5 = (4>3)	**Ruimte onder renterisiconorm**	**24.924**

Kredietrisicobeheer

De kredietrisico's doen zich voor bij verstrekte geldleningen. In onderstaande tabel laten wij zien aan welke risicogroep leningen zijn verstrekt en welke zekerheden zijn overeengekomen.

Risicogroep	**Hypothecaire zekerheid**	**Restschuld x €1.000 per 31-12-2020**	**% van totaal**
Stadionbedrijf	met/zonder*	3.300	4%
Wildlands	met	71.600	80%
Woningcorporaties	met (WSW)	6.000	7%
Overig	met/zonder	8.900	10%
Totaal		**89.800**	**100%**

* Betreft 2 leningen, € 1,0 miljoen met hypothecaire zekerheid, € 2,3 miljoen zonder zekerheid.

5. Paragraaf bedrijfsvoering

Toekomstbestendige organisatie en bedrijfsvoering
De focus in 2020 was gericht op het doorontwikkelen van de organisatie én gelijktijdig het realiseren van forse bezuinigingen. Daarnaast werd de organisatie in maart geconfronteerd met corona, wat een hele grote impact op ons werk heeft gehad.

Doorontwikkeling organisatie
De samenleving en de wereld om ons heen verandert. En het lijkt wel of dit steeds sneller gaat. Denk bijvoorbeeld aan de steeds verder gaande digitalisering van de maatschappij, de komst van de Omgevingswet, klimaatverandering en smart-cities.
Het is belangrijk om te kunnen inspelen op ontwikkelingen en veranderingen in de samenleving, zodat onze inwoners op ons kunnen rekenen. Het vraagt van de organisatie niet alleen in sommige gevallen een andere benadering van vraagstukken, maar vooral ook dat we optimaal samenwerken met elkaar en met maatschappelijke partijen en inwoners s, verbinding leggen en bijvoorbeeld informatie delen. Opgavegericht werken is hierbij een belangrijk hulpmiddel. Het met meerdere disciplines samenwerken aan een opgave in onze gemeente. Afhankelijk van de opgave wordt een (tijdelijk) team samengesteld dat hiermee aan de slag gaat, soms ook samen met andere overheden, (maatschappelijke) organisaties en inwoners. Dit is een manier van werken die we nog moet leren. Hiermee is het afgelopen jaar een begin gemaakt en dit zal de komende jaren verder worden uitgebouwd.

Verder is de verdeling van taken binnen en tussen teams in het sociaal domein aangepast, is in het kader van de omgevingswet gewerkt aan de verandering van diverse processen en is er gewerkt aan de verzelfstandiging van het Openbaar Onderwijs, voor de sportteams is hier verder geen vervolg meer aangegeven omdat de meerwaarde onvoldoende werd aangetoond.

Om als organisatie de verder gaande digitalisering goed op te pakken is er in 2020 een nieuwe I-visie ontwikkeld, met bijbehorende strategie en roadmap. De visie moet tegelijkertijd ook gaan bijdragen aan een efficiëntere bedrijfsvoering.

Bereikbare gemeente, ook digitaal
We willen een bereikbare gemeente zijn, wat zich niet beperkt tot alleen fysieke bereikbaarheid, maar ook gaat over digitale bereikbaarheid in een verdergaande digitalisering van de maatschappij.
In 2020 zijn belangrijke stappen gezet in het programma Informatie gestuurd Emmen (IGMM). Met dit programma zorgen we ervoor dat de organisatie klaargemaakt wordt om in de toekomst datagedreven te werken. Door de aanwezige data binnen de organisatie en daarbuiten in kaart te brengen en te analyseren creëren we overzicht en kan dit in sommige gevallen leiden tot andere inzichten. Dit kunnen we vervolgens gebruiken in het werk. Allereerst hebben we geïnvesteerd in het formuleren van een visie en een meerjarenplan om onze doelen nader te concretiseren. Parallel hieraan is geïnvesteerd in de kennis, organisatie en technologie voor IGMM.
In 2020 heeft het DataLab, de plek waar alle data samenkomt, een werkplekmonitor ontwikkeld en de Emmen Monitor (waar onder andere het thema armoede in Angelslo in opgenomen is). Het Dashboard Bedrijfsvoering en het Jeugddashboard zijn in de afrondende fase.
Samen met Sedna, Stichting de Toegang en @homeFirst is gewerkt aan de gezamenlijke opgave rondom het thema kwetsbare inwoners.
Naast investeringen in een digitaal bereikbare gemeente zijn in 2020 investeringen gedaan in de bedrijfsvoering om benodigde besparingen op termijn te realiseren, bijvoorbeeld een verdere efficiency verbetering van het applicatielandschap om de beheerkosten te verminderen.

Corona pandemie
Er is in 2020 heel veel werk verzet om de ontstane crisis naar aanleiding van de corona pandemie te beslechten. Zo is stevig ingezet op handhaving van de rijksmaatregelen en zijn er verschillende steunmaatregelen ingevoerd zoals de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) om de samenleving zo goed mogelijk te helpen in de crisis. Dit heeft veel inzet gevergd van onze medewerkers. Daarnaast betekende corona ook een verandering in hoe medewerkers hun werk moesten doen, namelijk grotendeels achter de computer, vanuit huis. Een groot compliment aan de medewerkers dat ze daar zo goed mee om zijn gegaan. Deze manier van werken heeft de organisatie veel ervaringen gebracht. Ervaringen waar we ook in de (nabije) toekomst profijt van willen hebben, zodat ook na de coronacrisis zowel op afstand als vanuit kantoor gewerkt kan worden.

Bezuinigingen
Er is in 2020 hard gewerkt aan de taakstelling en aan vrijspelen van budget voor de doorontwikkeling van de organisatie. Dankzij de inzet van de medewerkers is de de taakstelling op de bedrijfsvoering gerealiseerd. Het proces van vrijmaken van middelen voor de organisatieontwikkeling is nog gaande.
De in 2019 ingezette lijn van het tot een minimum beperken van inhuur van extern personeel is in 2020 voortgezet om de bedrijfsvoeringkosten in te perken.

Werkdruk
De werkdruk is door afname van formatie, door de bezuinigingen maar zeker ook door corona en het lastig kunnen invullen van vacatures, het afgelopen jaar opgelopen. Door het thuiswerken is het verder lastig

gebleken om nieuwe collega's of inhuur goed in te werken. Hierdoor hebben de huidige medewerkers regelmatig een stap extra gedaan. Met alle waardering daarvoor. In 2021 is dit een punt van aandacht voor de doorontwikkeling van de organisatie.

Leiderschap
In 2020 is ondanks de toenemende druk op de organisatie wel verder ingezet op het ontwikkelen van de organisatie. In het leiderschapsprogramma zijn vijf speerpunten benoemd voor de versterking van de sturing. De speerpunten zijn sturen op ontwikkeling, verantwoordelijk zijn, integraal samen werken, financieel in control en concern belang. Ze zijn vertaald in de A3-jaarplannen voor 2021.
In het A3-concernjaarplan 2021 is bijvoorbeeld sturen op ontwikkeling opgenomen als speerpunt. Door op dit onderdeel te sturen zorgen we ervoor dat medewerkers flexibel inzetbaar zijn waardoor de organisatie bijvoorbeeld beter in kan spelen op ontwikkelingen in de samenleving.
Met de verbetering van het werken met A3-jaarplannen is eind 2020 is óók bijgedragen aan de versterking van de sturing.

Strategisch personeelsbeleid
In 2020 heeft herijking plaatsgevonden van de HR strategie. Belangrijke speerpunten in de strategie zijn de ontwikkeling van medewerkers waarbij proactief ingespeeld en gestuurd wordt op vergrijzing en verjonging, verantwoordelijkheid nemen in de HR-gesprekscyclus, het stimuleren van meer zelforganisatie en een flexibeler inzet van medewerkers met behulp van een intern Mobiliteitsbureau. Ook vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van medewerkers zijn als speerpunt benoemd.
Daarnaast is in 2020 gewerkt aan het slagvaardiger organiseren van de HR-processen en aan de samenwerking met de buurgemeenten in BOCE verband en met externe partijen zoals het A&O-fonds.

Voordelig resultaat bedrijfsvoering
In de kadernota 2021 is besloten dat, vanaf het boekjaar 2020, voor de oplossing van knelpunten/flankerend beleid vanuit voordelige resultaten op bedrijfsvoering een reserve bedrijfsvoering wordt gevormd. Deze reserve kent een plafond van € 1 miljoen.
Bij Berap-II 2020 is het voordelige resultaat op bedrijfsvoering gestort in de reserve bedrijfsvoering, waarmee het plafond van € 1,0 miljoen is bereikt. Het restant voordeel ad € 215.000 is vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen.
Bij de jaarrekening is een aanvullend voordeel van afgerond € 2,9 miljoen ontstaan. Dit is onder andere veroorzaakt door vertraging in projecten op ICT en klimaatverbetering Werkplein en daarnaast door vrijval van vacatureruimte. Er is stevig gestuurd op bedrijfsvoering, om de meerjarige taakstelling op de bedrijfsvoering te realiseren. Deze taakstelling loopt op naar € 2,3 miljoen in 2024. In 2020 was de taakstelling op bedrijfsvoering € 300.000, deze is gerealiseerd.
Tevens is indirect corona ook een oorzaak van het voordeel op de bedrijfsvoering. Zo werd bijvoorbeeld minder snel ingehuurd of vacatures ingevuld, omdat het op afstand inwerken van medewerkers niet optimaal is. Corona heeft veel werk met zich meegebracht waardoor bepaald werk zoals de eerder genoemde projecten, minder goed kon doorlopen.
Het voordeel is verwerkt in het jaarrekeningresultaat en de grote verschillen worden op de betreffende programma's verantwoord.

Inhuur
De inhuur is de afgelopen jaren fors gedaald, mede door de stevige sturing op de bedrijfsvoering. In 2020 is de totale inhuur € 5,2 miljoen. Dit is gelijk aan de inhuur in 2019 waarmee een ondergrens van de inhuur bereikt lijkt te zijn. Daarnaast zijn er inkomsten ontvangen voor detachering van personeel ad € 0,3 miljoen, in 2019 was dit € 0,2 miljoen.

Inkoop en facturering
In 2020 is vanuit Inkoop vooral ingezet om de onrechtmatigheden met betrekking tot de inkoop terug te brengen. Doordat er nog diverse langlopende contracten zijn die als onrechtmatig worden bestempeld, is de hersteltermijn relatief lang. De onrechtmatigheid was in eerste instantie teruggebracht van € 4,7 mln. naar € 3,0 mln. Er was over 2020 echter sprake van een drietal subsidies met een zogenaamd inkoopkarakter van in totaal € 1,3 mln, dit is dan uiteindelijk ook als onrechtmatig aangemerkt. De komende periode is met de opdracht 'professionalisering inkoopfunctie' de koers uitgezet voor de verdere professionalisering en herijking van het inkoop- & aanbestedingsbeleid in 2021.
Verder is in 2020 het financiële systeem met betrekking tot de facturering geoptimaliseerd waaronder centralisatie van werkzaamheden en een verdere digitalisering van de facturering.

Control
Het afgelopen jaar hebben wij op basis van artikel 212 Gemeentewet diverse rechtmatigheidsaudits uitgevoerd zoals beschreven in het Meerjarenbeleidsplan Interne Controle. Op basis van artikel 213a Gemeentewet, is het onderzoek verbonden partijen en samenwerkingsrelaties uitgevoerd. Daarnaast zijn onder andere de aanbevelingen van de managementletter, eerdere onderzoeken en de implementatie van gewijzigde wet -en regelgeving opgepakt en gemonitord. Voor 2020 was gepland om het risicomanagement weer meer aandacht te geven binnen de organisatie, dit hebben we moeten opschuiven en wordt opgepakt in 2021.

Privacy & informatieveiligheid
We willen de bescherming van persoonsgegevens, conform de AVG, en informatieveiligheid op orde hebben en zorgen dat de rechtmatigheid, de beschikbaarheid, de integriteit en de vertrouwelijkheid van onze processen en informatie gegarandeerd is. De Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO) geeft voor de gemeente Emmen per beschermingsniveau de organisatorische en technische basisnormen die hiervoor gerealiseerd moeten worden. Om dit doel te bereiken, is een aanvullende inspanning nodig. De afgelopen jaren zijn diverse maatregelen genomen zoals het vergroten van bewustwording in de organisatie ten aanzien van privacy/informatieveiligheid en het melden van datalekken. In 2020 is nadere invulling gegeven aan het verduidelijken en versterken van de privacy en informatieveiligheid governance binnen de organisatie. Daarnaast is in 2020 een meerjarig verbeterplan voor informatieveiligheid vastgesteld om stapsgewijs en op basis van risicoafweging de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO) te implementeren om het noodzakelijke beschermingsniveau te realiseren.

6. Paragraaf verbonden partijen

In de paragraaf verbonden partijen wordt aandacht besteed aan partijen waarmee de gemeente Emmen een bestuurlijk en/of financieel belang heeft. Verbonden partijen betreffen (participaties in) ondernemingen, gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen.

Definities
Volgens het BBV is er sprake van een verbonden partij als er zowel een bestuurlijk als financieel belang is. Van bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente op enigerlei wijze zeggenschap heeft, door een zetel in het bestuur of door stemrecht. Onder financieel belang wordt verstaan dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt raakt ingeval van faillissement van de verbonden partij of dat de gemeente voor een bepaald bedrag aansprakelijk wordt gesteld als de verbonden partij zijn/ haar verplichtingen niet na komt.

Doelstelling
Elke verbonden partij draagt direct of indirect bij aan de beleidsdoelen van de gemeente. In april 2008 heeft de raad de Nota verbonden partijen gemeente Emmen vastgesteld. In de Nota wordt ingegaan op de visie en de beleidsuitgangspunten ten aanzien van verbonden partijen en het beheer en toezicht op verbonden partijen. De posities, activiteiten en risico's van de verbonden partijen zijn verwerkt in de beleidsprogramma's waarop de samenwerking betrekking heeft.

Deelnemingen
De deelnemingen zijn gerubriceerd naar de volgende categorieën:
A. Deelname in Gemeenschappelijke regelingen;
B. Deelname in stichtingen/ verenigingen/ overige;
C. Deelnemingen niet zijnde verbonden partijen;
D. Deelname in coöperaties/ vennootschappen.

In de onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen aangegeven welke verbonden partijen de gemeente heeft en wat de bijdrage hierin is, welk dividend ontvangen wordt en wat de omvang is van de zeggenschap. Het is handig om te weten dat:

- Bij de verbonden partijen in categorie B,C en D geen sprake is van een bijdrage;
- Bij de verbonden partijen in categorie A, B en C geen sprake is van het ontvangen van dividend. Dit geldt alleen voor enkele partijen in categorie D. Daar waar dat het geval is, is dat opgenomen in de tabel;
- Er is geen sprake van zeggenschap bij partijen in categorie B en C.

Nadere informatie omtrent de verbonden partijen is opgenomen als bijlage H.

Tabel Verbonden partijen *(bedragen x € 1.000)*

Prg.	Verbonden partij	Bijdrage	Dividend	Zeggenschap
A. Deelname in gemeenschappelijke regelingen				
2	Recreatieschap Drenthe	165		8,0%
2	Eems Dollard Regio (EDR)	10		1,0%
9	Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe	3.602		8,0%
3	Gemeenschappelijke Veiligheidsregio Drenthe	6.712		8,0%
5	Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe	3.179		8,0%
9	EMCO Groep	1.439		81,9%
9	Publiek Vervoer Groningen Drenthe	93		3,8%
B. Deelname in stichtingen/ verenigingen/ overige				
5	Stichting Bodembeheer Schoonebeek			
5	PPS Bestemmingsplan Stroomdal			
10	Coöperatieve Vereniging DIMPACT			
C. Deelnemingen niet zijnde verbonden partijen				
2	Vereniging Internationaler Naturpark Bourtanger Moor Bargerveen			
10	Vereniging VEGANN			
10	Stichting Duurzaamheid Essent			

Het betreft de in 2020 betaalde bijdrage aan de verbonden partij.

Prg.	Verbonden partij	Bijdrage	Dividend	Zeggenschap
D. Deelname in coöperaties/ vennootschappen				
5	Area Reiniging NV		363	54,9%
10	Stadionbedrijf Emmen BV			Nvt
10	NV Bank Nederlandse Gemeenten		70	0,1%
10	Enexis Holding		621	0,6%
10	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV			0,9%
10	Verkoop Vennootschap BV (ontbonden per september 2020)			0,9%
10	1e CSV Amsterdam BV			0,9%
10	Vordering op Enexis BV			0,6%
10	C.B.L. Vennootschap BV (ontbonden per september 2020)			0,9%
9	Menso NV			100%
5	NV Waterbedrijf Drenthe		0	12,0%
10	Wildlands Adventure Zoo Emmen (incl. Atlas Theater)	*	*	100%

Het betreft het in 2020 ontvangen dividend over 2019 van de verbonden partij.

<u>* Wildlands Adventure Zoo Emmen (incl. Atlas Theater)</u>
Aan Wildlands Adventure Zoo Emmen is, op basis van het raadsbesluit van 28 maart 2019, in totaal voor € 62,4 mln. aan langlopende leningen verstrekt tegen een rente van 2,25%. Daarnaast is € 7,5 mln. aan Rekening Courant krediet verstrekt tegen 2,25%. In de eerste 5 jaar ontvangt Wildlands een korting van een 0,5% op de rente met betrekking tot de langlopende leningen.
Daarnaast heeft de gemeente € 10 mln. aandelen in NDP B.V. Hiervoor is in de jaarrekening 2018 een voorziening getroffen van € 10 mln.

De raad heeft als gevolg van de corona crisis op 29 april 2021 besloten om:
1. Op basis van artikel 169 lid 4 van de Gemeentewet geen wensen en bedenkingen te hebben tegen het besluit om in te stemmen met het verzoek van Wildlands en:
   A. Wildlands over het jaar 2020 een bijdrage te verstrekken in de onvoorziene kosten ten gevolge van de getroffen coronamaatregelen (€ 881.000) en de huur gedeeltelijk kwijt te schelden (€ 295.000), in totaal € 1.176.000.
   B. De tijdelijke maatregel, te weten het verhogen van het bestaande rekening courant krediet ad € 7,5 mln. met € 5,5 mln. naar maximaal € 13 mln. tegen hetzelfde rentepercentage van 2,25% t/m juni 2021, met een jaar te verlengen t/m juni 2022 tegen dezelfde voorwaarden.
   C. Het verleende uitstel van de aflossingsverplichtingen t/m juni 2021 met een jaar te verlengen t/m juni 2022 (12 termijnen) ten bedrage van € 1,1 mln.;
2. De onder beslispunt 1A genoemde bijdrage te dekken uit de reserve corona.

Het totale financieel belang van de gemeente in NDP B.V. komt hiermee uit op € 85,1 mln.
Een nadere toelichting op ons financieel belang is opgenomen in de toelichting op de balans.

Risico's
De risico's die de gemeente loopt met betrekking tot verbonden partijen hebben we betrokken bij de berekening van het benodigde weerstandsvermogen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement. Zo is er een algemeen risico opgenomen voor indexatie van de gemeenschappelijke regelingen (€ 500.000 tegen een percentage van 10% (kans)). Daarnaast is van de volgende verbonden partijen een risico gekwantificeerd en betrokken bij de berekening van het benodigde weerstandsvermogen:

- Stadionbedrijf Emmen BV.
  Dit risico is voor een bedrag van € 3,4 mln. meegenomen. Na aftrek van de genomen maatregelen, getroffen voorziening ad € 1,1 mln. op de lening zonder onderpand, resteert een netto bedrag ad € 2,3 mln. tegen een percentage van 50% (kans).
- Wildlands Adventure Zoo Emmen (incl. Atlas Theater).
  Gezien de aard en omvang van het risico vraagt de bepaling hiervan om maatwerk. Als risicobedrag is bij de jaarrekening 2020 rekening gehouden met een bedrag van € 8,2 mln. In de paragraaf weerstandsvermogen is dit uitgebreid toegelicht.

7. Paragraaf grondbeleid

In de paragraaf grondbeleid van de jaarrekening wordt gerapporteerd over de financiële effecten van het gevoerde grondbeleid. Hiervoor zijn alle grondcomplexen per 1 januari naar de laatste inzichten geactualiseerd en bijgesteld. Voor detailinformatie wordt naar de bijlagen verwezen.

7.1 Grondbeleid

De grondexploitaties zijn een financiële vertaling van het geldende grondbeleid. Vooral de daadwerkelijke grondverkoop en de programmering van grondverkoop van woningbouw en bedrijventerreinen zijn belangrijke onderdelen van de grondexploitaties en bepalen in belangrijke mate het financieel resultaat. Uitgangspunt voor de programmering in de grondexploitaties zijn de twee rapporten Bedrijventerreinenanalyse Zuid-Drenthe (Bureau Louter, januari 2020) en Structuurvisie herprogrammering woningbouw 2018-2023.

Woningbouw
Voor het jaar 2020 was een verkoop geraamd van 60 kavels. In het verslagjaar zijn 92 woningbouwpercelen verkocht. Er zijn 46 kavels voor particuliere bouw en 46 voor projectmatige bouw verkocht.
De gemeente Emmen heeft per 1 januari 2021 bouwgrond voor 250 woningen in exploitatie in de harde plancapaciteit (uit te geven kavels ten behoeve van woningbouw in vastgestelde grondexploitaties). Deze capaciteit bestaat vooral uit het luxere woningbouwtype (twee-onder-één-kap en vrijstaand).

Bedrijventerreinen
In 2020 was er een verkoop geraamd van 4,37 ha. In het verslagjaar is er 2,31 ha verkocht. Het verschil wordt onder andere veroorzaakt doordat een geplande verkoop van een grote kavel vertraging heeft opgelopen. Deze zal naar verwachting in 2021 verkocht worden.
De gemeente Emmen heeft per 1 januari 2021 ca 68 hectare bedrijventerrein financieel in programmering in de grondexploitaties. De totale voorraad beschikbare grond voor uitgifte aan bedrijven is 117 hectare. Om flexibel op de marktvraag in te kunnen springen is de bestemming van de overige hectaren niet gewijzigd.

Overige gronden
Naast gronden in exploitatie heeft de gemeente ook gronden, waarvan de planvorming nog niet bekend is. De gemeente heeft 190 hectare aan compensatiegronden. Deze worden ingezet als compensatie/ruilmiddel voor het verwezenlijken van plannen. Daarnaast heeft de gemeente 113 hectare aan strategische gronden. Deze gronden zijn aangekocht om toekomstige plannen te kunnen verwezenlijken.
In 2020 is de voorraad strategische grond per saldo met 5,7 hectare toegenomen.

7.2 Resultaten van de grondexploitaties

Het resultaat van een grondexploitatie wordt bepaald door de gemaakte en verwachte kosten en opbrengsten in de tijd te zetten. De uitkomst van deze grondexploitatiebegroting wordt daarbij uitgedrukt in de contante waarde. Deze contante waarde resultaat (cw-resultaat) is een prognose. Toekomstige ontwikkelingen zijn moeilijk te voorspellen maar beïnvloeden wel het cw-resultaat. Om deze reden worden alle grondexploitaties elk jaar per 1 januari herijkt naar de nieuwste inzichten en verwachtingen.

Bedragen x €1.000

Resultaatnemingen	Winst / Verlies	Afgesloten complexen	Mutatie voorzieningen	Resultaat 2020
Herstructurering	0	-1.357	1.450	93
Woningbouw	831	144	13	988
Bedrijventerreinen	756	194	-628	322
subtotaal grondexploitaties	**1.587**	**-1.019**	**835**	**1.403**
Overige gronden	0	0	-24	-24
Totaal	**1.587**	**-1.019**	**811**	**1.379**
	V	**N**	**V**	**V**
Ten gunste van jaarrekeningresultaat				*1.379*

Uit de voorgaande tabel komt naar voren dat er in 2020 een voordeel op de grondcomplexen is van € 1.379.000. In de begroting was uitgegaan van een positief saldo van € 180.000.
De winst/verliesneming is een tussentijdse winstneming op basis van de POC methode en van toepassing op nog niet afgesloten grexen. De voorzieningen hebben betrekking op de mutaties in de voorziening voor verliesgevende grexen. In 2020 is de omvang van de voorzieningen met € 811.000 afgenomen. De in 2020 afgesloten grexen kennen een nadeel ad € 1.019.000.

7.3 Financiële positie van de grondcomplexen

Boekwaarden
Per 1 januari 2020 bedroeg de boekwaarde van de grondcomplexen € 84,9 mln. nadelig. Per 31-12-2020 is de boekwaarde bijgesteld naar € 84,5 mln., een afname van € 0,4 mln.
In de onderstaande tabel is aangegeven welke kosten er bij de boekwaarde op zijn gekomen en welke opbrengsten in mindering zijn gebracht.

Mutaties boekwaarde 2020:

Bedragen x €1000

	Boekwaarde per 1-1-2020	Kosten	Opbrengst	Resultaat-nemingen	Boekwaarde per 1-1-2021
A. Bouwgrond in exploitatie					
1. Stads- en dorpsvernieuwing (herstructurering)	2.123	449	1.191	-1.357	23
2. Stads- en dorpsvernieuwing (woningbouw)	8.977	2.563	5.107	975	7.408
3. Industrie	49.083	1.704	1.015	950	50.721
Totaal A	**60.182**	**4.716**	**7.313**	**567**	**58.152**
B. Voorraden					
1. Compensatiegronden	5.043	0	0	0	5.043
2. Overige voorraden					0
Totaal B	**5.043**	**0**	**0**	**0**	**5.043**
C. Materiele vaste activa					
1. Strategische grondvoorraad	10.608	1.501	0	0	12.109
2. Voorheen nog niet in exploitatie genomen gronden	8.728	11			8.739
Totaal C	**19.336**	**1.512**	**0**	**0**	**20.848**
D. Voorbereidingskosten					
1. Facilitair grondbeleid	244	126	341	17	45
2. Gemeentelijk grondbezit	179	254	0	0	433
Totaal D	**423**	**380**	**341**	**17**	**478**
Totaal	**84.984**	**6.608**	**7.654**	**584**	**84.521**

Het zwaartepunt van de boekwaarden ligt vooral bij de categorie Bedrijventerreinen (€ 50,7 mln.).

7.4 Risico's en weerstandsvermogen

De totale boekwaarde van de grondcomplexen is per ultimo 2020 € 84,5 mln. Er zijn voor verliesgevende projecten € 28,7 mln. aan voorzieningen genomen. De resterende € 55,8 mln. moet worden terugverdiend. Daarin zit vooral het financiële risico.

Voor het algemene risico met betrekking tot grondexploitaties is geen specifieke reserve verplicht. De afdekking van de risico's van de grondexploitaties loopt via het algemene weerstandsvermogen.

Het is een verplichting om voor het risico van de grondexploitaties die een langere looptijd dan 10 jaar hebben maatregelen te treffen. De totale risicoberekening van deze grondexploitaties bedraagt € 3,4 mln. Dit bedrag is opgenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Daarnaast zijn er nog overige risico's te benoemen:

- Hoewel de waardering van bedrijventerreinen op grondpositie is aangepast, is de bestemming niet gewijzigd. Indien besloten wordt om gronden uit te geven die in principe afgewaardeerd zijn, kan dit ten koste gaan van een ontwikkeling elders, met mogelijke financiële gevolgen.
- Door het hanteren van de POC-methode voor de winstneming (een verplichte methode volgens het BBV) is nagenoeg alle verwachte toekomstige winst genomen. Grondexploitaties hebben een geprognotiseerd resultaat en hebben veelal een lange looptijd. Toekomstige ontwikkelingen zullen het resultaat beïnvloeden. Daarbij zullen tegenvallers door het voortijdig afromen van het verwachte resultaat onmiddellijk zijn weerslag hebben op het jaarresultaat.
- Corona kan een dempende werking hebben op de economische groei en daarmee op de afzet van kavels.
- Met de invoering van de nieuwe Omgevingswet verandert het ruimtelijke speelveld aanzienlijk. Op dit moment is nog onduidelijk wat de impact is voor de grondexploitaties.

8. Paragraaf corona

Impact corona
Corona heeft in 2020 een forse impact gehad. In de Kadernota 2021, de Berap 2020-I en de Berap 2020-II staat vermeld waar corona de gemeentelijke begroting raakt maar ook wat de effecten zijn voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Voor het jaar 2020 wordt in deze paragraaf corona een (financiële) tussenbalans opgemaakt. Ook de vraagstukken in het kader van rechtmatigheid en corona worden hier behandeld.

In de Kadernota 2022 komt een doorkijk richting de toekomst. Want het is zeer waarschijnlijk dat corona structurele effecten zal hebben op de begroting, niet alleen financieel maar ook beleidsmatig. Bij de Kadernota 2022 wordt dan ook een relatie gelegd met de paragraaf weerstandsvermogen en de omvang van de benodigde middelen voor de risico's als gevolg van corona. In de begroting 2021 is in de paragraaf weerstandsvermogen rekening gehouden met ruim
€ 2 miljoen aan benodigde buffer *in de algemene reserve* voor risico's in verband met corona.

Overzicht verloop van de reserve corona
Zoals gezegd raakt corona de gehele begroting en zijn er diverse voor- en nadelen op de 10 programma's. Deze effecten worden zo goed mogelijk geduid en op geld gezet. Over 2020 worden ook rijksmiddelen voor compensatie gevolgen corona ontvangen.
Conform de door de raad vastgestelde kaders worden de voor- en nadelen op de 10 programma's als gevolg van corona en de rijksmiddelen in de reserve corona gestort, met uitzondering van de rijksmiddelen voor de WSW en de Arbeidsmarktregio Drenthe. De rijksmiddelen WSW worden doorbetaald aan de EMCO en de rijksmiddelen voor de Arbeidsmarkregio Drenthe worden gestort in de reserve AMRD.

Het verloop van de reserve corona is als volgt samen te vatten:

bedragen x € 1.000

Verwijzing		
	Stand reserve Corona op 1-1-2020	**0**
A	Totaal effecten op uitgaven en inkomsten in 2020 a.g.v. corona (m.u.v. gemeentefonds)	1.480
B	Totaal compensatie Corona 2020 - gem.fonds ná doorbetaling aan Emco/reservering AMRD	4.333
C	Totaal reeds genomen besluiten in 2020 - beroep op reserve Corona	-133
	Stand reserve Corona op 31-12-2020	**5.680**

Hierbij zijn de volgende opmerkingen te maken:
- de grootste effecten op de uitgaven en inkomsten 2020 zitten op
    - inkomsten parkeren (nadeel € 1,3 miljoen)
    - inkomsten sport (nadeel € 0,7 miljoen)
    - kosten beschermd wonen (nadeel € 0,9 miljoen)
    - inkomsten/kosten bijstand/BUIG (voordeel € 2,8 miljoen)
    - lagere zorgkosten bij jeugdhulp (voordeel € 1,0 miljoen)
- het grote voordeel op bijstand/BUIG wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de forse stijging van de rijksmiddelen (voordeel van € 3,7 miljoen) terwijl het aantal bijstandsontvangers in Emmen in 2020 slechts licht is gestegen (nadeel van € 0,9 miljoen); dit bevestigt het beeld dat de gemeente Emmen t.o.v. het landelijke beeld goed presteert op dit beleidsterrein
- de reeds in 2020 ontvangen compensatie van het Rijk ad € 4,3 miljoen is voor een deel compensatie voor de eigen nadelen (bijvoorbeeld op parkeren en zorg) maar ook voor een deel nog nodig voor door de gemeente over 2020 nog te geven compensatie aan belangrijke maatschappelijke instellingen (cultuur, sport, dorps/buurthuizen, Wildlands etc.) danwel beleidsintensiveringen (bijzondere bijstand, re-integratie, schulddienstverlening, VTH etc.)
- voor een deel moet voor eigen nadelen over 2020 nog verdere rijksmiddelen worden ontvangen (bijvoorbeeld voor nadelen op parkeren en sport); de omvang hiervan is nu nog niet bekend en zal bij het bekend worden in 2021 in de reserve corona worden gestort
- het compenseren van maatschappelijke instellingen over 2020 zal in 2021 gaan plaats vinden, inmiddels is daartoe een afwegingskader vastgesteld en is de raad daarover per brief geïnformeerd.

De details van het verloop van de reserve zijn als volgt (opgedeeld in de onderdelen A tot en met C):

A Effecten op de uitgaven en inkomsten in 2020 als gevolg van Corona (m.u.v. gemeentefonds)

Bedragen x € 1.000

Pr.	Taakveld	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Werkelijk jaarrekening	Prognose Berap-II	Prognose Berap-I
1	Bestuur	Om volwaardige en geldige raadsvergaderingen te kunnen organiseren zijn er extra kosten	-27	-21	
1	Bestuur	Vrijval budget lokale initiatieven	60	25	
1	Bestuur	Voordeel dorp- en wijkplannen	47		
1	Burgerzaken	Minder legesopbrengst documenten	-20	-50	-30
1	Burgerzaken	Een voordeel op de bedrijfsvoering dat rechtstreeks gerelateerd is aan het nadeel op leges documenten	20	50	
1	Burgerzaken	Lagere kosten beveiliging i.v.m. sluiting gemeentewinkels	62	45	
2	Economische promotie	Lagere lasten recreatie en toerisme	50	50	
2	Economische promotie	Minder opbrengsten toeristenbelasting	-200	-200	-100
3	Openbare orde en veiligheid	Extra kosten openbare ruimte ivm Corona: verkeersregelaars, mobile toiletten, dranghekken (gebied marktplein, stationsplein etc.).	-132	-190	
3	Openbare orde en veiligheid	Enerzijds minder uitgaven voor openbare orde en veiligheid ivm door Corona afgeblazen activiteiten en anderzijds worden corona gerelateerde uitgaven op andere posten geboekt	114		
4	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Minder afname van kinderopvang	0	27	
4	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Minder leerlingenvervoer vanwege sluiten scholen -/- compensatie vervoerder	374	100	100
4	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Er is een tegemoetkoming betaald aan vervoersdiensten, waarvoor geen levering heeft plaatsgevonden	-294	-20	
4	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Tegemoetkoming doelgroepenvervoer	-23		
5	Grondexploitaties/projecten	Efficiencyverlies vanwege minder kunnen toerekenen aan investeringen en projecten	-114	-150	-200
5	Wonen en bouwen	Minder marktgelden ad - 30 en minder uitgifte vergunningen ad - 30	-60	-60	
5	Wonen en bouwen	Diensten van derden bij Toezicht en handhaving	-31		
6	Inkomensregelingen	SAM-regelingen (Schulden, Armoede, Minima)	210		
6	Inkomensregelingen	Sprake van hogere instroom en lagere uitstroom BUIG (nadeel) evenals minder loonkostensubsidie (voordeel), per saldo een nadeel	-938	-1.050	-700
6	Inkomensregelingen	Met name verhoging rijksbudget BUIG 2020 in september 2020	3.740	3.682	-
6	Inkomensregelingen	Mutatie van de voorziening BBZ	2	PM	
6	Inkomensregelingen	In verband met Corona is er extra ondersteuning uitgegaan naar de kleine zelfstandigen (Tozo-regeling).	7.962	13.000	9.483
		Het rijk heeft extra middelen beschikbaar gesteld ter ondersteuning van de kleine zelfstandigen (Tozo-regeling).	-7.962	-13.000	-9.483
		Rijksbijdrage voor de uitvoeringskosten ToZo 1 en 2	1.030	849	
		Uitbetaling Uitvoeringskosten ToZo 1 en 2 (oa. Menso en verkoop uren team UVS)	-315	-408	PM
7	Parkeerbelasting	Nadeel parkeerinkomsten (-1.323) en minder opbrengst boetes (-25)	-1.348	-1.850	-979
7	Openbaar vervoer	Mogelijke oninbaarheid debiteuren reclameuitingen (bushaltes, rotondes etc.)	0	-100	-100
8	Sportbeleid en activering	Diverse evenementen zijn niet doorgegaan	37		
8	Sportaccommodaties	Minder kosten schoonmaak en inhuur	90		
8	Sportaccommodaties	Nadeel op opbrengsten zwembaden, sporthallen en gymzalen	-690	-878	-720
8	Sportaccommodaties	Mogelijke vergoeding derving inkomsten uit rijksregeling	195	195	
8	Sportaccommodaties	Nadeel op inhuur zwembad Aquarena door corona	-53	-35	
8	Sportaccommodaties	Nadeel op catering	-34		
8	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	Niet-bestede gelden cultuur	200	150	PM
8	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	Bijdrage (cofinanciering) aan het Atlastheater	-265	-265	
8	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	Bijdrage Provincie t.b.v. het Atlastheater	185	185	
9	Samenkracht en burgerparticipatie	Voordeel op afname kinderopvanguren (Soc. Medische Ind.)	76	27	
9	Samenkracht en burgerparticipatie	Compensatie aan ouders i.v.m. eigen bijdrage kinderopvang	-3	-3	-21
9	Begeleide participatie	Bij Berap 2020-I ingeschat effect op resultaat Emco			-250
9	Maatwerkvoorzieningen	Vergoeding (hoofd)leverancier hulpmiddelen conform landelijk beleid wegens extra gemaakte kosten ivm corona	-30		
9	Maatwerkvoorzieningen / Maatwerkdienst-verlening 18+ / Geëscaleerde zorg 18+	Inkomstenderving eigen bijdrage WMO, het CAK heeft de eigen bijdragen voor de maanden april en mei niet geind (Maatwerkvoorzieningen -36 / Maatwerkdienstverlening 18+ -97 /	-271	-265	PM
9	Maatwerkdienstverlening 18+	Volumestijging PGB Begeleiding (in afwijking van inschatting bij Berap 2020-II over geheel 2020 geen effect agv corona)	0	-100	
9	Maatwerkdienstverlening 18+	Minder ritten collectief vervoer 1.122 -/- compensatie vervoerder 898	224	200	100
9	Maatwerkdienstverlening 18+	Nadeel op eigen bijdrage collectief vervoer	-103	-90	-25
9	Maatwerkdienstverlening 18+	De jaarlijkse week van het geld is vervallen	17	15	
9	Maatwerkdienstverlening 18+	Zorginstellingen mogen extra kosten vanwege het corona-veilig verlenen van zorg declareren (-23), extra kosten voor Publiek Vervoer (-10)	-33	-50	
9	Maatwerkdienstverlening 18-	Lagere zorgkosten jeugdhulp ZIN	1.085		
9	Maatwerkdienstverlening 18-	Vergoeding van continuïteitsbijdragen (omzetcompensatie bij uitval van zorg) voor zorgaanbieders	-313	-120	
9	Geëscaleerde zorg 18+	Sinds het begin van corona is een toeloop te zien bij de instellingen voor beschermd wonen welke een forse toename van de kosten voor het PGB-budget (Persoonsgebonden budget) ten gevolge heeft gehad.	-885	-500	
9	Geëscaleerde zorg 18+	Hogere instroom en vertraagde uitstroom bij beschermd wonen ZIN	-300		
9	Volksgezondheid	Onderbesteding GIDS-middelen	53		
10	Overhead	Minder treintickets	33	25	
10	Overhead	Vertraging nieuwe werken (81), aanschaf middelen (- 97), voordeel op Arbo-materialen (67), minder post (49) en minder printen/repro (69)	169	85	-50
10	Overhead	Aanschaf middelen t.b.v. thuiswerken	-149	-140	-80
10	Overhead	Onderbesteding op diverse budgetten: BOCE-academy, EOV-budget, coaching/opleiding, bedrijfssport	130	134	
10	OZB woningen	Door de corona zijn herinneringen en aanmaningen uitgesteld, hierdoor zijn er minder opbrengsten uit invordering	-42	-50	-50
10	Overige baten en lasten	Nadeel op billboards en reclame (niet halen taakstelling)	-50	-	-
10	Overige baten en lasten	Toevoeging voorziening dubieuze debiteuren.	0	-250	-250
10	Overige baten en lasten	Door de corona zijn herinneringen en aanmaningen uitgesteld, hierdoor zijn er minder opbrengsten uit invordering	0	-25	
A	**Totaal effecten op uitgaven en inkomsten in 2020 a.g.v. corona (m.u.v. gemeentefonds)**		**1.480**	**-1.026**	**-3.355**

Opmerkingen naar aanleiding van bovenstaand overzicht:
- de rijksmiddelen zijn meegenomen in dit integrale overzicht; in de Berap 2020-II was dat nog afzonderlijk gepresenteerd
- daar waar afwijkingen als gevolg van corona een gesloten circuit kennen (EOP-budget, burgerbegroting etc.) zijn deze niet meegenomen.

B	Compensatie corona 2020 - gemeentefonds				
					Bedragen x € 1.000
Pr.	**Taakveld**	**Omschrijving**	**Werkelijk jaarrekening**	**Prognose Berap-II**	**Prognose Berap-I**
1	Bestuur	Extra kosten verkiezingen 2020 en 2021	197	197	-
2	Economische promotie	Compensatie toeristenbelasting	124	124	-
3	Openbare orde en veiligheid	Toezicht en handhaving	274	274	-
3	Openbare orde en veiligheid (o.a.)	Precariobelasting en markt- en evenementenleges	113	113	-
4	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Noodopvang kinderen van ouders met cruciaal beroep	118	118	-
4	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Voorschoolse voorziening peuters	60	60	-
7	Parkeerbelasting	Compensatie parkeerbelasting	483	483	-
8	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	Lokale culturele voorzieningen	716	716	-
9	Samenkracht en burgerparticipatie	Buurt- en dorpshuizen	97	97	-
9	Samenkracht en burgerparticipatie	Vrijwilligersorganisaties jeugd	42	42	-
9	Begeleide participatie	Participatiebudget - WSW *(betalen wij door aan de EMCO)*	1.879	1.879	-
9	Maatwerkdienstverlening 18-	Inhaalzorg en meerkosten Jeugdzorg	270	270	-
9	Maatwerkdienstverlening 18+	Inhaalzorg en meerkosten WMO	103	103	-
9	Maatwerkdienstverlening 18+ / Geëscaleerde zorg 18+	Eigen bijdrage Wmo	106	106	-
9	Volksgezondheid	Maatschappelijke Opvang	631	631	-
9	Volksgezondheid	Vrouwenopvang	149	149	-
9	Arbeidsparticipatie	Aanvullende pakket re-integratiekosten 2020	443		
9	Maatwerkdienstverlening 18+	Gemeentelijk schuldenbeleid 2020	101		
6	Inkomensregelingen	Bijzondere bijstand 2020	35		
9	Maatwerkvoorzieningen / Maatwerkdienst-verlening 18+ / Geëscaleerde zorg 18+	Continuïteit van zorg (COVID 19) 2020	177		
10	Overhead	Compensatie quarantainekosten 2020	22		
9	Geëscaleerde zorg 18+	Beschermd wonen Continuïteit van zorg 2020	72		
9	Arbeidsparticipatie	Crisisdienstverlening 2020 (middelen t.b.v. AMRD)	391		
	Totaal compensatie Corona 2020 - gem.fonds vóór doorbetaling aan Emco/reservering AMRD		**6.603**	**5.362**	**-**
9	Begeleide participatie	Doorbetaling rijksmiddelen Compensatie Corona WSW aan EMCO	-1.879	-1.879	-
9	Arbeidsparticipatie	Storten middelen crisisdienstverlening in reserve AMRD	-391		
B	**Totaal compensatie Corona 2020 - gem.fonds ná doorbetaling aan Emco/reservering AMRD**		**4.333**	**3.483**	**-**

C	Reeds genomen besluiten over 2020 - beroep op reserve Corona		
			Bedragen x € 1.000
Pr.	**Taakveld**	**Omschrijving**	**Werkelijk jaarrekening**
9		Financiële ondersteuning buurthuizen (4x € 4.000).	-16
2		Corona compensatie St. Ondernemersfonds Emmen Centrum	-10
9		Bed Bad en Brood	-107
C	**Totaal reeds genomen besluiten over 2020 - beroep op reserve Corona**		**-133**

Met deze detailoverzichten wordt verantwoording afgelegd over de mutaties op de reserve corona. Dit is conform de bij Berap 2020-II met de raad gemaakte afspraken.

Balansposten
Corona kan een effect hebben op de balansposten per 31 december 2020. Voor specifieke onderdelen is dat bij het opstellen van de jaarrekening 2020 beoordeeld. Deze specifieke onderdelen betreffen vooral:
- vaste activa
- debiteuren
- grondexploitaties

<u>Vaste activa</u>
Er is beoordeeld of corona een effect heeft op de waardering van de vaste activa. Het gaat daarbij om
- financiële vaste activa (deelnemingen): is de deelneming eventueel in financiële problemen waardoor de waardering van het aandelenbezit moet worden aangepast
- immateriële vaste activa (bijdragen in activa in eigendom van derden, van met name scholen/sportverenigingen): is de eigenaar van het actief eventueel in financiële problemen gekomen waardoor de waardering van het de bijdrage moet worden aangepast

Op basis van een detailbeoordeling per actief is er geen sprake van het moeten afwaarderen of afboeken van een dergelijk vast actief.

<u>Debiteuren</u>
Debiteuren algemeen
De stand van de voorziening debiteuren algemeen is in 2020 gestegen van € 140.000 per 1.1 naar een bedrag van € 258.0000 per 31.12. Voor wat betreft de bepaling van de stand voor de voorziening houden wij ons aan de sinds 2015 afgesproken systematiek (de ouderdom van de openstaande vorderingen). De verhoging van de huidige stand kan niet worden toegeschreven aan Corona.

Belastingdebiteuren
Met betrekking tot de voorzieningen voor belastingdebiteuren is er over 2020 weinig gewijzigd. De betaalmoraal van afgelopen jaar is vrij goed, er zijn maar een paar bedrijven die nog niet betaald hebben. Voor 2021 worden meer problemen verwacht bij de inning van de belastingen.

Debiteuren sociale zaken
Door corona is een belangrijk instrument, huisbezoeken, m.b.t. opsporing van oneigenlijk gebruik grotendeels weggevallen. Hierdoor zijn minder nieuwe vorderingen geregistreerd dan normaal.

Doordat de Tozo na de jaarrekening 2020 gecontroleerd wordt op rechtmatigheid zijn er nog relatief weinig vorderingen opgelegd. De verwachting is dat er op een gegeven moment een inhaalslag m.b.t. onderzoeken kan worden gerealiseerd.

Door een lager saldo debiteuren is er een minder hoge voorziening nodig, hetgeen een voordeel geeft. Dit voordeel is ingezet ter dekking van de verhoging van voorziening voor BBZ nieuwe wetgeving. Dit is gedaan op basis van het voorzichtigheidsprincipe en ter behoud van de voorziening waarde.

Grondexploitatie
De coronacrisis heeft geen effect op de waardering van de grondexploitaties. Er is tot nu toe geen effect van corona op de verkoop van de gemeentelijke woningbouwkavels. Er zijn het afgelopen jaar meer kavels verkocht dan was begroot. Ondernemers zijn in deze tijd wel wat meer afwachtend voor het doen van investeringen. De verwachting van de uitgifte van bedrijventerrein is niet gehaald. Dit is echter niet aan corona te wijten.

Rechtmatigheid
Bij corona speelt in 2020 het vraagstuk van rechtmatigheid op een aantal terreinen ook een grote rol. Te noemen zijn vooral:
- zorgkosten c.q. continuïteit zorg
- specifieke uitkering Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)
- subsidies

Hierna wordt per onderdeel weergegeven wat de specifieke vraagstukken voor wat betreft rechtmatigheid zijn, wat daaraan gedaan is en of dit daarmee aan de eisen van rechtmatigheid voldoet.

Zorgkosten c.q. continuïteit zorg
Specifieke vraagstuk
In verband met corona zijn gemeenten verplicht de zorgaanbieders door te betalen. De vraag daarbij is of ook de zorg geleverd is die is overeengekomen met de gemeente c.q. past binnen de beschikking.

Wat is daaraan gedaan
Bij jeugdhulp is de meeste zorg normaal geleverd binnen de beschikking en als zodanig verantwoord in de jaarrekening. Er is voor € 348.000 aan kosten opgenomen voor continuïteitsvergoedingen aan zorgaanbieders. Een deel van deze vergoedingen moet nog worden uitbetaald en is als balanspost opgenomen omdat de hoogte van het bedrag afhankelijk is van het budgetplafonds van de zorgaanbieders. Er is namelijk besloten dat het plafond niet overschreden mag worden door uitbetaling van een continuïteitsvergoeding. Voor het vaststellen van de continuïteitsvergoedingen wordt een overeenkomst voor finale kwijting opgesteld tussen gemeente en aanbieder waarmee wordt voldaan aan de eisen van rechtmatigheid.

Bij een deel van de zorg is sprake van (tijdelijke) alternatieve zorg die niet binnen de afgegeven beschikking past. Hiervan is met de zorgaanbieders afgesproken dat ze de alternatieve zorg binnen het beschikte zorgproduct factureren. Bij aanbieders is navraag gedaan in hoeverre er sprake was van alternatieve zorg en of dit door hun accountant als onrechtmatig aangemerkt zal worden. In de paar gevallen waar sprake was van alternatieve zorg die niet in de beschikking past, heeft de accountant aangegeven dat de afspraken met de gemeenten helder zijn en niet leiden tot onrechtmatigheid.

Voldoet de gemeente daarmee aan de eisen van rechtmatigheid
Met de uitvoering van de verschillende controles voldoen wij aan de eisen.

Specifieke uitkering Tozo
Specifieke vraagstuk
Net als bij andere uitkeringen is het van belang dat alleen mensen die daar recht op hebben Tozo ontvangen en dat misbruik en oneigenlijk gebruik wordt tegengegaan. Vanwege het urgente karakter van de regeling zijn gemeenten bij de aanvraag op de eerste plaats uitgegaan van de betrouwbaarheid van de aanvrager. Doordat er snel gehandeld diende te worden, vindt het toezien op de rechtmatigheid voornamelijk achteraf plaats. De gemeenten voeren deze regeling uit en ook de controle op de rechtmatige verstrekking ligt bij de gemeenten.

Wat is daaraan gedaan
Voor de rechtmatigheidscontrole is, in overleg met accountant, een controleplan opgesteld. Dit plan is gebaseerd op de handreiking Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (Tozo) voor gemeenten, en heeft als basis de samenloop signalen van het Inlichtingenbureau. Dit controle plan wordt momenteel uitgevoerd voor Tozo 1. De overige Tozo regelingen die in 2020 zijn uitgevoerd (Tozo 2 en een deel van Tozo 3) volgen.

In de praktijk komt het er op neer dat de volgende controles gelden:
- Controle bij aanvraag (Menso);
- Controle IB-signalen (Menso / Emmen);
- Brede steekproef rechtmatigheid (geen IB-signalen) (Emmen);
- Controle kwaliteitsmedewerker op rechtmatigheidscontrole (steekproef of bepaalde periode 1 op 1 toetsing) (Emmen)

- Verbijzonderde controle (VIC; team audit, steekproef 5 dossiers per gemeente);
- Controle accountant.

Voldoet de gemeenten daarmee aan de eisen van rechtmatigheid
Met de uitvoering van de verschillende controles voldoen wij aan de eisen.

Subsidies
Specifieke vraagstuk
Vanwege corona hebben een aantal subsidieontvangers niet alle activiteiten kunnen uitvoeren zoals beschreven is in de subsidiebeschikking. Normaal gesproken vorderen we dan de verleende subsidie (deels) terug. De meeste subsidieontvangers hebben echter in het kader van die activiteiten al wel vanuit de ontvangen subsidie uitgaven gedaan, zodat de subsidie veelal (deels) al wel besteed is. Voor dit gedeelte zal bij de vaststelling van subsidies 2020 niet overgaan worden tot terugvordering, omdat hier sprake is van onvermijdbare kosten. Terugvordering zal in die gevallen leiden tot financiële problemen bij de subsidieontvangers. Subsidie die niet is besteed en daarmee 'over' is, zal wel worden teruggevorderd. Ook is de subsidieontvangers de mogelijkheid geboden om de activiteiten die in 2020 plaats hadden moeten vinden, uit te voeren in 2021 (indien het losstaande activiteiten betreft).

Wat is gedaan
Op basis van het voornoemde is een inventarisatie gedaan bij de grootste subsidieontvangers.

Voldoet de gemeente daarmee aan de eisen van rechtmatigheid
Er zijn enkele subsidies voor een totaalbedrag van € 1,64 mln. waarbij (in tegenstelling tot de geldende uitgangspunten) geen lagere vaststelling en/of (gedeeltelijke) terugvordering heeft plaatsgevonden, terwijl de activiteiten aanwijsbaar niet of aangepast zijn uitgevoerd. Het gaat hierbij hoofdzakelijk om de subsidie aan Wildlands/Atlastheater. Er is bewust gekozen om deze subsidie niet terug te vorderen omdat dit zou leiden tot een hoger tekort in de exploitatie van Wildlands.
Dit is aangeduid als een financiële onrechtmatigheid in het accountantsverslag.

Bijlagen bij jaarrekening 2020

Bijlage A – Reserves en voorzieningen

Hieronder het overzicht van de reserves en voorzieningen. Per reserve is weergegeven wat de stand per 1 januari was, welke stortingen en onttrekkingen er zijn geweest en wat de stand was per 31 december. Vervolgens zijn de grootste reservemutaties nader toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Algemene reserve

nr + omschrijving reserve	Stand per 1/1	Stortingen	Onttrekkingen	Stand per 31/12
100 Budgettaire algemene reserve	-6.467	6.467	0	0
101 Vrije algemene reserve	-3.502	3.502	0	0
102 Weerstandsdeel algemene reserve	7.487	0	7.487	0
103 Algemene reserve	0	15.995	11.001	4.995
Totaal algemene reserve	**-2.481**	**25.964**	**18.488**	**4.995**

Amortisatiereserves

nr + omschrijving reserve	Stand per 1/1	Stortingen	Onttrekkingen	Stand per 31/12
301 Amortisatiereserve investeringsubsidies instellingen	810	0	202	608
302 Amortisatiereserve Willinkplein Zuid	975	0	0	975
307 Amortisatiereserve verbeterprojecten Nieuw Weerdinge	165	0	0	165
318 Amortisatiereserve sportvelden	306	0	49	258
340 Amortisatiereserves sporthal Klazienaveen	326	0	11	315
344 Amortisatiereserve herwaarderingsreserve onderwijs	28	0	19	9
373 Amortisatiereserve schoolgebouwen	2.957	0	150	2.807
Totaal amortisatiereserves	**5.567**	**0**	**430**	**5.137**

Egalisatiereserves

nr + omschrijving reserve	Stand per 1/1	Stortingen	Onttrekkingen	Stand per 31/12
308 Egalisatiereserve verkiezingen	48	133	0	181
319 Reserve woonwagens	222	55	0	277
Totaal egalisatiereserves	**269**	**188**	**0**	**458**

Overige bestemmingsreserves

nr + omschrijving reserve	Stand per 1/1	Stortingen	Onttrekkingen	Stand per 31/12
303 Reserve Arbeidsmarkt Regio Drenthe	2.001	1.569	294	3.276
304 Bestemmingsreserves overlegpartners	378	142	92	428
310 Calamiteitenfonds accommodaties	420	71	0	492
311 Fonds Bouwen, Duurzaamheid & Jeugdwerkloosheid	237	0	0	237
315 Jeugdbeleid	87	0	50	37
321 Bestemmingsreserve ontwikkeling landelijk gebied	109	0	0	109
324 Bestemmingsreserve exploitatie woonwagens	515	16	42	490
328 Bestemmingsreserve eenmalige kosten	0	609	609	0
335 Reserve Corona	0	11.085	5.404	5.681
336 Reserve bedrijfsvoering	0	1.000	0	1.000
337 Bestemmingsreserve onderhoud gebouwen	1.389	260	108	1.541
339 Bestemmingsreserve strategische innovatie (SIOF)	339	0	273	66
346 Fonds Dorpen en Wijken	149	50	131	68
349 Reserve Fonds Herstructurering Centrum Emmen	1.552	0	524	1.028
350 Bestemmingsreserve onderhoud gymzalen	22	0	8	14
351 Bestemmingsreserve ESF	408	21	0	429
353 Bestemmingsreserve boekwaarde	359	790	166	983
354 Bestemmingsreserve veiligheid	60	0	0	60
357 Bestemmingsreserve museale voorzieningen	64	0	0	64
359 Bestemmingsreserve SRLE	122	0	0	122
362 Reserve fysieke leefomgeving	798	645	437	1.006
365 Bestemmingsreserve bodemsanering	5.227	294	565	4.957
367 Reserve Sociaal Domein	23	0	23	0
368 Reserve asielzoekers/statushouders	30	0	0	30
375 Bestemmingsreserve citymarketing en promotie	158	0	0	158
378 Bestemmingsreserve Emmen Vernieuwt	2.313	120	133	2.300
382 Bestemmingsreserve nationaal actieplan bewegen	30	0	30	0
391 Bestemmingsreserve buitenkunst bezit	128	0	53	75
Totaal overige bestemmingsreserves	**16.918**	**16.673**	**8.941**	**24.649**

Totaal reserves	**20.273**	**42.825**	**27.860**	**35.239**

N.B. in de stortingen aan de algemene reserve zit ook een toevoeging van € 6.899.000 vanwege het resultaat 2019

Voorzieningen				
nr + omschrijving voorziening	**Stand per 1/1**	**Stortingen**	**Onttrekkingen**	**Stand per 31/12**
402 Voorziening dubieuze vorderingen	140	118	0	258
408 Voorziening dubieuze debiteuren belastingen	488	380	415	453
427 Voorziening boekwaarden schoolgebouwen	0	3.209	0	3.209
458 Voorziening GKB risicofonds	16	2	0	18
460 Voorziening bijstandsdebiteuren	2.644	0	437	2.207
480 Voorziening grondvoorraad / overige gronden	4.558	24	0	4.582
481 Voorzieningen grondexploitatie	24.829	925	1.760	23.995
482 Voorziening deelneming stationbedrijf Emmen BV	1.800	0	0	1.800
484 Voorziening riolering	9.419	0	463	8.956
485 Voorziening afvalstoffenheffing	0	574	0	574
487 Voorziening lening CQ	750	0	0	750
489 Voorziening sloopkosten Aquarena	482	0	312	170
490 Voorziening lening stadionbedrijf	1.125	0	0	1.125
491 Voorziening groot onderhoud Atlastheater	836	360	268	928
493 Voorziening aandelenkapitaal Wildlands	10.000	0	0	10.000
494 Voorziening Wethouderspensioenen	2.233	364	0	2.597
Totaal voorzieningen	**59.322**	**5.955**	**3.656**	**61.621**
Totaal reserves en voorzieningen	**79.595**	**48.780**	**31.516**	**96.860**

Hieronder zijn de grootste reservemutaties (>500.000 euro) toegelicht.

Algemene Reserve
In 2020 zijn de drie algemene reserves (budgettaire algemene reserve, vrije algemene reserve, weerstandsdeel algemene reserve) samengevoegd tot één algemene reserve. Dit verklaart bijna € 10 mln. aan zowel stortingen als aan onttrekkingen in deze reserve. Daarbij is € 6,9 mln. resultaat 2019 en € 1,5 mln. gestort om het weerstandsvermogen op peil te brengen. Tot slot is aan deze reserve € 0,5 mln. onttrokken om de reserve boekwaarde op peil te brengen.

Reserve Arbeidsmarkt Regio Drenthe
In 2020 is € 1 mln. aan de reserve arbeidsmarkt regio Drenthe toegevoegd. Deze middelen zijn afkomstig van de algemene uitkering, meicirculaire, en bedoeld voor impulsfinanciering.

Bestemmingsreserve eenmalige kosten
De bestemmingsreserve eenmalige kosten loopt tot eind 2020 en was bedoeld om grote afwijkingen met tot betrekking personeel in de jaarrekening te voorkomen. In 2020 zijn de stortingen nagenoeg gelijk gebleken aan de onttrekkingen.

Reserve Corona
Voor een uitgebreid overzicht van de stortingen en onttrekkingen, zie de paragraaf corona.

Reserve bedrijfsvoering
In 2020 is een reserve bedrijfsvoering ingesteld om knelpunten/flankerend beleid op te kunnen vangen. De reserve is gevoed met behaalde voordelen uit de bedrijfsvoering 2020.

Bestemmingsreserve boekwaarde
Een bedrag van een € 0,5 mln. is in deze reserve gestort om eventueel toekomstige sloopkosten en boekwaardeverliezen op te kunnen opvangen.

Bijlage B – Begrotingsrechtmatigheid

Algemeen

In verband met de regelgeving omtrent begrotingsrechtmatigheid moet het college bij de jaarrekening inzicht geven in de begrotingsoverschrijdingen.

Volgens de financiële verordening van de gemeente Emmen handhaaft de raad de lasten van de begroting op programmaniveau. Dit betekent dat bij begrotingsoverschrijdingen aan de lastenkant het college een analyse in de jaarrekening opneemt, waarbij de oorzaken en de achtergronden worden toegelicht. Bij de jaarrekening krijgt de raad vervolgens het voorstel voorgelegd om de begrotingsoverschrijdingen alsnog te autoriseren.

Voor de analyse is gebruik gemaakt van de landelijke indeling van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). Deze indeling is als volgt:

1 =	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten.
2 =	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar die niet tijdig konden worden gesignaleerd.
3 =	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd.
4 =	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend.
5 =	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt.
6 =	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.

Budgetafwijkingen welke weliswaar in financiële zin binnen de begroting blijven, maar waarbij zeer duidelijk is dat aanzienlijk minder prestaties zijn geleverd c.q. activiteiten zijn ontplooid dan in de financiële begroting specifiek als doelstelling was aangegeven en welke niet in de jaarrekening zijn toegelicht vormen een aparte categorie “begrotingsoverschrijdingen”. Het gaat hier om afwijkingen van beoogde prestaties en niet om financiële budgetafwijkingen c.q. niet financiële informatie die de accountant soms wel waarneemt, maar waar hij niet standaard op toetst. Indien de accountant deze vorm van onrechtmatigheid waarneemt heeft dit geen gevolgen voor de strekking van de accountantsverklaring. Wel zal de accountant deze waarnemingen opnemen in zijn verslag van bevindingen.

Analyse

De analyse van de begrotingsoverschrijdingen is opgesplitst in:
- begrotingsoverschrijdingen voor wat betreft lasten per programma exclusief reservemutaties (rekening van baten en lasten);
- begrotingsoverschrijdingen voor wat betreft investeringskredieten (investeringen).

Begrotingsoverschrijdingen lasten per programma (rekening van baten en lasten)
In onderstaand overzicht komen alleen de lastenoverschrijdingen (met een ondergrens van € 400.000) aan de orde. Deze ondergrens vindt zijn basis in het controleprotocol en wordt gehanteerd om de analyse bij overschrijdingen op hoofdlijnen te kunnen uitvoeren. Een overschrijding aan de lastenkant wil niets zeggen over het tekort op het programma als geheel, want er wordt geen rekening gehouden met extra inkomsten. De toelichting op de oorzaken binnen een programma is beperkt tot de hoofdlijnen. Een gedetailleerd overzicht van financiële afwijkingen is opgenomen in bijlage C.

Lasten exclusief reservemutaties:

Bedragen x €1.000

Programma	Lasten begroting na wijziging	Lasten volgens rekening	Overschrijding
4 Onderwijs en Jeugd	50.054	55.605	5.551-
5 Bouwen, Wonen en Milieu	44.934	45.369	435-
6 Inkomensondersteuning	65.401	73.827	8.426-

Programma 4 Onderwijs en jeugd (te verklaren overschrijding € 5.551)

Taakveld	Lasten begroting na wijziging	Lasten volgens rekening	Overschrijding	Categorie NBA-indeling
4.1 Openbaar basisonderwijs	34.795	36.075	1.280-	1
4.2 Onderwijshuisvesting	5.338	9.833	4.495-	2

4.1 Openbaar Basisonderwijs
- Hogere personele lasten door het ingaan van de nieuwe CAO per 1-1-2020. Door de hogere rijksvergoeding vanuit het ministerie OC&W worden deze hogere lasten gecompenseerd (nadeel 1.914).
- Door het proces rondom de verzelfstandiging en ontvlechting van personeel van de gemeente naar OOE is een nadeel op loonkosten en inhuur derden ontstaan. Er is expertise ingehuurd voor de verzelfstandiging en n.a.v. afspraken tussen de gemeente en OOE zijn loonkosten verrekend (nadeel 450).
- Omdat OOE binnen de gemeente neutraal verloopt (baten en lasten) is het nadelig saldo onttrokken uit de reserve onderwijs.

4.2 Onderwijshuisvesting
Afboeken boekwaardes van onterecht nog geactiveerde voormalige schoolgebouwen. Het voordeel van vrijval kapitaalslasten wordt meegenomen bij de Berap I 2021 en de herberekening van de kapitaallasten bij de begroting 2022 (nadeel 1.148).
Er is een voorziening gevormd voor het afboeken van de boekwaarden van bestaande schoolgebouwen. Het gaat met name om schoolgebouwen die binnenkort vrij komen als gevolg van het samenvoegen van verschillende scholen waarbij de oude locatie gesloopt wordt en geen herontwikkeling mogelijk is (nadeel 3.209).

Programma 5 Bouwen, Wonen en Milieu (te verklaren overschrijding € 435)

Taakveld	Lasten begroting na wijziging	Lasten volgens rekening	Overschrijding	Categorie NBA-indeling
7.3 Afval	10.900	11.494	594-	1
8.2 Grondexploitaties	6.790	7.608	818-	1/2

7.3 Afval
Doordat er een voordeel op de baten is ontstaan heeft er in verband met het gesloten systeem een hogere dotatie aan de voorziening afvalstoffenheffingen plaats gevonden (nadeel 574).

8.2 Grondexploitaties
- Gerealiseerde verliezen op afgesloten grondexploitaties (nadeel 1.550).
- Toevoeging aan voorziening grondexploitaties (nadeel 949).

Programma 6 Inkomensondersteuning (te verklaren overschrijding € 8.426)

Taakveld	Lasten begroting na wijziging	Lasten volgens rekening	Overschrijding	Categorie NBA-indeling
6.3 Inkomensregelingen	65.401	73.827	8.426-	1/2

6.3 Inkomensregelingen
- ToZo; in 2020 is ToZo1, ToZo2 en ToZo3 uitgevoerd. Voor de ToZo zijn zowel beleidsmiddelen als uitvoeringsmiddelen beschikbaar gesteld, dit wordt vergoed door het rijk. De regeling is niet begroot. (nadeel 7.962).
- Pwet: Corona heeft effect gehad op het uitkeringsvolume. Door een hogere eindstand van 209 uitkeringen en het verloop van het uitkeringsvolume over het jaar is het gemiddelde uitkeringsvolume 120 hoger uitgekomen (nadeel 1.605).
- Verhogen voorziening ivm hoger risico BBZ BUIG deel ivm nieuwe wetgeving die 1 januari 2020 is ingegaan. (nadeel 435)

Begrotingsoverschrijdingen investeringskredieten
De begrotingsoverschrijdingen op investeringskredieten worden jaarlijks inzichtelijk gemaakt bij de jaarrekening. Voor de afwijking geldt een ondergrens van € 50.000. Bij de jaarrekening 2020 is er sprake van de volgende kredietoverschrijdingen groter dan € 50.000 (bedragen x € 1.000).

Investering	Toegekend krediet	Werkelijke uitgaven	Overschrijding krediet	Waarvan kosten 2020	Categorie NIVRA-indeling
Afwaarderen Nw. Amsterdamsestraat -Ermerweg	600	980	380-	850	1
Strategische grondvoorraad	0	1.500	1.500-	1.500	1
Cognos 11	0	57	57-	57-	1

Afwaarderen Nieuw Amsterdamsestraat -Ermerweg
De uitgaven hebben grotendeels in 2020 plaats gevonden. In 2021 wordt nog € 500.000 BDU-subsidie ontvangen.

Strategische grondvoorraad
30 april 2020 heeft de raad besloten om een strategisch stuk grond aan te kopen.
Deze gronden zijn voorlopig onder gebracht bij “strategische gronden”, dit is echter niet formeel besloten door de raad. In het raadsbesluit is besloten deze kosten ten laste van de grondexploitatie te brengen. Echter is in de toelichting in het raadsvoorstel bij “beoogd effect”, opgenomen dat het om een strategische kavel gaat. Daarom zijn de gronden daar vooralsnog opgenomen. Te zijner tijd zal de kavel opgenomen worden in de grondexploitatie.

Cognos 11
Hier was een vervangingskrediet voor beschikbaar. Deze is eind 2019 goedgekeurd op de lijst vervangingsinvesteringen. Echter is dit per abuis niet als vervangingskrediet in de begroting 2020 opgenomen. In 2021 zal wordt dit hersteld.

Bijlage C – Financiële analyses

In deze bijlage wordt een gedetailleerder beeld geschetst van de ontwikkelingen van de begroting 2020. Vervolgens wordt per taakveld weergegeven wat het saldo is in de jaarrekening. Daarna volgt een gedetailleerde verschillenanalyse per programma (van de verschillen groter dan € 50.000).

1. Ontwikkeling van de begroting

De onderstaande tabel geeft op detailniveau de ontwikkeling van het begrotingsresultaat 2020 weer. Dit in aanvulling op het overzicht zoals opgenomen in paragraaf 2.1.

Bedragen x € 1.000 Omschrijving	Nummer besluit	Begrote uitgaven	Begrote inkomsten	Begroot saldo	Saldo reservemutaties	Saldo na reservemutaties
Primitieve begroting		**421.890**	**422.244**	**354**	**-248**	**106**
Raadsbesluiten:						
Beschikbaarstellen krediet kindcentrum Emmerhout	16.0026	223	-	**-223**	223	**-**
Vaststelling structuurvisie windenergie - amendement LEF	16.0052	100	-	**-100**	100	**-**
SEREH	16.0127	126	-	**-126**	126	**-**
Energienota 2017-2020	17.0046	149	-	**-149**	149	**-**
Cofinanciering Binnenstadfonds	17.0068	3.105	1.553	**-1.552**	1.552	**-**
Overloop - Verhuur WMD panden	19.0013	142	142	**-**	-	**-**
Overloop - Onderhoud Waterfabriek / Werkplein	19.0082	250	-	**-250**	250	**-**
Invulling generieke maatregel 2% begroting 2020	19.0088	299	299	**-**	-	**-**
Aankoop grond P noord	20.0028	15	15	**-**	-	**-**
begrotingswijzigingen 2	20.0050	1.893	1.893	**-**	-	**-**
Berap II 2020	20.0076	3.850	7.449	**3.599**	-1.337	**2.262**
Berap I 2020	200.048	4.575	1.605	**-2.970**	100	**-2.870**
begrotingswijzigingen 1		895	882	**-14**	14	**-**
Cofinanciering Binnenstadfonds		-2.057	-1.028	**1.028**	-1.028	**-**
Meicirculaire 2020		1.402	2.000	**598**	-1.000	**-402**
corr. decembercirculaire 2019		-1.000	-1.000	**-**	-	**-**
Decembercirculaire 2020		-2.786	2.221	**5.007**	-4.724	**283**
Subtotaal Raadsbesluiten		**11.181**	**16.031**	**4.848**	**-5.575**	**-727**
Collegebesluiten:						
Asbest: saneren en beheersen	14.0911	27	-	**-27**	27	**-**
Added Bv	16.1176	83	-	**-83**	83	**-**
Fieldlab	16.1176	83	-	**-83**	83	**-**
Energienota 2017	17.0437	20	-	**-20**	20	**-**
Werkbudget Angelslo	19.0036	100	-	**-100**	100	**-**
Overloop - Verkoop Kienstobbe	19.0112	94	143	**49**	-49	**-**
Kienstobbe doorschuiven naar 2021	19.0112	-94	-143	**-49**	49	**-**
Overloop - Verkoop Flintenpad	19.0195	10	250	**240**	-240	**-**
Overloop - Verkoop Tussenstee Ravelijn	19.0626	352	352	**-**	-	**-**
Overloop - Aansturing Rensenpark	19.0628	100	-	**-100**	100	**-**
Overloop - Hoofdstraat Zuid quickwins	19.0665	25	-	**-25**	25	**-**
Dorpshuis Trefpunt Zandpol	20.0061	20	-	**-20**	20	**-**
Voorjaarstender DNW 2020	20.0062	67	-	**-67**	67	**-**
Verkoop Blokken 24 Zwartemeer	20.0110	56	67	**11**	-11	**-**
Burgerbegroting 2020 Emmerhout en Nieuw-Dordrecht	20.0050	7	-	**-7**	7	**-**
Verkeersmaatregelen Emmerhout	19.0097	43	20	**-23**	23	**-**
Gunning bediening bruggen en sluizen	20.0092	66	66	**-**	-	**-**
Plegerhulp 2020	20.0124	140	140	**-**	-	**-**
Voortzetting voucherregeling Vitaal Platteland	20.0196	300	300	**-**	-	**-**
Verkoop voormalig schoolgebouw Barger Compascuum	20.0017	61	100	**39**	-39	**-**
Werkas	13.0386	16	-	**-16**	16	**-**
Veenpark Moorland	20.0334	38	38	**-**	-	**-**
DNW voorjaarstender 2020	170956	36	50	**14**	-14	**-**
Vaststelling subsidie Veenland 2019	20.0325	6	6	**-**	-	**-**
PVA Bodemdaling Nieuw Amsterdam	176693	120	-	**-120**	120	**-**
Woon en leefbaarheidsvisie Emmerhout	19557	105	-	**-105**	105	**-**
Area productbegroting 2020	20.0416	41	41	**-**	-	**-**
Cofinanciering Rensenpark VSB fonds 2020-2021	352409	50	50	**-**	-	**-**
DNW Najaarstender 2020	363580	27	-	**-27**	27	**-**
Corona compensatie St. Ondernemersfonds Emmen Centrum	366218	12	-	**-12**	12	**-**
Financiële ondersteuning buurt- en dorpshuizen	368339	16	-	**-16**	16	**-**
Voorlopige verlening specifieke uitkering OAB		389	389	**-**	-	**-**
verlening specifieke uitkering OAB		389	389	**-**	-	**-**
Bereop op coronareserve ivm bed-, bad-, broodopvang	374378	106	-	**-106**	106	**-**
Subtotaal Collegebesluiten		**2.911**	**2.258**	**-653**	**653**	**-**
CMT-besluiten:						
Meer met minder deel 1		-225	-225	**-**	-	**-**
Uitbreiding fte CSP		70	70	**-**	-	**-**
Infoblocx en F5		65	65	**-**	-	**-**
Administratieve wijzigingen ICT2		-350	-350	**-**	-	**-**
Actualisatie begroting ICT		609	609	**-**	-	**-**
Invulling taakstelling parkeren		348	348	**-**	-	**-**
Correctie en nieuwe opvoer reserve eenmalige kosten	330467	-77	-	**77**	-77	**-**
Corr. en opvoer reserve eenmalige kosten		-62	-	**62**	-62	**-**
Onttrekking reserve eenmalige kosten		35	-	**-35**	35	**-**
Inkomsten OOE tgv taakstelling OOE/inhuur		14	14	**-**	-	**-**
Subtotaal CMT-besluiten		**427**	**531**	**104**	**-104**	**-**
Administratieve wijzigingen		**3.980**	**4.032**	**52**	**-51**	**1**
Totaal		**440.389**	**445.096**	**4.705**	**-5.325**	**-620**

2. Uitvoeringsinformatie

Het onderstaande overzicht geeft een totaalbeeld van de begrote en werkelijke baten en lasten, uitgesplitst naar taakveld. Verder is per taakveld aangegeven wat het saldo is en de omvang van de reservemutaties binnen het taakveld.

Taakveld *Bedragen x €1000*	Begroot primitief lasten	Begroot primitief baten	Begroot primitief saldo	Begroot lasten	Begroot baten	Begroot saldo	Rekening lasten	Rekening baten	Rekening saldo	*Reserve-mutaties*
Programma 1 - Inwoners en Bestuur										
0.1 Bestuur	5.612	14	-5.598	5.712	113	-5.599	5.847	116	**-5.731**	*109*
0.2 Burgerzaken	3.266	1.211	-2.055	3.345	1.227	-2.118	3.008	1.165	**-1.843**	*195*
Programma 2 - Economie en werkgelegenheid										
3.1 Economische ontwikkeling	5.106	175	-4.931	8.303	4.101	-4.201	8.126	4.123	**-4.003**	*-698*
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	303	6	-297	233	6	-227	215	2	**-212**	*0*
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	894	256	-638	1.007	261	-746	960	266	**-694**	*0*
3.4 Economische promotie	1.387	541	-846	1.463	578	-885	1.388	536	**-852**	*-160*
Programma 3 - Veiligheid										
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	7.627	61	-7.566	7.767	61	-7.706	7.540	69	**-7.471**	*-14*
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.866	30	-1.836	1.926	49	-1.877	1.941	72	**-1.869**	*-18*
Programma 4 - Onderwijs en jeugd										
4.1 Openbaar basisonderwijs	31.173	31.044	-129	34.796	34.527	-269	36.075	35.818	**-257**	*-19*
4.2 Onderwijshuisvesting	6.172	370	-5.802	5.838	594	-5.245	10.333	607	**-9.726**	*34*
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	9.007	4.622	-4.385	9.925	6.328	-3.596	9.800	6.354	**-3.446**	*103*
Programma 5 - Bouwen, wonen en milieu										
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	5.133	3.712	-1.420	5.160	4.594	-565	5.278	4.913	**-364**	*228*
5.5 Cultureel erfgoed	141	1	-140	144	1	-143	113	1	**-112**	*-1*
7.2 Riolering	8.760	11.981	3.221	7.401	10.712	3.310	7.182	10.689	**3.508**	*0*
7.3 Afval	10.952	14.862	3.910	10.900	14.903	4.004	11.494	15.722	**4.228**	*0*
7.4 Milieubeheer	5.670	1.379	-4.291	6.809	1.739	-5.070	6.046	1.137	**-4.910**	*-610*
8.1 Ruimtelijke Ordening	1.417	0	-1.417	1.702	136	-1.566	1.605	162	**-1.444**	*-109*
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	6.367	5.971	-396	6.790	6.400	-390	7.608	8.313	**705**	*-114*
8.3 Wonen en bouwen	5.658	3.534	-2.123	7.406	4.768	-2.638	7.475	4.878	**-2.598**	*274*
Programma 6 - Inkomensondersteuning										
6.3 Inkomensregelingen	65.116	54.149	-10.967	65.401	51.692	-13.710	77.556	64.750	**-12.806**	*3.623*
Programma 7 - Openbare ruimte en Verkeer & vervoer										
0.63 Parkeerbelasting	0	3.729	3.729	0	3.934	3.934	2	3.934	**3.931**	*-1.348*
2.1 Verkeer en vervoer	15.677	184	-15.493	15.529	448	-15.081	15.491	586	**-14.905**	*-2*
2.2 Parkeren	2.869	212	-2.657	3.109	280	-2.829	3.293	101	**-3.192**	*-28*
2.4 Economische Havens en waterwegen	13	0	-13	13	0	-13	19	0	**-19**	*0*
2.5 Openbaar vervoer	151	100	-51	303	297	-6	273	280	**8**	*0*
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	8.088	292	-7.796	8.808	270	-8.538	8.915	217	**-8.698**	*0*
7.5 Begraafplaatsen	1.155	708	-447	1.420	802	-618	1.210	860	**-351**	*0*
Programma 8 - Sport en cultuur										
5.1 Sportbeleid en activering	1.327	60	-1.267	1.389	122	-1.267	1.381	168	**-1.213**	*-68*
5.2 Sportaccommodaties	8.125	2.177	-5.948	8.226	2.218	-6.007	8.237	2.215	**-6.021**	*-605*
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	5.987	46	-5.941	5.908	143	-5.765	6.377	647	**-5.730**	*120*
5.6 Media	2.652	100	-2.552	2.759	100	-2.659	2.764	100	**-2.664**	*0*
Programma 9 - Sociaal domein										
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.234	137	-6.097	7.216	900	-6.316	6.973	904	**-6.068**	*320*
6.2 Wijkteams	2.767	0	-2.767	2.904	0	-2.904	2.957	0	**-2.957**	*0*
6.4 Begeleide participatie	26.573	0	-26.573	29.282	0	-29.282	27.864	0	**-27.864**	*0*
6.5 Arbeidsparticipatie	11.861	1.000	-10.861	14.205	856	-13.349	14.556	1.195	**-13.361**	*1.254*
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	5.230	270	-4.960	5.355	198	-5.157	5.601	246	**-5.354**	*-66*
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	32.629	1.214	-31.416	32.971	927	-32.045	32.416	778	**-31.638**	*8*
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	33.618	250	-33.368	35.889	0	-35.889	36.651	1.348	**-35.303**	*772*
6.81 Geescaleerde zorg 18+	23.064	443	-22.621	22.836	829	-22.007	24.189	2.027	**-22.162**	*-1.323*
6.82 Geescaleerde zorg 18-	472	0	-472	504	0	-504	519	0	**-519**	*0*
7.1 Volksgezondheid	13.305	0	-13.305	13.526	510	-13.017	13.498	561	**-12.937**	*3*
Programma 10 - Bedrijfsvoering en inkomstenbronnen										
0.4 Overhead	36.024	3.934	-32.091	35.973	5.054	-30.919	35.528	5.624	**-29.904**	*83*
0.5 Treasury	-1.070	2.865	3.935	363	2.846	2.483	926	2.866	**1.940**	*0*
0.61 OZB woningen	1.363	15.435	14.072	1.599	16.006	14.407	1.432	16.058	**14.626**	*-42*
0.62 OZB- niet woningen	0	10.527	10.527	0	10.508	10.508	0	10.318	**10.318**	*0*
0.64 Belastingen Overig	543	383	-161	440	318	-122	430	417	**-13**	*0*
0.7 Algemene uitkering	642	246.185	245.542	4.645	259.665	255.019	4.333	259.449	**255.116**	*4.333*
0.8 Overige baten en lasten	4.922	1.783	-3.138	4.851	1.411	-3.441	4.695	1.866	**-2.829**	*1.833*
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**	*0*
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**	*0*
Totaal	**425.848**	**425.954**	**106**	**452.051**	**451.431**	**-621**	**470.119**	**472.460**	**2.340**	***8.066***

3. Financiële verschillenanalyse per programma

Hieronder is per programma aangegeven wat de verschillen zijn bij de lasten en baten per taakveld en het totale verschil van de reservemutaties. Vervolgens zijn alle verschillen met een omvang groter dan € 50.000 toegelicht. Wat niet is toegelicht zijn de verschillen met betrekking tot corona. Deze verschillen en de bijbehorende reservemutaties zijn terug te vinden in de paragraaf corona.

Programma 1 - Inwoners en Bestuur

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Bestuur	5.612	5.712	5.625	88
Burgerzaken	3.133	3.212	2.813	398
Totaal lasten	**8.745**	**8.924**	**8.438**	**486**
Bestuur	0	0	3	-3
Burgerzaken	1.211	1.227	1.165	61
Totaal baten	**1.211**	**1.227**	**1.168**	**58**
Mutatie reserves	119	20	305	-284
Saldo Inwoners en Bestuur (netto)	**7.653**	**7.718**	**7.574**	**143**

Verschillenanalyse

Lasten

Bestuur

Vrijval loonsom gebiedscoördinatie door wisseling van personeel en vacatureruimte	75
In Emmerhout en Nieuw-Dordrecht worden burgerbegroting-projecten uitgevoerd door bewoners. Vanwege verschillende redenen (draagvlak, cofinanciering, etc.) zijn deze nog niet uitgevoerd en daarom nog niet afgerekend. Denk hierbij aan het plaatsten van bewakingscamera's, het plaatsen van speeddisplays en groenonderhoud aan de begraafplaats in Nieuw-Dordrecht.	79
Uit de accountantscontrole bleken diverse fracties eind 2019 een te hoge reserve fractievergoeding te hebben. Via een raadsbesluit is gevraagd om dit terug te storten. Daarnaast is door het ontbreken van een verantwoording de fractievergoeding 2018 van de PVV teruggestort.	73
Een storting in de voorziening wethouderspensioenen; door de huidige lage rente moet er meer kapitaal aangehouden worden om het vereiste niveau van de voorziening te bereiken.	-364
Bij alle EOP's zijn minder middelen besteed in 2020 onder andere doordat initiatieven vanwege corona geen doorgang konden vinden. Het college heeft besloten dat EOP's bestedingen van het budgetjaar 2020 tot 1 oktober 2021 mogen doen.	62

Burgerzaken

Er is een voordeel bij de bedrijfsvoering van teams van het klantcontactcentrum (KCC). Dit komt onder andere doordat gemeentewinkels vanwege corona zijn gesloten, er terughoudend is omgegaan met het invullen van vacatures en externe inhuur is beperkt.	278
Bij de leges documenten zijn er verschillende voor- en nadelen. Dit komt omdat er 25% minder verklaringen omtrent gedrag (VOG) zijn verstrekt, de aanvragen voor rijbewijzen viel 2% lager uit en er is sprake van een verschuiving in de aanvraag van paspoorten (+35%) en identiteitsbewijzen (-40%). Omdat we als gemeente ook kosten maken voor deze documenten, zijn de baten en lasten min of meer in verhouding.	107
Hogere afdracht aan de IND voor leges burgerzaken (naturalisatie), Dit komt door uitvoering van werkzaamheden voor de gemeente Coevorden	-58

Baten

Burgerzaken

Hogere ontvangsten voor leges burgerzaken, met name door uitvoering van werkzaamheden voor de gemeente Coevorden.	75
Bij de leges documenten zijn er verschillende voor- en nadelen ten opzichte van wat is begroot. Dit komt omdat er 25% minder verklaringen omtrent gedrag (VOG) zijn verstrekt, de aanvragen voor rijbewijzen viel 2% lager uit en er is sprake van een verschuiving in de aanvraag van paspoorten (+35%) en identiteitsbewijzen (-40%). Omdat we als gemeente ook kosten maken voor deze documenten, zijn de baten en lasten min of meer in verhouding.	-119

Reservemutaties

Bestuur

Het resterende budget van de burgerbegroting is gestort in de reserve.	-120

Programma 2 - Economie en werkgelegenheid

Taakveld (Bedragen * €1.000)	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Bedrijfsloket en -regelingen	894	1.007	960	47
Economische ontwikkeling	5.006	8.153	7.928	225
Economische promotie	1.387	1.463	1.388	75
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	303	233	215	18
Totaal lasten	**7.590**	**10.856**	**10.491**	**365**
Bedrijfsloket en -regelingen	256	261	266	-6
Economische ontwikkeling	150	3.135	3.226	-91
Economische promotie	541	566	376	190
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6	6	2	4
Totaal baten	**953**	**3.969**	**3.872**	**97**
Mutatie reserves	75	-828	-858	30
Saldo Economie en Werkgelegenheid (netto)	**6.712**	**6.059**	**5.761**	**298**

Verschillenanalyse

Lasten

Economische ontwikkeling

Een onderbesteding op de exploitatiebudgetten van het programma Emmen Vernieuwt.	66
De programmamanager Arbeidsmarktregio Drenthe (AMRD) wordt gedekt uit de AMRD middelen. Hierdoor valt de gemeentelijke loonsom (deels) vrij.	84

Baten

Economische ontwikkeling

Niet geraamde bijdragen derden voor congreskosten.	52

Programma 3 - Veiligheid

Taakveld (Bedragen * €1.000)	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Crisisbeheersing en brandweer	7.627	7.767	7.540	227
Openbare orde en veiligheid	1.866	1.926	1.941	-15
Totaal lasten	**9.493**	**9.693**	**9.482**	**212**
Crisisbeheersing en brandweer	47	47	55	-8
Openbare orde en veiligheid	15	34	54	-20
Totaal baten	**61**	**82**	**109**	**-28**
Mutatie reserves	-29	-29	-32	3
Saldo Veiligheid (netto)	**9.402**	**9.583**	**9.340**	**242**

Verschillenanalyse

Lasten

Crisisbeheersing en brandweer

Abusievelijk dubbel geraamde lastenverhoging voor de Veiligheidsregio Drenthe leidt eenmalig tot een voordeel.	178

Programma 4 - Onderwijs en jeugd

Taakveld (Bedragen * €1.000)	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	9.003	9.920	9.697	223
Onderwijshuisvesting	5.672	5.338	9.833	-4.495
Openbaar basisonderwijs	31.173	34.796	36.075	-1.279
Totaal lasten	**45.847**	**50.054**	**55.605**	**-5.551**
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	4.622	6.328	6.354	-26
Onderwijshuisvesting	70	70	141	-71
Openbaar basisonderwijs	31.025	34.508	35.799	-1.291
Totaal baten	**35.718**	**40.907**	**42.294**	**-1.387**
Mutatie reserves	186	-37	119	-156
Saldo Onderwijs en Jeugd (netto)	**10.315**	**9.110**	**13.429**	**-4.320**

Verschillenanalyse

Lasten

Openbaar basisonderwijs

Als gevolg van de interne verzelfstandiging van openbaar onderwijs Emmen worden de cijfers tussentijds niet aangepast waardoor er een verschil ontstaat bij de jaarrekening. Omdat verschillen worden onttrokken of gestort in de reserve onderwijs, zijn de werkelijke resultaten in de jaarrekening 0.	-1.312

Onderwijshuisvesting

Afboeken boekwaardes van onterecht nog geactiveerde voormalige schoolgebouwen.	-1.148
Hogere huurlast Mytylvoorziening, onder andere omdat de indexatie niet verwerkt was.	-65

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Onderbesteding van de onderwijsachterstand-middelen, omdat nog niet overal gebruik wordt gemaakt van het verhoogde aantal uren (van 10 naar 16 uur per week vanaf 1 juli) voor voorschoolse educatie.	186

Baten

Openbaar basisonderwijs

Als gevolg van de interne verzelfstandiging van openbaar onderwijs Emmen worden de cijfers tussentijds niet aangepast waardoor er een verschil ontstaat bij de jaarrekening. Omdat verschillen worden onttrokken of gestort in de reserve onderwijs, zijn de werkelijke resultaten in de jaarrekening 0. 1.312

Onderwijshuisvesting

Hogere huuropbrengsten van derden. 71

Reservemutaties

Onderwijshuisvesting

Omdat nog niet alle sloopwerkzaamheden zijn uitgevoerd is minder onttrokken uit de reserve -57

Programma 5 - Bouwen, wonen en milieu

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Afval	10.952	10.900	11.494	-594
Beheer overige gebouwen en gronden	5.133	4.870	4.988	-118
Cultureel erfgoed	141	144	113	31
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	6.367	6.790	7.608	-818
Milieubeheer	5.375	6.514	5.752	762
Riolering	8.760	7.401	7.182	220
Ruimtelijke Ordening	1.417	1.702	1.605	96
Wonen en bouwen	4.974	6.613	6.628	-14
Totaal lasten	**43.120**	**44.934**	**45.369**	**-435**
Afval	14.862	14.903	15.722	-819
Beheer overige gebouwen en gronden	3.712	4.292	4.851	-559
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.971	6.400	8.199	-1.799
Milieubeheer	0	253	232	21
Riolering	11.981	10.712	10.689	22
Ruimtelijke Ordening	0	0	53	-53
Wonen en bouwen	3.130	4.133	4.304	-171
Totaal baten	**39.657**	**40.694**	**44.050**	**-3.356**
Mutatie reserves	-806	-1.183	-333	-850
Saldo Bouwen, Wonen en Milieu (netto)	**2.657**	**3.058**	**987**	**2.071**

Verschillenanalyse

Lasten

Beheer overige gebouwen en gronden

Door capaciteitsgebrek bij verschillende disciplines is een deel van het geplande onderhoud voor de Waterfabriek en Animazia niet uitgevoerd. 122

Een aantal beheers- en exploitatielasten met betrekking tot het beheer van Zonneparken en de NIEEG-gronden zijn te laag begroot. -105

Extra lasten door hogere beheers- en exploitatiekosten op diverse panden (w.o. schoonmaak/onderhoud/personele inzet). Hier tegenover staat een hogere huurinkomst (zie baten). -67

Hogere lasten door extra (project)werkzaamheden en inhuur adviesdiensten. 132

Riolering

Investeringen, planvorming en onderzoeken voor riolering zijn vertraagd door gebrek aan capaciteit en externe factoren (o.a. inspraak bewoners). 318

Lasten samenwerking waterketen worden gedeclareerd bij de samenwerkingspartners (zie baten). -87

Afval

Het voordelige saldo op afvalstoffenheffing is gestort in de voorziening afvalstoffenheffingen. Zie ook het voordeel op de baten. -574

Ruimtelijke ordening

Opstellen geluidsplan voor bestemmingsplan "Werkas" is nog niet volledig uitgevoerd. Daarnaast vielen de kosten ruim binnen de raming. 58

Milieubeheer

De besteding van bewonersplatform windenergie is afhankelijk van ontwikkelingen windparken en bijeenkomsten. Dit viel in 2020 lager uit dan begroot. 94

Het meerjarig project "SEREH" is nog niet volledig uitgevoerd. Omdat het een meerjarig project is, worden jaarlijks de werkelijke lasten verrekend met de reserve (zie onttrekkingen). 65

Een deel van jaarschijf 2020 van energienota 2017-2020 is als gevolg van beschikbare capaciteit en stagneren van overleg nog niet gerealiseerd. Er wordt daarom minder onttrokken aan de algemene reserve. 133

Onderbesteding middelen jaarplan Bodemsanering. Dit is onder andere te wijten aan wisseling bij de projectleiding en vertraging in onderhandelingen omtrent 'Gat van Reef'. 284

Lagere bijdrage aan gemeenschappelijke regeling RUD als gevolg van een aangepast jaarprogramma, gebaseerd op de verdeling in uren en nieuwe verrekenafspraken. 133

Grondexploitaties

Minder kosten realisatie grondexploitaties woningbouw en bedrijventerreinen. 1.879

Gerealiseerde verliezen op afgesloten grondexploitaties. -1.550

Toevoeging aan voorziening grondexploitaties. -949

Wonen en bouwen

Financieel administratief nog te verwerken onderzoekskosten in het begrotingsjaar i.v.m. plaatsingsproces windmolens. -120

Veel (achterstallig) onderhoud aan woonwagens.	-71
Meerjarig werkbudget programma Angelslo is nog niet volledig uitgevoerd.	69
Onderbesteding van budget voor Woon- en leefbaarheidsvisies door onvoldoende capaciteit om de werkzaamheden uit te voeren	67

Baten

Beheer overige gebouwen en gronden

Huurinkomsten zijn bij een aantal panden hoger dan begroot. Daar staan ook meer lasten tegenover op diverse panden.	121
Hogere huurinkomsten dan begroot op de panden Animazia en de Waterfabriek.	103
Het voordeel is met name ontstaan doordat er structureel meer (pacht)baten zijn dan begroot.	100
Hogere inkomsten Rensenpark dan begroot, o.a. door uitbreiding Emmen Escapes, oplopend huurcontract Drommedaar en nieuwe huurder ZO!34.	104
Extra uitgevoerde werkzaamheden op het gebied van vastgoed ter onder ondersteuning van de gemeente Borger-Odoorn.	84

Riolering

Lagere onttrekking aan de voorziening riolering als gevolg van lagere lasten.	-238
Hogere baten rioolaansluitingen als gevolg van veel meer rioolaansluitingen door grote projecten.	93
De lasten van de samenwerking waterketen worden verdeeld over de samenwerkingspartners.	87

Afval

Voordeel door een lager afkeurpercentage en een nieuwe landelijke systematiek voor afrekenen PMD. Daarnaast extra opbrengsten bij de milieustraat.	765

Grondexploitaties

Minder gerealiseerde baten grondexploitaties woningbouw en bedrijventerreinen.	-1.879
Gerealiseerde winst op afgesloten grondexploitaties.	530
Tussentijdse winstneming grondexploitaties.	1.409
Vrijval voorziening grondexploitaties.	1.760
Verkoop van overige gronden blijft door diverse omstandigheden achter bij de begroting.	-72

Wonen en bouwen

Er zijn meer bouwvergunningen verstrekt voor woningen, grote gebouwen en zon- en windparken.	67
Extra inkomsten door de organisatie van bijeenkomsten en deelname op het gebied van wonen, zoals woningmarkt-onderzoek BOCE-regio en Panorama Lokaal Bargeres.	56

Reservemutaties

Beheer overige gebouwen en gronden

Minder onttrekking reserve Emmen Vernieuwt nodig ter dekking van onderhoud en beheer Rensenpark.	-79
Bepaalde onderhoudswerkzaamheden van Animazia en de waterfabriek zijn in 2020 niet uitgevoerd waardoor er ook minder is onttrokken aan de reserve.	-150

Milieubeheer

Doordat de werkelijke lasten lager uitvallen, wordt minder aan de reserve onttrokken.	-94
Een deel van jaarschijf 2020 van energienota 2017-2020 is doorgeschoven naar volgend jaar. Dit leidt voor 2020 tot een lagere onttrekking aan de algemene reserve.	-133
Het meerjarig project "SEREH" is nog niet volledig uitgevoerd.	-65
Door onderbesteding bij het jaarplan Bodemsanering wordt minder onttrokken aan de reserve.	-284

Wonen en bouwen

Onderbesteding van de budgetten voor woon- en leefbaarheidsvisies, die gedeeltelijk gedekt worden uit de reserve.	-105
Meerjarig werkbudget programma Angelslo is niet volledig uitgevoerd, de onttrekking aan de reserve is hierdoor lager.	-69
Verkoop woonwagens (buiten sociale kern) storten in de reserve.	-55

Programma 6 - Inkomensondersteuning

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Inkomensregelingen	65.116	65.401	73.827	-8.425
Totaal lasten	**65.116**	**65.401**	**73.827**	**-8.425**
Inkomensregelingen	54.149	51.586	64.644	-13.058
Totaal baten	**54.149**	**51.586**	**64.644**	**-13.058**
Mutatie reserves	0	-106	3.623	-3.729
Saldo Inkomensondersteuning (netto)	**10.967**	**13.710**	**12.806**	**904**

Verschillenanalyse

Lasten

Inkomensregeling

In 2020 konden inwoners beter aan hun betaalverplichtingen van de gemeentelijke aanslagen voldoen en zijn er minder aanvragen voor kwijtschelding binnengekomen.	63
Bij SAM-beleid is een voordeel ontstaan door diverse verschillen, met name doordat er minder gebruik is gemaakt van de participatiewebshop, lagere kosten voor bewindvoering en minder leningen voor woninginrichting.	177
Voor het Jeugd Perspectief Fonds is budget beschikbaar voor meerdere jaren, maar is het lastig om een goede inschatting te maken van de kosten per jaar. Voor het voordeel dat in 2020 vrijvalt wordt in Berap I 2021 een resultaatbestemingsvoorstel ingediend.	79
Voordeel op de kosten bedrijfsvoering, omdat er vacatureruimte niet is ingevuld. Dit is gedaan vooruitlopend op een taakstelling op de bedrijfsvoering in 2021.	332
Voordeel bij gebruik van leaseauto's, met name omdat in 2020 gebruik is gemaakt van twee auto's in plaats van drie.	65

Baten

Inkomensregeling

Vanwege nieuwe wetgeving die in is gegaan per 2020, was het lastig om een goede inschatting te maken van de ontvangsten voor de Bbz (Besluit bijstand zelfstandigen). Hierdoor is er een verschil ontstaan bij de jaarrekening. 75

Hogere inkomsten dan op basis van circulaires begroot. 79

Programma 7 - Openbare ruimte en Verkeer & vervoer

Taakveld *(Bedragen * €1.000)*	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Begraafplaatsen	1.155	1.420	1.210	210
Economische Havens en waterwegen	13	13	19	-6
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	8.088	8.808	8.915	-107
Openbaar vervoer	151	303	273	31
Parkeerbelasting	0	0	2	-2
Parkeren	2.869	3.109	3.321	-212
Verkeer en vervoer	15.677	15.529	15.491	38
Totaal lasten	**27.953**	**29.183**	**29.232**	**-49**
Begraafplaatsen	708	802	860	-58
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	292	270	217	54
Openbaar vervoer	100	297	280	17
Parkeerbelasting	3.729	3.934	2.586	1.348
Parkeren	212	280	101	179
Verkeer en vervoer	174	416	585	-169
Totaal baten	**5.216**	**5.999**	**4.628**	**1.372**
Mutatie reserves	-9	-32	-1.378	1.346
Saldo Openbare Ruimte en Verkeer & Vervoer (netto)	**22.727**	**23.152**	**23.226**	**-74**

Verschillenanalyse

Lasten

Verkeer en vervoer

Voordeel wegen door minder uitgaven aan waterschapslasten (niet beïnvloedbaar) en minder inkoop en huur van materialen. 79

Voordeel op de loonsom door niet invullen van vacatureruimte en niet volledig uitgeven van het budget Emmense toegankelijkheid. 109

Nadeel door extra toezicht kabels en leidingen. Deze lasten worden nog gecompenseerd door baten vanuit het project glasvezelaanleg Emmen Centrum e.o. -82

Nadeel onderhoud Centrumvernieuwing Emmen. Extra niet begrote kosten in verband met hogere energielasten, onderhoud hoogwaardige beplanting, onderzoek en herstel lekkage Hondsrugtunnel en stadsvloer en extra kosten voor putkasten en fonteinen. -116

Parkeren

In de begroting is te weinig rekening gehouden met enkele forse lasten voor de nieuwe parkeervoorzieningen: verhoogde energielasten, OZB, enkele schadeposten (worden nog verhaald), lekkage, extra kabels en leidingen, voorzieningen ten behoeve van toezicht en extra dienstverlenende voorzieningen in de parkeergarages. -195

Openbaar groen

Door de droogte van afgelopen jaren zijn er meer kosten gemaakt voor het onderhoud (snoeien, kappen, etc) van bomen. -75

Begraafplaatsen

Het project begraafplaats de Wolfsbergen heeft vertraging, waardoor de kosten nog niet zijn gemaakt. De vertraging is ontstaan doordat het ontwikkelen van een herinrichtingsplan meer tijd gekost heeft. Voor het voordeel dat in 2020 vrijvalt wordt in Berap I 2021 een resultaatbestemingsvoorstel ingediend. 210

Baten

Verkeer en vervoer

Hogere inkomsten leges en vergoeding voor herstel van straatwerk. 120

De kosten voor toezicht coördinatie kabels en leidingen wordt gedekt door de baten vanuit het project glasvezelaanleg Emmen Centrum e.o. (zie lasten). 76

Parkeren

Lagere opbrengst parkeervergunningen door opzegging in verband met de tariefsverhoging, uitval van het Parkline systeem plus invoering van het nieuwe parkeersysteem en het niet halen van de opgelegde taakstellingen. -161

Openbaar groen

De baten openbaar groen zijn te hoog begroot en worden structureel niet gerealiseerd. -54

Begraafplaatsen

Door een grotere vraag naar het product natuurbegraven zijn extra inkomsten gegenereerd. 55

Programma 8 - Sport en cultuur

Taakveld (Bedragen * €1.000)	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	5.987	5.908	5.992	-84
Media	2.652	2.759	2.764	-6
Sportaccommodaties	8.114	8.214	8.225	-11
Sportbeleid en activering	1.327	1.389	1.344	45
Totaal lasten	**18.080**	**18.269**	**18.325**	**-56**
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	46	143	382	-239
Media	100	100	100	0
Sportaccommodaties	2.052	2.093	1.598	495
Sportbeleid en activering	-45	17	64	-47
Totaal baten	**2.154**	**2.353**	**2.144**	**209**
Mutatie reserves	-218	-218	-554	335
Saldo Sport en Cultuur (netto)	**15.707**	**15.698**	**15.628**	**70**

Verschillenanalyse

Lasten

Sportbeleid en activering
Vacatureruimte bij de combinatiefunctionarissen: in het laatste kwartaal zijn een aantal functionarissen vertrokken en is de functie niet weer ingevuld. 68

Sportaccommodaties
Vrijval van de kapitaallasten voor de nieuwe sporthal Emmer- Compascuum, omdat nog niet is gestart met de bouw 57

Programma 9 - Sociaal domein

Taakveld (Bedragen * €1.000)	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Arbeidsparticipatie	11.861	12.657	13.008	-351
Begeleide participatie	26.573	29.282	27.864	1.419
Geescaleerde zorg 18-	472	504	519	-14
Geescaleerde zorg 18+	23.064	22.836	24.189	-1.353
Maatwerkdienstverlening 18-	33.618	35.889	34.566	1.323
Maatwerkdienstverlening 18+	32.629	32.971	32.408	563
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	5.230	5.355	5.601	-246
Samenkracht en burgerparticipatie	6.212	6.994	6.607	387
Volksgezondheid	13.305	13.526	13.445	82
Wijkteams	2.767	2.904	2.957	-53
Totaal lasten	**155.732**	**162.918**	**161.163**	**1.756**
Arbeidsparticipatie	1.000	561	901	-339
Geescaleerde zorg 18+	443	829	704	125
Maatwerkdienstverlening 18-	250	0	35	-35
Maatwerkdienstverlening 18+	1.214	927	778	148
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	270	198	180	18
Samenkracht en burgerparticipatie	106	854	858	-5
Volksgezondheid	0	510	511	-1
Totaal baten	**3.283**	**3.878**	**3.968**	**-89**
Mutatie reserves	-9	1.429	967	462
Saldo Sociaal Domein (netto)	**152.440**	**160.469**	**158.162**	**2.307**

Verschillenanalyse

Lasten

De Toegang (geëscaleerde zorg 18+, maatwerk dienstverlening 18+, maatwerkvoorzieningen en wijkteams)
Bij Stichting De Toegang wordt een nadeel van € 160.000 verwacht vanwege hogere loonkosten en kosten voor inhuur personeel. Dit nadeel wordt verhoudingsgewijs gerapporteerd op de desbetreffende taakvelden. -160

Samenkracht en burgerparticipatie
Er zijn in 2020 weinig aanvragen geweest voor bouwkundige aanpassingen aan accommodaties. Hierdoor blijft er geld over in het calamiteitenbudget. Dit voordeel wordt weer gestort in de reserve voor toekomstige uitgaven. 71

Begeleide participatie
Doordat de EMCO een goed resultaat heeft behaald in 2020 en daarbij coronasteun heeft ontvangen van het rijk, is de gemeentelijke bijdrage lager. 1.433

Arbeidsparticipatie
De uitgaven voor Programmabureau Arbeidsmarktregio Drenthe (AMRD) waren niet begroot, maar worden gedekt door de bijdrages van partners. -339

Maatwerkvoorziening (WMO)
Er is sinds 2018 sprake van een forse toename in kosten die betrekking hebben op Wmo voorzieningen, zoals woningaanpassingen, grote verbouwingen en trapliften. De verwachting was dat de stijging werd veroorzaakt door de introductie van het abonnementstarief en dat dit in 2020 weer wat zou afnemen. Deze aanname blijkt achteraf niet te kloppen. Mogelijke oorzaken zijn de mismatch tussen de voorraad beschikbare (aangepaste) woningen en de toegenomen vraag, onder andere als gevolg van de vergrijzende populatie en het beleid om ouderen langer thuis te laten wonen. -278

Op de budgetten voor verhuiskosten en inrichtingskosten bij Wmo woonvoorzieningen blijft al enkele jaren een substantieel deel van het budget over, omdat het maar moeilijk lukt cliënten te laten verhuizen naar voor hen meer geschiktere woningen. Deze zijn onvoldoende beschikbaar.	98
Bij de Wmo vervoersvoorzieningen is wederom de vergoeding voor individuele financiële- en gebruiksvergoedingen voor hulpmiddelen lager dan begroot. Dit omdat cliënten geholpen konden worden met een alternatieve (goedkopere) voorziening.	130
In 2020 is met Welzorg (contractueel leverancier hulpmiddelen) onderhandeld over een overbruggingsovereenkomst vanaf november 2020. Dit aangezien de initiële aanbesteding hulpmiddelen geen inschrijvers kende. Het volledig uitbetalen van de prestatiebeloning over het contractjaar 2019/2020 was onderdeel van het eindresultaat van de onderhandeling.	-112
Bij vervoer- en rolstoelvoorzieningen is er sprake van extra kosten voor levering van voorzieningen die buiten het kernassortiment van de hoofdleverancier vallen. Dit veelal als gevolg van bezwaar- en beroepszaken in het laatste kwartaal van 2020.	-153
Maatwerkdienstverlening 18+	
Voordeel op de bedrijfsvoering. Dit komt onder andere doordat vacatureruimte niet is ingevuld vooruitlopend op de bezuinigingen op de bedrijfsvoering in 2021 en als gevolg van personeelswisselingen en/of vertrek van zowel de vaste formatie als de flexibele schil.	181
De indexatievergoeding die vanuit het Rijk wordt toegekend voor huishoudelijke hulp, is vanuit behoedzaamheid toegevoegd aan het budget. Uiteindelijk is in de onderhandeling met de aanbieders besloten om de budgetten in 2020 niet te verhogen. Daardoor valt dit bedrag vrij.	227
Door de stabiele relatie met de hoofdaanbieders voor huishoudelijke hulp is er relatief weinig gebruik gemaakt van de budgetten voor advies- en indicatiekosten.	74
De zorgkosten voor Wmo begeleiding fluctueren over de jaren qua ZIN (zorg in natura) en PGB (persoonsgebonden budget). De verwachting was dat de ingezette daling bij PGB's vanaf medio 2019 zou stabiliseren. Er is echter vanaf halverwege 2020 een behoorlijke toename geweest in het aantal voorzieningen. Hierdoor is er een overschrijding ontstaan.	-236
Maatwerkdienstverlening 18-	
Zorgkosten jeugdhulp ZIN vallen lager uit doordat er minder zorg is geleverd, dit komt waarschijnlijk door het nieuwe inkoopmodel en beleidsmaatregelen.	98
Het aantal cliënten met een PGB voor jeugdhulp neemt jaarlijks af (vanaf 2018 met ca. 35% per jaar). Dit komt met name doordat cliënten 18 jaar worden en onder de Wmo vallen. Nieuwe cliënten stromen vooral in bij ZIN.	534
Geëscaleerde zorg 18+	
Door een vertraagde overgang van cliënten in beschermd wonen naar de Wet langdurige zorg (Wlz) heeft de gemeente deze cliënten langer moeten financieren.	-149
Volksgezondheid	
Een overschrijding op de middelen voor Jeugdparticipatie die gedekt worden uit de egalisatiereserve Jeugd.	-50
Baten	
Arbeidsparticipatie	
De inkomsten van andere gemeenten ter dekking van de kosten voor het Programmabureau AMRD waren niet begroot.	339
Reservemutaties	
Samenkracht en burgerparticipatie	
Onderbesteding van het calamiteitenbudget bij accommodaties. Het restant vloeit naar de reserve Calamiteitenfonds Accommodaties.	-71
Volksgezondheid	
Een overschrijding op de middelen voor Jeugdparticipatie, die gedekt worden uit de egalisatiereserve Jeugd.	50

Programma 10 - Bedrijfsvoering en inkomstenbronnen

Taakveld *(Bedragen * €1000)*	Primitieve begroting	Begroting	Rekening	Verschil
Algemene uitkering	642	312	0	312
Belastingen Overig	443	440	430	11
Overhead	35.933	35.973	35.345	628
Overige baten en lasten	2.904	1.742	1.586	156
OZB woningen	1.363	1.599	1.432	167
Treasury	-1.070	363	926	-563
Totaal lasten	**40.215**	**40.430**	**39.718**	**711**
Algemene uitkering	246.185	259.665	259.449	216
Belastingen Overig	383	318	417	-99
Overhead	3.934	4.954	5.524	-570
Overige baten en lasten	514	182	590	-408
OZB woningen	15.435	16.006	16.016	-10
OZB- niet woningen	10.527	10.508	10.318	190
Treasury	2.865	2.846	2.866	-20
Totaal baten	**279.842**	**294.478**	**295.179**	**-701**
Mutatie reserves	939	6.113	6.207	-94
Saldo Bedrijfsvoering en Inkomstenbronnen (netto)	**-238.687**	**-247.935**	**-249.254**	**1.318**

Verschillenanalyse	
Lasten	
Overhead	
Vrijval loonsom/vacatureruimte/inhuur diverse teams, onder andere door sturing op bedrijfsvoering om de taakstelling te realiseren en schaarste aan goed gekwalificeerd personeel. Hierdoor bleven vacatures onvervuld.	219

De gemeente huurt panden voor Stichting De Toegang en verrekent deze lasten met de stichting. Omdat dit niet is begroot, ontstaat een uitzet van lasten.	-412
Door niet uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden en -projecten (waaronder klimaatverbetering Werkplein) ontstaat een voordeel.	265
Er zijn diverse kleine voordelen op concernbrede budgetten, zoals advisering (o.a. Wildlands), profilering en juridisch concernbeleid.	69
Meer direct productieve uren van medewerkers besteed aan investeringen, grondexploitaties en werken voor derden.	63
Voor- en nadelen op verschillende producten van team Documentaire Informatievoorziening en Services, zoals bijv. catering, beveiliging en vormgeving.	62
Een voordeel op concernbrede ICT (incl. partners zoals BOCE).	73
Treasury	
De stelpost onderuitputting kapitaallasten/volumes is niet volledig gerealiseerd. Er zijn wel diverse kleine voordelen in de jaarrekening, verspreid over meerdere taakvelden / programma's. Het saldo hiervan is nagenoeg gelijk aan de resterende stelpost.	-341
De doorberekende rente grondexploitaties is aangepast naar de huidige regelgeving. Dit geeft een nadeel op de inkomsten rente treasury.	-246
OZB woningen	
Er is een voordeel op de bedrijfsvoering doordat inhuur niet kon plaatsvinden en vacatures moeilijk vervulbaar bleken vanwege een krappe arbeidsmarkt. Ook is er een vermindering van kosten voor externe bureaus, doordat zaken dit jaar door al ingehuurd en eigen personeel kon worden gedaan.	94
Algemene uitkering	
Vrijval taakmutaties die wel zijn begroot, maar niet zijn besteed. Vrijval is inclusief een bedrag voor invoeringskosten nieuwe Wet Inburgering. De invoeringsdatum van deze wet is doorgeschoven en de invoeringskosten worden pas in 2021 gemaakt.	312
Overige baten en lasten	
Het mobiliteitsbureau is sinds 2020 verantwoordelijk voor het plaatsen van mobiliteitsmedewerkers op structurele functies. Totdat een dergelijke functie zich voordoet, worden de medewerkers ingezet op interne klussen/opdrachten of extern gedetacheerd. Dit levert inkomsten op, die in 2020 tot een voordelig resultaat hebben geleid.	122
Er is minder beroep gedaan op de post onvoorzien, waardoor een voordeel ontstaat.	95
Verhoging van de voorziening dubieuze debiteuren, doordat er een aantal debiteuren met hoge vorderingen in 2020 als dubieus worden gezien.	-125

Baten	
Overhead	
De gemeente huurt panden voor Stichting De Toegang en verrekent deze lasten met de stichting. Omdat dit niet is begroot, ontstaat een uitzet van baten.	412
Hogere opbrengsten voor facilitaire dienstverlening en detachering medewerker	70
OZB niet woningen	
Een hogere leegstand dan vooraf ingeschat. Leegstand is vooral van invloed op de opbrengsten OZB gebruik. Daarnaast is sprake van verschuivingen van niet-woningen naar woningen. De bouwterreinen (waaronder Delftlanden) worden onder de niet-woningen geschaard. Zodra de bouw gestart wordt, worden dit woningen in aanbouw. Ze worden dan dus pas als woning beoordeeld. Dit zorgt voor een lagere opbrengst voor niet-woningen. Vooraf is dit niet inzichtelijk.	-190
Overige belastingen	
Vrijval van de voorziening dubieuze belasting debiteuren. In 2020 is minder oninbaar verklaard. De verwachting is dat men in 2021 de gevolgen van corona pas gaat zien.	82
Algemene uitkering	
De opbrengst voor 2020 is conform de berekening volgens de decembercirculaire 2020 met daarop de aanpassing basisgegevens 2020. Dit levert een nadeel op.	-223
Overige baten en lasten	
Incidentele inkomsten vanuit het btw-compensatiefonds in het kader van samenwerkingsverbanden 2020 en correcties over voorgaande jaren.	128
Voor de specifieke uitkering (spuk) Sport 2019 was verwacht dat de btw nog afgerekend zou moeten worden. Dit blijkt niet het geval, waardoor een incidenteel voordeel ontstaat.	201
Een correctie in de btw aangifte was per abuis niet correct in de administratie verwerkt.	104

Bijlage D – Overige financiële informatie

1. Onvoorzien

In 2020 was er een bedrag van € 328.000 begroot voor onvoorziene uitgaven. In 2020 is dit als volgt ingezet:

Budget incidenteel 2020	€ 328.096
Dekking kosten rechtsprocedure faillissement CQ	- € 40.000
Uitbraak van schimmel in archiefbewaarplaats	- € 110.000
Ingezet ten gunste van de stelpost volumes en kapitaallasten	- € 83.000
Vrijval budget onvoorzien	**€ 95.096**

Het resterende bedrag is vrijgevallen in het jaarrekeningresultaat.

2. Overhead

Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces behoren tot de overheadkosten. In onderstaande tabel is weergeven welke elementen tot kosten van overhead worden gerekend en wat de lasten en baten in 2020 waren.

Uit de verschillenanalyse van programma 10 (opgenomen in bijlage C), komt naar voren dat het resultaat van de overhead in de jaarrekening ca. € 1,0 mln. positiever is dan was begroot. Dit komt deels doordat een deel van de onderhoudswerkzaamheden aan het Werkplein worden doorgeschoven naar 2021, de rest van de voordelen zit in een lagere bedrijfsvoeringskosten vanwege vrijval van vacatureruimte en minder inhuur.

Bedragen x €1000	Werkelijk 2020	
Omschrijving	**Lasten**	**Baten**
Leidinggevenden en managementondersteuning primair proces	6.578	54
Financiën, toezicht en controle eigen organisatie	3.968	39
Inkoop, juridische en personeelszaken	4.039	277
Interne en externe communicatie	1.502	4
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	168	1
Informatievoorziening en automatisering	11.188	3.135
DIV, facilitaire zaken en huisvesting	9.037	1.608
Overig	62	389
Totaal	**36.542**	**5.509**
Saldo overhead (bruto)		**31.033**
Mutaties reserves		83
Saldo overhead (netto)		**31.116**
Doorbelasting overhead investeringen en GREX		-1.212
Saldo overhead (na doorbelasting)		**29.904**

De overheadkosten worden niet toegerekend aan de diverse programma's, maar centraal begroot en verantwoord (onder taakveld 0.4 Overhead). Uitzondering hierop zijn de investeringen en grondexploitaties waar wel overhead aan toegerekend wordt zodat de werkelijke lasten van een investering of grondexploitatie geactiveerd kunnen worden. Deze toerekening is in het bovenstaande overzicht opgenomen in de een na laatste regel (doorbelasting overhead investeringen en GREX) en heeft een voordelig effect op het saldo van de overhead.

3. Vennootschapsbelasting

De gemeente moet vennootschapsbelasting (VPB) betalen over eventuele (winstgevende) ondernemersactiviteiten. De reden hiervoor is dat er zo een gelijk speelveld ontstaat tussen overheids-ondernemingen en private ondernemingen.
Afgelopen jaren is er uitgebreid onderzoek uitgevoerd over de impact van de VPB-wetgeving. Conclusie hieruit is dat er voor de reguliere activiteiten, facilitaire dienstverlening, ICT dienstverlening, dienstverlening sociaal domein, grondexploitaties, reclameactiviteiten en de parkeeractiviteiten van de gemeente Emmen sprake is van geen tot zeer geringe VPB-plicht.

4. Incidentele baten en lasten

Vanuit het BBV is vereist om in de jaarrekening een overzicht van incidentele baten en lasten op te nemen. In onderstaand overzicht zijn alle incidentele baten en lasten uit de jaarrekening opgenomen > € 100.000 vervolgens is per onderdeel een toelichting gegeven.

Incidentele baten en lasten jaarrekening 2020		*Bedragen x € 1.000*	
Prg	**Omschrijving**	**Lasten**	**Baten**
1	Aanvullen voorziening wethouderspensioenen	364	
1	Integrale aanpak Angelslo	150	
1	Storting reserve overlegpartners	142	
2	Subsidie voor Added bv	167	
2	Onttrekking reserve strategische innovatie (SIOF)		167
2	Stimuleringsregeling Dorpen en Wijken	124	
2	Onttrekking fonds Dorpen en Wijken		124
2	Uitgaven en subsidie stimuleringsfonds kernwinkelgebied	1.048	524
2	Onttrekking reserve Fonds Herstructurering Centrum Emmen		524
2	Storting reserve Emmen Vernieuwt	148	
4	Dekking taakstelling onderwijshuisvesting uit algemene reserve	150	
4	Onttrekking algemene reserve		150
4	Afwaardering boekwaarden schoolgebouwen	1.234	
4	Vormen voorziening boekwaarden schoolgebouwen	3.209	
4	Mutaties bestemmingsreserve boekwaarde	500	166
5	Projecten bodembeheer en bodemdaling	396	
5	Mutaties reserve bodemsanering	294	565
5	Verkoop van 3 panden		290
5	Storting reserve boekwaarden	290	
5	Uitgaven transitievisie, Warmte, Wijkaanpak en Energieloketten	144	
5	Energienota 2017-2021	362	
5	Mutaties algemene reserve	109	368
5	Ontvangen subsidie voor toegekende Regio Deal projecten en betaling van bijdrage aan provincie	866	2.961
5	Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe	325	
5	Mutaties reserve fysieke leefomgeving	645	435
9	Terugvordering subsidies voorscholen 2017, 2018 en 2019		1.357
9	Extra kosten aanbesteding Wmo	437	
9	Onderzoek evaluatie Stichting de Toegang	166	
9	Afwikkelingsverschil balanspost PGB's Wmo	219	
9	Mutaties reserve Arbeidsmarkt Regio Drenthe	1.527	294
9	Storting reserve onderhoud gebouwen	222	
10	Mutaties algemene reserve	1.500	526
10	Verbouwing werkplein	100	
10	Onttrekking reserve onderhoud gebouwen		100
10	Storting reserve bedrijfsvoering	1.000	
10	Mutaties reserve eenmalige kosten	609	595
	Extra uitgaven en voordelen door corona	9.806	10.535
	Mutaties reserve corona	10.085	4.104
	Diverse mutaties reserves < € 100.000	266	556
		36.604	**24.341**
		SALDO	***-12.263***

Reservemutaties
Alle reservemutaties zijn - volgens de BBV regelgeving - als incidenteel aangemerkt tenzij het om een amortisatiereserve[5] gaat. Ook mutaties met betrekking tot verkiezingen zijn als structureel beschouwd.

Voorziening wethouderspensioenen
Bij de jaarrekening 2019 is een voorziening gevormd ter afdekking van het risico dat een wethouder de waarde van zijn pensioen overdraagt aan een ander pensioenfonds. Deze voorziening wordt jaarlijks bij de jaarrekening bijgesteld op basis van de laatste berekeningen.

Integrale aanpak Angelslo
Ontwikkelen van integraal dorp- en wijkgericht werken voor de periode 2019 – 2021.

Subsidie voor Added bv
Er is een subsidie verstrekt aan Added bv voor de realisatie van een fieldlab, dit is in 2017 gestart en is beëindigd in 2020. De dekking voor de subsidie komt uit de reserve SIOF.

Stimuleringsregeling Dorpen en Wijken

[5] Een reserve die wordt ingezet ter dekking van kapitaallasten.

Met de Stimuleringsregeling dorpen en wijken Emmen wordt subsidie verleend aan kleinschalige projecten met als doel om onder andere verpaupering tegen te gaan, centrumvoorzieningen in stand te houden en te versterken en economische potenties te benutten. De dekking van deze subsidies komt uit de reserve die gevuld wordt door de gemeente en provincie.

Uitgaven en subsidie stimuleringsfonds kernwinkelgebied
Vanuit het stimuleringsfonds worden subsidies verstrekt voor het verplaatsen van winkels naar het kernwinkelgebied en het transformeren van vastgoed in transformatiegebieden. Dit moet leiden tot een robuuste, toekomstbestendige, compacte binnenstad van Emmen met minder structurele leegstand. Dekking voor de uitgaven komt uit het Binnenstadfonds en de reserve Fonds Herstructurering Centrum Emmen.

Taakstelling onderwijshuisvesting
De taakstelling onderwijshuisvesting is voor 2020 voor een bedrag van € 150.000 per jaar nog niet ingevuld. Dit wordt gedekt uit de algemene reserve.

Afwaardering boekwaarden schoolgebouwen
Bij het opschonen van een deel van de activa-bestanden voormalige schoolgebouwen is gebleken dat activa onterecht niet zijn afgewaardeerd. Bij de jaarrekening zijn de boekwaarden van onterecht nog geactiveerde voormalige schoolgebouwen afgewaardeerd.

Vormen voorziening boekwaarden schoolgebouwen
Er is een voorziening gevormd voor het afboeken van de boekwaarden van bestaande schoolgebouwen. Het gaat met name om schoolgebouwen die binnenkort vrij komen als gevolg van het samenvoegen van verschillende scholen waarbij de oude locatie gesloopt wordt en geen herontwikkeling mogelijk is.

Projecten bodembeheer en bodemdaling
De verschillende projecten voor bodembeheer en uitgaven als gevolg van bodemdaling worden jaarlijks incidenteel geraamd en worden gedekt door een incidentele onttrekking uit de reserve.

Verkoop van 3 panden
De verkoopopbrengst van drie panden wordt na aftrek van boekwaarden en verkoopkosten, gestort in de reserve boekwaarden.

Uitgaven transitievisie, Warmte, Wijkaanpak en Energieloketten
Projecten voor de uitvoering van de warmtetransitie.

Energienota 2017-2020
Er zijn middelen beschikbaar gesteld, middels een onttrekking uit de algemene reserve, voor de uitvoering van de energienota van 2017-2020.

Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe
Voor de Regio Deal betaalt de gemeente een bijdrage aan de provincie en is er subsidie ontvangen voor projecten.
Daarnaast was er sprake van uitgaven aan projecten voor de Regio Deal, deze zijn onttrokken aan de reserve fysieke leefomgeving.

Terugvordering subsidies voorscholen
Omdat niet alle middelen van de verstrekte subsidies voor de voorscholen zijn uitgegeven, zijn deze teruggevorderd.

Extra kosten aanbesteding Wmo
Er zijn incidenteel kosten gemaakt voor aanbestedingen binnen de Wmo. Omdat voor de aanbesteding Wmo hulpmiddelen geen partijen hebben ingeschreven moeten er extra kosten worden gemaakt voor de verlenging van het contract met de huidige aanbieder.

Onderzoek evaluatie Stichting de Toegang
Eenmalige kosten voor een onderzoek naar Stichting de Toegang.

Afwikkelingsverschil balanspost PGB's Wmo
De uitgaven over voorgaande jaren voor PGB beschermd wonen en begeleiding kwamen hoger uit dan er aan balanspost was opgenomen bij de jaarrekening 2019.

Verbouwing werkplein
Het gebouw van het werkplein wordt omgezet naar een verzamelgebouw en daarvoor zijn aanpassingen nodig. Zonder deze aanpassingen is externe verhuur niet mogelijk. Dekking van de lasten komt uit de reserve onderhoud gebouwen.

Extra uitgaven en voordelen door corona
De extra uitgaven en incidentele voordelen door corona zijn nader toegelicht in de paragraaf corona en hier op 1 regel opgenomen.

5. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Het onderstaande overzicht van reservemutaties geeft inzicht in de structurele en incidentele toevoegingen en onttrekkingen per programma aan de reserves. In principe worden alle reservemutaties als incidenteel aangemerkt behalve als er sprake is van een amortisatiereserve en in het geval van de reserve verkiezingen. De incidentele toevoegingen en onttrekkingen zijn ook onderdeel van het overzicht van incidentele baten en lasten zoals hiervoor is opgenomen.

Bedragen x €1.000

Incidenteel		**Structureel**	
Onttrekkingen incidenteel		**Onttrekkingen structureel**	
Programma 1	-113	Programma 4	-169
Programma 2	-1.056	Programma 5	-1
Programma 3	-32	Programma 8	-230
Programma 4	-316	Programma 9	-30
Programma 5	-1.763		
Programma 6	-106		
Programma 7	-1.350		
Programma 8	-757		
Programma 9	-2.062		
Programma 10	-1.418		
	-8.974		**-430**
Toevoegingen incidenteel		**Toevoegingen structureel**	
Programma 1	284	Programma 1	133
Programma 2	198		
Programma 4	603		
Programma 5	1.432		
Programma 6	3.729		
Programma 7	-28		
Programma 8	433		
Programma 9	3.060		
Programma 10	7.625		
	17.337		**133**
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen			**8.066**

6. Aandeel EMU-saldo gemeente Emmen

Hieronder is een overzicht opgenomen van het aandeel van de gemeente Emmen in het EMU-saldo voor 2020. Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is.

In Europees verband is afgesproken dat het overheidstekort (EMU-saldo) maximaal 3% mag zijn. Binnen Nederland is dit tekort van 3% 'verdeeld' tussen de verschillende overheden, de zogenaamde EMU-referentiewaarde. Voor de gemeente Emmen is de EMU-referentiewaarde - € 15,8 mln.
Het berekende EMU-saldo van de gemeente Emmen over 2020 is € 9,5 mln. negatief.
Dit betekent dat de gemeente via reële transacties minder geld binnen krijgt dan dat ze uitgeeft.
Het is echter wel van belang om het EMU-saldo in de juiste context te zien. Gemeenten maken voor hun boekhouding gebruik van het 'gemodificeerde stelsel van baten en lasten'. Hierdoor zegt het EMU-saldo van één jaar relatief weinig, omdat de uitgaven voor investeringen bijvoorbeeld in één jaar leiden tot een uitgave, maar in de exploitatie via de kapitaallasten leiden tot meerjarige lasten. Of dat toevoegingen aan voorzieningen ten laste van het resultaat gaan, maar pas bij besteding van de voorziening leiden tot een uitgave.

Bedragen x €1.000	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
1. Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	2.013	554	10.407
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	19.451	8.606	22.219
3. Mutatie voorzieningen	2.766	2.273	254
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	3.269	-79	-2.023
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-
Berekend EMU-saldo	**-17.941**	**-5.700**	**-9.535**

7. Wet Normering Topinkomens (WNT)

In de jaarrekening moet worden verantwoord of de gemeente voldoen aan de Wet normering topinkomens (WNT). De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging (de volledige beloning van de ambtenaar, waaronder loon en alle toeslagen) van € 201.000 bij een voltijd dienstverband.

In Emmen gaat het bij de topfunctionarissen om de gemeentesecretaris en de griffier. In geen van de gevallen wordt de bezoldigingsnorm overschreden. De berekening van de bezoldiging is in onderstaande tabel opgenomen.

Gegevens 2020	M. Plantinga	H.D. Werkman	J.R. Sloots
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier	Waarnemend gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2020	[15/01] – [31/12]	[01/01] – [31/12]	[01/01] – [14/01]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 132.942	€ 112.899	€ 4.174
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.278	€ 20.305	€ 762
Subtotaal	*€ 153.220*	*€ 133.204*	*€ 4.937*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 193.311	€ 201.000	€ 7.689
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**153.220**	**133.204**	**4.937**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2019	H.D. Werkman	J.R. Sloots
Functiegegevens	Griffier	Waarnemend gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2020	[01/01] – [31/12]	[01/09] – [31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 110.570	€ 38.736
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.514	€ 6.503
Subtotaal	*€ 130.084*	*€ 45.239*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 194.000	€ 64.844
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**130.084**	**45.239**

8. Waarderingsgrondslagen

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van het “Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten”, de financiële verordening, de nota activabeleid en de nota reserves en voorzieningen.

Immateriële activa

Het gaat hierbij om kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen, kosten van onderzoek en ontwikkeling ten behoeve van een bepaald actief, en bijdragen aan activa in eigendom van derden (artikel 34 BBV).

Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd indien:

- er sprake is van een investering door een derde;
- de investering bijdraagt aan een publieke taak;
- de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen en;
- de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie onderscheidenlijk gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering (artikel 61 BBV).

<u>Wijze van afschrijving</u>

Op de kosten van ontwikkeling ten behoeve van een bepaald materieel actief, de zogenaamde voorbereidingskosten, wordt niet afgeschreven. Het gehele bedrag zal worden beschouwd als onderdeel van de verkrijgingprijs van de materiële activa. De afschrijvingstermijn van het geactiveerde materiële actief is geldend voor het totale bedrag.
Onderzoekskosten c.q. voorbereidingskosten in de vorm van de samenstelling van een plan worden in beginsel direct ten laste van de rekening van lasten en baten gebracht. Uitzondering kan bijvoorbeeld zijn de samenstelling van een “Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)”. De afschrijvingstermijn voor deze onderzoekskosten zal gelijk zijn aan de termijn van geldigheid van de uitkomsten van het onderzoek, maar maximaal vijf jaar (artikel 64, vijfde lid BBV). Wanneer deze onderzoekskosten worden geactiveerd, wordt daar bij de kredietverstrekking specifiek door de raad toe besloten.
Voor bijdragen aan de activa in eigendom van derden is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Materiële activa
Het betreffen investeringen met een meerjarig economisch nut en met een meerjarig maatschappelijk nut (artikel 35 BBV).

- Activa met een meerjarig economisch nut zijn opgenomen tegen de boekwaarde. De boekwaarde betreft de verkrijgingprijs of historische kostprijs verminderd met de reeds verstreken afschrijvingstermijnen. De verkrijgingprijs of historische kostprijs wordt volgens de uitgangspunten van het BBV geactiveerd. Eventuele bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief worden op de waardering daarvan in mindering gebracht. Activa met een meerjarig economisch nut komen niet in aanmerking voor extra afschrijving. Alle gewaardeerde activa is daadwerkelijk aanwezig.
- Nog niet in exploitatie genomen gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, verminderd met de gerealiseerde verkopen. Hierbij geldt als bovengrens de marktwaarde. Een eventuele voorziening voor strategische gronden wordt op de boekwaarde in mindering gebracht.
- Activa met een meerjarig economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven: Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval en begraven dan worden die investeringen op de balans opgenomen in deze categorie. De waardering is hetzelfde als activa met een meerjarig economisch nut.
- Activa met een meerjarig maatschappelijk nut in de openbare ruimte: Waardering vindt plaats tegen de boekwaarde. De boekwaarde betreft de verkrijgingprijs of historische kostprijs verminderd met de reeds verstreken afschrijvingstermijnen. Activering vindt plaats tegen de netto verkrijgingprijs of historische kostprijs.

Verwachte duurzame waardeverminderingen worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Activa waarvan de bestemming is veranderd, wordt hergewaardeerd tegen marktwaarde van de nieuwe bestemming.

Voor activering geldt een ondergrens voor de aanschafwaarde per investering van € 10.000 uitgezonderd gronden en terreinen en onderwijsinvesteringen. Voor onderwijsinvesteringen geldt een ondergrens van €1.500, welke recht doet aan autonome scholen.

Wijze van afschrijving
De wijze van afschrijving is vastgelegd in artikel 10 van de financiële verordening (verordening artikel 212 van de gemeentewet) en is bekrachtigd in de nota activabeleid. De afschrijving is in principe lineair, maar naast de lineaire methode wordt ook het gebruik van de annuïtaire methode in bepaalde gevallen toegestaan. De annuïtaire methode wordt echter wel beschouwd als een afwijking van de standaard en dient te allen tijde expliciet door de raad te worden besloten. In de nota activabeleid worden de afschrijvingstermijnen benoemd.

Financiële activa
Onder financiële activa vallen de kapitaalverstrekkingen (o.a. in de vorm van deelnemingen), verstrekte leningen, overige uitzettingen (verstrekkingen) met een looptijd langer dan een jaar.

De waardering is tegen nominale waarde (verstrekte waarde, verminderd met aflossingen en (andere) terugontvangsten. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak. De financiële activa worden tegen marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs.

Voorraden en onderhanden werken
De onderhanden werken zijn opgenomen tegen de verkrijgingprijs vermeerderd met de vervaardigingkosten verminderd met de opbrengsten wegens gerealiseerde verkopen en ontvangen (rijks)subsidies.
Voor verwachte verliezen wordt per complex een voorziening getroffen. Een eventuele voorziening wordt op de boekwaarde in mindering gebracht.
Voor winstneming geldt de percentage of completion methode (poc-methode): voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Uitzettingen looptijd korter dan een jaar
Vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden op de vorderingen in mindering gebracht.

Overlopende activa
Onder de overlopende activa worden afzonderlijk opgenomen de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Liquide middelen
Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de voorzienbare verplichting, het verlies en/of risico's, voor zover de omvang hiervan redelijkerwijs is in te schatten. De voorziening voor van derden verkregen middelen die specifiek moeten worden besteed zijn bedoeld voor de tariefsegalisatie inzake heffingen van tarieven van derden met een restitutieplicht (afvalstoffen, riolering en begraven). Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Hierbij geldt als referentieperiode vier jaar.

Vlottende passiva
De schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva
Onder de overlopende passiva worden afzonderlijk opgenomen de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Borg en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Grondslagen voor resultaatbepaling
Toerekening
De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Alle lasten en baten, die betrekking hebben op het boekjaar en ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekend waren, zijn in het desbetreffende verslagjaar verwerkt.

Opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn. Winsten worden slechts genomen zodra ze zijn gerealiseerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate verantwoord op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Afschrijvingen geschieden tijdsevenredig, op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. Als startmoment voor de afschrijving geldt de datum van ingebruikneming van het actief. Afschrijvingen vinden plaats onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

Systematiek indexering gemeentefonds
De indexering van het gemeente- en provinciefonds via het accres vindt plaats via de meicirculaire op basis van de Voorjaarsnota en via de septembercirculaire op basis van de Miljoenennota. Eventuele gevolgen van de ontwikkeling van de rijksuitgaven die bekend worden na de septembercirculaire vinden nog geen doorvertaling in het accres. Omdat de decembercirculaire geen bijstellingsmoment is voor het accres zijn de gevolgen hiervan voor het accres nog onbekend. Het definitieve accres wordt volgens de gebruikelijke systematiek bij het Financieel Jaarverslag vastgesteld en gemeld in de meicirculaire van het volgende jaar en verwerkt in dat uitkeringsjaar (als afwikkelingsverschil).

Toelichting eigen bijdrage CAK
De gemeente ontvangt overzichten van het CAK met diverse gegevens; door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten is de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend voor de gemeente om de juistheid op persoonsniveau en volledigheid als geheel vast te kunnen stellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Hierdoor kan geen zekerheid gegeven worden over de omvang en hoogte van de eigen bijdrage.

Bijlage E – Details van de balans

In deze bijlage zijn een aantal detailoverzichten opgenomen in aanvulling op hoofdstuk 4 'Balans met toelichting'.

Activa - vaste activa

Bij vaste activa wordt onderscheid gemaakt in immateriële, materiële en financiële vaste activa. Hieronder zijn de ontwikkelingen op hoofdlijnen weergegeven, waarna per onderdeel de details zijn opgenomen.

Bedragen x €1.000

Vaste activa	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Afschij-vingen	Afwaarde-ringen	Boekwaarde 31-12-2020
Immateriële vaste activa	3.153	3.506	-	229	-	6.430
Materiële vaste activa	477.429	39.093	839	17.599	1.690	493.162
Financiële vaste activa	82.625	4.743	-	1.296	9.543	95.615
Totaal	**563.207**	**47.342**	**839**	**19.124**	**11.233**	**595.208**

Immateriële vaste activa

Bedragen x €1.000

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2019	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Afschij-vingen	Afwaarde-ringen	Boekwaarde 31-12-2020
Kosten onderzoek en ontwikkeling	213	309				522
Bijdragen activa in eigendom derden	2.940	3.198		229		5.908
Totaal immateriële vaste activa	**3.153**	**3.506**	**-**	**229**	**-**	**6.430**

Conform de verslaggevingsregels (BBV) zijn de 'niet in exploitatie genomen gronden' verantwoord onder de immateriële en materiële vaste activa. Bij immateriële vaste activa gaat het dan om de kosten van onderzoek en ontwikkeling voor onder meer het tuinbouwgebied Rundedal en Klazienaveen locatie De Doole en het Kruiswerk. Bij de materiële vaste activa gaat het dan om de gronden en terreinen, dit omvat onder meer de strategische grondvoorraad en het tuinbouwgebied Rundedal.

Materiële vaste activa

Bedragen x €1.000

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2019	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Afschij-vingen	Afwaarde-ringen	Boekwaarde 31-12-2020
Investeringen met economisch nut						
Gronden en terreinen	35.392	2.642		45	448	37.542
voorziening gronden	*4.558-*					*4.582-*
Woonruimten	7.040	30		189		6.881
Bedrijfsgebouwen	182.422	7.633	76	5.095	1.243	183.641
voorziening boekwaarden schoolgebouwen	-					3.209-
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	37.896	6.725		1.377	6	43.237
Vervoermiddelen	212			39		173
Machines, apparaten en installaties	11.319	2.951		1.656		12.614
Overige materiële vaste activa	5.636	559		1.347	8-	4.855
Totaal	**275.359**	**20.540**	**76**	**9.747**	**1.690**	**281.154**
Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven						
Gronden en terreinen	292					292
Bedrijfsgebouwen	258			13		246
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	89.901	9.401		2.363		96.939
Machines, apparaten en installaties	591			109		482
Overige materiële vaste activa	123			13		110
Totaal	**91.166**	**9.401**	**-**	**2.498**	**-**	**98.069**
Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut tot en met 31-12-2016						
Gronden en terreinen	2.465					2.465
Bedrijfsgebouwen	-					-
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	37.366			2.562		34.804
Machines, apparaten en installaties	885			100		785
Overige materiële vaste activa	239			71		168
Totaal	**40.956**	**-**	**-**	**2.733**	**-**	**38.223**

Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut vanaf 1-1-2017						
Gronden en terreinen	15.295			358		14.937
Bedrijfsgebouwen	1.034	727		78		1.682
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	44.229	8.001	721	2.057		49.452
Machines, apparaten en installaties	3.649	425		72		4.002
Overige materiële vaste activa	884		42	15		827
Totaal	**65.090**	**9.152**	**763**	**2.580**	**-**	**70.899**
Materiële vaste activa die in erfpacht zijn uitgegeven						
Erfpacht	**4.858**	**-**	**-**	**41**	**-**	**4.817**
Totaal materiële vaste activa	**477.429**	**39.093**	**839**	**17.599**	**1.690**	**493.162**

Activa die vallen onder bedrijfsgebouwen betreffen hoofdzakelijk gemeentelijke huisvesting aan het Raadhuisplein, huisvesting werkplein ZO Drenthe, de praktijkschool, scholen, sporthallen, het zwembad en de brandweerkazerne. De vermeerderingen hebben voornamelijk betrekking op schoolgebouwen, grotendeels het Esdal Emmen. Daarnaast is ook geïnvesteerd in 't Aole Gemeentehoes Schoonebeek.
Ten behoeve van het afboeken van de boekwaarden van bestaande schoolgebouwen is een voorziening getroffen. Het gaat met name om schoolgebouwen die binnenkort vrij komen als gevolg van het samenvoegen van verschillende scholen waarbij de oude locatie gesloopt wordt en geen herontwikkeling mogelijk is.

De vermeerdering op machines, apparaten, en installaties betreft investeringen in het digitale werken, werkplekken Raadhuisplein en de vaste inrichting Aquarena. De vermeerdering van de grond-, weg- en waterbouwkundige werken betreffen onder meer investeringen in de parkeergarage Willinkplein-Zuid en de gemeentelijke riolering.

Investeringen in openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Conform vernieuwing BBV moeten per 1 januari 2017 alle investeringen met maatschappelijk nut, die vanaf het begrotingsjaar 2017 of later gereed komen, geactiveerd worden. Dit betekent een geleidelijke invoering, met als gevolg dat pas over 30 tot 40 jaar alle investeringen op een identieke manier op de balans worden opgenomen en worden afgeschreven. Door de geleidelijke invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om hierin inzicht te geven is in het verloopoverzicht aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens de oude systematiek.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2019	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Aflossingen	Herrubricer-ing	Boekwaarde 31-12-2020
Kapitaalverstrekkingen aan:						
Deelnemingen	4.458			0		4.457
voorziening stationbedrijf	*1.800-*					*1.800-*
Overige verbonden partijen	13.386	891			9.543	23.820
voorziening Wildlands	*10.000-*					*10.000-*
Leningen aan:						
Woningbouwcorporaties	6.420			422		5.998
Deelnemingen	68.274			282		67.992
voorziening stationbedrijf	*1.125-*					*1.125-*
Overige verbonden partijen	-					-
Overige langlopende leningen	3.029	3.852		590		6.291
voorziening GKB risicofonds	*16-*			*2*		*18-*
Totaal financiële vaste activa	**82.625**	**4.743**	**-**	**1.296**	**9.543**	**95.615**

Voor de kapitaaldeelname in het Stadionbedrijf Emmen ad € 1,8 mln. is voor hetzelfde bedrag een voorziening gevormd. Voor de verstrekte geldlening waar geen zekerheden op gevestigd zijn, is voor 50% van de lening een voorziening gevormd ad € 1,125 mln. De redenen hiervoor zijn dat het eigen vermogen van het Stadionbedrijf volgens de meest recente jaarrekening negatief is en de begroting vooralsnog geen ruimte biedt deze te laten groeien.
De vermeerdering van kapitaalverstrekking aan overige verbonden partijen betreft de leningen uitgezet via het stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). De vermeerderingen van de overige langlopende leningen betreft grotendeels de verstrekte leningen aan Enexis ad afgerond € 3 mln. en aan de Schalm Nieuw-Amsterdam/Veenoord ad € 0,6 mln.
De aflossing van de lening aan woningbouwcorporaties heeft betrekking op de aflossing van de achtergestelde leningen aan Lefier en Domesta. De gemeente is aangesloten bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Indien een woningbouwcorporatie niet aan de verplichtingen kan voldoen, kan deze een beroep doen op dit fonds.
De herrubricering heeft te maken met de rekening-courant van Wildlands.

Bijlage F – Specifieke uitkeringen

De achterliggende bladen bevatten de verplichte Sisa verantwoordingsinformatie over 2020.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021								
JenV	**A4**	**Regeling eenmalige uitkering gemeenten voor maatregelen ter vermindering overlast en criminaliteit asielzoekers** Gemeenten	Besteding (jaar T) - zelfstandige uitvoering **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: A4/01*	Cumulatieve besteding uitvoering projectplan (t/m jaar T) - inclusief uitvoering door derden **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: A4/02*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A4/03*	Toelichting op projecten die afwijken van voorlopige toekenning *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A4/04*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A4/05*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A4/06*
			€ 0	€ 0	Nee	Kosten komen in 2021 en rijksbijdrage staat op post 20259 vooruitontvangen van Nederlandse overheids-lichamen op de balans.		
FIN	**B1**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdienst/Toeslagen *Aard controle R* *Indicator: B1/01*	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3) *Aard controle R* *Indicator: B1/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B1/03*	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle R* *Indicator: B1/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B1/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B1/06*
			0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
OCW	**D1**	**Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D1/01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D1/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D1/03*			
			€ 493.339	€ 0	Ja			
OCW	**D1A**	**Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016-2021** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D1A/01*	Besteding aan contactschool (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D1A/02*	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D1A/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D1A/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D1A/05*	
			€ 224.298	€ 8.337	€ 232.635	€ 0	Ja	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		

		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*		
			€ 3.783.453	€ 0	€ 0	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*		
		1						
		2						
		3						
OCW	**D10**	**Volwasseneneducatie** Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D10/01*	Besteding (jaar T) van educatie *Aard controle R* *Indicator: D10/02*	Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) *Aard controle R* *Indicator: D10/03*	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar T+1) *Aard controle R* *Indicator: D10/04*		
			€ 849.473	€ 807.617	€ 41.855	€ 0		
OCW	**D11**	**Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D11/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			
OCW	**D12**	**Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12/01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			
OCW	**D12A**	**Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12A/01*	Besteding aan contactschool (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12A/02*	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12A/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/05*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**)	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)

				Aard controle R *Indicator: G2/01*	*Aard controle R* *Indicator: G2/02*	*Aard controle R* *Indicator: G2/03*	*Aard controle R* *Indicator: G2/04*	*Aard controle R* *Indicator: G2/05*	*Aard controle R* *Indicator: G2/06*
				€ 45.977.273	€ 829.196	€ 2.746.476	€ 11.383	€ 273.741	€ 1.513
				Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/12*
				€ 592.865	€ 217.175	€ 0	€ 2.293.249	€ 31.396	Ja
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.		Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
				€ 133.600	€ 7.262	€ 211.363	€ 0	€ 0	€ 44.245
				Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/07*					
				Ja					
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 4.222.415	€ 233.198	€ 49.288	€ 0	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 1.557.572	€ 326.899	€ 59.399	€ 0	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 1.237.564	€ 59.160	€ 46.848	€ 135	€ 4.913

				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020) *Aard controle R* *Indicator: G4/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	1.340	108	€ 0	Ja	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	300	41		Ja	
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	344	21		Ja	
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/12*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)					
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten		Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R.* *Indicator: H4/01*	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
				€ 1.199.777	-€ 3.113.638				
				Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
			1	1.1 Onroerende zaken-Nieuwbouw	€ 117.285	€ 117.285			Ingevuld is de totale besteding incl. BTW over 2020 ipv het toepassen van de wegingsfactor waarop de ontvangen Rijksbijdrage zoals ingevuld in kolom H4/01 is gebaseerd (zie betreffende beschikkingen). Voor ons als gemeente was niet duidelijk wat hier ingevuld moest worden. Op uitgezette vragen hierover bij het Ministerie is geen enkele reactie ontvangen. Tevens is bij Emmen geen sprake van sportbedrijven die onder de regeling vallen en volstaan we met de melding geen zekerheid btw positie sportbedrijf.

			2	1.2 Onroerende zaken-Renovatie	€ 54.014	€ 54.014			Idem als de toelichting bij 1.1
			3	1.3 Onroerende zaken-Onderhoud	€ 658.849	€ 658.849			Idem als de toelichting bij 1.1
			4	2.1 Roerende zaken-Aankoop	€ 300.010		€ 300.010		Idem als de toelichting bij 1.1
			5	2.2 Roerende zaken-Dienstverlening door derden	€ 1.226.698		€ 1.226.698		Idem als de toelichting bij 1.1
			6	2.3 Roerende zaken- Beheer en Exploitatie	€ 1.105.633		€ 1.105.633		Idem als de toelichting bij 1.1
			7	3.0 Overige kosten	€ 850.925			€ 850.925	Idem als de toelichting bij 1.1
			8						

				Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/09*	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/10*	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/11*
			1	1.1 Onroerende zaken-Nieuwbouw	€ 117.285	10%
			2	1.2 Onroerende zaken-Renovatie	€ 54.014	5%
			3	1.3 Onroerende zaken-Onderhoud	€ 658.849	25%
			4	2.1 Roerende zaken-Aankoop	€ 300.010	
			5	2.2 Roerende zaken-Dienstverlening door derden	€ 1.226.698	102%
			6	2.3 Roerende zaken- Beheer en Exploitatie	€ 1.105.633	92%
			7	3.0 Overige kosten	€ 850.925	71%
			8			

VWS	**H7**	**Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling** Gemeenten		Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/01*	Besteding (jaar T) **Zelfstandige uitvoering** *Aard controle R* *Indicator: H7/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: H7/03*	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/05*	
			1	Het Achter de voordeur Instrument 2020 - 2021 / 330911	€ 0	€ 0	Nee		
			2	Preventieve aanpak HG en KM door koppelen van informatie 2021 / 330912	€ 0	€ 0	Nee		
			3	VTD en Lectoraat KM 2021 /330914	€ 0	€ 0	Nee		
			4	Verhogen en borgen expertise gefaseerde ketenzorg 2020 - 2021 / 330913	€ 13.499	€ 13.499	Nee		
			5						

				Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/06*	Projectwerkzaamheden afgerond? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/07*
				Ja	Nee

VWS	H8	Regeling Sportakkoord	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/01*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/02*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/03*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	
			€ 0	€ 30.412	€ 0	€ 30.412	Ja	
DRE	**DRE2C**	**Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)** Uitvoeringsregling BDU verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/01*	Welke regeling betreft het *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/02*	Totale besteding (in jaar T) De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE2C/03*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding *Aard controle R* *Indicator: DRE2C/04*	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/06*
		1	201702479-00730965 opwaarderen verl Herendijk	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 1.220		€ 20.760	
		2	201702480-00730966 rotonde Dikke Wijk-Verl Herendijk	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 426.903		€ 678.465	
		3	201803034-00794371 afwaarderen Ermerweg	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 805.738		€ 873.853	
		4	201803037-00794365 opheffen aansluiting Angeloerdijk Boermarkeweg	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	project teruggetrokken in 2019
		5	201804056-00794786 oversteek Kanaal A/OBS de Dreef	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	project teruggetrokken in 2020
		6	VVBD/2020013 PVE2020	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 225.912		€ 225.912	
		7	201902947-00858509 Voorrangsp	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 3.670		€ 3.670	
		8						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/07*	De besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE2C/08*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE2C/09*	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/11*	
		1	201702479-00730965 opwaarderen verl Herendijk	€ 610		€ 10.380	Nee	
		2	201702480-00730966 rotonde Dikke Wijk-Verl Herendijk	€ 213.451		€ 339.232	Nee	
		3	201803034-00794371 afwaarderen Ermerweg	€ 402.869		€ 436.926	Nee	
		4	201803037-00794365 opheffen aansluiting Angeloerdijk Boermarkeweg	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
		5	201804056-00794786 oversteek Kanaal A/OBS de Dreef	€ 0		€ 0	Ja	
		6	VVBD/2020013 PVE2020	€ 112.956		€ 112.956	Ja	
		7	201902947-00858509 Voorrangsplein Statenweg	€ 1.835		€ 1.835	Nee	
		8						

DRE	DRE8C	**Ruimtelijke ontwikkeling** Uitvoeringsregeling Binnenstadfonds SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/01*	Welke regeling betreft het *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/02*	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE8C/03*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE8C/04*	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/06*
		1	44/3.3/2017003063	8.1 Ruimtelijke ordening	€ 1.230.634	€ 0	€ 2.321.440	nvt
		2						

			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/07*	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE8C/08*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE8C/09*	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/11*	
		1	44/3.3/2017003063	€ 590.895	€ 0	€ 1.115.659	Nee	
		2						

DRE	DRE10C	**Regiodeal Zuid-Oost Drenthe** SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE10C/01*	Welk project betreft het *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE10C/02*	Totale besteding in jaar T ten laste van regiodealmiddelen via provincie *Aard controle R* *Indicator: DRE10C/03*	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding ten laste van regiodealmiddelen via provincie Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van regiodealmiddelen via provincie *Aard controle R* *Indicator: DRE10C/04*	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T ten laste van regiodealmiddelen via provincie Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van regiodealmiddelen via provincie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE10C/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE10C/06*
		1	201903326-00852025	Lesruimte Solar Innovation & Experience Center	€ 122.880	€ 0	€ 122.880	
		2	201903326-00852025	Hotspot Waterstof (EmmTranCe)	€ 80.164	€ 0	€ 80.164	
		3	201903326-00852025	Proeftuin Emmen, Angelslo	€ 25.000	€ 0	€ 25.000	
		4	201903326-00852025	Proeftuin Emmen, Emmerhout	€ 21.575	€ 0	€ 21.575	
		5	201903326-00852025	Proeftuin Veenoord	€ 23.826	€ 0	€ 23.826	
		6	201903326-00852025	Voldoende gekwalificeerd personeel in de zorg	€ 59.662	€ 0	€ 59.662	
		7	201903326-00852025	Nieuwe concepten gezondheidszorg in de regio	€ 26.927	€ 0	€ 26.927	
		8	202001502-00883377	Skills4Future	€ 0	€ 0	€ 0	
		9	202003839-00916700	Inponden samen met een woningbouwcorporatie	€ 0	€ 0	€ 0	
		10	202003839-00916700	Emmerhout: Bloeiende toekomst voor Bloemkoolwijk	€ 0	€ 0	€ 0	
		11	202003839-00916700	Veenoord- De Drie Hofjes	€ 0	€ 0	€ 0	
		12						

	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE10C/07*	Kopie Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE10C/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE10C/09*
1	201903326-00852025	Lesruimte Solar Innovation & Experience Center	Nee
2	201903326-00852025	Hotspot Waterstof (EmmTranCe)	Nee
3	201903326-00852025	Proeftuin Emmen, Angelslo	Nee
4	201903326-00852025	Proeftuin Emmen, Emmerhout	Nee
5	201903326-00852025	Proeftuin Veenoord	Nee
6	201903326-00852025	Voldoende gekwalificeerd personeel in de zorg	Nee
7	201903326-00852025	Nieuwe concepten gezondheidszorg in de regio	Nee
8	202001502-00883377	Skills4Future	Nee
9	202003839-00916700	Inponden samen met een woningbouwcorporatie	Nee
10	202003839-00916700	Emmerhout: Bloeiende toekomst voor Bloemkoolwijk	Nee
11	202003839-00916700	Veenoord- De Drie Hofjes	Nee
12			

Bijlage G – Details paragraaf grondbeleid

In deze bijlage wordt een gedetailleerde toelichting gegeven op de paragraaf grondbeleid.
De paragraaf geeft een overzicht van de resultaatnemingen van de grondexploitaties en de financiële positie op hoofdlijnen. In deze bijlage wordt eerst de ontwikkeling van het resultaat tussen begroot en werkelijk inzichtelijk gemaakt en daarna nader toegelicht (winst/verlies, afgesloten complexen en mutaties voorzieningen).
Vervolgens wordt inzichtelijk gemaakt wat de contante waarde is, worden de raamkredieten opnieuw vastgesteld en wordt tot slot inzicht gegeven in de berekening van het risico voor de grondexploitaties dat is meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Verschil begroting versus jaarrekening

Uit de herijkte berekening van alle complexen is het jaarresultaat 2020 bepaald. In de tabel hieronder is het verschil aangegeven tussen het werkelijke jaarresultaat en het begrote jaarresultaat 2020. Er was een positief jaarresultaat van € 180.000 begroot, het uiteindelijke resultaat is € 1,4 mln. positief.

Bedragen x € 1.000	Winst/verlies			Afgesloten complexen / eenmalige verkoop			Voorzieningen			Jaarresultaat 2020		
	Begroot	Werkelijk	*Verschil*	Begroot	Werkelijk	*Verschil*	Begroot	Werkelijk	*Verschil*	Begroot	Werkelijk	*Verschil*
Herstructurering	259	0	*-259*		-1.357	*-1.357*	-32	1.450	*1.482*	227	93	*-134*
Woningbouw	331	831	*500*		144	*144*	-177	13	*190*	154	988	*834*
Bedrijventerreinen	158	756	*598*		194	*194*	-266	-628	*-362*	-108	322	*430*
Subtotaal BIE-gronden	**748**	**1.587**	***839***	**0**	**-1.019**	***-1.019***	**-475**	**835**	***1.310***	**273**	**1.403**	***1.130***
Overige gronden		0	*0*		0		-93	-24	*69*	-93	-24	*69*
Totaal	**748**	**1.587**	***839***	**0**	**-1.019**	***-1.019***	**-568**	**811**	***1.379***	**180**	**1.379**	***1.199***

Resultaat van de grondexploitaties

Onderstaande tabel geeft inzicht in het resultaat van de grondexploitaties waarvan de onderdelen vervolgens nader zijn toegelicht.

Bedragen x €1.000

Resultaatnemingen	Winst / Verlies	Afgesloten complexen	Mutatie voorzieningen	Resultaat 2020
Herstructurering	0	-1.357	1.450	93
Woningbouw	831	144	13	988
Bedrijventerreinen	756	194	-628	322
subtotaal grondexploitaties	**1.587**	**-1.019**	**835**	**1.403**
Overige gronden	0	0	-24	-24
Totaal	**1.587**	**-1.019**	**811**	**1.379**

Grondexploitaties met winstneming

De verkoop van woningbouwkavels is hoger dan geraamd. De verkoop van bedrijventerreinen is achter gebleven bij de raming. Daarnaast heeft de verandering van de methodiek van renteberekening (conform voorschriften) een positief effect.

Bedragen x € 1.000		Percentage compleet	Winstneming jaarrekening
Herstructering			
7071	Emmen - ten noorden van de rondweg - Emmtec	19%	10
7073	Emmen - Industrieterrein ten zuiden van de NAM - Bargermeer	73%	416
7077	Emmen - Bedrijvenpark Eigenhaardweg	79%	14
Herstructering totaal			**440**
Woningbouw			
7102	Emmermeer - Schuilingstraat oostzijde	57%	58
7109	Zuidbarge - Ontwikkeling Ericasestraat	1%	0
7127	Het Waal Emmerhout	43%	192
7153	Barger-Compascuum - Ten noorden van de Postweg	55%	60
7540	Stroomdal	88%	379
7265	Mandebroek III	62%	12
7118	Emmer-Compascuum - Koppelwijk/Maatschappijweg	58%	-2
7178	Zwartemeer - Zwartemeer Zuid-West	44%	132
Woningbouw totaal			**831**
Bedrijventerreinen			
7440	Waanderveld	85%	151
7197	Klazienaveen - Pollux West Bedrijvenpark	84%	25
7202	Klazienaveen - Bedrijventerrein Pollux II	91%	139
Bedrijventerreinen totaal			**315**
Totaal winstneming POC-methode grondexloitaties			**1.587**
Overige gronden			0
Totaal winst/verlies			**1.587**

Toelichting:
Met ingang van 2017 geldt op basis van de BBV de percentage of completion methode (POC-methode) voor (voortijdige) winstneming. In de POC-methode worden de winsten genomen naar rato van gerealiseerde opbrengsten en kosten. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie op betrouwbare wijze zijn ingeschat en de winsten van het project naar de gemeente terugvloeien. Aan de volgende voorwaarden dient te worden voldaan om winst te kunnen nemen: het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat en de grond moet zijn verkocht en de kosten zijn gerealiseerd.
In 2019 is er een wijziging geweest van de methode. De tussentijdse winst wordt genomen op de eindwaarde van de grondexploitatie. Toepassing van de POC-methode leidt ertoe dat nagenoeg alle verwachte toekomstige winsten nu al als gerealiseerd worden aangenomen terwijl een grondexploitatie bestaat uit prognoses. Deze POC-methode is daardoor onvoorzichtiger en risicovoller dan gewenst. Het hanteren van de POC-methode van winstneming is echter verplicht.
In bovenstaande tabel staan de complexen met de voortijdige winstnemingen volgens de POC-methode. Per saldo bedraagt de winst € 1,59 mln.

De winst bij de meeste projecten is een gevolg van de verandering van de methodiek van renteberekening (conform voorschriften). Hierbij wordt de rente berekend over de boekwaarde exclusief de tussentijdse winstnemingen.
Het Waal Emmerhout is in 2020 vastgesteld en de opbrengst is in 2020 gerealiseerd.
Bij het project Stroomdal is voor het eerst winst genomen.

Afgesloten complexen/eenmalige verkoop
De volgende complexen zijn in 2020 afgesloten:

Bedragen x € 1.000	**Resultaat**
Herstructering	
Klazienaveen - Derksweg	174
Emmen - Centrum - Willinkplein-Zuid	-1.550
Klazienaveen - Locatie de Snikke	19
Woningbouw	
Emmer-Compascuum - Kavel aan de Runde	67
Klazienaveen - De Planeet	77
Bedrijventerreinen	
Emmen - Ontwikkeling KFC	7
Emmen - Bahco - Drenthe College	105
Emmer-Compascuum - Bedrijventerrein Kijlweg	82
Totaal afgesloten complexen/eenmalige verkoop	**-1.019**

Het resultaat van de afgesloten complexen/eenmalige verkoop wordt met name veroorzaakt door het afsluiten van de grondexploitatie Willinkplein-Zuid met een negatief resultaat van € 1,5 mln. (hiervoor was een voorziening getroffen).

Mutaties voorzieningen

Totaal voorzieningen over 2020 *Bedragen x € 1.000*	Totaal per 1-1-2020	Totaal per 1-1-2021	Jaarresultaat 2020
Bouwgrond in exploitatie:			
Herstructurering			
7070 Wilinkplein Zuid	-1.550	0	1.550
Totaal herstructurering	**-1.550**	**0**	**1.550**
Woningbouw			
7045 Oude Meerdijk	-513	-604	-91
7050 Delftlanden	-7.386	-7.279	107
7065 Klokkenslag	-1.080	-1.124	-44
7093 Rondom de bibliotheek	-185	-144	41
7106 Emmermeer - Winkelcentrum	0	-8	-8
7122 Emmen - Oude Brandweerlocatie	0	-93	-93
7265 Mandebroek	0	0	0
7511 Achter de Dorpshoeve	-130	-129	0
Totaal woningbouw	**-9.294**	**-9.382**	**-88**
Bedrijventerreinen			
7061 Vreding e.o.	-389	-386	3
7072 BAHCO-Drenthecollege	-10	0	10
7196 Bedrijvenpark A37	-119	-78	41
7198 Pollux IV	-1.667	-1.660	7
7420 De Tweeling	-8.386	-8.744	-357
7450 Businesspark Meerdijk	-3.413	-3.746	-332
Totaal bedrijventerreinen	**-13.985**	**-14.613**	**-628**
Totaal Bouwgrond in exploitaties	**-24.829**	**-23.995**	**835**
Overige gronden:			
7271 Strategische gronden	-4.558	-4.582	-24
Mutatie overige gronden	**-4.558**	**-4.582**	**-24**
Totaal mutaties	**-29.388**	**-28.576**	**811**

Toelichting:
Voorziene verliezen worden in de jaarrekening opgenomen zodra zij bekend zijn. De verliezen worden genomen op contante waarde en hiervoor wordt een voorziening getroffen.
Per 1 januari 2021 is voor € 28,57 mln. aan voorzieningen getroffen voor de gecalculeerde verliezen op de grondcomplexen. Dit is €0,8 mln. minder ten opzichte van 1 januari 2020.

De grootste verschillen zijn:

- Willinkplein Zuid - in 2020 is de grex afgesloten en de voorziening vervallen.
- De Tweeling - aanpassing van bestemmingsplan vergt meer tijd en daardoor hogere plankosten. Daarnaast de nog te ontvangen exploitatiebijdragen aangepast.
- Businesspark Meerdijk - hogere kosten onder andere door afwikkeling optierechten (koopoptie en ontwikkelrecht).

Opbouw contante waarde – resultaat grondexploitaties per 1-1-2021

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde per 01-01-2020	Nog te realiseren kosten (eindwaarde)	Nog te realiseren opbrengsten (eindwaarde)	Resultaat (eindwaarde)	Resultaat (contante waarde)
Positieve grondexploitaies	-7.817	-7.854	21.758	**6.087**	5.235
Negatieve grondexploitaties	-50.335	-29.225	49.887	**-29.673**	-23.995
Totaal grondexploitatie	**-58.152**	**-37.079**	**71.645**	**-23.586**	**-18.760**

Toelichting:
Het resultaat van een grondexploitatie wordt bepaald door de gemaakte en verwachte kosten en opbrengsten in de tijd te zetten. De uitkomst van deze grondexploitatiebegroting wordt daarbij uitgedrukt in de contante waarde. Deze contante waarde resultaat (cw-resultaat) is een prognose. Toekomstige ontwikkelingen zijn moeilijk te voorspellen maar beïnvloeden wel het cw-resultaat. Derhalve worden alle grondexploitaties elk jaar per 1 januari herijkt naar de nieuwste inzichten en verwachtingen. De herijking bevat de volgende onderdelen:

- Het verloop van de boekwaarden;
- De rekenparameters, welke kosten- en opbrengstenstijging en rentevoet wordt gehanteerd.
- De ramingen van nog te maken kosten en te genereren opbrengsten.

Verloop geprognosticeerde contante waarde

Bedragen x € 1.000	01-01-2020 geïndexeerd 2%	01-01-2021	*verschil*
Stads- en dorpsvernieuwing (herstructurering)	-712	214	*926*
Stads- en dorpsvernieuwing (woningbouw)	-7.219	-7.334	*-115*
industrie- en bedrijventerreinen	-13.171	-11.640	*1.531*
Totaal	**-21.102**	**-18.760**	***2.342***

Toelichting:
De optelling van de cw-resultaten van alle vastgestelde grondexploitaties geeft het totaal geprognosticeerde resultaat binnen de grondcomplexen, het contante waarde – saldo (cw-saldo). Dit geeft op totaal niveau de verwachting weer in welke mate het geïnvesteerde vermogen nog goedgemaakt wordt door het saldo van de toekomstige kosten en opbrengsten. In bovenstaande tabel staat de geprognosticeerde cw-resultaat met een vergelijking van vorig jaar.

Het verwacht cw-saldo per 1 januari 2021 bedraagt afgerond € 18,8 mln. nadelig. Voor de verliesgevende grondcomplexen is een voorziening getroffen. Het cw-saldo per 1 januari 2020 bedroeg € 21,1 mln. nadelig (geïndexeerd). De verbetering van het cw-saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door aanpassing van de fasering.

Raamkredieten grondexploitaties

Bedragen x € 1.000

Vastgestelde grondexploitatiecomplexen		Benodigd krediet grex Herziening 1-1-20	Herziening 1-1-21	*Verschil*
Stads-en dorpsvernieuwing (herstructurering ca)				
Lokaal akkoord				
7216	Klazienaveen - Derksweg	114	0	*114*
Overig				
7070	Willinkplein - Zuid	2.982	0	*2.982*
7095	Emmen - Woningbouw Prinsenlaan	453	501	*-48*
7106	Emmermeer - Winkelcentrum fasen 2a, 3a en 3c	920	1.019	*-99*
7119	Emmer Compascuum - Herinrichting Centrum	4.352	4.333	*18*
7122	Emmen- Voormalige Brandweerlocatie	874	1.395	*-521*
7220	Klazienaveen-Locatie de Snikke	505	0	*505*
Totaal stads- en dorpsvernieuwing (herstructurering ca)		**10.200**	**7.249**	***2.951***
Stads- en dorpsvernieuwing (woningbouw)				
7045	Emmen - Woningbouw Oude Meerdijk	4.945	4.956	*-12*
7050	Emmen - Delftlanden I	63.679	62.870	*809*
7065	Emmen - Centrum - Klokkenslag	4.257	4.305	*-48*
7093	Emmen - Rondom de bibliotheek	701	656	*45*
7102	Emmermeer - Schuilingstraat o.z.	1.349	1.341	*8*
7109	Zuidbarge - Ontwikkeling Ericasestraat	218	224	*-6*
7118	Emmer-Compascuum - Koppelwijk/Maatsch.weg	3.829	3.906	*-77*
7124	Ontwikkeling kavel aan de Runde	75	74	*1*
7127	Het Waal Emmerhout	0	85	*-85*
7153	Barger-Compascuum - Ten Nrd. Van de Postweg	1.156	1.167	*-11*
7178	Zwartemeer - Zuid-West	2.862	3.134	*-272*
7219	Klazienaveen - De Planeet	6.250	0	*6.250*
7246	Nieuw-Amsterdam- Locatie Ganzenroer	75	81	*-6*
7265	Nieuw - Weerdinge - Mandebroek III	2.526	2.516	*10*
7511	Nw.-Schoonebeek - Achter de Dorpshoeve	2.369	2.384	*-15*
7540	Schoonebeek - Stroomdal	10.013	10.129	*-116*
Totaal Stads- en dorpsvernieuwing (woningbouw)		**104.301**	**97.826**	***6.475***
Industrie- en bedrijventerreinen				
7061	Emmen - Centrum - Vreding e.o.	2.701	2.693	*9*
7067	Ontwikkeling KFC	367	0	*367*
7071	Emmen - Ind.terr. ten N. v/d Rondweg - Emmtec	10.833	10.768	*65*
7072	Emmen - Bahco - Drenthe College	1.978	0	*1.978*
7073	Emmen - Industrieterrein Bargermeer	11.698	9.958	*1.740*
7077	Emmen - Bedrijvenpark Eigenhaardweg	8.068	7.639	*430*
7116	Emmer-Compascuum - Bedr.terr. Kijlweg	186	0	*186*
7196	Klazienaveen - Bedrijvenpark A 37	28.931	28.874	*57*
7197	Klazienaveen - Pollux West Bedrijvenpark	6.488	6.234	*254*
7198	Klazienaveen - Pollux IV	2.868	3.041	*-173*
7202	Klazienaveen - Bedr.terr. Pollux II	390	392	*-2*
7420	Nieuw-Amsterdam - De Tweeling	20.442	19.944	*498*
7440	Emmen - Bedrijventerrein Waanderveld	5.573	5.130	*443*
7450	Emmen - Businesspark Meerdijk	24.987	25.173	*-186*
Totaal industrie- en bedrijventerreinen		**125.510**	**119.846**	***5.664***
	Totaal	**240.011**	**224.920**	***15.091***

Project afgesloten in 2020

Toelichting:
Met het vaststellen van de jaarrekening worden de raamkredieten die nodig zijn voor de grondexploitaties opnieuw vastgesteld. Het benodigde raamkrediet voor de vastgestelde grondexploitaties bedraagt per 1 januari 2021 € 224,9 mln. Het raamkrediet bedroeg per 1 januari 2020 € 240,0 mln. Het benodigde raamkrediet is € 15,0 mln. lager.

Cijfermatige afwijking van meer dan € 250.000:
7070 Willinkplein
De grex is in 2020 afgesloten.

7122 Emmen- Voormalige brandweerkazerne
Extra kosten in verband met sanering.

7220 Klazienaveen – Locatie de Snikke
De grex is in 2020 afgesloten.

7050 Emmen – Delftlanden 1
Lagere kostenstijging en rentekosten door kortere looptijd.

7178 Zwartemeer – Zuid-West
Extra kosten voor inrichting en bestemmingsplanwijziging

7219 Klazienaveen – De Planeet
De grex is in 2020 afgesloten.

7067 Ontwikkeling KFC
De grex is in 2020 afgesloten.

7072 Emmen – Bahco -Drenthe College
De grex is in 2020 afgesloten.

7073 Emmen – Industrieterrein Bargermeer
Dit is een gevolg van de verandering van de methodiek van renteberekening (conform voorschriften).

7077 Emmen - Bedrijvenpark Eigenhaardweg
Dit is een gevolg van de verandering van de methodiek van renteberekening (conform voorschriften).

7197 Klazienaveen - Pollux West Bedrijvenpark
Dit is een gevolg van de verandering van de methodiek van renteberekening (conform voorschriften).

7420 Nieuw-Amsterdam - De Tweeling
Dit is een gevolg van de verandering van de methodiek van renteberekening (conform voorschriften).

7440 Emmen - Bedrijventerrein Waanderveld
Dit is een gevolg van de verandering van de methodiek van renteberekening (conform voorschriften).

Risicoberekening
Voor het algemene risico met betrekking tot grondexploitaties is geen specifieke reserve verplicht; de afdekking van het risico loopt via het algemene weerstandsvermogen. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt uitgebreid ingegaan op deze materie. Bij het berekenen van het risicoprofiel van de gemeente Emmen zijn de volgende risico's opgenomen vanuit de grondexploitaties.

Bedragen x € 1.000

Risicoberekening bedrijventerrein		m2	Risico
7071	Emmen - Industrieterrein ten noorden van de Rondweg - Emmtec	32.361	494
7073	Emmen - Industrieterrein ten zuiden van de NAM - Bargermeer	21.990	172
7196	Klazienaveen - Bedrijvenpark A37	116.386	1.689
7420	Nieuw-Amsterdam - De Tweeling	7.845	114
7450	Emmen - Businesspark Meerdijk	36.560	898
Totale risico			**3.367**

Toelichting:
In het wijzigingsbesluit BBV is opgenomen dat de looptijd van een grondexploitatie maximaal tien jaar (voortschrijdend) mag zijn. De tien jaar is een richttermijn. Hiervan kan gemotiveerd van af worden geweken als dit geautoriseerd is door de raad en als risico-beperkende maatregelen worden getroffen. De voornoemde vijf grondexploitaties hebben een looptijd die langer is dan tien jaar.

Bijlage H – Verbonden partijen

A. Deelname in gemeenschappelijke regelingen

Bedragen x € 1.000

Verbonden partij	Gevestigd te/ Programma	Bijdrage	Zeggenschap	Vermogen en resultaat 2021					
				Begin begrotingsjaar			Eind begrotingsjaar		
Recreatieschap Drenthe	Diever	€ 165	8,0%	EV	€	739	EV	€	746
	programma 2			VV	€	670	VV	€	670
							Resultaat		nihil
				** cijfers begroting 2021*					
De 12 Drentse gemeenten participeren. De burgemeester is voorzitter van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. De portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.									
Eems Dollard Regio (EDR)	Bad Nieuweschans	€ 10	nvt	EV	N.B		EV	N.B.	
Programma	programma 2			VV	N.B		VV	N.B.	
							Resultaat		nihil
				** cijfers over vermogen niet bekend*					
De portefeuillehouder werk is lid van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur.									
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe	Assen	€ 3.602	8,0%	EV	€	2.650	EV	€	2.913
	programma 9			VV	€	2.380	VV	€	6.672
							Resultaat	€	99
				** cijfers uit concept jaarrekening 2020*					
De 12 Drentse gemeenten participeren. De gemeente is in het dagelijks bestuur en algemeen bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Volksgezondheid. De portefeuillehouder is tevens vicevoorzitter.									
Gemeenschappelijke Veiligheidsregio Drenthe	Assen	€ 6.712	8,0%	EV	€	2.313	EV	€	2.321
	programma 3			VV	€	30.705	VV	€	27.425
							Resultaat		nihil
				** cijfers begroting 2021*					
De 12 Drentse gemeenten participeren. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan deze regeling deelnemende gemeenten. De Burgemeester is tevens lid van het dagelijks bestuur en plv. voorzitter.									
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe	Assen	€ 3.179	8,0%	EV	€	36	EV	€	50
	programma 5			VV	€	4.353	VV	€	4.353
							Resultaat	€	8
				** cijfers uit begroting 2021*					
De gemeente is in het dagelijks bestuur en algemeen bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Toezicht en Handhaving. De portefeuillehouder is tevens voorzitter.									
EMCO Groep	Emmen	€ 1.439	81,9%	EV	€	-	EV	€	-
	programma 9			VV	€	13.635	VV	€	13.625
							Resultaat		-€ 4.042
				** cijfers begroting 2021*					
3 gemeenten participeren in de EMCO groep. 4 portefeuillehouders zijn lid van het algemeen bestuur. 1 portefeuillehouder is tevens voorzitter van het db en ab.									

Publiek Vervoer Groningen Drenthe	Assen programma 4 en 9	€	93	3,8%	EV VV	€ €	- 56	EV VV Resultaat	€ € €	6 57 6

** cijfers uit begroting 2021*

12 Groningse gemeenten, 12 Drentse gemeenten en de provincies Groningen en Drenthe participeren.

B. Deelname in stichtingen/ verenigingen/ overige

Bedragen x € 1.000

Verbonden partij	Gevestigd te/ Programma	Bijdrage	Zeggenschap	Vermogen en resultaat 2021			
				Begin begrotingsjaar		Eind begrotingsjaar	
Stichting Bodembeheer Schoonebeek	Emmen programma 5	Nvt	Nvt	EV VV	N.B. N.B.	EV VV Resultaat	N.B. N.B. N.B.

** cijfers over vermogen niet bekend*

Namens de gemeente is de portefeuille-houder Milieu en Duurzaamheid lid van de raad van toezicht.

PPS Bestemmingsplan Stroomdal	Schoonebeek programma 5	Nvt	Nvt	EV VV	N.B. N.B.	EV VV Resultaat	N.B. N.B. N.B.

** cijfers over vermogen niet bekend*

Alle partijen hebben een gelijke stem. Besluiten en kunnen alleen worden genomen als alle partijen aanwezig zijn en met unanimiteit van stemmen.

Coöperatieve Vereniging DIMPACT	Enschede programma 10	Nvt	Nvt	EV VV	N.B N.B.	EV VV Resultaat	N.B. N.B. N.B.

** cijfers over vermogen niet bekend*

De portefeuillehouder zorg, welzijn en bedrijfsvoering vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur van de vereniging en de gemeentesecretaris is lid van de raad van commissarissen.

C. Deelnemingen niet zijnde verbonden partijen

Bedragen x € 1.000

Verbonden partij	Gevestigd te/ Programma	Bijdrage	Zeggenschap	Vermogen en resultaat 2021			
				Begin begrotingsjaar		Eind begrotingsjaar	
Vereniging Internationaler Naturpark Bourtanger Moor Bargerveen	Meppen programma 2	Nvt	Nvt	EV VV	N.B. N.B.	EV VV Resultaat	N.B. N.B. N.B.
				** cijfers over vermogen niet bekend*			
De gemeente Emmen heeft een zetel in het DB en de ledenvergadering.							
Vereniging VEGANN	programma 10	Nvt	Nvt	EV VV	N.B. N.B.	EV VV Resultaat	N.B. N.B. N.B.
				** cijfers over vermogen niet bekend*			
De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente in de vereniging.							
Stichting Duurzaamheid Essent	programma 10	Nvt	Nvt	EV VV	N.B. N.B.	EV VV Resultaat	N.B. N.B. N.B.
				** cijfers over vermogen niet bekend*			
Als oud-Essent aandeelhouder neemt de gemeente Emmen deel in de Stichting.							

D. Deelname in coöperaties/ vennootschappen

Bedragen x € 1.000

Verbonden partij	Gevestigd te/ Programma	Dividend	Zeggenschap	Vermogen en resultaat 2021			
				Begin begrotingsjaar		Eind begrotingsjaar	
Area Reiniging NV	Emmen programma 5	€ 363	54,9%	EV VV	€ 6.339 € 15.440	EV VV Resultaat	€ 6.032 € 14.650 € 660
						** cijfers uit jaarrekening 2019*	
Via stemrecht op aandelen: 54,94%. De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.							
Stadionbedrijf Emmen BV	Emmen programma 10	Nvt	Nvt	EV VV	€ -1.400 € 3.400	EV VV Resultaat	€ -1.400 € 3.400 € 2
						** cijfers uit jaarrekening seizoen 2017/2018* EV en VV gemeten van 30/6 2017 tm 30/6 2018	
Via stemrecht op aandelen. Vertegenwoordiger van de gemeente Emmen als aandeelhouder is de portefeuillehouder Financiën.							
NV Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag programma 10	€ 70	0,1%	EV VV	€ 4.257 € 133.251	EV VV Resultaat	€ 4.154 € 145.535 € 163
						** cijfers uit jaarrekening 2019*	
Via stemrecht op aandelen: 0,105%. De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.							

Enexis Holding	Rosmalen programma 10	€	621	0,6%	EV VV	€ 4.112 € 4.146	EV VV Resultaat	€ 4.116 € 4.635 € 108		
							** cijfers via opgave per mail op 10 maart 2021.*			
Via stemrecht op aandelen: 0,5917%. De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.										
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	s-Hertogenbosch programma 10	Nvt		0,9%	EV VV	€ 1.590 € 455	EV VV Resultaat	€ 1.569 € 20 € -20		
							** cijfers via opgave per mail op 10 maart 2021.*			
Via stemrecht op aandelen: 0,8977%. De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.										
Verkoop Vennootschap BV (ontbonden per september 2020)	s-Hertogenbosch programma 10	Nvt		0,9%	EV VV	ontbonden ontbonden	EV VV Resultaat	ontbonden ontbonden ontbonden		
							** cijfers via opgave per mail*			
Via stemrecht op aandelen: 0,8977%. De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.										
1e CSV Amsterdam BV	s-Hertogenbosch programma 10	Nvt		0,9%	EV VV	€ 451 € 84	EV VV Resultaat	€ 393 € 27 € 172		
							** cijfers via opgave per mail op 10 maart 2021.*			
Via stemrecht op aandelen: 0,8977%. De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA										
Vordering op Enexis BV	s-Hertogenbosch programma 10	Nvt		0,6%	EV VV	ontbonden ontbonden	EV VV Resultaat	ontbonden ontbonden ontbonden		
							** cijfers via opgave per mail.*			
Via stemrecht op aandelen:0,5917%. De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.										
C.B.L. Vennootschap BV (ontbonden per september 2020)	s-Hertogenbosch programma 10	Nvt		0,9%	EV VV	ontbonden ontbonden	EV VV Resultaat	ontbonden ontbonden ontbonden		
							** cijfers via opgave per mail*			
Via stemrecht op aandelen: 0,8977%. De portefeuillehouder vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.										
Menso NV	Emmen programma 9	Nvt		100%	EV VV	€ 785 € 2.519	EV VV Resultaat	€ 1.233 € 3.573 € 448		
							** cijfers concept jaarrekening 2020*			
Via stemrecht op aandelen: 100%. De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA										
NV Waterbedrijf Drenthe	Assen programma 5	€	-	12,02%	EV VV	€ 34.225 € 130.283	EV VV Resultaat	€ 38.733 € 131.584 € 2.181		
							** cijfers uit jaarrekening 2019*			
Via stemrecht op aandelen: 12,02%. De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.										

Wildlands Adventure Zoo Emmen (incl. Atlas Theater)	Emmen programma 10	Nvt*	100%	EV VV	€ -41.819 € 78.192	EV VV Resultaat	€ -42.801 € 82.447 -€ 982
					** cijfers concept jaarrekening 2020*		

Via stemrecht op aandelen: 100%.
De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.
De gemeente Emmen is 100 % aandeelhouder van NDP B.V. (aandeelhouder van Wildlands Adventure Zoo Emmen B.V.).

Bijlage I – Interbestuurlijk toezicht

Ruimtelijke ordening	Rood/ Oranje/ Groen	Toelichting
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde structuurvisie(s) conform de wettelijke vereisten	Groen	De gemeente beschikt over een structuurvisie. In het kader van de voorbereiding op de omgevingswet zal de huidige structuurvisie worden vervangen door een omgevingsvisie.
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde bestemmingsplannen conform de wettelijke vereisten	Groen	De gemeente beschikt over een structuurvisie. In het kader van de voorbereiding op de omgevingswet zal een omgevingsvisie en omgevingsplan worden opgesteld.
Totaalbeeld *Is er reden voor extra aandacht?*		Geen

Omgevingsrecht	Rood/ Oranje/ Groen	Toelichting
Gemeente heeft een actueel beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), inclusief veiligheid, bouwplantoetsing, bodembeleid en een probleem- en risicoanalyse	Groen	Het VTH beleidsplan is verlengd tot en met 2021.
Gemeente heeft een consistent en duidelijk, bestuurlijk vastgesteld Jaarprogramma op het gebied van VTH, met voldoende operationele doelen	Groen	Het vastgestelde bestuurlijke jaarprogramma op het gebied van VTH en met voldoende operationele doelen zijn er wel maar hebben door corona een andere waarde gekregen. De inzet is verschoven en verplaatst naar corona controles. In aansluiting op bovengenoemde punt gaan wij zodra corona crisis voorbij is het reguliere operationele deel conform programma weer oppakken.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgesteld Jaarverslag op het gebied van VTH	Groen	Er wordt jaarlijks een jaarverslag gemaakt welke ook wordt vastgesteld. Vaststelling jaarverslag 2020 is nog in procedure op het moment van dit schrijven.
Uit het Jaarverslag blijkt dat doelen en normen op het gebied van VTH zijn behaald volgens de wettelijke vereisten	Oranje	Corona heeft van 2020 voor het toezicht een bijzonder jaar gemaakt. Veel reguliere controles zijn niet doorgegaan en omdat er een GRIP 4 situatie is afgekondigd voor de aanpak van Corona is er veel energie gaan zitten in het toezicht houden op corona voorschriften. Dit heeft ertoe geleid dat wij er voor gekozen hebben om oud voor nieuw toe te passen waardoor wij regulier toezicht hebben ingezet voor corona toezicht. Dit was ook mogelijk omdat bijvoorbeeld publiek toegankelijke objecten, horeca, musea, scholen etc., dicht of met een beperkte capaciteit open waren. Hierdoor bleven de risico's beperkt. Het gevolg is wel dat wij onze reguliere taken welke wij in de planning hadden voor 2020 niet hebben gehaald. Ipv hiervan is dus onze inzet gaan zitten in het toezicht houden op corona voorschriften.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsverordening op het gebied van VTH	Groen	Via ons beleidsplan voldoen wij aan de kwaliteitscriteria en de gevraagde info. De uitgangspunten van een verordening maken onderdeel uit van ons beleidsplan.
Totaalbeeld *Is er reden voor extra aandacht?*		Corona heeft van 2020 voor het toezicht een bijzonder jaar gemaakt. Veel regulieren controles zijn niet doorgegaan en omdat er een GRIP 4 situatie is afgekondigd voor de aanpak van Corona is er veel energie gaan zitten in het

		toezicht houden op corona voorschriften. Dit heeft ertoe geleidt dat wij er voor gekozen hebben om oud voor nieuw toe te passen waardoor wij regulier toezicht hebben ingezet voor corona toezicht. Dit was ook mogelijk omdat bijvoorbeeld publiek toegankelijke objecten, horeca, musea, scholen etc., dicht of met een beperkte capaciteit open waren. Hierdoor bleven de risico's beperkt. Het gevolg is wel dat wij onze reguliere taken welke wij in de planning hadden voor 2020 niet hebben gehaald. Ipv hiervan is dus onze inzet gaan zitten in het toezicht houden op corona voorschriften.

Monumenten	**Rood/ Oranje/ Groen**	**Toelichting**
Gemeente heeft bij de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen, of bij vrijstelling op bestaande plannen, aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met in geding zijnde cultuurhistorische en archeologische waarden; deze bestemmingsplannen zijn bestuurlijk vastgesteld	**Groen**	Er bestaat archeologisch beleid, in bestemmingsplannen wordt dit vertaald in een dubbelbestemming in de regels en archeologisch verkennend onderzoek geëist, eventueel vervolgd met een proefsleuvenonderzoek. Cultuurhistorie is tevens gewaarborgd middels ons beleid en is opgenomen in onze bestemmingsplannen, eventueel vergezeld, indien nodig, met waarborging in de regels.
Gemeente heeft een commissie ingesteld die adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument en vraagt deskundig advies bij vergunningverlening waarbij cultuurhistorische en/of archeologische waarden aan de orde zijn	**Groen**	Wij handelen conform de omschrijving.
Binnen de gemeente vindt adequaat toezicht en handhaving plaats op het gebied van monumenten en archeologie; dit is tevens vastgelegd in documenten	**Oranje**	Voor werken waarvoor een omgevingsvergunning aanwezig is wordt er toezicht gehouden Toezicht bij monumenten wordt door de toezichthouders in hun reguliere toezicht meegenomen en zoveel mogelijk op een zelfde manier uitgevoerd als bij de andere omgevingsvergunningen. Toezicht op archeologie vindt plaats door medewerkers TNH op advies van archeoloog. Daarbij wordt gekeken naar de voorwaarden die gesteld zijn bij het archeologisch onderzoek. Er is vanuit toezicht geen actie om preventief naar monumenten te kijken.
Totaalbeeld *Is er reden voor extra aandacht?*		Geen

Huisvesting statushouders	**Rood/ Oranje/ Groen**	**Toelichting**
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (eerste helft van het jaar) op het gebied van tijdige huisvesting van statushouders en heeft geen verwijtbare achterstand of loopt hierop in	**Oranje**	In het eerste halfjaar van 2020 werden er door het COA te weinig statushouders gekoppeld om aan de taakstelling. De oorzaak van dit probleem lag bij de IND dat een achterstand had in de afhandeling van asielaanvragen. In juli heeft het kabinet aangekondigd dat de achterstand eind 2021 ingelopen moet zijn. We zien dan ook dat het aantal koppelingen vanaf september weer toeneemt. Ook het aantal woningtoewijzigingen door de woningcorporaties neemt vanaf weer toe. De taakstelling is helaas niet gehaald omdat een aantal geplande huisvestigingen vanwege de corona lockdown niet heeft kunnen doorgaan. Eind januari zijn er afspraken gemaakt met woningcorporaties, kringloopwinkels en Vluchtelingenwerk waardoor de verhuizingen weer door

		kunnen gaan. Medio maart 2021 zullen de uitgestelde verhuizingen alsnog uitgevoerd zijn.
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (tweede helft van het jaar) op het gebied van tijdige huisvesting van statushouders en heeft geen verwijtbare achterstand of loopt hierop in	**Oranje**	Idem
Totaalbeeld *Is er reden voor extra aandacht?*		Geen

Archief (cruciale thema's; *ook eigen risicogerichte thema's zijn mogelijk*)	**Rood/ Oranje/ Groen**	**Toelichting**
Het beheer van zowel analoge als digitale overheidsinformatie voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem	**Oranje**	Er is nog altijd sprake van onderbezetting, maar in 2020 is een goede aanzet gemaakt tot het lenigen van de grootste nood. Er zijn vanaf 2021 structurele middelen beschikbaar gesteld voor het beheren en vernietigen van digitale informatie. Daarnaast is toestemming gegeven tot het schrijven van een verbeterplan met betrekking tot analoge archieven.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt in goede, geordende en toegankelijke staat gebracht	**Oranje**	Er wordt actief gewerkt aan het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen van onze informatie. Door de ingezette maatregelen kunnen deze werkzaamheden ook worden gecontinueerd.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt tijdig vernietigd dan wel overgebracht, openbaar gemaakt en beschikbaar gesteld	**Oranje**	In 2020 zijn vooral de randvoorwaarden geregeld voor het tijdig vernietigen en overbrengen van informatie, bijvoorbeeld door aansluiting te zoeken bij het e-depot van het Drents Archief (2021 start) en door het schrijven van een verbeterplan (10-jaarsplan) (moet nog worden behandeld in de raad in 2021) met betrekking tot analoge archieven.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt duurzaam beheerd en is geplaatst in daartoe geëigende beheeromgevingen	**Oranje**	De schimmelvorming is beëindigd in 2020, de betreffende ruimtes zijn professioneel gereinigd en de klimaatinstallatie is vervangen. Er zijn structurele middelen beschikbaar gesteld per 2021 voor het starten met een duurzame digitale beheeromgeving
Er is een passend verbeterplan voor het archiefbeheer; dit is alleen aan de orde als er niet (volledig) wordt voldaan bij een van de risicogerichte thema's	**Oranje**	Het verbeterplan is wel geschreven maar nog niet geëffectueerd. Bij effectuering zal deze groen worden.
Totaalbeeld *Is er reden voor extra aandacht?*		Enorme stappen gezet in 2020, waarmee we op de goede weg zitten.

Bijlage J – Beleidsindicatoren

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van de indicatoren per programma. Eerst zijn de Emmense indicatoren opgenomen, daarna de BBV verplichte indicatoren.

1. Emmense indicatoren

Programma 1 Inwoners en bestuur				
Indicator	**eenheid**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Streefwaarde 2020**
Oordeel burger over dienstverlening aan de balie	1 - 10	8.1 (2018)	8 (2019)	8
Oordeel burger over dienstverlening aan de telefoon	1 - 10	8.1 (2018)	8 (2019)	8
Oordeel burger over dienstverlening via de website	1 - 10	8.1 (2018)	8 (2019)	8

Programma 3 Veiligheid				
Indicator	**eenheid**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Streefwaarde 2020**
Brandweer bereikt 80% van de prioriteiten 1 alarmeringen binnen de vastgestelde norm	%	80% (2018)	80% (2019)	80%
% op naleving gecontroleerde vergunningen	%	85% (2018)	70% (2019)	70%

Programma 5 bouwen wonen en milieu				
Indicator	**eenheid**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Streefwaarde 2020**
Afvalscheiding door huishoudens	%	62,5% (2018)	75% (2019)	75%

Programma 6 Inkomensondersteuning				
Indicator	**eenheid**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Gerealiseerde waarde 2020**
Participatiewet aantal uitkering op 31.12	aantal	3242 (2018)	3125 (2019)	3190
Instroom participatie wet(aantal in de administratie)	aantal	908 (2018)	996 (2019)	977
Beinvloedbare uitstroom rechtmatigheid handhaving	aantal	123 (2018)	127 (2019)	83

Programma 7 openbare ruimte en verkeer en vervoer				
Indicator	**eenheid**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Gerealiseerde waarde 2020**
% wegen dat voldoet aan CROW norm voldoende	%	83% (2018)	80% (2019)	65%*
% wegen dat voldoet aan CROW norm matig	%	5% (2018)	5% (2019)	7%
% wegen dat voldoet aan CROW norm onvoldoende	%	12% (2018)	12% (2019)	28%
% kunstwerken dat voldoet aan de norm veiligheid	%	100% (2018)	100% (2019)	100%

* Er moet nog een visuele controle op de uitkomsten worden uitgevoerd en met betrekking tot de resultaten van de inspectie.

Programma 8 Sport en cultuur

Indicator	eenheid	Eerder gerealiseerde streefwaarde	Eerder gerealiseerde streefwaarde	Streefwaarde 2020
Cultuurmonitor MAKEN	%	48% (2017)	41% (2019)	n.t.b.
Cultuurmonitor MEEMAKEN	%	86% (2017)	83% (2019)	n.t.b.
Cultuurmonitor cultuuraanbod WAARDEREN	aantal	6,7 (2017)	6,8 (2019)	n.t.b.

Programma 9 sociaal domein				
Indicator	**eenheid**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Streefwaarde 2020**
Netto participatie graad, % mensen tussen de 15-67 jr. met baan	%	62,7% (2018)	64% (2019)	64,50%
Werkplekken beschut werken	aantal	36 (2018)	45 (2019)	56

Programma 10 bedrijfsvoering en inkomsten bronnen				
Indicator	**eenheid**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Eerder gerealiseerde streefwaarde**	**Gerealiseerde waarde 2020**
Objecten beschikt in het eerste kohier	%	97,8% (2018)	98,2% (2019)	98,3%
Bezwaren binnen termijn afgehandeld	%	96,1% (2018)	95% (2019)	100%
Ziekteverzuim (%)	%	6% (2018)	6% (2019)	6%
Facturen binnen betalingstermijn afgehandeld	%	95% (2018)	95 (2019)	96%

2. BBV indicatoren

Programma 2 Economie en Werkgelegenheid						
Indicator	**eenheid**	**periode**	**Emmen / Drenthe / Nederland**	**waarde**	**bron**	**omschrijving**
Functiemenging	%	2019	Emmen	48,3	CBS BAG/LISA bewerking ABF Research	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
			Drenthe	49,9		
			Nederland	53,2		
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2019	Emmen	122,3	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
			Drenthe	140,3		
			Nederland	151,6		
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2019	Emmen	682,3	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA bewerking ABF Research	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
			Drenthe	728,7		
			Nederland	792,1		

Programma 3 Veiligheid						
Indicator	**eenheid**	**periode**	**Emmen / Drenthe / Nederland**	**waarde**	**bron**	**omschrijving**
Verwijzingen Halt	per 10.000 jongeren	2019	Emmen	92	Stichting Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
			Drenthe	100		
			Nederland	132		
Misdrijven - Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2020	Emmen	5.6	CBS - Criminaliteit	Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
			Drenthe	4.3		
			Nederland	4.9		
Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2019	Emmen	6.4	CBS - Criminaliteit	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweld-pleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.
			Drenthe	5.4		
			Nederland	6.3		
Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2019	Emmen	2	CBS - Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
			Drenthe	2		
			Nederland	2.3		
Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2019	Emmen	1.8	CBS - Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
			Drenthe	1.4		
			Nederland	2.3		

Programma 4 Onderwijs en Jeugd						
Indicator	**eenheid**	**periode**	**Emmen / Drenthe / Nederland**	**waarde**	**bron**	**omschrijving**
Absoluut verzuim	per 1.000 leer-lingen	2019	Emmen	0.9	DUO / Ingrado	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. De periodeaanduiding '2019' staat voor schooljaar '2018/2019'.
			Drenthe	0.7		
			Nederland	2.4		
Relatief verzuim	per 1.000 leer-lingen	2019	Emmen	30	DUO / Ingrado	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. De periodeaanduiding '2019' staat voor schooljaar '2018/2019'.
			Drenthe	21		
			Nederland	26		
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2019	Emmen	2,5	DUO / Ingrado	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2019" staat voor schooljaar "2018/2019".
			Drenthe	1,8		
			Nederland	2		

Programma 5 Bouwen, Wonen en Milieu						
Indicator	**eenheid**	**periode**	**Emmen / Drenthe / Nederland**	**waarde**	**bron**	**omschrijving**
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2019	Emmen	217	CBS statistiek Huis-houdelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
			Drenthe	159		
			Nederland	163		
Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	Emmen	9,5	Klimaat-monitor - Rijks-waterstaat	
			Drenthe	19,9		
			Nederland	17,6		
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woning-en	2019	Emmen	2,5	Basis-registraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
			Drenthe	7,1		
			Nederland	9,2		

Programma 6 Inkomensondersteuning						
Indicator	**eenheid**	**periode**	**Emmen / Drenthe / Nederland**	**waarde**	**bron**	**omschrijving**
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2019	Emmen	8	CBS Jeugd	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand en de Participatiewet en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan.
			Drenthe	6		
			Nederland	6		
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2019	Emmen	3	CBS Jeugd	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.
			Drenthe	2		
			Nederland	2		
Netto arbeidsparticipatie	%	2019	Emmen	63,2	CBS Arbeids-deelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
			Drenthe	66,8		
			Nederland	68,8		
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2020	Emmen	533.3	CBS Participatie-wet	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
			Drenthe	397,5		
			Nederland	459,7		
Lopende re-integratie-voorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2020	Emmen	219,5	CBS Participatie-wet	Het aantal reintegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
			Drenthe	244,6		
			Nederland	202		

Programma 8 Sport en Cultuur						
Indicator	**eenheid**	**periode**	**Emmen / Drenthe / Nederland**	**waarde**	**bron**	**omschrijving**
Niet-sporters	%	2016	Emmen	63,2	Gezond-heids-monitor vol-wassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet. Dit onderzoek wordt om de 4 jaar uitgevoerd, nieuwe gegevens zijn in juni 2021 beschikbaar.
			Drenthe	55,1		
			Nederland	48,7		

Programma 9 Sociaal Domein						
Indicator	**eenheid**	**periode**	**Emmen / Drenthe / Nederland**	**waarde**	**bron**	**omschrijving**
Demografische druk	%	2020	Emmen	77,2	CBS Statistiek Bevolking - bewerking ABF Research	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
			Drenthe	80,6		
			Nederland	70		
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2019	Emmen	1	CBS Jeugd	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
			Drenthe	1		
			Nederland	1		
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	Emmen	15,2	CBS Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet.
			Drenthe	13,8		
			Nederland	12,3		
Jongeren met jeugdbescherming	%	2019	Emmen	1,6	CBS Jeugd	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.
			Drenthe	1,2		
			Nederland	1,2		
Jongeren met jeugdreclassering	%	2019	Emmen	0,5	CBS Jeugd	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen.
			Drenthe	0,4		
			Nederland	0,4		
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2020	Emmen	830	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten
			Drenthe	717		
			Nederland	640		

Programma 10 Bedrijfsvoering en Inkomstenbronnen						
Indicator	**eenheid**	**periode**	**Emmen / Drenthe / Nederland**	**waarde**	**bron**	**omschrijving**
Gemiddelde WOZ waarde	x €1.000	2020	Emmen	173	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
			Drenthe	214		
			Nederland	270		
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2020	Emmen	762	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
			Drenthe	697		
			Nederland	700		
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2020	Emmen	796	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
			Drenthe	748		
			Nederland	773		